

XALQ DEPUTATLARI TOSHKENT SHAHRI KENGASHINING Q A R O R I

2026-yil 17-fevral

VII-19-17-14-0-K/26

Toshkent shahri

Toshkent shahrining “Dizayn-kodi” qoidalarini amaliyotga joriy etishga doir chora-tadbirlar to‘g‘risida

“Mahalliy davlat hokimiyati to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonunining 6- va 24-moddalari hamda Vazirlar Mahkamasining “Tadbirkorlik subyektlariga tutash hududlardan mavsumiy foydalanishni tashkil etishni yanada soddalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2025-yil 31-iyuldagi 478-son qaroriga muvofiq xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashi

Q A R O R Q I L A D I:

1. Toshkent shahar hokimligi “Toshkent Invest kompaniyasi” aksiyadorlik jamiyatining buyurtmasiga asosan “CM International” mas’uliyati cheklangan jamiyati tomonidan ishlab chiqilgan Toshkent shahrining “dizayn-kodi” (keyingi o‘rinlarda – Dizayn-kod) bo‘yicha qurilish qoidalarini (keyingi o‘rinlarda – Qoidalar) amaliyotga joriy qilish haqidagi taklifi ma’qullansin.

2. Quyidagilar:

Jamoat joylarining turlari va chegaralari hamda rejalashtirish bo‘yicha ko‘rsatmalar 1-ilovaga muvofiq;

Toshkent shahrining dizayni elementlarini joylashtirish qoidalari va tijorat obyektlari uchun shahar dizaynini joylashtirish tartibi, shaharning vizual o‘ziga xosligini shakllantirish, tutash hududlardan foydalanish, ulardagi konstruksiyalarni joylashtirish va axborot vositalarini (reklama, peshtaxta,

yozuvlar) oʻrnatish qoidalarini hamda shahar dizayn elementlari kataloglari 2-ildovaga muvofiq;

Toshkent shahridagi sayyohlik va gastronomik koʻchalarning roʻyxati 3ildovaga muvofiq;

Jamoat joylarini obodonlashtirish va sanitariya tozalash ishlarini tashkil etish uchun undiriladigan ekspluatatsiya yigʻimi miqdori 4-ildovaga muvofiq;

Tutash hududlardan samarali foydalanish va dizayn-kod loyihalarini koʻrib chiqish masalalari boʻyicha Toshkent shahar komissiyasi tarkibi 5-ildovaga muvofiq tasdiqlansin.

3. Toshkent shahri tuman hokimliklariga tumanlarning bosh meʼmorlaritomonidan, ushbu qaror kuchga kirgan kundan eʼtiboran ikki oy muddatda 1-ildovaga muvofiq “Jamoat joylari chegaralarini belgilash tamoyillari”ga asoslanib, turli tipologiyadagi jamoat joylari chegaralarining sxemalarini ishlab chiqilishini taʼminlasin.

4. Toshkent shahar arxitektura va shaharsozlik kengashiga belgilangan jamoat joylari chegaralariga kiruvchi hamda mavsumiy savdo va xizmat koʻrsatish obyektlarini loyihalashtirish, shu jumladan tutash hududdan ijara asosida foydalanadigan obyektlarni va qurilish-montaj ishlari boʻyicha talablar va topshiriqlarni tasdiqlashda, dizayn-kod qoidalariga amal qilinishini nazorat qilish vazifasi yuklatilsin.

5. Toshkent shahar hokimligi (B.Raxmonov) mulkchilik shaklidan qatʼiynazar, jismoniy va barcha yuridik shaxslarga yoʻllar, piyodalar yoʻlaklari va boshqa yoʻl infratuzilmasi obyektlarida qurilish ishlarini bajarish, ularni taʼmirlash, buzish, qazish, oʻzgartirish yoki istalgan shaklda rekonstruksiya qilish uchun ruxsatnomalar berishda 2-ildovaga muvofiq dizayn-kod qoidalariga amal qilinishini nazorat qilsin.

6. Toshkent shahar hokimligi (A.Xen) tuman hokimliklari bilan birgalikda ushbu qaror kuchga kirgan kundan eʼtiboran toʻrt oy muddatda 2-ildovada belgilangan koʻrinishga muvofiq, jamoat joylari chegaralarida joylashtirilgan manzil koʻrsatkichlari va navigatsiya elementlarini (yoʻnalish koʻrsatkichlari, stelalar) oʻrnatish va almashtirish dasturini ishlab chiqsin.

7. Toshkent shahar hokimining turizm, madaniyat, madaniy meros va ommaviy kommunikatsiyalar masalalari boʻyicha oʻrinbosari 3-ildovada

keltirilgan sayyohlik va gastronomik ko'chalar ro'yxatini yangilash bo'yicha takliflarni har yili 1-dekabrda kechiktirmagan holda Xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashiga taqdim etib borsin.

8. Toshkent shahar hokimligi (B.Raxmonov) shaharsozlik normalari vaqoidalarini ishlab chiqish jarayonida 2-ildan muvofiq dizayn-kod qoidalarida belgilangan kapital qurilish obyektlari va jamoat joylarining tashqi ko'rinishiga qo'yilgan talablarni shaharsozlik normalari va qoidalariga integratsiya qilish ishlarini amalga oshirsin.

9. Tuman hokimliklari Tutash hududlardan samarali foydalanish va dizaynkod loyihalarini ko'rib chiqish masalalari bo'yicha Toshkent shahar komissiyasi xulosasi asosida:

dizayn-kodga muvofiq loyihalarni amalga oshirish; tutash hududdan foydalanishda vaqtinchalik yoki doimiy konstruksiyalar (vitrina, ayvon, reklama elementlari va h.k.)ning joylashtirishini tashkil qilish; tadbirkorlar bilan dizayn-kod qoidalariga rioya qilish, ijara haqi, muddati, majburiyatlari va javobgarlikni belgilagan holda ijara shartnomasini tuzishda ishtirok etish; loyihada ko'rsatilgan obodonlashtirish ishlarini amalga oshirish; muhandislik, yoritish, yashil hudud elementlarini joylashtirish bo'yicha ishlarni tashkil qilsin.

10. Hududdagi barcha tashkilotlar, shuningdek, yuridik va jismoniyshaxslar Toshkent shahri hududida quyidagilar:

bino va inshootlarning tashqi ko'rinishini o'zgartirishni kelishishda; bino va inshootlarning ixtisoslashishini o'zgartirish, qayta qurish, rekonstruksiya qilish hamda o'z hududida qo'shimcha bino va inshootlarni qurishga ruxsatnoma berishda; shaharsozlik faoliyati obyektlarini qurish yoki rekonstruksiya qilishni loyihalashtirish uchun arxitektura-rejalashtirish topshiriq'ini ishlab chiqish va taqdim etishda; tutash hududlarga va umumiy foydalanishdagi yer uchastkalariga ijara shartnomasi tuzgan tadbirkorlik subyektlari yengil turdagi konstruksiyalarni joylashtirishda;

Toshkent shahrida quriladigan obyektlar bo'yicha loyiha-smeta hujjatlarini kelishishda;

Toshkent shahri hududida obodonlashtirish va ko'klamzorlashtirish ishlarini amalga oshirishda;

Toshkent shahri hududida har qanday turdagi savdo va xizmat ko'rsatish faoliyati obyektlarini tashkil qilishda;

Toshkent shahri hududida har qanday reklama vositalari va mahsulotlarini joylashtirishda;

Toshkent shahri hududida muhandislik-kommunikatsiya tarmoqlari, yo'l va yo'l infratuzilmasi obyektlari hamda suv havzalarini loyihalashtirish, ta'mirlash, rekonstruksiya hamda modernizatsiya qilishda mazkur qaror talablariga qat'iy rioya etishlari shart.

11. Manfaatdor vazirlik, idora va tashkilotlar, shuningdek, tumanlarhokimliklari hamda jamoatchilik takliflariga asosan mazkur qarorga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilishi mumkin.

12. Toshkent shahar hokimligi Matbuot xizmati (G.Kasimova)ga mazkur qaror rasmiy e'lon qilinishi va www.tashkent.uz rasmiy veb-saytiga joylashtirilishini ta'minlash tavsiya etilsin.

13. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran uch oy o'tgachkuchga kiradi.

14. Ushbu qarorning ijrosini nazorat qilish Xalq deputatlari Toshkentshahar Kengashining Qurilish, kommunal, suv xo'jaligi, ekologiya, sanoat va transport masalalari bo'yicha doimiy komissiyasi raisi S.Turabdjano'v va Toshkent shahar hokimining birinchi o'rinbosari B.Raxmonov zimmasiga yuklansin.

Kengash raisi

**KALANOV
RUSTAM
ABDUXAKIMOVICH**

Xalq deputatlari Toshkent shahri
Kengashining
2026-yil 17-fevraldagi
VII-19-17-14-0-K/26 -son qaroriga
1-ilova

**Jamoat joylarining turlari va chegaralari hamda rejalashtirish
bo'yicha ko'rsatmalar**

Mundarija:

1.1. Tushuncha va ta'riflar.

1.2. Jamoat joylari chegaralarini belgilash tamoyillari.

1.3. Jamoat joylari tipologiyasi.

1.4. Jamoat joylari chegaralarini belgilashning muhim jihatlari.

1.5. Turli tipdagi jamoat joylariga birgalikda qo'yiladigan tashqi qiyofa bo'yicha ustuvor talablar.

1.6. Hududni zonalashtirish shartlarida jamoat joylari chegaralarini belgilash.

P1.1. Tushuncha va ta'riflar.

Yer uchastkasi – davlat yer kadastrida aks ettirilgan, belgilangan chegara, maydon, joylashuv, huquqiy rejim va boshqa xususiyatlarga ega bo'lgan yer fondining bir qismi.¹

Ko'p qavatli uy atrofi hududi – chegaralari davlat kadastrini hisobga olish ma'lumotlari asosida belgilanadigan ko'p qavatli uy joylashgan yer uchastkasi yoki texnik pasportda ko'rsatilgan chegaralar rejasi bo'lgan ko'p qavatli uy joylashgan yer uchastkasi, uning tarkibiga platformalar, bog'lar, piyodalar yo'laklari kiradi.²

Tutash hudud – umumiy ovqatlanish, savdo va xizmatlar sohasida mavsumiy faoliyatni amalga oshiruvchi xo'jalik yurituvchi subyektning hududiga tutash yoki undan 5 metrdan ortiq bo'lmagan masofada joylashgan, umumiy ovqatlanish, savdo va xizmatlar sohasida mavsumiy faoliyat maqsadlarida foydalanish mumkin bo'lgan yer uchastkasi.³

Tutash hududning chegarasi – yer uchastkalariga bo'lgan huquqlarni birlamchi (qayta) davlat ro'yxatidan o'tkazishda ko'chmas mulk kadastrining yagona davlat tizimida aks

¹ O'zbekiston Respublikasining Yer kodeksi (O'zbekiston Respublikasining 1998-yil 30-apreldagi 598-I-sonli Qonuni bilan tasdiqlangan, 05.05.2025-yil holatiga o'zgartish va qo'shimchalar kiritilgan).

² O'zbekiston Respublikasi sharoitida aholi punktlari hududlarini saqlash va obodonlashtirish sanitariya qoidalari va normalari (O'zbekiston Respublikasi SanPIN № 0329-16) O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya shifokori S.S.Saydaliy tomonidan 2016-yil 6-mayda tasdiqlangan.

³ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Tadbirkorlik subyektlari tomonidan tutash hududlardan mavsumiy foydalanishni tashkil etishni yanada soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2025-yil 31-iyuldagi 478-son qarori.

ettirilgan yer uchastkasi va uning chegaralari to'g'risidagi ma'lumotlardan tashqari qo'shni yer uchastkasining boshlanishi.⁴

Umumiy foydalanishdagi hududlar – aholi ko'chib o'tishda to'sqinliksiz foydalanadigan hokimiyat organlariga birlashtirilgan hududlar, shu jumladan, hududlardan tashqarida joylashgan mikrorayonlar (kvartallar) – maydonlar, ko'chalar, qirg'oqlar, bulvarlar va mikrorayonlar (kvartallar) hududidagi yo'llar va maydonlar⁵.

Ko'cha maydoni – shahar ko'cha-yo'l tarmog'ining qizil chiziqlari bilan chegaralangan umumiy foydalanishdagi hudud.⁶

Jamoat maydoni – bu aholi punktining ommaviy yashash va uning harakatlanish, dam olish, xizmatlarni olish, bo'sh vaqtni o'tkazish, turizm, shu jumladan umumiy foydalanish hududlarini, shuningdek, yer uchastkalarining (qo'shni hududlarning) fasad (bufer) va boshqa qismlarini o'z ichiga olgan ehtiyojlarini qondirish uchun mo'ljallangan ochiq va cheksiz doiradagi odamlar uchun ochiq bo'lgan qismi, shuningdek, mulkchilik shakllari va boshqa huquqlardan qat'i nazar, tashqi ko'rinishga yagona talablar (dizayn kodi) belgilanadigan tegishli obodonlashtirish obyektlari tomonidan ta'minlangan bunday hududlarga qaragan bino va inshootlarning jabhalari elementlari.

Turistik ko'cha – vakolatli hokimiyat organlari tomonidan tasdiqlangan ro'yxatga kiritilgan, piyodalar tomonidan ustuvor foydalanish uchun mo'ljallangan, unda madaniy meros, savdo va umumiy ovqatlanish obyektlari jamlangan, shuningdek, rassomlar, artistlar va hunarmandlar faoliyati uchun maxsus ajratilgan zonalar mavjud bo'lgan ko'cha.

Tijorat hududi — vakolatli davlat organlari tomonidan tasdiqlangan ro'yxatga kiritilgan, piyodalar tomonidan ustuvor foydalanish uchun mo'ljallangan, savdo, umumiy ovqatlanish va ularga bog'liq xizmat ko'rsatish obyektlari jamlangan jamoat joylari yoki uning bir qismi bo'lib, u bo'yicha obodonlashtirish, harakatni tashkil etish va tashqi qiyofasiga nisbatan alohida talablar belgilanadi.

1.2. Jamoat joylari chegaralarini belgilash tamoyillari.

Jamoat maydonlarining chegaralari odatda umumiy maydonlardan kengroq bo'lib, yer uchastkalari chegaralari, qizil chiziqlar, tabiiy chegaralar, bosh rejaning funksional zonolari chegaralari, rivojlanish qoidalarining hududiy zonolari chegaralari va boshqalar bilan mos kelmaydi, lekin ular tarkibiga kiritilgan hududlarning huquqiy maqomidan qat'i nazar, jamoat maydonining tashqi ko'rinishiga yagona talablarni o'z ichiga oladi.

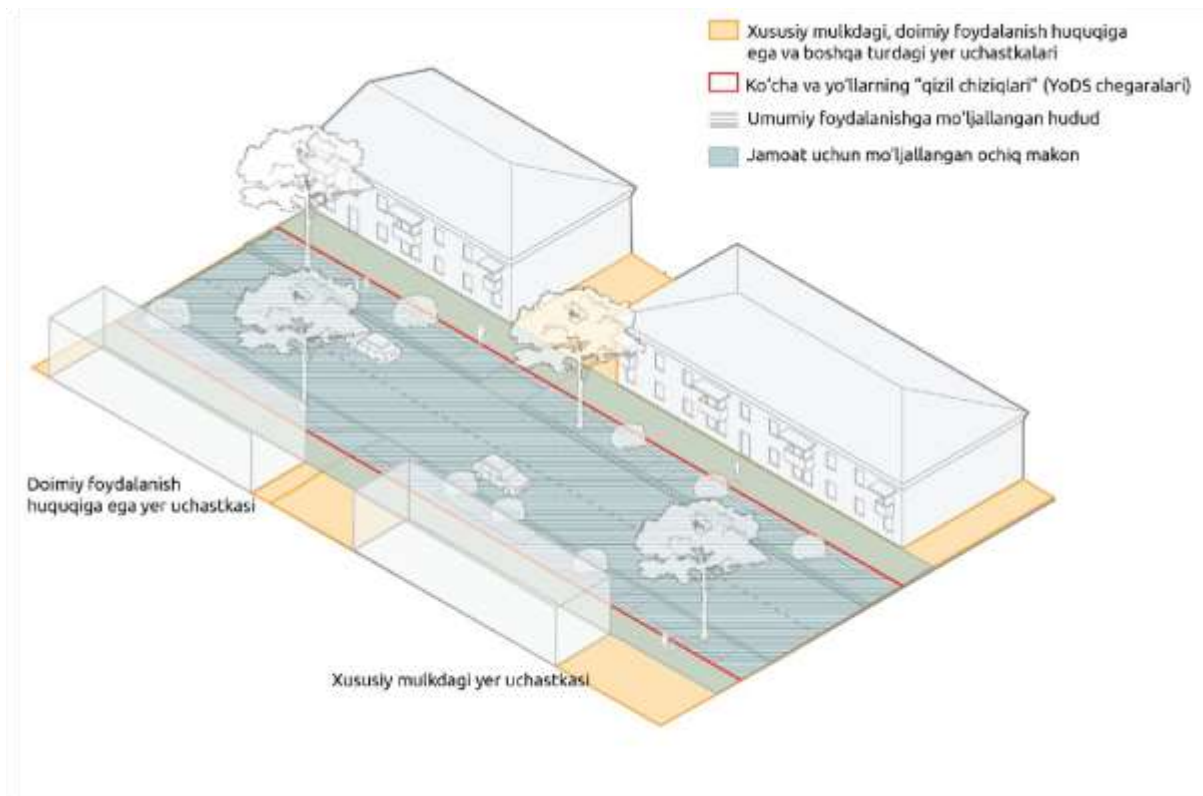
Jamoat joylari chegaralariga kiritilgan yer uchastkalarining huquqiy holati jamoat servituti, shuningdek, ochiq xususiy jamoat maydoniga (xususiy egalik qilingan jamoat maydoni) o'xshashlik bilan rivojlanish qoidalarini amalga oshirish jarayonida “qoshimcha xududlarning” huquqiy mexanizmlari bilan belgilanishi mumkin.

Sxematik ravishda jamoat joylarining chegaralari 1-rasmda keltirilgan.

⁴ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Tadbirkorlik subyektlari tomonidan tutash hududlardan mavsumiy foydalanishni tashkil etishni yanada soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida” 2025-yil 31-iyuldagi 478-son qarori.

⁵ O'zbekiston Respublikasi davlat arxitektura va qurilish qo'mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va rivojlantirishni rejalashtirish” bo'yicha qoidalar.

⁶ O'zbekiston Respublikasi davlat arxitektura va qurilish qo'mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va rivojlantirishni rejalashtirish” bo'yicha qoidalar.

1-shakl: jamoat joylari chegaralarini belgilaydigan ko'cha-yo'l tarmog'ining profili

Jamoat joylarining chegaralarini belgilashda quyidagi tamoyillarga amal qilish kerak:

***Mavjudlilik tamoyili**

Jamoat maydonining chegarasi mulkchilik shaklidan qat'i nazar, hudud cheksiz ko'p odamlar uchun ochiq bo'lgan joydan o'tadi. Mulkchilik shaklidan qat'i nazar, yer uchastkalarining qismlari (binolarning yer uchastkalarining fasad zonalari, savdo markazlari, mehmonxonalar oldidagi maydonlar va boshqalar) jamoat joylariga tegishli bo'lishi mumkin, agar ular cheksiz miqdordagi odamlarga bepul kirishni nazarda tutsa.

***Vizual-fazoviy yaxlitlik tamoyili**

Jamoat maydoni yagona vizual va funksional yaxlitlik sifatida qaraladi, masalan, "Jabhadan jabhagacha", bu asfaltlash, ko'kalamzorlashtirish, shahar mebellarini o'rnatish, navigatsiya, belgilarni joylashtirish, yoritish va bayram bezaklarida yechimlarning izchilligini nazarda tutadi.

***Ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lish tamoyili**

Hududni jamoat joylari deb tasniflashning asosiy mezonini aholining ommaviy yashashini ta'minlash va ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish qobiliyatidir.

***Uzluksizlik tamoyili**

Jamoat joylari shahar muhiti elementlari o'rtasida qulay va xavfsiz aloqalarni ta'minlaydigan yagona tarmoqni, ramkani shakllantirishi kerak.

***Inklyuzivlik tamoyili**

Jamoat joylarini shakllantirish aholining barcha toifalariga teng kirishni ta'minlaydigan to'siqsiz muhitni yaratishga asoslangan. Bu hududning turli hududlarini muvofiqlashtirilgan obodonlashtirish, yo'lakchalardagi yoriqlar va boshqa to'siqlarni bartaraf etishni talab qiladi.

***Asosiy xavfsizlik standartlari tamoyili**

Jamoat joylarining chegaralari aholi uchun xavfsizlikni ta'minlaydigan qurilish, yerdan foydalanish, obodonlashtirish uchun minimal ruxsat etilgan talablarni belgilaydigan texnik xavfsizlik qoidalari talablarini hisobga olgan holda belgilanadi; tashqi ko'rinish standartlari (dizayn kodi) atrof-muhit sifati va qulayligining yuqori standartini belgilaydi.

*** Tashqi ko'rinishga yagona talablarning ustuvorligi tamoyili**

Mulkchilik shakli va jamoat maydoniga kiritilgan uchastkalarining huquqiy rejimidan qat'i nazar, tashqi ko'rinishga yagona talablar qo'llaniladi (dizayn kodi).

1.3. Jamoat joylari tipologiyasi

Jamoat joylari uchun shahar qurilishi morfologiyasi, hududlarning funksional maqsadi va ularning tashqi ko'rinishiga qo'yiladigan talablarni hisobga olgan holda ma'lum tipologiya joriy etiladi. Ushbu tipologiya sizga hududiy, funksional zonalar ustiga qo'yilgan va me'moriy va shaharsozlik ko'rinishiga umumiy talablar bilan bir nechta funksional hududlarni birlashtirishga qodir bo'lgan joylarni shakllantirish va obodonlashtirishning yagona qoidalarni belgilashga imkon beradi. Shu munosabat bilan quyidagi turdagi jamoat makonlari guruhlari ajratiladi: turar joy morfotiplari (mahallalar), ko'cha-yo'l tarmog'i uchastkalari, jamoat va rekreatsion obyektlar hududlari uchun. Ushbu guruhlarning har biri uchun shahar to'qimalarining o'ziga xos xususiyatlarini va aholi tomonidan hududdan foydalanish xususiyatlarini hisobga olgan holda o'z ichki tipologiyasi aniqlanadi.

Jamoat joylarining quyidagi turlari ajralib turadi:

Turar joy morfotiplari uchun (mahallalar)

- M1-Muntazam
- M2-Vernakulyar
- M3-Sovet o'rta qavatli binosi
- M4-Sovet aralash qurilishi
- M5-zamonaviy taraqqiyot

Ko'cha-yo'l tarmog'i uchastkalari uchun

- U1-transportning past faolligi (2-4 tasma)
- U2-yuqori transport faolligi (5-8 tasma)
- U3-transportning past faolligi (2-4 tasma)
- U4-yuqori transport faolligi (5-8 tasma)
- U5-piyodalar ko'chalari
- U6-shahar maydonlari,
- U7-Avtotransportga oid transport-almashish tuzeli (TPU)

Jamoat obyektlari uchun

- O1-Tomoshabop obyektlar
- O2-Bozorlar
- O3-Madaniy va hordiq chiqarish obyektlari
- O4-Biznes va savdo markazlari

Dam olish maskanlari uchun

- P1-Urbanizatsiyalashgan park
- P2-Tabiiy park
- P3-yirik suv havzalari mavjud park
- P4-kichik suv havzalari mavjud park
- P5-Skver

Mahalla – mavze a bo‘lingan holda tashkil etilgan turar-joy hududining bir turi. Turli jamoat joylari tashkil etilishi mumkin bo‘lgan magistral yoki turar-joy ko‘chalari va yo‘llarining qizil chiziqlari bilan chegaralangan aholi punktining rejalashtirish tuzilishining elementi.

M1-Regular (tartibli) mahalla – mavze rejalashtirish tizimi aniq, to‘g‘ri chiziqli ko‘cha tarmog‘iga ega yashash hududida shakllangan jamoat maydoni turi. Binolar qurilishi alohida turuvchi yoki bloklangan, balandligi uch qavatdan oshmaydigan uylar bilan ifodalanadi va ular individual yer uchastkalarida joylashgan. Hudud tartibli tuzilishga, to‘g‘ri ko‘chalarga va rivojlangan xizmat obyektlari, do‘konlar hamda kafelar tarmog‘iga ega bo‘lishi bilan xarakterlanadi.

M2-Vernakulyar mahalla – tarixiy jihatdan shakllangan, asosan shahar eski qismida joylashgan yashash hududida hosil bo‘lgan jamoat maydoni turi. U alohida turuvchi yoki bloklangan, balandligi uch qavatdan oshmaydigan uylar bilan xarakterlanadi va ular individual yer uchastkalarida joylashgan. Rejalashtirish tuzilmasi tor, burilishli ko‘chalar va tugallanadigan o‘tish yo‘laklari bilan ajralib turadi, bu esa qat’iy geometrik shaklsiz organik rivojlanishni aks ettiradi.

M3-Sovet o‘rta qavatli qurilishi – aholi umumiy foydalanadigan yer uchastkalarida joylashgan 4-5 qavatli ko‘p kvartirali uylar bilan turar joy hududida tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Rejalashtirish tuzilmasi mahalliy aholi tomonidan faol foydalaniladigan va obodonlashtiriladigan hovli maydonlarini o‘z ichiga oladi.

M4-Sovet davriga xos aralash qurilish – aholi umumiy foydalanishida yer uchastkalarida joylashgan kam qavatli va ko‘p qavatli uylarni birlashtirgan turar joy hududida tashkil etilgan jamoat maydoni turi. U birinchi qavatlardagi faol tijorat jabhasi va turli xil funksional rayonlashtirishga ega keng hovli hududlari bilan ajralib turadi.

M5-Zamonaviy qurilish – aholi umumiy foydalanadigan yer uchastkalarida joylashgan ko‘p kvartirali uylar bilan turar joy hududida tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Zamonaviy arxitektura yechimlari, obodonlashtirilgan hovli maydonlari, birinchi qavatlardagi tijorat va jamoat funksiyalarining integratsiyasi, shuningdek, rivojlangan muhandislik va transport infratuzilmasi bilan tavsiflanadi.

Ko'cha jamoat maydoni – ko'cha yo'llari tarmog'ining qizil chiziqlaridagi bo'sh joyni o'z ichiga oladi, ya'ni qatnov qismi, piyodalar yo'laklari, velosiped yo'llari (agar mavjud bo'lsa), ko'kalamzorlashtirilgan buferlar, yoritish, navigatsiya va tashqi mebellar, shuningdek, savdo obyektlarining kirish guruhlarini joylashgan ko'chaga qaragan bino va inshootlarning yer uchastkalarining fasad zonalarini va xizmat ko'rsatish sohalari, ko'cha kafelari va boshqalar.

U1-Transport faolligi past bo'lgan markaziy ko'cha – Toshkentning kichik halqa doirasida joylashgan markaziy shahar ko'chasi tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi, transport qismi ikki bo'lakli va piyodalar infratuzilmasi rivojlangan. Bu piyodalar harakatining yuqori darajasi bilan tavsiflanadi.

U2-Transport faolligi yuqori bo'lgan markaziy ko'cha – Toshkentning kichik halqa doirasida joylashgan, 5-8 yo'lli transport qismi va piyodalar infratuzilmasi rivojlangan, tashkil etilgan, markaziy shahar magistralining jamoat maydoni turi. Bu avtomobillarning katta trafigi, piyodalar harakatining yuqori darajasi bilan tavsiflanadi.

U3-Transport faolligi past bo'lgan periferik ko'cha – Toshkentning kichik halqa tashqarisida joylashgan, transport qismi 24 bo'lakli, tashkil etilgan, periferik shahar ko'chasi jamoat maydoni turi. Bu past yoki o'rta darajadagi piyodalar harakati, zaif yoki yo'q turistik oqim bilan tavsiflanadi.

U4-Yuqori transport faolligiga ega bo'lgan periferik ko'cha – Toshkentning kichik halqa tashqarisida joylashgan, transport qismi 58 bo'lakli, tashkil etilgan, periferik magistral tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Tumanlarning asosiy transport o'qlari va boshqa magistral ko'chalarga chiqish funksiyalarini bajaradi, piyodalar harakatining past yoki o'rta darajasi va turistik oqimning zaif yoki yo'qligi bilan tavsiflanadi.

U5-Piyodalar ko'chasi – avtomobil transporti harakatini to'liq yoki qisman istisno qiladigan va piyodalarning ustuvor harakatlanishi uchun mo'ljallangan ko'cha tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Bu rivojlangan piyodalar infratuzilmasi, faol ko'cha jabhasi, shahar faolligi va sayyohlik oqimining yuqori darajasi, shuningdek, binolarning birinchi qavatlarida boy tijorat va madaniy funktsiya bilan ajralib turadi.

U6-Shahar maydoni – shahar tuzilmasining uzal nuqtasini tashkil etuvchi va transport va piyodalar oqimlari kesishgan joy bo'lib xizmat qiladigan jamoat joylari turi. Bu katta maydon, ommaviy tadbirlar o'tkazish imkoniyati, jamoat binolari, tijorat obyektlari va obodonlashtirish elementlarining mavjudligi, shuningdek, qo'shni ko'chalar va kvartallar bilan vizual va funksional aloqa bilan tavsiflanadi.

U7-Avtotransportga oid transport-almashish tuzeli (TPU) – har xil turdagi avtomobil va shahar transporti (avtobuslar, yo'nalish taksilari, shahar atrofi transporti) o'rtasida yo'lovchilarni uzatishni ta'minlaydigan kompleks zona tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Kutish va ko'chirish uchun rivojlangan infratuzilma, kirish va to'xtash joylarini tashkil etish, xizmat ko'rsatish obyektlari va navigatsiya mavjudligi, shuningdek, qulay va xavfsiz transport aloqalarini ta'minlash uchun ko'cha-yo'l tarmog'i bilan integratsiya bilan tavsiflanadi.

Jamoat obyekti hududi – alohida turgan bino yoki inshootga tutash hudud yoki cheklanmagan doiradagi shaxslarga xizmat ko'rsatish uchun mo'ljallangan va uning faoliyat ko'rsatishi uchun infratuzilma bilan ta'minlangan binolar, inshootlar guruhi tomonidan tashkil etiladigan jamoat maydoni. Obyektning yer uchastkasini yoki uning bir qismini yoki bir nechta yer uchastkalarini, jamoat binolari va inshootlarini (madaniy, ko'ngilochar, biznes, savdo,

ta'lim, sport va boshqalar), qo'shni ochiq joylarni, kirish yo'llarini, yurish joylarini, to'xtash joylarini, obodonlashtirish va xavfsiz va qulay tashrif buyurish uchun zarur bo'lgan obodonlashtirish elementlarini o'z ichiga oladi.

O1-Tomoshabop obyektlar – bu alohida bino yoki diqqatga sazovor joy binosiga ulashgan hudud tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi bo'lib, obyektning yer uchastkasi yoki uning bir qismi, obyekt atrofidagi ochiq joylar, tomoshabinlarni yig'ish va kutish joylari, kirish yo'llari, piyodalar zonalari, to'xtash joylari, obodonlashtirish, shuningdek, obyektning o'ziga xavfsiz va qulay kirish va tashrif buyurishni ta'minlaydigan obodonlashtirish va muhandislik infratuzilmasi elementlari.

O2-Bozor hududi – bino yoki bozor binolari majmuasiga tutash hudud tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Asosiy bino tashqarisidagi ochiq va yopiq chakana savdo maydonlarini, kirish yo'llarini, piyodalar uchun mo'ljallangan joylarni, to'xtash joylarini, shuningdek, tashrif buyuruvchilarga qulay va xavfsiz kirish va bozor faoliyatini ta'minlaydigan obodonlashtirish va muhandislik infratuzilmasi elementlarini o'z ichiga oladi.

O3-Madaniy va hordiq chiqarish obyektlari – hududiy-madaniy, badiiy yoki hordiq chiqarish binolari yoki majmuasiga tutash hudud tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Binolarning tipologiyasi: uylar va madaniyat saroylari, ko'rgazma zallari va galereyalari, kutubxonalar, muzeylar, klublar, kinoteatrlar, konsert zallari va ko'p funksiyali madaniy markazlar. Hududga ochiq tadbirlar maydoni, tashrif buyuruvchilarning kutish va dam olish joylari, kirish yo'llari, piyodalar uchun mo'ljallangan joylar, to'xtash joylari, obodonlashtirish va obodonlashtirish va muhandislik infratuzilmasi xususiyatlari kiradi, bu esa saytga xavfsiz va qulay kirish va undan foydalanishni ta'minlaydi.

O4-Biznes va savdo markazlari hududi – ofis binolari, savdo, umumiy ovqatlanish korxonalari, xizmat ko'rsatish va dam olish sohalarini joylashtirish uchun mo'ljallangan bino yoki binolar majmuasiga tutash hudud tomonidan tashkil etilgan va jamoat foydalanishi mumkin bo'lgan jamoat maydoni turi. Hududga piyodalar uchun mo'ljallangan joylar, kirish yo'llari, to'xtash joylari, obodonlashtirish va muhandislik infratuzilmasi elementlari kiradi, bu esa tashrif buyuruvchilarga qulay va xavfsiz kirish va markazning ishlashini ta'minlaydi.

Dam olish majmuasi – istirohat bog'lari, xiyobonlar, qirg'oqlar va boshqa obodonlashtirilgan yashil maydonlarni o'z ichiga olgan dam olish, sayr qilish va dam olish uchun mo'ljallangan obodonlashtirilgan umumiy maydondan tashkil topgan jamoat maydoni.

- P1-Urbanizatsiyalashgan park
- P2-Tabiiy park
- P3-yirik suv havzalari mavjud park
- P4-kichik suv havzalari mavjud park
- P5-Skver

P1-Urbanizatsiyalashgan park – ochiq havoda dam olish, shu jumladan, sport, ko'ngilochar va tematik tadbirlar uchun mo'ljallangan obodonlashtirilgan umumiy maydon tomonidan tashkil etilgan jamoat maydonining bir turi. Bu rivojlangan infratuzilma, funksiyalarning xilma-xilligi va obodonlashtirishning nisbatan kichik foizi bilan tavsiflanadi.

P2-Tabiiy park – bu ochiq havoda dam olish va asosiy faoliyat turi bo'lgan obodonlashtirilgan umumiy maydon tomonidan tashkil etilgan jamoat maydonining bir turi. Bu

ko'kalamzorlashtirishning yuqori foizi va tabiiy landshaftga minimal aralashuv bilan tavsiflanadi.

P3-Yirik suv havzalari mavjud park – piyodalar va dam olish infratuzilmasini birlashtirgan holda, sayr qilish, dam olish va tadbirlar uchun mo'ljallangan daryolar yoki yirik kanallarning qirg'oq zonalari hududlari tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi.

P4-Kichik suv havzalari mavjud park – mahalliy dam olish, sayr qilish va shahar muhitida aloqalar yaratish uchun mo'ljallangan kichik kanallar va yirik ariqlarning qirg'oq zonalari hududlari tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi.

P5-Skver – asosan qisqa muddatli dam olish va sayr qilish uchun mo'ljallangan ixcham yashil maydon tomonidan tashkil etilgan jamoat maydoni turi. Ko'pincha u muhim shahar jamoat obyektlari yonida joylashgan va bog'larga qaraganda kichikroq hajmga ega.

1.4. Jamoat joylari chegaralarini belgilashning muhim xususiyatlari

1. Fasad chizig'i bo'ylab chegaralarni belgilash – jamoat joylari chegaralari bino va inshootlarning jabhasi bo'ylab, shu jumladan, ko'chaning butun hududi va fasad zonalari bo'ylab (jabhadan jabhagacha) o'rnatilishi mumkin. Bunday holda, tashqi ko'rinishga qo'yiladigan talablar (dizayn kodi) ko'chaning o'ziga ham, unga qaragan binolarning jabhalari elementlariga ham tegishli (belgilar, yoritish, bayramona bezatish va boshqalar);

2. Qurilmagan yer uchastkalari – agar yer uchastkasida hali kapital qurilish obyektlari mavjud bo'lmasa, lekin bunday yer uchastkasi qurilish uchun mo'ljallangan bo'lsa, jamoat maydonining chegaralari qurilishni tartibga solish yo'nalishlari bo'yicha aniqlanishi mumkin (shaharsozlik hujjatlarida belgilangan qizil chiziqlardan chetga chiqish);

3. Umumiy foydalanishdagi obodonlashtirilgan hududlar – jamoat maydonlari, bog'lar va boshqa umumiy foydalanishdagi obodonlashtirilgan hududlar mavjud bo'lganda, bunday uchastkalarni jamoat maydoni chegaralariga to'liq kiritish maqsadga muvofiqdir;

4. Maydonlar va boshqa umumiy foydalanishdagi hududlar bilan yer uchastkalari agar yer uchastkasi to'liq maydon hududi yoki shunga o'xshash umumiy foydalanishdagi ochiq maydon bilan egallab olingan bo'lsa, u butun jamoat maydoni chegaralariga kiritiladi;

5. Transport infratuzilmasi hududlari: vokzallar, avtovokzallar, metro stansiyalari oldidagi maydonlar, transport-o'tish uzellari jamoat maydoni chegaralariga to'liq kirishi mumkin;

6. Jamoat mulki bo'lgan hovli hududlari – bu sovet va zamonaviy binolarning ochiq turdagi hovlilari bo'lib, ular bunday hududda yashamaydigan cheksiz odamlar uchun mavjud. Bunday hovlilarning jamoat joylari chegaralariga ko'p qavatli uylarning yer uchastkalarining qismlari kiritilishi mumkin, ularda umumiy bolalar, sport maydonchalari, terraslar, dam olish joylari va aholi tomonidan birgalikda foydalanishning boshqa elementlari joylashgan. Bunday hududlarning huquqiy rejimi davlat servitutini yoki ularning cheksiz doiradagi shaxslar uchun mavjudligini kafolatlaydigan boshqa huquqiy mexanizmlarni o'rnatish orqali ta'minlanishi mumkin;

7. Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish zonalari va muhofaza etiladigan tabiiy landshaftlar muhofaza zonalari, qurilish va xo'jalik faoliyatini tartibga

solish zonalarini, shuningdek, muhofaza etiladigan tabiiy landshaft zonalarini tashqi ko'rinishga qo'yiladigan talablar quyidagilarni hisobga olgan holda amal qiladi:

- madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish zonalarini loyihalari qoidalarini;
- madaniy meros obyektlari to'g'risidagi qonun hujjatlarida belgilangan protsessual talablar;

8. Maxsus foydalanish rejimlariga ega bo'lgan hududlardan foydalanish uchun maxsus shartlarga ega bo'lgan boshqa zonalar tashqi ko'rinishga qo'yiladigan talablar (dizayn kodi) tegishli rejimni tashkil etuvchi obyektlar atrofida o'rnatilgan cheklovlarni hisobga olgan holda qo'llaniladi;

9. Qizil chiziqlardagi kapital qurilish obyektlari agar mavjud qurilish ko'cha-yo'l tarmog'ining chegaralariga (ya'ni kapital qurilish obyektlari va (yoki) yer uchastkalari umumiy hududning qizil chizig'i bilan kesishgan bo'lsa) va bunday obyektlarni majburiy olib qo'yish va buzish to'g'risida qaror qabul qilinmasa, jamoat joylari chegaralari vaqtincha chiqadigan binolarning konturi yoki chegara bo'ylab o'rnatilishi va buzish tartibtaomillaridan keyin o'zlarining yer uchastkalarini himoya qilish, keyinchalik o'zgartirishlar kiritish mumkin.

Toshkent shahri hududining bir qismida loyihalashtirilgan jamoat joylari chegaralarining namunasi 2-rasmda ko'rsatilgan:

2-shakl: Toshkent shahri hududining bir qismi, unda jamoat joylari chegaralarini belgilashning taxminiy varianti sxematik tarzda ko'rsatilgan.

Izohlar: jamoat joylarining loyihalashtirilgan chegaralari (yashil chiziq), umumiy hududlarning chegaralari (qizil chiziq).

1.5. Har xil turdagi jamoat joylarini qoplashda tashqi ko‘rinish talablarining ustuvor yo‘nalishlari

Har xil turdagi jamoat joylarining chegaralarini qoplash yoki kesib o‘tishda hududni tayinlashda ustuvorlik quyidagi ierarxiya bo‘yicha belgilanadi – eng yuqori darajadan eng pastgacha:

Birinchi ustuvorlik – ko‘cha-yo‘l tarmog‘ining jamoat joylari

Ko‘cha chegaralari (U1-U7)

Ko‘cha chegaralarini boshqa jamoat joylari bilan qoplashda har doim ko‘chalarga ustuvor ahamiyat beriladi.

Ikkinchi ustuvorlik – dam olish majmuasining jamoat joylari (P1-P5)

Jamoat obyektlari (O1–O4) yoki mahallalar (M1–M5) hududlari bilan kesishganda, dam olish joylariga qo‘yiladigan talablar qo‘llaniladi.

Agar ko‘kalamzorlashtirilgan maydonning bir qismi **U1-U7 ko‘chalari chegaralarida** bo‘lsa, har doim ko‘chalarga ustuvorlik beriladi.

Uchinchi ustuvorlik – jamoat obyektlari hududlarining jamoat joylari (O1-O4)

Mahallalar bilan kesishganda (M1–M5) hudud kadastr chegarasi doirasidagi jamoat obyektiga tegishli. Agar hududning bir qismi ko‘chalar (U1–U7) yoki dam olish majmuasi (P1–P5) chegaralariga to‘g‘ri kelsa, yuqori toifadagi ustuvorlik qo‘llaniladi.

To‘rtinchi ustuvorlik – M1-M5 mahallasidagi jamoat joylari:

(muntazam, vernakulyar, sovet o‘rta qavatli, sovet aralash, zamonaviy)

Mahalla jamoat joylaridan ko‘chalar (U1–U7), rekreatsiya majmualari (P1–P5) va jamoat obyektlari (O1–O4) hududlari yuqoridagi ustuvor yo‘nalishlarga muvofiq chiqarib tashlanadi.

1.6. Hududni rayonlashtirish sharoitida jamoat joylari chegaralarini belgilash

Shahar hududini rayonlashtirish o‘zaro bog‘liq ikkita hujjatda amalga oshiriladi va xaritalarda qayd etiladi:

- *hududning kelajakdagi funksiyalari va shahar rivojlanishining umumiy tuzilishini belgilaydigan bosh rejani funksional rayonlashtirish;*
- *hududiy zonalar doirasida yer uchastkalari va kapital qurilish obyektlaridan ruxsat etilgan foydalanishning shaharsozlik reglamentlari va parametrlarini belgilaydigan qurilish qoidalarini shaharsozlik rayonlashtirish.*

Jamoat maydoni hududiy zonaning chegaralariga to‘g‘ri kelishi yoki hududiy zonadan kichikroq bo‘lishi va unda ijtimoiy ahamiyatga ega bo‘lgan joylarni ajratishi mumkin, masalan, “ijtimoiy va ishbilarmonlik” zonasidagi maydon bir nechta hududiy zonalarining qismlarini o‘z ichiga olishi mumkin (ko‘cha, bu yerda bir tomondan “yashash zonasi”, boshqa tomondan – “ijtimoiy va ishbilarmonlik zonasi”), turli xil mulkchilik shakllarini qamrab olishi mumkin (jamoat mulki bo‘lgan shahar, davlat va xususiy).

Jamoat maydoni chegaralarida tashqi ko‘rinish va obodonlashtirish uchun yagona talablar mavjud bo‘lib, ular maxsus foydalanish sharoitlari bo‘lgan zonalarga o‘xshash hududiy zonalar ustiga qo‘yiladi.

Rivojlanish qoidalarining hududiy zonalar bilan nisbati:

- agar hududiy zonalarining chegaralari ko‘cha o‘qlari bo‘ylab o‘tadigan bo‘lsa, unda jamoat joylari, hududiy zonalarining farqlaridan qat’i nazar, tashqi ko‘rinishga yagona talablar mavjud;
- agar hududiy zonalarining chegaralari ko‘chalar va yo‘llarning qizil chiziqlari bo‘ylab o‘tadigan bo‘lsa, unda bitta jamoat maydonida tashqi ko‘rinishga yagona talablar ham mavjud;
- agar hududiy zona asosiy ko‘chalar va maydonlar bo‘ylab ijtimoiy-ishbilarmonlik faoliyati zonasi sifatida belgilangan bo‘lsa va ko‘cha hududini unga tutash yer uchastkalari va ko‘chaga qaragan binolar bilan qoplasa, u holda jamoat maydonining chegaralari fasaddan fasadgacha bo‘lgan yo‘l, piyodalar yo‘laklari va fasad zonalarini o‘z ichiga olgan qism sifatida belgilanadi.

Bunday tartibga solish shahar rivojlanishining mavjud va loyihalashtirilgan morfologiyasini hisobga oladi. Har bir morfologik muhitda o‘zlarining jamoat joylari turlari shakllanadi, ular hududiy zonalarining ustiga qo‘yiladi va ularning shahar muhitining yagona tizimiga qo‘shilishini ta’minlaydi.

Xalq deputatlari Toshkent shahri

Kengashining

2026-yil 17-fevraldagi

VII-19-17-14-0-K/26 -son qaroriga

2-ilova

Toshkent shahrining dizayni elementlarini joylashtirish qoidalari va tijorat obyektlari uchun shahar dizaynini joylashtirish tartibi, shaharning vizual o‘ziga xosligini shakllantirish va axborot vosita (reklama, peshtaxta, yozuv)larini o‘rnatish qoidalari hamda shahar dizayn elementlari kataloglari

P2.1. Rejalashtirish talablari va tavsiyalari.

Tarkib:

- 1. P.2 Bo‘limi bilan ishlash bo‘yicha qo‘llanma.**
- 2. Tartibga solish subyektlari.**
- 3. Jamoat maydoni zonalarining funksional tashkil etilishi.**
 - 3.1. Tartibga solish obyekti.
 - 3.2. Atama va ta’riflar.
 - 3.3. Jamoat maydonlarining funksional zonalar tipologiyasi.
 - 3.4. Talab va tavsiyalar.
 - 3.4.1. U1 ko‘chasi uchun .
 - 3.4.2. U2, U7 ko‘chalari uchun.
 - 3.4.3. U3 ko‘chasi uchun.
 - 3.4.4. U4 ko‘chasi uchun.
 - 3.4.5. U5, U6 ko‘chalari uchun.

- 3.4.6. M1-M2 mahallalari uchun.
- 3.4.7. M3-M5 mahallalari uchun.
- 3.4.8. O1 -o4 jamoat obyektlari uchun.
- 3.4.9. R1-r5 dam olish obyektlari uchun.
- 4. Piyodalar xavfsizligi elementlari.**
 - 4.1. Tartibga solish obyekti.
 - 4.2. Atama va ta'riflar.
 - 4.3. Jamoat maydonlarining funksional zonalari tipologiyasi.
 - 4.4. Talab va tavsiyalar.
 - 4.4.1. U1-U7 ko'chalari uchun.
 - 4.4.2. M1-M5 mahallalari uchun.
 - 4.4.3. O1 -o4 jamoat obyektlari uchun.
 - 4.4.4. R1-r5 dam olish obyektlari uchun.
- 5. Jamoat transporti va taksilar uchun to'xtash maydoni.**
 - 5.1. Tartibga solish obyekti.
 - 5.2. Atama va ta'riflar.
 - 5.3. Jamoat transporti va taksilar uchun to'xtash maydoni tipologiyasi.
 - 5.4. Talab va tavsiyalar.
 - 5.4.1. U1, U3, U5, U6 ko'chalari uchun.
 - 5.4.2. U2, U4, U7 ko'chalari uchun.
 - 5.4.3. M1-M5 mahallalari uchun.
 - 5.4.4. O1-o4 jamoat obyektlari va R1-R5 dam olish obyektlari uchun.
- 6. Avtoturargohlar.**
 - 6.1. Tartibga solish obyekti.
 - 6.2. Atama va ta'riflar.
 - 6.3. Avtoturargoh tipologiyasi.
 - 6.4. Talab va tavsiyalar.
 - 6.4.1. U1, U3, U7 ko'chalari uchun.
 - 6.4.2. U2, U4, U5, U6 ko'chalari uchun.
 - 6.4.3. M1-M2 mahallalari uchun.
 - 6.4.4. M3-M5 mahallalari uchun.
 - 6.4.5. O1 -o4 jamoat obyektlari uchun.
 - 6.4.6. R1-r5 dam olish obyektlari uchun.
- 7. Velosiped infratuzilmasi zonalari va elementlari.**
 - 7.1. Tartibga solish obyekti.
 - 7.2. Atama va ta'riflar.
 - 7.3. Velosiped infratuzilmasi zonalari va elementlarining tipologiyasi.
 - 7.4. Talab va tavsiyalar.
 - 7.4.1. U1, U2, U5, U6 ko'chalari uchun.
 - 7.4.2. U3, U4, U7 ko'chalari uchun.
 - 7.4.3. M1-M5 mahallalari uchun.
 - 7.4.3. O1-o4 jamoat obyektlari va R1-R5 dam olish obyektlari uchun.
- 8. Suv quvurlari.**
 - 8.1. Tartibga solish obyekti.
 - 8.2. Atama va ta'riflar.
 - 8.3. Suv quvurlari elementlarining tipologiyasi.

8.4. Barcha turdagi makon va obyektlar uchun talab va tavsiyalar.

9. Funksional sohalar.

9.1. Tartibga solish obyekti.

9.2. Atama va ta'riflar.

9.3. Funksional joylarning tipologiyasi.

9.4. Talab va tavsiyalar.

9.4.1. U1, U2 ko'chalari uchun.

9.4.2. U3, U4 ko'chalari uchun.

9.4.3. U5, U6 ko'chalari uchun.

9.4.4. M1-M5 mahallalari uchun.

9.4.5. O1-o4 jamoat obyektlari va R1-R5 dam olish joylari uchun.

10. Yashil hududlar.

10.1. Tartibga solish obyekti.

10.2. Atama va ta'riflar.

10.3. Yashil hududlar tipologiyasi .

10.4. Talab va tavsiyalar.

10.4.1. U1, U2, U3, U4, U7 ko'chalari uchun.

10.4.2. U5, u6 ko'chalari va o1-o4 jamoat obyektlari uchun.

10.4.3. M1-M5 mahallalari uchun.

10.4.4. R1-r5 dam olish obyektlari uchun.

11. Chakana savdo shoxobchalari va inshootlari.

11.1. Tartibga solish obyekti, subyektlar va javobgarlik .

11.2. Atama va ta'riflar.

11.3. Chakana savdo shoxobchalari va inshootlarining tipologiyasi.

11.4. Talab va tavsiyalar.

11.4.1. U1 ko'chasi uchun.

11.4.2. U2 ko'chasi uchun.

11.4.3. U3, U4, u7 ko'chalari va M1-M5 mahallalari uchun.

11.4.4. U5, U6 ko'chalari uchun.

11.4.5. O1-o4 jamoat obyektlari va R1-R5 dam olish obyektlari uchun.

12. Qattiq maishiy chiqindilar uchun maydon.

12.1. Tartibga solish obyekti.

12.2. Atama va ta'riflar.

12.3. Qattiq maishiy chiqindilar maydonlarining tipologiyasi.

12.4. Talab va tavsiyalar.

12.4.1. M1-M2 mahallalari uchun.

12.4.5. M3-M5 mahallalari uchun.

12.4.6. O1-o4 jamoat obyektlari va R1-R5 dam olish obyektlari uchun.

13. Terrasalar.

13.1. Tartibga solish obyekti.

13.2. Atama va ta'riflar.

13.3. Terrasalar tipologiyasi.

13.4. Talab va tavsiyalar.

13.4.1. U1 ko'chasi uchun.

13.4.2. U2 ko'chasi uchun.

13.4.3. U3-U7 ko'chalari uchun.

14. Iqlim qulayligi zonalari.

- 14.1. Tartibga solish obyekti.
- 14.2. Atama va ta'riflar.
- 14.3. Iqlim qulaylik zonalari tipologiyasi.
- 14.4. Talab va tavsiyalar.
 - 14.4.1. U1, U2 ko'chalari uchun.
 - 14.4.2. U3, U4 , U7 ko'chalari uchun.
 - 14.4.3. U5, U6 ko'chalari uchun.
 - 14.4.4. M1-M5 mahallalari uchun .

15. Tashqi yoritish.

- 15.1. Tartibga solish obyekti.
- 15.2. Atama va ta'riflar.
- 15.3. Tashqi yoritish tipologiyasi.
- 15.4. Talab va tavsiyalar.
 - 15.4.1. U1 ko'chasi uchun.
 - 15.4.2. U2 ko'chasi uchun.
 - 15.4.3. U3 ko'chasi uchun.
 - 15.4.4. U4-U7 ko'chalari uchun.
 - 15.4.5. M1-M2 mahallalari uchun.
 - 15.4.6. M3-M5 mahallalari uchun.
 - 15.4.7. O1 -o4 jamoat obyektlari uchun.
 - 15.4.8. R1-r5 dam olish obyektlari uchun.

16. Talablarni bajarishning iloji bo'lmaganda rezervatsiya qilish.**1. P.2 bo'limi bilan ishlash bo'yicha qo'llanma – shahar muhiti elementlarini joylashtirish uchun rejalashtirish talablari va qoidalari.****1.1. Vazifangizga mos keladigan bo'limni aniqlang:**

- **P2.1. Rejalashtirish talablari va tavsiyalari** – ushbu bo'limda shahar muhiti elementlarini jamoat joylarida joylashtirishning umumiy tamoyillari, shuningdek, ularning o'lchamlariga qo'yiladigan talablar bayon etilgan. Ushbu bo'lim jamoat joylari loyihalari va me'yoriy hujjatlarni ishlab chiquvchilar uchun dolzarbdir.
- **P2.2. Shaharsozlik elementlarini joylashtirish qoidalari** – ushbu bo'lim shaharsozlik elementlarining maqbul tipologiyalarini ko'rib chiqadi va ularning o'lchamlariga qo'yiladigan talablarni bayon qiladi. Ushbu bo'lim jamoat joylari loyihalarini ishlab chiquvchilar va dizayn elementlarini ishlab chiqish va o'rnatish bilan shug'ullanadigan tijorat tashkilotlari uchun dolzarbdir.
- **P2.3. Tijorat obyektlari uchun shaharsozlik elementlarini joylashtirish qoidalari** – ushbu bo'lim tijorat obyektlari uchun dizayn elementlarining maqbul tipologiyalarini ko'rib chiqadi, shuningdek, ularning o'lchamlari va jamoat joylarida joylashishiga qo'yiladigan talablarni bayon qiladi. Ushbu bo'lim jamoat joylarida faoliyat yurituvchi kichik biznes va tijorat subyektlari uchun tegishli.
- **P2.4. Shahar vizual identifikatsiyasini ishlab chiqish qoidalari va axborot vositalarini joylashtirish qoidalari** – ushbu bo'limda shaharning korporativ identifikatsiyasiga asoslangan dizayn elementlarini yaratish tamoyillari bayon etilgan. Ushbu bo'lim axborot vositalarini ishlab chiquvchi va ishlab chiqaruvchi dizayn

kompaniyalari, shuningdek, mahalla markazlarida dizayn elementlarini amalga oshiruvchi dizaynerlar uchun dolzarbdir.

- **P2.5. Dizayn elementlari kataloglari** – ushbu bo‘limda jamoat joylari uchun mo‘ljallangan shahar dizayni elementlarining tavsiya etilgan kataloglari mavjud. Me’morlar, dizaynerlar va jamoat joylarini loyihalash bo‘yicha mutaxassislar uchun tegishli.

1.2. Bo‘lim ichidagi bobni aniqlash.

- **P2.1. Rejalashtirish talablari va tavsiyalar:**
 - jamoat joylarining funksional tashkil etilishi;
 - piyodalar xavfsizligi elementlari;
 - jamoat transporti va taksi platformalari;
 - avtoturargoh;
 - velosiped infratuzilmasi zonalari va elementlari;
 - suv quvurlari;
 - funksional zonalar;
 - yashil zonalar;
 - chakana savdo shoxobchalari va inshootlari;
 - qattiq chiqindilarni yo‘q qilish zonalari;
 - terrasalar;
 - iqlim qulayligi zonalari; ● tashqi yoritish.
- **P2.2. Shaharsozlik elementlarini joylashtirish qoidalari:**
 - qoplama;
 - yashil maydonlar;
 - shahar mebellari;
 - tashqi yoritish;
 - san’at buyumlari va yodgorliklar;
 - bayram bezaklari;
 - mahalla markazlari uchun dizayn elementlari.
- **P2.3. Tijorat binolari uchun shaharsozlik elementlarini joylashtirish qoidalari:**
 - belgilar;
 - kirish guruhi elementlari; ● savdo nuqtalari va obyektlar; ● reklama tuzilmalari.
- **P2.4. Shahar vizual identifikatsiyasi tamoyillari va axborot vositalarini joylashtirish qoidalari:**
 - vizual uslub; ● manzil plitalari;
 - navigatsiya vositalari.
- **P2.5. Dizayn elementlari kataloglari.**
 - qoplamalar;
 - yashil hududlar;
 - shahar mebellari; ● tashqi yoritish.

1.3. Jamoat maydoni turini va uning chegaralarini aniqlang.

P1 bo‘limiga qarang. Jamoat joylarining turlari va chegaralari.

- **Turar-joy morfotiplari (mahallalar) uchun:**

- M1 – doimiy;
- M2 – mahalliy;
- M3 – sovet davridagi oʻrta qavatli binolar; ● M4 – sovet davridagi aralash inshootlar; ● M5 – zamonaviy inshootlar.

- **Koʻcha va yoʻl tarmogʻining qismlari uchun:**

- U1 – transport harakati past (2–4 chiziqlar);
- U2 – transport harakati baland (5–8 chiziqlar);
- U3 – transport harakati past (2–4 chiziqlar);
- U4 – transport harakati baland (5–8 chiziqlar);
- U5 – piyodalar oʻtish koʻchalari;
- U6 – shahar maydonlari; ● U7 – transport markazlari.

- **Jamoat obyektlari uchun:**

- O1 – chiroyli obyektlar;
- O2 – bozorlar;
- O3 – madaniyat va dam olish maskanlari; ● O4 – biznes va savdo markazlari.

- **Dam olish obyektlari uchun:**

- P1 – shaharlashgan park;
- P2 – tabiat bogʻi;
- P3 – katta suv havzalarining qirgʻoqlari; ● P4 – kichik suv havzalarining qirgʻoqlari;
- P5 – maydon.

2. Nazorat qiluvchi organlar va ularning majburiyatlari.

1. Hokimlik boʻlimlari va Dizayn kodi direksiyasi **dizayn kodi tasdiqlaydi va tartibga soladi.**
2. Vakolatli arxitektura organlari va tuman bosh meʼmori **tashqi koʻrinish va individual yechimlarni tasdiqlaydi.**
3. Shahar markaziy koʻchalarini ekspluatatsiya qilish, texnik xizmat koʻrsatish va taʼmirlash boʻyicha ixtisoslashtirilgan departamenti, shuningdek, koʻcha va yoʻl tarmogʻini taʼmirlash ishlarini bajaruvchi pudratchilar **taʼmirlash va ekspluatatsiya qilish jarayonida loyihalash kodeksining tartibi va talablariga rioya qilinishini taʼminlaydilar.**

3. Jamoat maydon zonalarining funksional tashkil etilishi.

3.1. Tartibga solish obyekti:

- piyodalar zonasining oʻlchamlari * ● bufer zonalarining oʻlchamlari (B1, B2, B3)*

3.2. Atama va taʼriflar:

Piyodalar yo‘lagi – bu yo‘lning yo‘lga tutashgan yoki undan maysazor, ariq yoki maxsus to‘siqlar bilan ajratilgan va piyodalar harakati uchun mo‘ljallangan qismi.⁷

Hududni obodonlashtirish – hududning xavfsizligi, qulayligi va badiiy ifodaliligini ta‘minlashga qaratilgan chora-tadbirlar, uni yer usti qoplamasi, dekorativ obodonlashtirish va sug‘orish, kapital bo‘lmagan inshootlar va kichik me‘moriy shakllarni o‘rnatish, tashqi yoritish, vizual axborot, reklama va boshqa vositalardan foydalanish orqali obyektlarning tarixiy jihatdan shakllangan tashqi ko‘rinishini hisobga olgan holda va ular atrofida qulay turistik infratuzilmani yaratish orqali obodonlashtirish choralari yordamida amalga oshiriladi.⁸

Yer uchastkasi – bu yer fondining belgilangan chegarasi, maydoni, joylashuvi, huquqiy rejimi va davlat yer kadastrida aks ettirilgan boshqa xususiyatlarga ega bo‘lgan qismidir.⁹

Obodonlashtirish obyektlari – ko‘chalar, yo‘laklar, yo‘llar, markaziy maydonlar, yo‘laklar, ko‘priklar, tunnellar, piyodalar va yer osti o‘tish joylari, favvoralar, sug‘orish ariqlari qirg‘oqlari, kanallar, daryolar, ko‘llar va boshqa suv havzalari, aholining madaniy va maishiy ehtiyojlarini qondirish va dam olishi uchun foydalaniladigan obyektlar (madaniyat va dam olish bog‘lari, o‘rmonlar, bog‘lar, bulvarlar, maydonlar), tashqi yoritish, reklama panellari, yo‘l belgilari, portallar va belgilar, quvur (vertikal, yopiq va ochiq gorizontal, yopiq drenaj kollektori), sug‘orish kanallari tarmoqlari, tashqi yoritish tarmoqlaridir.¹⁰

Umumiy foydalanish joylari – bu davlat organlariga birlashtirilgan va aholi tomonidan harakatlanish paytida erkin foydalaniladigan, shu jumladan, mavzalar hududidan tashqarida joylashgan – maydonlar, ko‘chalar, qirg‘oqlar, bulvarlar va mavzalar hududida – yo‘laklar va parklar.¹¹

Aholi punktlaridagi umumiy foydalanishdagi yerlar – maydonlar, ko‘chalar, yo‘laklar, yo‘llar, sug‘orish tarmoqlari, qirg‘oqlar va boshqalar; aholining madaniy va maishiy ehtiyojlarini qondirish hamda dam olish uchun foydalaniladigan yerlar (o‘rmon bog‘lari, maydonlar, madaniyat va istirohat bog‘lari, xiyobonlar, bulvarlar, shuningdek, sug‘orish ariqlari tarmog‘ining yerlari); kommunal va maishiy maqsadlar uchun yerlar (qabristonlar, chiqindilarni yo‘q qilish va qayta ishlash joylari va boshqalar).

Shahar ko‘chalari va yo‘llarining asosiy tasnifi – ko‘cha yoki yo‘lning xususiyatlari bo‘lib, uning shaharsozlik ahamiyati, funksional maqsadi va dizayn parametrlari bilan belgilanadi.

- Shahar ahamiyatiga ega asosiy ko‘chalar va yo‘llar transport, turar-joy hududlari, jamoat va biznes maqsadlarida foydalaniladigan **asosiy yo‘llardir**.
- **Kollektor yo‘llari** (kollektor ko‘chalari) – bir nechta asosiy yo‘llarni bog‘laydigan ko‘cha va yo‘l tarmog‘idir.

⁷ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Yo‘l harakati sohasidagi qonunchilik takomillashtirilishi munosabati bilan yo‘l harakati qoidalariga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida” 2024-yil 30-noyabrdagi 806-son qarori.

⁸ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Moddiy madaniy meros obyektlarini va ularga tutash hududlarini ularni obodonlashtirish va zarur holatda saqlash bo‘yicha investitsiya majburiyatlarini olgan holda ijaraga berish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida” 2014-yil 6-martdagi 53-son qarori.

⁹ O‘zbekiston Respublikasining Yer kodeksi (O‘zbekiston Respublikasining 1998-yil 30-apreldagi 598-I-son qonuni bilan tasdiqlangan, 2025-yil 5-maydagi o‘zgartirish va qo‘shimchalar bilan).

¹⁰ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Zamonaviy arxitektura-shaharsozlik talablarini hisobga olgan holda aholi punktlarini obodonlashtirish ishlarini tashkil etish qoidalarini tasdiqlash to‘g‘risida” 2009-yil 9-martdagi 59-son qarori.

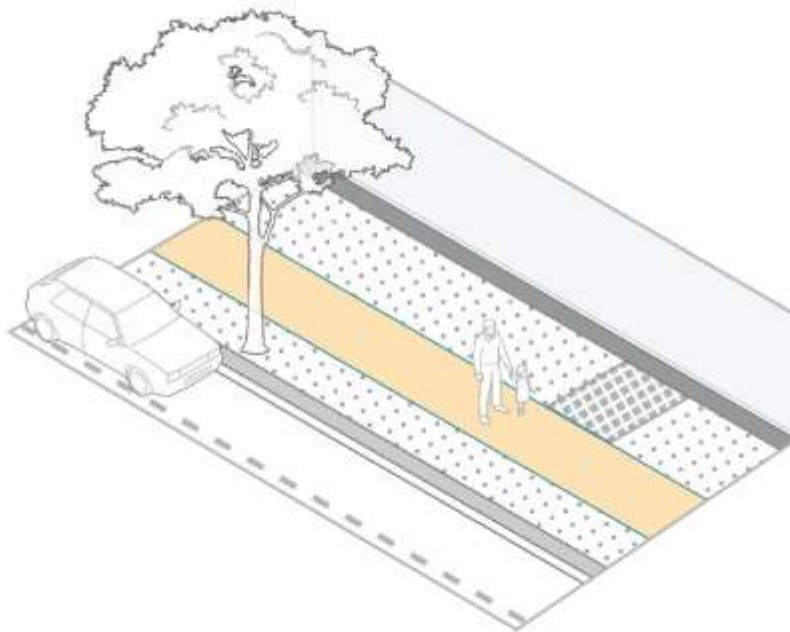
¹¹ O‘zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo‘mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish” shaharsozlik normalari va qoidalarini.

- **Tuman ahamiyatidagi ko'chalar** – bu turar-joy hududlari, savdo va xizmat ko'rsatish tumanlari ichidagi transport uchun mo'ljallangan, tuman va asosiy ahamiyatga ega ko'chalarni bog'laydigan ko'chalar.
- **Mahalliy ahamiyatga ega ko'chalar** – bu kichik va o'rta shaharlar markazlarida joylashgan turar-joy hududlarining asosiy ko'chalari.
- **Turar-joy hududlarining blok ichidagi ko'chalari (halqa ko'chalar)** – bu terrasli yoki yakka tartibdagi turar-joy binolari bilan qurilgan turar-joy hududlarining ko'chalari.
- **Turar-joy hududlari ko'chalari (mahalla, daha)** – bu tartibli qator uylar, terrasali yoki yakka tartibdagi uylarga olib boradigan ko'chalar.
- **Jamoat va tijorat zonalari ko'chalari** – bu tijorat obyektlari bilan birga turar-joy hududlarida foydalanish uchun mo'ljallangan ko'chalar.
- **Tijorat (biznes) tumanlari ko'chalari** – bu turar-joy binolari va to'xtash joylari uchun mo'ljallangan katta uchastkalarga ega ko'chalar.
- **Sanoat zonasi ko'chalari** – bu sanoat obyektlari va omborlarni bog'laydigan ko'chalar.
- **Jamoat binolarining blok ichidagi ko'chalari (halqa ko'chalar)** – bu blok ichida yoki binolar yaqinida joylashgan, jabhalari tashqariga qaragan ko'chalar.
- **Qo'shni hudud** – ko'p qavatli uy joylashgan yer uchastkasi, uning chegaralari (uchastkasi) davlat kadastr ro'yxati ma'lumotlari asosida belgilanadi yoki texnik pasportda ko'rsatilgan chegara rejasiga ega bo'lgan, o'yin maydonchalari, bog'lar, yo'laklar, shuningdek, blok ichidagi yo'llar va kirish yo'llarini o'z ichiga olgan ko'p qavatli uy joylashgan yer uchastkasi.
- **Tutash hudud** – umumiy ovqatlanish, savdo va xizmat ko'rsatish sohasida mavsumiy faoliyat bilan shug'ullanadigan tadbirkorlik subyekti hududiga tutash yoki undan 5 metrdan oshmaydigan masofada joylashgan, umumiy ovqatlanish, savdo va xizmat ko'rsatish sohasida mavsumiy faoliyat maqsadida faoliyat yuritish mumkin bo'lgan yer uchastkasi.
- **Ko'cha yoki maydon** – bu shahar ko'cha va yo'l tarmog'ining qizil chiziqlari bilan chegaralangan jamoat maydoni.
- **Ko'cha va yo'l tarmog'i** – bu o'zaro bog'liq hududiy aloqa inshootlari (maydonlar, ko'chalar, yo'laklar, qirg'oqlar, bulvarlar) tizimi bo'lib, ularning hududlari, qoida tariqasida, jamoat joylari hisoblanadi.

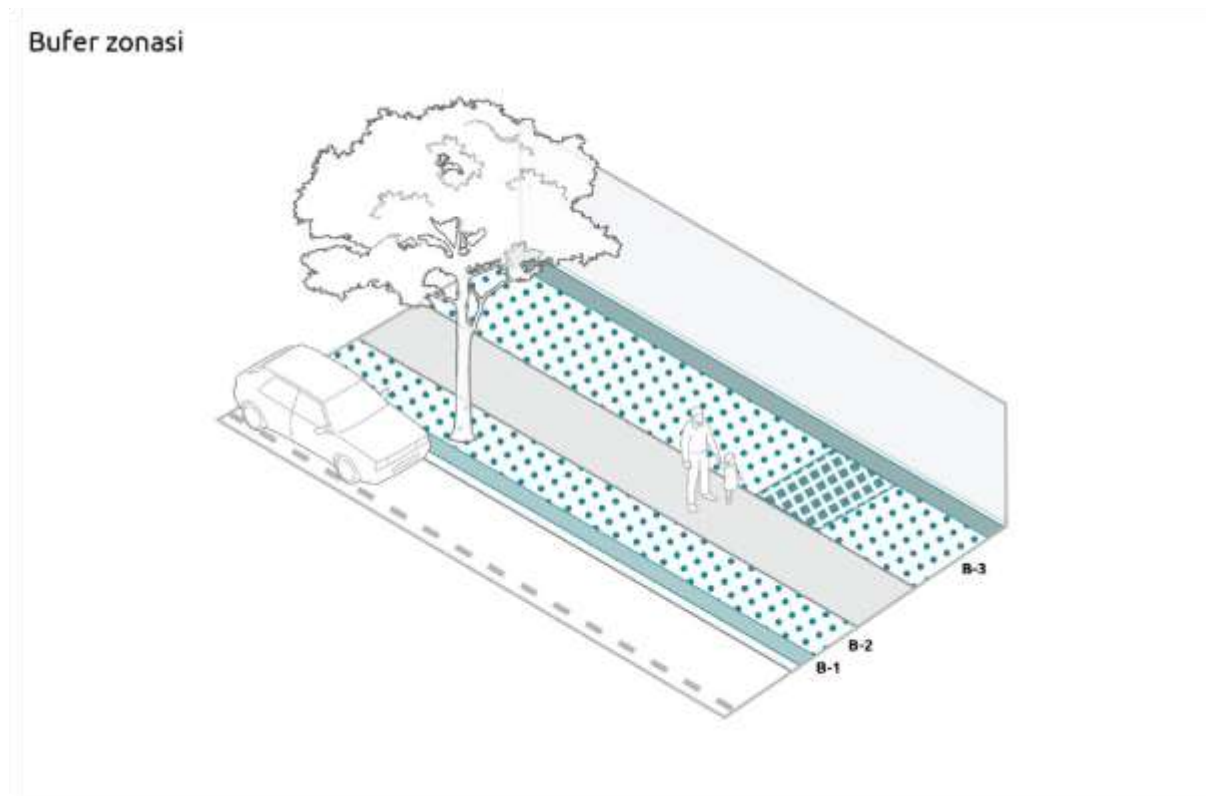
3.3. Jamoat maydonining funksional zonalarining tipologiyasi:

- **Piyodalar hududi** – bu piyodalarning erkin va xavfsiz harakatlanishi uchun mo'ljallangan jamoat maydoni. U piyodalar yo'lagi shaklida amalga oshiriladi.

Piyodalar uchun mo'ljallangan qism

- **Bufer hududi** – bu piyodalar hududini yo‘l yoki boshqa funksional hududlardan ajratib turadigan jamoat maydoni.
Bufer zonalarining funksiyasi jihatidan farq qiluvchi 3 ta kichik turi mavjud: B1, B2 va B3
- **B1** – ko‘cha va yo‘l tarmog‘ining texnik qismi – bu kommunal xizmatlar, yoritish tayanchlari, yo‘l belgilari va yo‘l navigatsiyasi bilan bog‘liq boshqa texnik elementlarni joylashtirish uchun mo‘ljallangan maydon.
- **B2** – yo‘l va piyodalar zonasi orasidagi bufer transport harakatidan xavfsizlik va himoyani ta‘minlaydi hamda obodonlashtirish, to‘siq inshootlari, velosiped yo‘li va boshqa himoya elementlarini o‘z ichiga oladi.
- **B3** – piyodalar maydoni va binoning jabhasi orasidagi bufer qurilishga qulay o‘tishni ta‘minlaydi va obodonlashtirish elementlari, ko‘kalamzorlashtirish, kirish joylari va do‘kon vitrinalari uchun maydonni o‘z ichiga olishi mumkin.

3.4. Talab va tavsiyalar.

Jamoat joylari tipologiyasiga qo'yiladigan umumiy talablar nogironlar uchun sharoit yaratish bo'yicha texnik reglamentga muvofiq bo'lishi kerak.¹²

3.4.1. U1 ko'chasi uchun.

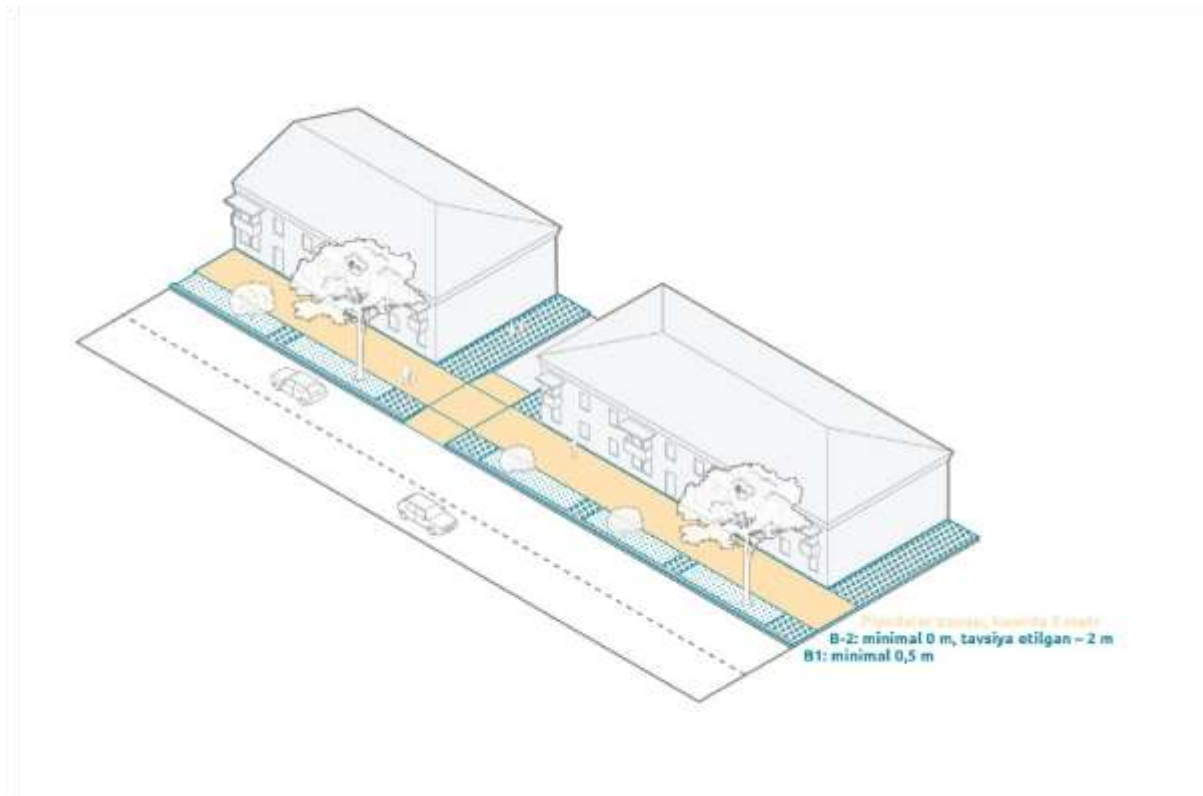
Piyodalar hududi:

- Minimal kenglik – 3 m;
- Tavsiyaviy kenglik – 5 m;
- **Birinchi ustuvor vazifa** – piyodalar maydonini kengaytirishdir. Agar piyodalar yo'lagini minimal darajadan kengaytirish mumkin bo'lsa, avval piyodalar maydonini 5 metrgacha kengaytirish kerak va shundan keyingina bufer zonasi yaratilishi kerak.

Bufer hududi:

- Minimal kenglik B1 – 0,5 m;
- Minimal kenglik B2 – 0 m;
- Minimal kenglik B3 – 0 m;
- Tavsiyaviy kenglik B2 – 2-3 m;
- Tavsiyaviy kenglik B3 – 2-3 m;
- **Ikkinchi ustuvor vazifa** – bufer hududlarini kengaytirish. Tavsiya etilgan B2 va B3 kengliklari faqat tavsiya etilgan piyodalar zonasi kengligi 5 m ga yetganidan keyingina taqdim etiladi (agar yetarli joy mavjud bo'lsa).

¹² SHNQ 2.07.02-22 "Nogironlar va qariyalarning ehtiyojlarini hisobga olgan holda qurilish loyihalarini loyihalash"

3.4.2. U2, U7 koʻchalari uchun. **Piyodalar**

hududi:

- Minimal kenglik – 3 m;
- Tavsiyaviy kenglik – 5 m;
- **Birinchi ustuvor vazifa** – piyodalar yoʻlakchasini kengaytirish. Agar piyodalar yoʻlakchasini minimaldan kengroq qilish mumkin boʻlsa, avval piyodalar yoʻlakchasini 5 metrgacha kengaytirish kerak va shundan keyingina bufer zonasi yaratilishi kerak.

Bufer hududlar:

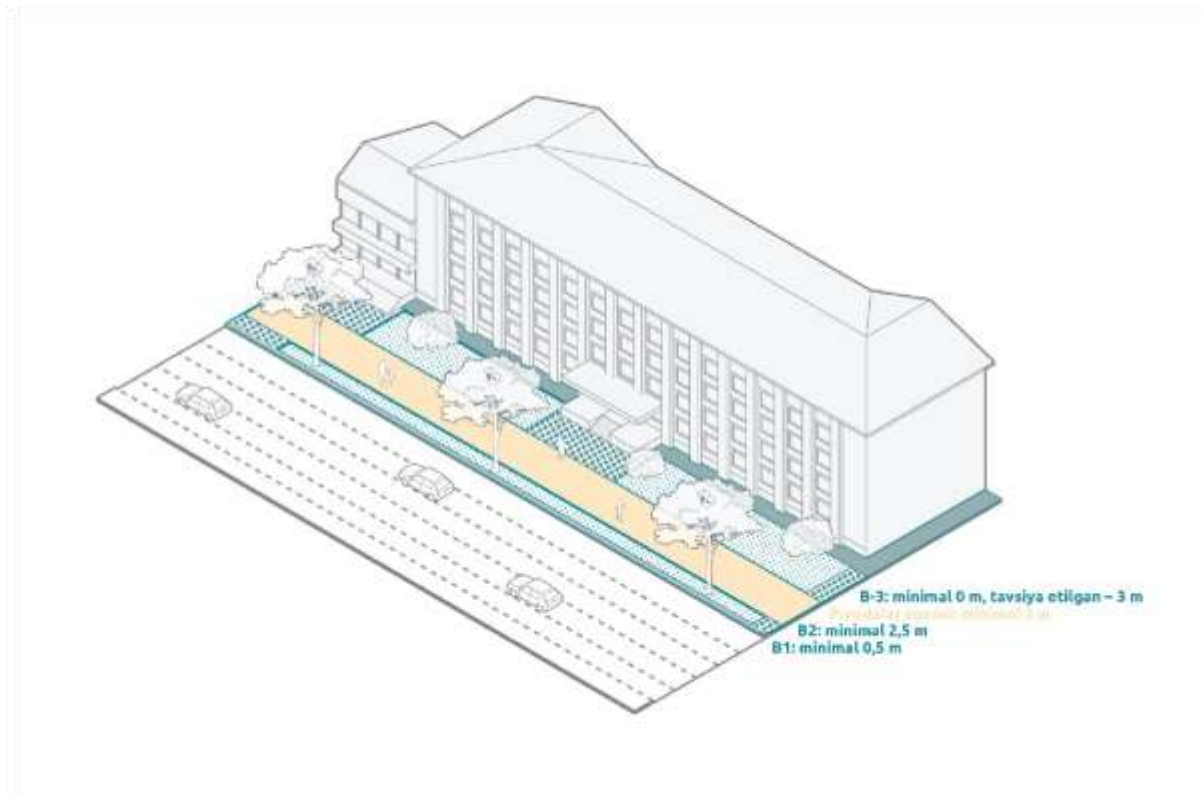
- Minimal kenglik B1 – 0,5 m;
-
-
-

- Minimal kenglik B2 – 2,5 m; Minimal kenglik B3 – 0 m;
Tavsiyaviy kenglik B2 – 3-5 m;
Tavsiyaviy kenglik B3 – 2-3 m;
- **Ikkinchi ustuvor vazifa** – bufer zonalarini kengaytirish.
Tavsiya etilgan B2 va B3 kengliklariga faqat tavsiya etilgan
piyodalar zonasi kengligi 5 m va B2 – 2,5 m ga yetganidan
keyingina erishiladi.

3.4.3. U3 ko'chalari uchun.

Piyodalar hududi:

- Minimal kenglik – 3 m;
-
-
-

- Tavsiyaviy kenglik – 4 m;
- **Ikkinchi ustuvor vazifa** – piyodalar uchun mo‘ljallangan qismni kengaytirishdir. Tavsiya etilgan kenglikka faqat B2 va B3 bufer hududlarining tavsiya etilgan kengligiga erishilganidan keyingina erishiladi.

Bufer hududi:

- Minimal kenglik B1 – 0,5 m; • Minimal kenglik B2 – 0 m;
- Minimal kenglik B3 – 3 m;
- Tavsiyaviy kenglik B2 – 2,5 m;
- Tavsiyaviy kenglik B3 – 4 m;

-
-
-

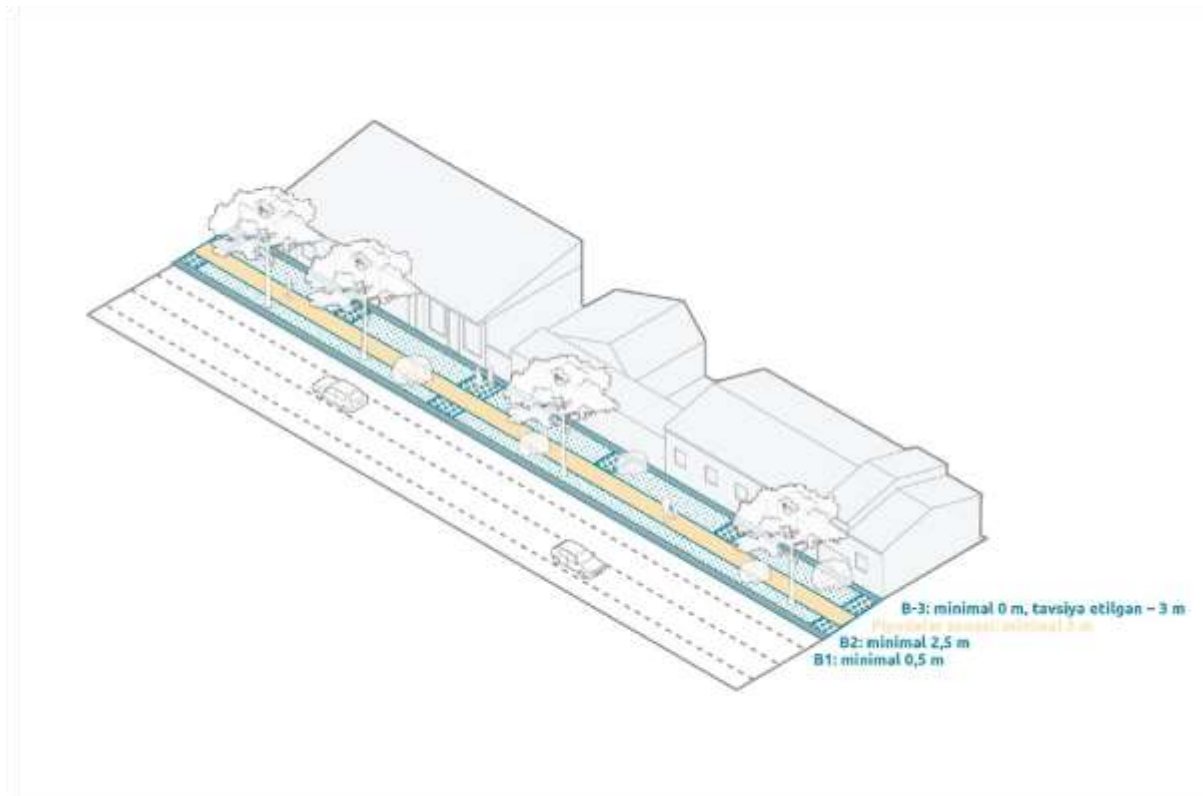
- **Birinchi ustuvor vazifa** – bufer zonalarini kengaytirishdir. Agar piyodalar yo‘lagini minimaldan kengroq qilish mumkin bo‘lsa, avval bufer hududi kengligi tavsiya etilgan kenglikka oshirilishi kerak va shundan keyingina kengroq piyodalar maydoni yaratilishi mumkin.

3.4.4. U4 ko‘chasi uchun

Piyodalar o‘tish hududi:

- Minimal kenglik – 3 m;
- Tavsiyaviy kenglik – 5 m;

-
-
-

- **Ikkinchi ustuvor vazifa** – piyodalar maydonini kengaytirishdir. Tavsiya etilgan kenglikka faqat B2 va B3 bufer zonalarining tavsiya etilgan kengligiga erishilganidan keyingina erishiladi.

Bufer hududi:

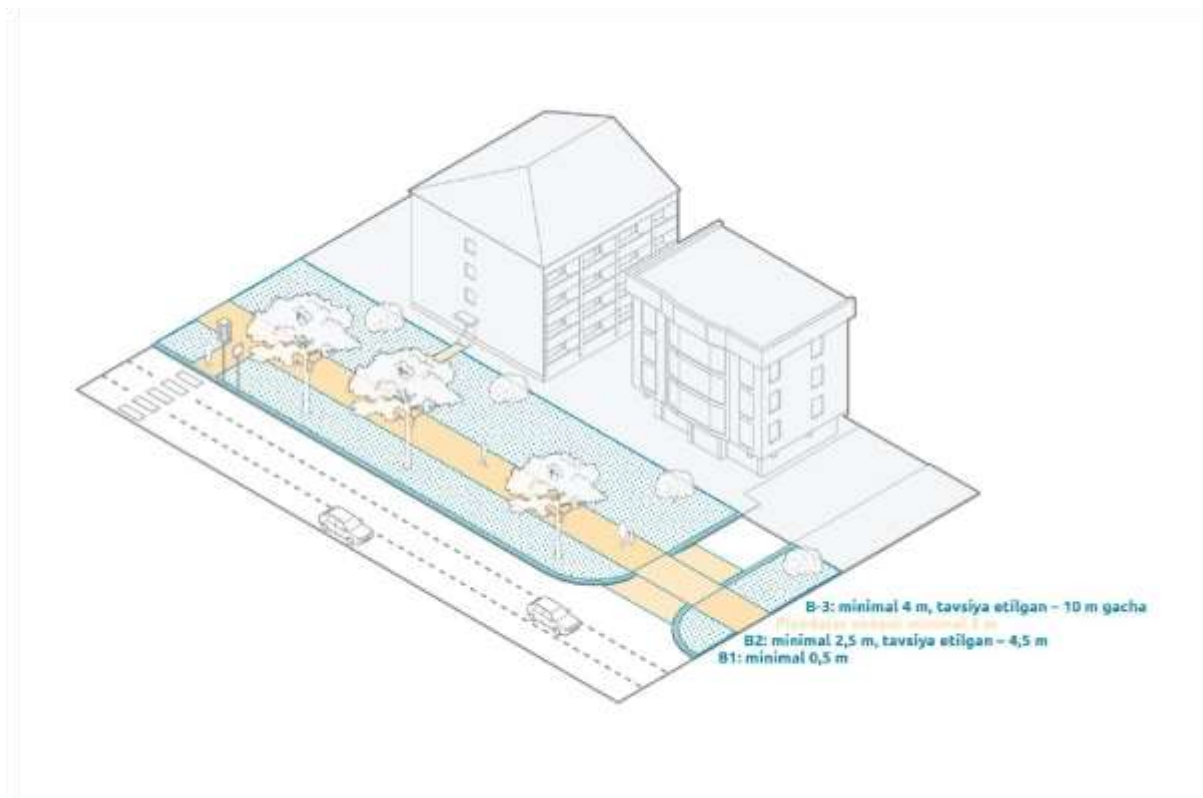
- Minimal kenglik B1 – 0,5 m;
- Minimal kenglik B2 – 2,5 m; ● Minimal kenglik B3 – 4 m;
- Tavsiyaviy kenglik B2 – 4,5 m;
- Tavsiyaviy kenglik B3 – 4-10 m;

Birinchi ustuvor vazifa – bufer zonalarini kengaytirishdir. Agar piyodalar yo‘lagini minimaldan kengroq qilish mumkin bo‘lsa, avval bufer zonasi kengligi tavsiya etilgan

-
-
-

kenglikka oshirilishi kerak va shundan keyingina kengroq piyodalar maydoni yaratilishi mumkin.

-
-
-

3.4.5. U5, U6 ko'chalari uchun. **Piyodalar**

hududi:

- Minimal kenglik – 5 m;
- Tavsiyaviy kenglik – 7-10 m va jamoat maydonini obodonlashtirish bo'yicha me'moriy loyiha bilan belgilanadi.

Bufer hududi:

- Minimal kenglik B1 – 0,5 m;
- Minimal kenglik B2 – 2,5 m;
- Minimal kenglik B3 – 0 m;
- B2 ning tavsiya etilgan kengligi 2,5-5 m.ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish uchun me'moriy dizayn bilan belgilanadi;
- B3 ning tavsiya etilgan kengligi 2-3 m ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish bo'yicha me'moriy loyiha bilan belgilanadi.

3.4.6. M1-M2 mahallalari uchun

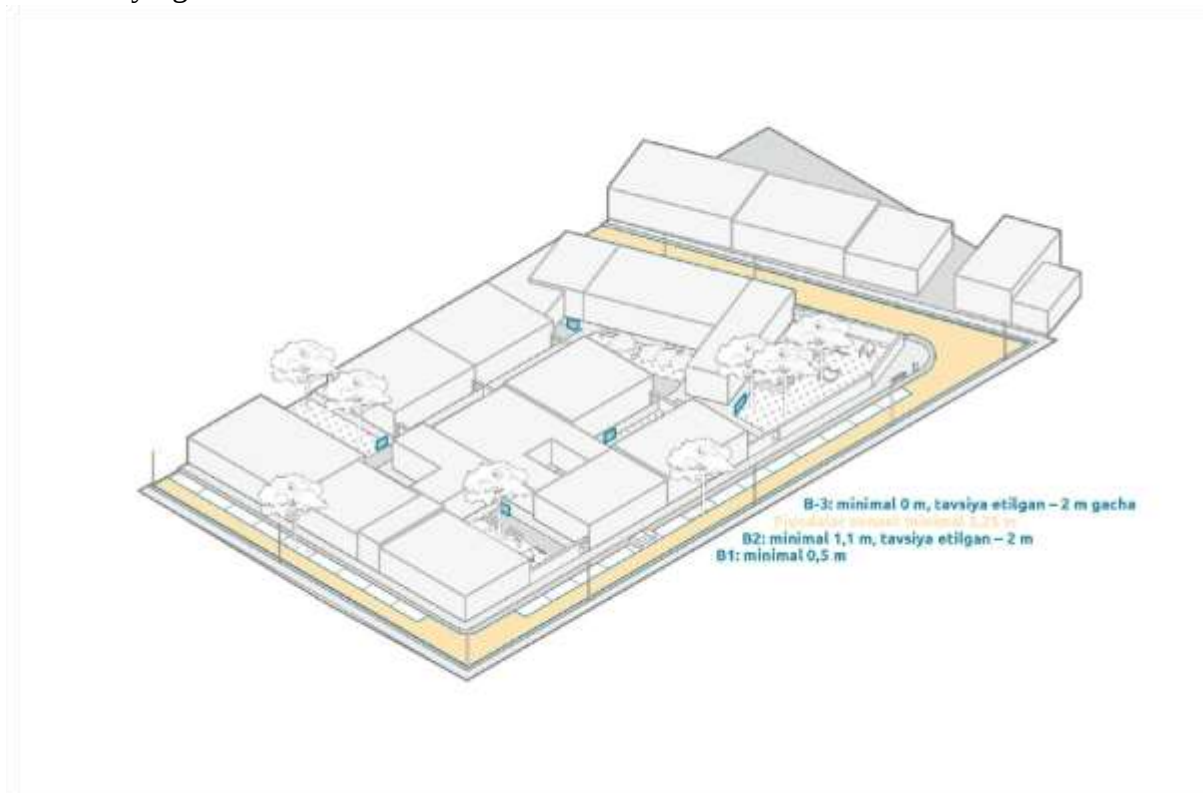
Piyodalar o'tish hududi:

- Minimal kenglik – 2,25 m;
- Tavsiyaviy kenglik – 3 m;
- Birinchi ustuvor vazifa – piyodalar yo'lakchasini kengaytirish. Agar piyodalar yo'lakchasini minimaldan kengroq

qilish mumkin bo'lsa, avval piyodalar yo'lakchasini 3 metrgacha kengaytirish kerak va shundan keyingina bufer zonasi yaratilishi kerak.

Bufer hududi:

- Minimal kenglik B1 - 0,5 m – piyodalar yo'lagining texnik qismini joylashtirishni ta'minlash uchun zarur;
- Minimal kenglik B2 – 1,1 m;
- Minimal kenglik B3 – 1,1 m;
- Minimal kenglik B2 – 2-3 m;
- Tavsiyaviy kenglik B3 – 2-3 m;
- **Ikkinchi ustuvor vazifa** – bufer zonalarini kengaytirishdir. Tavsiya etilgan B2 va B3 kengliklariga faqat tavsiya etilgan piyodalar zonasi kengligi 3 metrga yetganidan keyingina erishiladi.

3.4.7. M3-M5 mahallalari uchun.

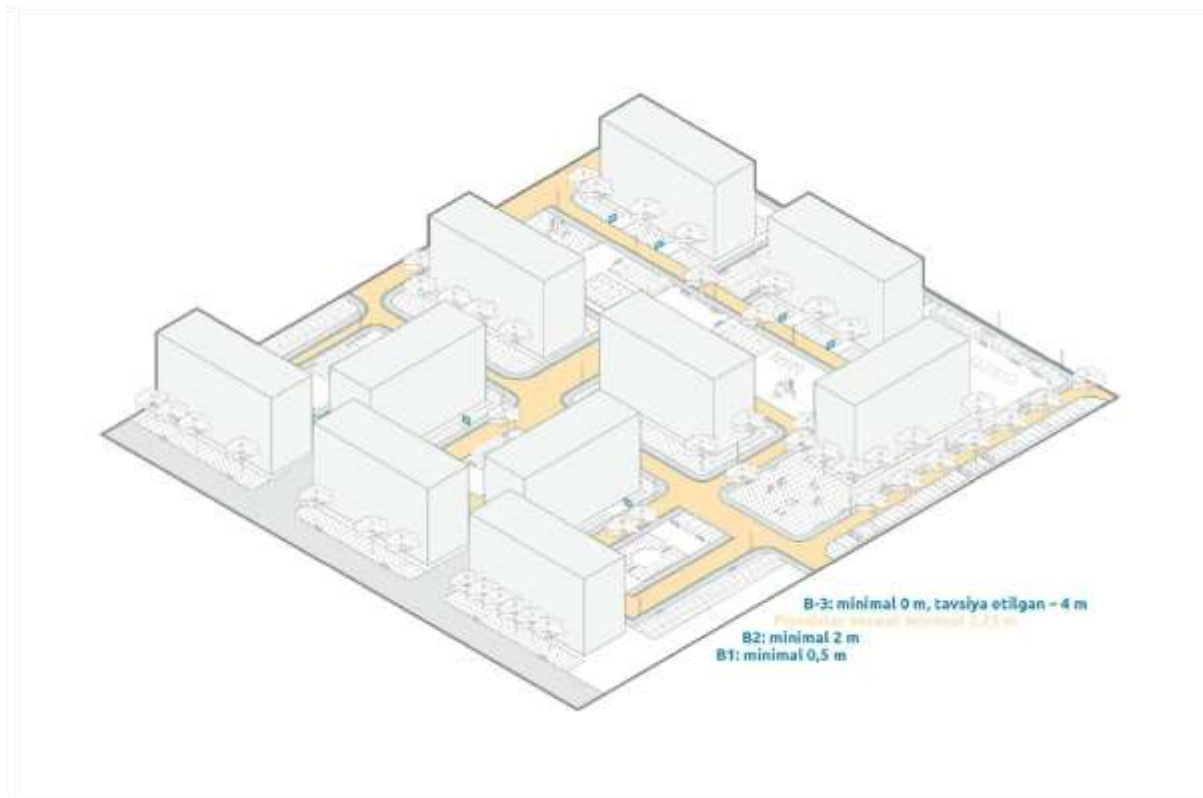
Piyodalar o'tish hududi:

- Minimal kenglik – 2,5 m;
- Tavsiyaviy kenglik – 4 m;
- **Birinchi ustuvor vazifa** – piyodalar maydonini kengaytirishdir. Agar piyodalar yo'lagini minimal darajadan kengaytirish mumkin bo'lsa, avval piyodalar maydonini 4 metrgacha kengaytirish kerak va shundan keyingina bufer zonasi yaratilishi kerak.

Bufer hududi:

- Minimal kenglik B1 - 0,5 m – piyodalar yo'lagining texnik qismini joylashtirishni ta'minlash uchun zarur;
- Minimal kenglik B2 – 2 m;

- Minimal kenglik B3 – 0 m;
- Tavsiyaviy kenglik B2 – 2,5-3,5 m;
- Tavsiyaviy kenglik B3 – 3-4 m;
- **Ikkinchi ustuvor vazifa** – bufer zonalarini kengaytirishdir. Tavsiya etilgan B2 va B3 kengliklariga faqat piyodalar zonasining tavsiya etilgan kengligiga erishilganidan keyingina erishiladi.

3.4.8. O1 - O4 jamoat obyektlari uchun. **Piyodalar**

o'tish hududi:

- Minimal kenglik – 3 m;
- Tavsiyaviy kenglik – 5 m va jamoat maydonini obodonlashtirish bo'yicha me'moriy loyiha bilan belgilanadi.
- **Piyodalar zonasi bo'yicha tavsiyalarning bir qismi** – tashrif buyuruvchilar oqimi va kutish vaqtini taqsimlash uchun jamoat obyektlarining kirish guruhlarida oldida maydon ajratish tavsiya etiladi: o'rtacha tashrif buyuruvchi obyektlar uchun kamida 6×6 m (kirish oldidagi maydonning kengligi kamida 2,5 m), katta obyektlar (teatrlar, ko'rgazma markazlari) uchun 8×8 m, ommaviy tadbirlar uchun 10×10 m va undan ko'proq, kichik me'moriy shakllarni joylashtirish imkoniyati bilan.

Bufer hududi:

- Minimal kenglik B1 - 0,5 m – piyodalar yo'lagining texnik qismini joylashtirishni ta'minlash uchun zarur;
- Minimal kenglik B2 – 2,5 m;
- Minimal kenglik B3 – 0 m;

- B2 ning tavsiya etilgan kengligi 2,5–3,5 m ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish bo'yicha me'moriy loyiha bilan belgilanadi.
- B3 ning tavsiya etilgan kengligi 3-4 m ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish bo'yicha me'moriy loyiha bilan belgilanadi.

3.4.9. R1-r5 dam olish hududlari uchun. **Piyodalar**

o'tish hududi:

- Tranzitpiyodalar yo'llarining minimal kengligi (eslatma: asosiy dam olish maskanlarini ulash uchun: kirish joylari, o'yin maydonchalari, ovqatlanish maydonchalari) 4 m;
- Tavsiya etilgan kenglik 5-6 m ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish uchun me'moriy dizayn bilan belgilanadi;
- Piyodalar yo'laklari (masalan, park hududidagi yo'l) uchun minimal kenglik 2 m;
- Piyoda yo'llarining tavsiya etilgan kengligi 3 m ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish uchun me'moriy dizayn bilan belgilanadi.

Bufer hududi:

- Minimal kenglik B1 - 0,5 m – piyodalar yo'lagining texnik qismini joylashtirishni ta'minlash uchun zarur;
- Minimal kenglik B2 - 2,5 m;
- Minimal kenglik B3 - 0 m;
- B2 ning tavsiya etilgan kengligi 2,5-3,5 m ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish uchun me'moriy dizayn bilan belgilanadi.
- B3 ning tavsiya etilgan kengligi 3-4 m ni tashkil qiladi va jamoat maydonini obodonlashtirish bo'yicha me'moriy loyiha bilan belgilanadi.

4. Piyodalar xavfsizligi elementlari.

4.1. Tartibga solish obyekti.

- Piyodalar uchun panduslarning o'lchamlari va joylashuvi*,
- Avtomobillar uchun panduslarning o'lchamlari va joylashuvi (*piyodalar yo'laklari bo'ylab chiqish va kirish yo'llarida*)*,
- Yo'l chetlarining o'lchamlari va joylashuvi (*yo'l va ajratish zonalari uchun*),
- To'siqlarning o'lchamlari va joylashuvi (*transport, park, dekorativ, qurilish, sport, sanoat*)*,
- Xavfsizlik orollarining o'lchamlari va joylashuvi*.

* Gastronomik va turistik ko'chalar uchun parametrlar 4-betdagi tipologiyaga muvofiq ko'rib chiqiladi.

4.2. Atama va ta'riflar.

Yon tomon – bu zinapoyaning harakatlanuvchi qismining chetida joylashgan, odam yoki texnik transport vositasining (masalan, nogironlar aravachasi, rulon yoki bolalar

aravachasi) g'ildiraklarining rampa yoki zinapoyaning o'lchamlaridan tashqariga chiqishiga to'sqinlik qiladigan element.)¹³.

Xavfsizlik oroli – bu yo'lda zarur bo'lganda piyodalarni to'xtatish uchun mo'ljallangan, harakatlanish bo'laklarini (shu jumladan velosiped yo'laklarini) yo'l ustida bordyurar toshlar yoki boshqa elementlar bilan ko'tarilgan inshoot bilan ajratib turadigan yoki harakatni boshqarishning texnik vositalari bilan belgilangan yo'l qurilmasi.¹⁴

Rampa – bu bino va inshootlarning ichki va tashqi qismida joylashgan, vertikal harakatlanish uchun moslashtirilgan qiyalik tekislik.¹⁵

Piyodalar o'tish hududi – bu piyodalar harakati uchun mo'ljallangan hudud bo'lib, bu yerda ushbu hududga xizmat ko'rsatuvchi maxsus transport vositalaridan tashqari boshqa transport vositalariga ruxsat beriladi.¹⁶

4.3. Piyodalar xavfsizligi elementlarining tipologiyasi.

Xavfsizlik orollari: Standart tipologiya yo'q, lekin umumiy tavsiyalar mavjud. Tavsiya etiladi: ularni piyodalar uch yoki undan ortiq bo'lakni kesib o'tishlari kerak bo'lgan 8 metr yoki undan kengroq yo'llarga o'rnatish.

Hajmi va shakli: Orolning kengligi kamida 1,2 m bo'lishi kerak, bir nechta odamning qulay yashashini ta'minlash uchun 2,0 m yoki undan ko'p tavsiya etiladi.

Panduslar:

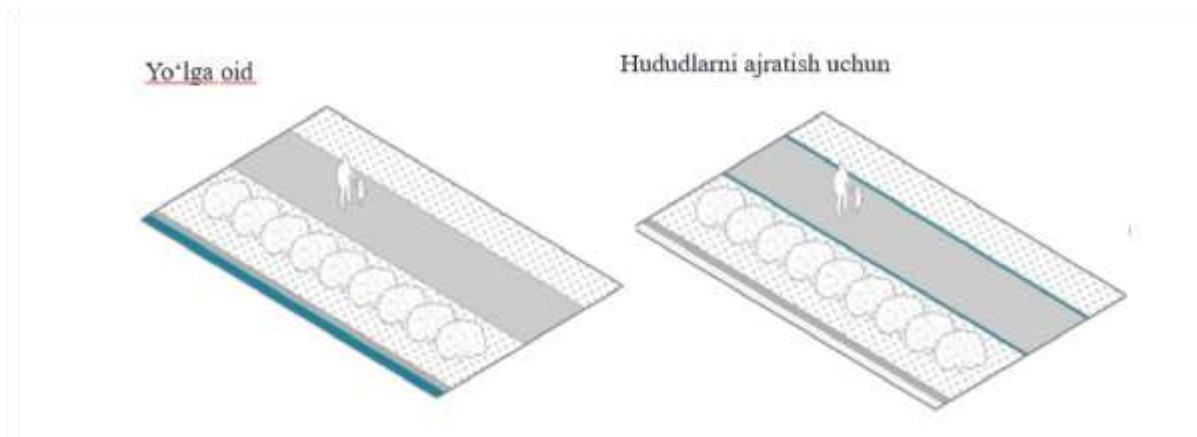
- **Piyodalar uchun pandus** – yo'llar va yo'laklar kesishmalarida, piyodalar o'tish joylarida va yo'lakdan yo'lga osonroq kirish zarur bo'lgan joylarda joylashgan. **O'lchamlari:** yon balandligi – yo'l yuzasidan 0-15 mm; uzunligi – 1,2-2 m (1,2-1,5 m ikki kishi yoki aravacha uchun qulay o'tishni ta'minlaydi); qiyalik burchagi – 5-8 % (1:12, to'siqsiz standart); taktil qoplama – chuqurchaning chetida 0,3-0,6 m chiziq.
- **Avtomobil pandus** – qo'shni hududlarga kirish joylarida (masalan, avtoturargohlar, hovlilar) yoki avtomobil yo'lagi va piyodalar maydoni orasidagi chorrahalarda ishlatiladi. **O'lchamlari:** yon balandligi – 0-15 mm; uzunligi – yo'lak kengligiga qarab 1,2-2 m; qiyalik – 5-8 %.
- **Yo'l cheti** – yo'lni piyodalar zonasidan ajratish, piyodalarni transport harakatidan himoya qilish va yo'l qoplamasini qo'llab-quvvatlash uchun ishlatiladi. **O'lchamlari:** Balandligi 15-20 sm, kengligi 15-30 sm. Granit yoki betondan tayyorlanishi mumkin.
- **Hududlarni ajratish uchun yo'l cheti** – turli xil sirtlarni chegaralash yoki yashil maydonlarni piyodalar yo'llaridan ajratish uchun ishlatiladi. U tuproqni ushlab turadi, eroziyaning oldini oladi va yashil maydonlarni parvarish qilishni osonlashtiradi. **O'lchamlari:** balandligi 10–15 sm, kengligi 3–15 sm.

¹³ O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligining "ShNK 2.07.02-22 "Nogironlar va qariyalarning ehtiyojlarini hisobga olgan holda qurilish loyihalarini loyihalash uchun shaharsozlik normalari va qoidalari to'g'risida"gi buyrug'i.

¹⁴ O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligining "ShNK 2.07.02-22 "Nogironlar va qariyalarning ehtiyojlarini hisobga olgan holda qurilish loyihalarini loyihalash uchun shaharsozlik normalari va qoidalari to'g'risida"gi buyrug'i.

¹⁵ O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligining "ShNK 2.07.02-22 "Nogironlar va keksa odamlarning ehtiyojlarini hisobga olgan holda qurilish loyihalarini loyihalash uchun shaharsozlik normalari va qoidalari to'g'risida"gi buyrug'i.

¹⁶ O'zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo'mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalari.

To'siqlar:

- **Yo'l harakati to'siqlari** – piyodalar va transport oqimlarini ajratib turadi. Balandligi: 1-1,2 m. Materiallar: metall, beton.
- **Park to'siqlari** – parklarning perimetri bo'ylab joylashtirilgan bo'lib, ular cheklangan hududlarga kirishni to'xtatadi. Balandligi: 1,2-2 m. Materiallar: metall, yog'och.
- **Yodgorliklar yaqinidagi dekorativ to'siqlar** – madaniy meros obyektlarini shikastlanish va vandalizmdan himoya qilish. Balandligi: 0,6-1 m. Materiallar: zarb qilingan metall, tosh.
- **Qurilish maydonchasining to'siqlari** – yo'lovchilar va ishchilar xavfsizligini ta'minlaydi va qurilish ishlarini yashiradi. Balandligi: 2-3 m. Materiallar: metall, to'r, fanera.
- **Sport qilichbozligi** – stadionlar va sport maydonchalarida tomoshabinlar va ishtirokchilarni himoya qiladi. Balandligi: 2-4 m. Materiallar: metall, to'r.
- **Sanoat to'siqlari** – zavodlar va infratuzilma inshootlari atrofida kirishni cheklash uchun ishlatiladi. Balandligi: 2-2,5 m. Materiallar: metall, beton.

4.4. Talab va tavsiyalar.

4.4.1. U1-U7 ko'chalari uchun.

Panduslar:

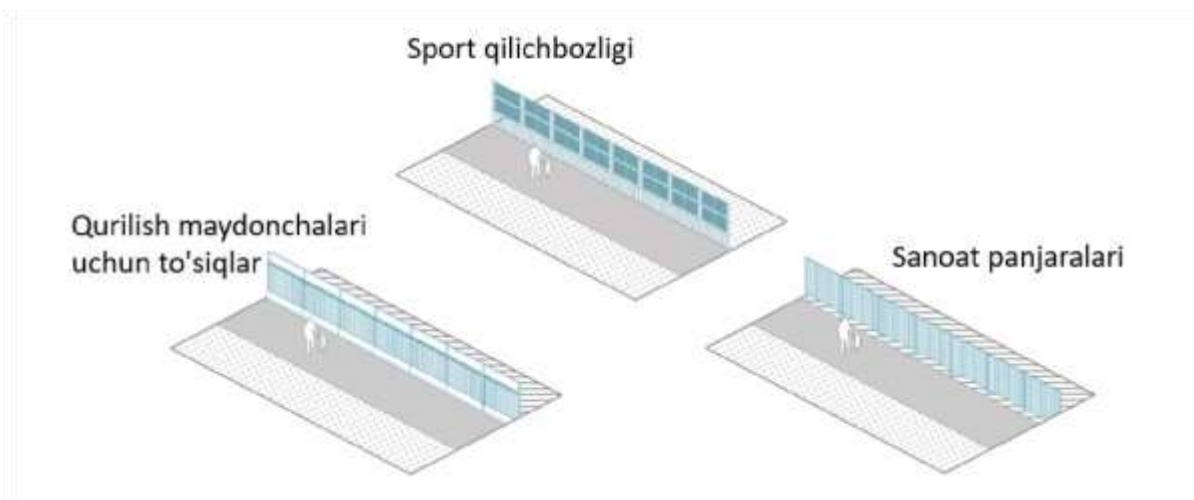
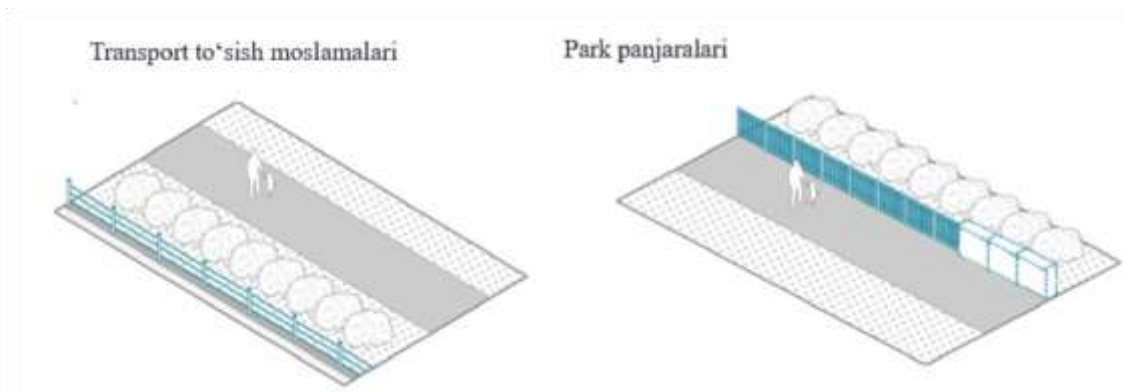
- **Piyodalar uchun pandus** – minimal talab hisoblanadi: piyodalar o'tish joyi bilan bog'liq bo'lgan yo'lakdagi har bir chuqurcha (tartibga solingan yoki tartibga solinmagan) standart qiyalik 5-8 % (1:12) bo'lgan pandus bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Harakatlanishi cheklangan va ko'rish qobiliyati zaif odamlarni boshqarish uchun chuqurchaning chetiga 0,3-0,6 m kenglikdagi tegib turadigan yo'lak plitalari qo'yilishi kerak. Ikki kishi yoki aravachasi/nogironlar aravachasi bo'lgan odam bir vaqtning o'zida o'tishi uchun pandus kengligi kamida 1,5 m bo'lishi kerak. Sirt sirpanmaydigan va notekis bo'lishi kerak; qovurg'ali yo'lak plitalaridan foydalanishga ruxsat beriladi.
- **Avtotransport vositalari uchun pandus** – minimal talab hisoblanadi: transport vositalari kirishi bilan bog'liq piyodalar yo'lagidagi har bir chuqurcha piyodalar yo'lining uzluksiz va xavfsiz harakatlanishini ta'minlaydigan ko'tarilgan pandus bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Agar bu yechim imkoni bo'lmasa, piyodalar yo'lagi bo'ylab piyodalar uchun panduslar o'rnatilishi kerak. Ko'tarilgan pandusni asfaltga emas, balki yo'lakka o'rnatish tavsiya etiladi.

Yon tomonlari:

- **Yo‘l cheti** – balandligi 15-20 sm, kengligi 15-30 sm. Granit yoki betondan tayyorlanishi mumkin. Bitta ko‘cha ichidagi yo‘l chetining balandligi va shakli bir xil bo‘lishi kerak (bitta o‘tish joyida “zinapoya effekti”ga yo‘l qo‘yilmaydi).
- **Zona ajratuvchi yo‘l cheti** – balandligi 10-15 sm, kengligi 3-15 sm. Metall yoki betondan tayyorlanishi mumkin. U faqat bufer va yashil zonalarda ruxsat etiladi va piyodalar hududlarida taqiqlanadi, chunki u transport harakatiga xalaqit beradi. Bitta ko‘cha yoki blok ichidagi yo‘l chetlari bir xil turdagi va materialdan tayyorlanishi kerak. Jarohat olish xavfini kamaytirish uchun yuqori qirrasi qiyshiq yoki yumaloq bo‘lishi tavsiya etiladi.

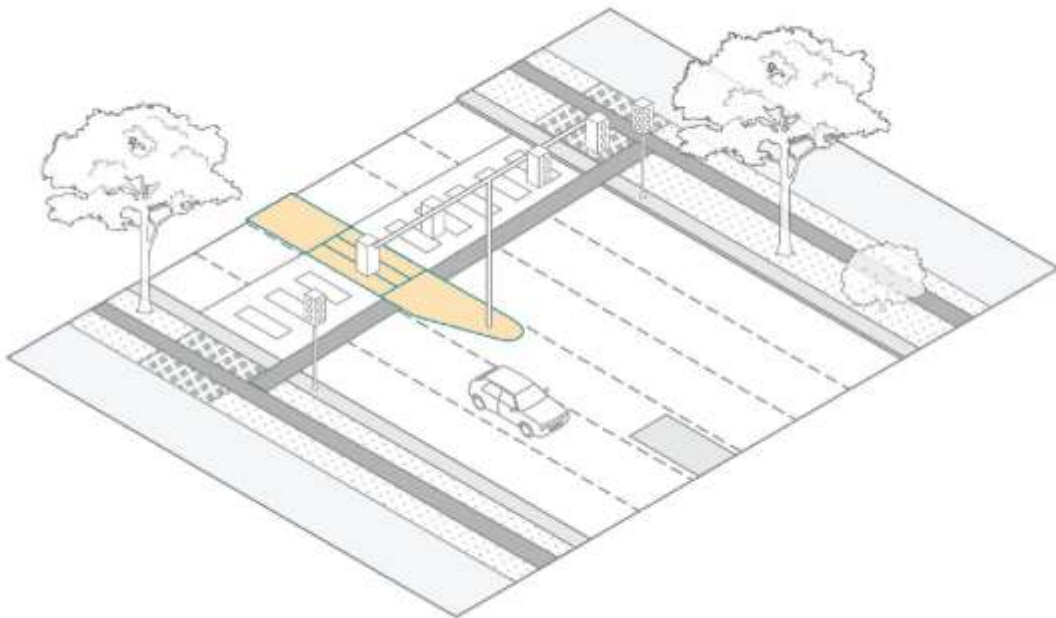
Cheklovlar:

- **U2 va U4 magistral ko‘chalarida yo‘l harakati to‘siqlariga ruxsat beriladi**, ammo ular majburiy emas. Ular faqat xavfli yo‘l uchastkalarida, ko‘rinishi cheklangan joylarda, shuningdek, ko‘priklar, yo‘l o‘tkazgichlar va estakadalarda talab qilinadi. Ularning joylashuvi va parametrlari ixtisoslashgan transport tashkilotlari tomonidan tartibga solinadi. U1, U3, U5 va U6 turdagi ko‘chalarda yo‘l harakati to‘siqlari taqiqlanadi.
- **Sanoat to‘siqlari, park to‘siqlari va sport to‘siqlariga**, agar ularning o‘lchamlariga muvofiq to‘liq joylashtirilishi uchun joy saqlanib qolsa, **faqat bufer zonasida bilan chegarada ruxsat beriladi**.
- **Yodgorliklar atrofidagi dekorativ to‘siqlar** – bufer zonasiga o‘rnatilishi mumkin; piyodalar uchun mo‘ljallangan joylarga o‘rnatish esa taqiqlanadi.
- **Qurilish maydonchasi panjarasi bufer zonasida vaqtinchalik yechim sifatida ruxsat etiladi**. Piyodalar uchun mo‘ljallangan joylarga joylashtirish taqiqlanadi. Agar piyodalar uchun mo‘ljallangan hududga vaqtincha joylashtirish zarur bo‘lsa (masalan, yo‘lni ta’mirlash paytida), uyushgan va xavfsiz piyodalar aylanma yo‘li ta’minlanishi kerak.

Xavfsizlik orollari: xavfsizlik orolining kengligi kamida 1,2 m bo'lishi kerak, ammo bir nechta odamning qulay yashashini ta'minlash uchun 2,0 m yoki undan ko'proq tavsiya etiladi. Xavfsiz joyni ta'minlash uchun orollarning uchlari yumaloq yoki silliq chiziqlar bilan loyihalashtirilgan bo'lishi kerak. Nogironligi bo'lgan odamlarning xavfsizligini ta'minlash uchun orol yuzasi piyodalar o'tish joyining yo'l qismi bilan bir tekisda bo'lishi kerak, balandlikda hech qanday o'zgarish bo'lmasligi kerak. Orollarning uzunligi, ayniqsa, nazoratsiz o'tish joylarida, piyodalar o'tish joyining kengligidan kam bo'lmasligi kerak (odatda 3-5 m).

Xavfsizlik orollari

4.4.2. M1-M5 mahallalari uchun.

Panduslar: U1-U7 ga o'xshash.

Yon tomonlari: U1-U7 ga o'xshash.

To'siqlar:

- **M1-M5 avtomagistrallarida transport to'siqlarini o'rnatish taqiqlangan** va faqat xavfli yo'l uchastkalarida, ko'rinishi cheklangan joylarda, shuningdek, ko'priklar, yo'l o'tkazgichlar va estakadalarda majburiydir.
- Sport to'siqlariga faqat maydonning perimetri bo'ylab, balandligi **3-4 metrdan oshmaydigan** va shaffof to'rtli konstruksiyalardan yasalgan holda ruxsat beriladi. Qattiq yoki doimiy materiallar (beton, g'isht, gofrirovka qilingan metall), shuningdek, maydondan tashqariga cho'zilgan yoki hovli yo'laklarini to'sib qo'yadigan to'siqlar taqiqlanadi. Ta'mirlash va evakuatsiya qilish uchun darvozalar talab qilinadi.
- **Sanoat to'siqlari va park to'siqlariga**, agar o'lchamlarga muvofiq to'liq joylashtirish uchun joy saqlanib qolsa, faqat bufer zonasi bilan chegarada ruxsat beriladi.
- **Yodgorliklar atrofidagi dekorativ to'siqlar** bufer zonasida yoki agar yodgorlik u yerda joylashgan bo'lsa, mahalla hovlilarida o'rnatilishi mumkin; piyodalar uchun mo'ljallangan joylarga o'rnatish taqiqlanadi.
- **Qurilish maydonchasi panjarasi** – agar vaqtincha joylashtirish zarur bo'lsa (masalan, yo'lni ta'mirlash paytida), piyodalar uchun uyushgan va xavfsiz aylanma yo'l ta'minlanishi kerak.

Xavfsizlik orollari – mahallada ko'zda tutilmagan.

4.4.3. O1-O4 jamoat obyektlari uchun.

Rampalar: U1-U7 ga o'xshash.

Yon tomonlar: U1-U7 ga o'xshash.

To'siqlar:

- **Transport to'siqlari, sanoat to'siqlari, park to'siqlari** – taqiqlangan.
- **Yodgorliklar atrofida dekorativ to'siqlar** yodgorlikning perimetri bo'ylab o'rnatilishi mumkin; piyodalar uchun mo'ljallangan joylarga o'rnatish taqiqlanadi.
- **Sport to'siqlariga** faqat maydonning perimetri bo'ylab, balandligi 3-4 metrdan oshmaydigan va shaffof to'rtli konstruksiyalardan yasalgan holda ruxsat beriladi. Qattiq yoki doimiy materiallar (beton, g'isht, gofrirovka qilingan metall), shuningdek, maydondan tashqariga cho'zilgan yoki hovli yo'laklarini to'sib qo'yadigan to'siqlar taqiqlanadi. Ta'mirlash va evakuatsiya qilish uchun darvozalar talab qilinadi.
- **Qurilish maydonchasi panjarasi** – agar vaqtincha joylashtirish zarur bo'lsa (masalan, yo'lni ta'mirlash paytida), piyodalar uchun uyushgan va xavfsiz aylanma yo'l ta'minlanishi kerak.

Xavfsizlik orollari – dam olish maskanlarida ta'minlanmagan.

4.4.4. R1-r5 dam olish obyektlari uchun. **Panduslar:**

U1-U7 ga o'xshash.

Yon tomonlari: U1-U7 ga o'xshash.

To'siqlar:

- **Park to'siqlari** parkning tashqi perimetri bo'ylab o'rnatiladi va jamoat maydoni bilan ko'cha va yo'l tarmog'i o'rtasida chegara vazifasini bajaradi. U parkga vizual va jismoniy kirishni saqlab qolish bilan birga xavfsizlikni ta'minlashi kerak: uning teshiklari yoki kirish joylari bir-biridan 100-150 metrdan oshmasligi kerak va ko'rinishga doimiy to'sqinlik qilmasligi kerak. Odatda 1,2-2 metr balandlikdagi inshoot shaffof (metall, yog'och yoki temirdan yasalgan). Park to'siqlarining joylashuvi, materiallari, balandligi va uslubiga oid barcha dizayn qarorlari vakolatli shahar tashkilotlari tomonidan majburiy tasdiqlanishi va shaharning yagona dizayn kodeksiga muvofiq bo'lishi kerak.
- **Transport to'siqlari, sanoat to'siqlari** – taqiqlangan.
- **Yodgorliklar atrofida dekorativ to'siqlar yodgorlikning perimetri bo'ylab o'rnatilishi mumkin;** piyodalar uchun mo'ljallangan joylarga o'rnatish taqiqlanadi.
- **Sport to'siqlariga** faqat maydonning perimetri bo'ylab, balandligi 3-4 metrdan oshmaydigan va shaffof to'rtli konstruksiyalardan yasalgan holda ruxsat beriladi. Qattiq yoki doimiy materiallar (beton, g'isht, gofrirovka qilingan metall), shuningdek, maydondan tashqariga cho'zilgan yoki hovli yo'laklarini to'sib qo'yadigan to'siqlar taqiqlanadi. Ta'mirlash va evakuatsiya qilish uchun darvozalar talab qilinadi.
- **Qurilish maydonchalari uchun to'siqlar** – agar vaqtincha joylashtirish zarur bo'lsa, masalan, yo'lni ta'mirlashda) piyodalar uchun uyushgan va xavfsiz yechim ta'minlanishi kerak.

Xavfsizlik orollari – dam olish joylarida ta'minlanmagan.

5. Jamoat transporti qo'nish joylari va taksi joylari.

5.1. Tartibga solish obyekti:

To'xtash joylarining o'lchamlari va joylashishi (ixcham, kattalashtirilgan, pavilyonsiz, jabhada);

- To'xtash pavilyonlarining o'lchamlari va joylashishi;

- Taksi maydonchalarining o'ldamlari va joylashishi (qisqa to'xtash, kutish va to'xtash);
- Piyodalar o'tish joylari va qatnov qismidan yo'lovchilarni qabul qilish va tushirish joylari.

*Gastronomik va sayyohlik ko'chalari uchun parametrlar 4-banddagi tipologiyaga muvofiq ko'rib chiqiladi. (Taras Shevchenko ko'chasi 4-banddagi 2-jadvalga muvofiq U2 tipologiyasiga tegishli)

5.2. Atamalar va ta'riflar.

Avtomobil yo'llarida avtobus bekati – yo'lovchilarni qabul qilish (tushirish) va transport vositalarini kutish uchun jihozlangan muntazam transport yo'nalishi bo'yicha transport vositalarining to'xtash joyi¹⁷.

To'xtash maydonchasi – kengligi to'xtash joyining yo'lovchi almashinuvi miqdori va yo'lovchilar transport vositalarini kutish vaqti bilan belgilanadigan maydon.¹⁸

Sayohat cho'ntagi – to'xtab qolgan avtobus boshqa transport vositalariga xalaqit bermasligi uchun zarur bo'lgan yo'lining kengayishi.¹⁹

Avtopavilyon – avtobuslar kelishini kutayotgan yo'lovchilarni noqulay ob-havo iqlim omillari ta'siridan himoya qilish uchun mo'ljallangan pavilyon, uning hajmi avtobus bekatida bir vaqtning o'zida shoshilinch vaqtda bo'lgan yo'lovchilar sonini hisobga olgan holda aniqlanadi.²⁰

5.3. Jamoat transporti to'xtash joylari va taksi maydonchalarining tipologiyasi.

To'xtash maydonchalari:

- **Yo'lining to'xtash joyi** – 6-10 x 1,5-2 metr, tezkor aloqani ta'minlash uchun o'tish joyidan 5-20 metr, tor shahar joylari va turar-joy mahallalarida joylashtirish. Bu joy uchun kichik maydon yetarli bo'lgan yo'lovchilar kam bo'lgan joylar uchun javob beradi. Elementlar: minimal pavilyon yoki soyabon, skameyka, ma'lumot ko'rsatkichi.
- **Kengaytirilgan to'xtash joyi** – 11-20 x 2,5-3 metr, xavfsizlikni ta'minlash uchun o'tish joyidan 20-50 metr, asosiy magistral yo'llarda, jamoat joylarida yoki transport faolligi yuqori bo'lgan joylarda joylashtirish. Elementlar: pavilyon, skameykalar, yon himoya, to'liq marshrut ma'lumotlari.
- **To'xtash pavilyoni maydon uchun joy bo'lmagan taqdirda** pavilyon binoning fasadiga yaqin joylashgan. Piyodalarning erkin o'tishi uchun kengligi kamida 1,2 m. Elementlar: Tom, minimal yon himoya, marshrut ma'lumotlari.
- **Pavilyonsiz platform** – tuzilmalarsiz to'xtash belgisi. Elementlar: to'xtash joyini belgilash (yo'l belgilari). Marshrutlar va jadvallar to'g'risidagi ma'lumotlarni joylashtirishga ishonch hosil qilish. Kutish uchun minimal skameyka yoki panjara

¹⁷ O'zbekiston standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish agentligi "O'zstandart". O'z DSt 3196:2017. Avtomobil yo'llaridagi avtobus bekatlari. Texnik shartlar. 2017-yil 11-avgustdagi 05-868-son qaror bilan tasdiqlangan. № 05-868.

¹⁸ O'zbekiston standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish agentligi "O'zstandart". O'z DSt 3196:2017. Avtomobil yo'llaridagi avtobus bekatlari. Texnik shartlar. 2017-yil 11-avgustdagi 05-868-son qaror bilan tasdiqlangan. № 05-868.

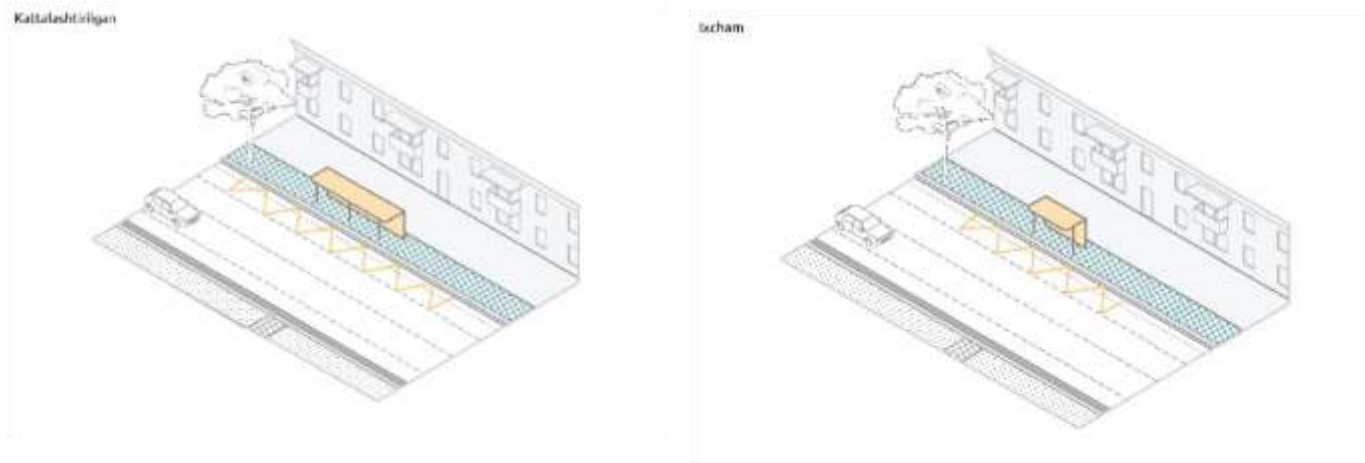
¹⁹ O'zbekiston standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish agentligi "O'zstandart". O'z DSt 3196:2017. Avtomobil yo'llaridagi avtobus bekatlari. Texnik shartlar. 2017-yil 11-avgustdagi 05-868-son qaror bilan tasdiqlangan. № 05-868.

²⁰ O'zbekiston standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish agentligi — "O'zstandart". O'z DSt 3196:2017. Avtomobil yo'llarida avtobus bekatlari. Texnik shartlar. 2017-yil 11-avgustdagi 05-868-son qaror bilan tasdiqlangan.

o'rnatish. U faqat yo'lovchilar oqimining past intensivligi yoki obyektlarni joylashtirish cheklovlari bo'lgan joylarda qo'llaniladi.

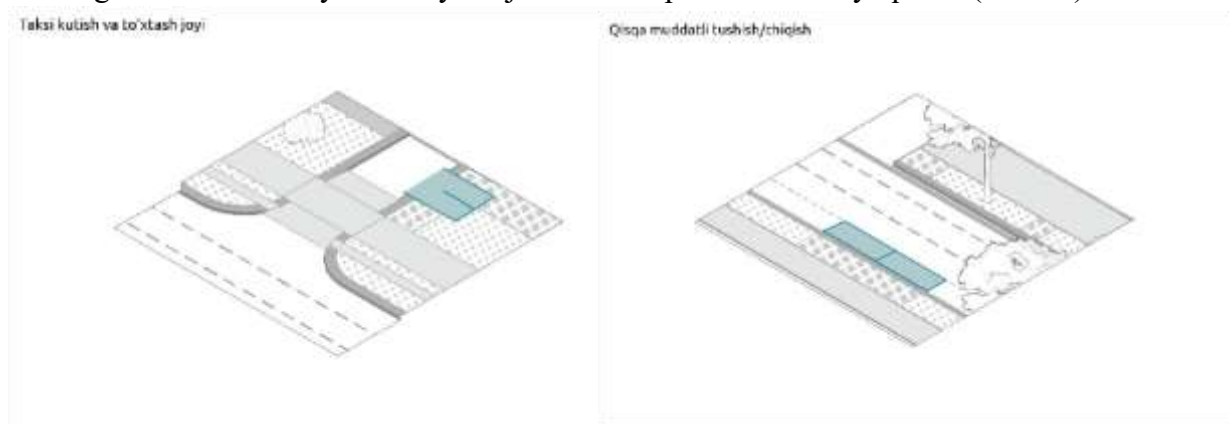
Taksi maydoni:

- **Qisqa to'xtash** – qisqa to'xtashlar uchun mo'ljallangan, bu yerda taksilar uzoq vaqt

turmasdan yo'lovchilarni tashlab, olib ketishadi. Yuqori tirbandlik, 6-10 metr, minimal elementlar – belgi, “taksi” belgisi bo'lgan joylarda qulay. **Turar joy maydoni:** yuqori tirbandlik va tez yo'lovchilar aylanmasi bo'lgan joylarda – savdo markaziga, biznes markazlariga, mehmonxonalarga kirish joylarida, teatrlar, kinoteatrlar va boshqa ommaviy tashrif buyuradigan obyektlar yonida, shuningdek, metro stansiyalari va yirik jamoat transporti bekatlari yaqinida.

- **Taksilarni kutish va to'xtash joyi** – boshqa transport turlari bilan tirbandlik va to'qnashuvlarning oldini olish uchun mashinalar sonini tartibga solish muhim bo'lgan katta yo'lovchi oqimi bo'lgan joylar uchun javob beradi, 10 dan 20 metrgacha (bir nechta mashinalar uchun), kutish va to'xtash uchun ajratilgan joylar. **Turar joy maydoni:** yo'lovchilar soni yuqori bo'lgan va yo'lovchilar aylanmasi tez bo'lgan joylarda – savdo markaziga, biznes markazlariga, mehmonxonalarga kirish joylarida, teatrlar, kinoteatrlar va boshqa ommaviy tashrif buyuradigan obyektlar yonida, shuningdek metro stansiyalari va yirik jamoat transporti bekatlari yaqinida (“dan→”).

5. 4.Talab va tavsiyalar.

5.4.1. U1, U3, U5, U6 ko'chalari uchun. **To'xtash joylari:**

- **Ular B2 bufer zonasida joylashgan va piyodalar zonasiga kirmasligi kerak. Tavsiya etilgan turlari – ixcham to‘xtash joyi**, bo‘sh joy bo‘lmagan taqdirda to‘xtash pavilyoni va buferda tashkil etishning iloji bo‘lmagan taqdirda pavilyonsiz to‘xtashga ruxsat beriladi. Kattalashtirilgan to‘xtash joyi – faqat kerak bo‘lganda yo‘lovchilar oqimi darajasi bo‘yicha.
- Piyodalar o‘tish joyidan minimal chekinish **5 metr**ni tashkil qiladi.
- To‘xtash maydonchasining minimal uzunligi **10 metr**, tavsiya etilgan uzunligi 12 metr.
- To‘xtash maydonchasining minimal kengligi **2 metr**, tavsiya etilgan kengligi 3 metr.
- To‘xtash pavilyonidan qatnov qismigacha minimal masofa – **0,5 m**.

Taksi maydoni:

- **Qisqa to‘xtash – yo‘lda joylashgan joy:** yo‘lakka ulashgan bo‘lakda va parallel to‘xtash joyida ruxsat beriladi. Belgilash va “taksi” belgisi bilan ta’kidlanadi. Taksi maydonchasidan bekatgacha bo‘lgan minimal masofa – **5 metr**. Taksi uchun kamida 2 ta joy ajratish tavsiya etiladi.
- **Taksi kutish va to‘xtash joyi – yo‘lda joylashgan joy:** piyodalar yo‘lagiga ulashgan bo‘lakda va parallel to‘xtash joyida ruxsat beriladi. Belgilash va “taksi” belgisi bilan ta’kidlanadi.

5.4.2. U2, U4, U7 ko‘chalari uchun. To‘xtash joylari:

- **Ular B2 bufer zonasida joylashgan va piyodalar zonasiga kirmasligi kerak. Tavsiya etilgan turlari – ixcham to‘xtash joyi**, bo‘sh joy bo‘lmagan taqdirda to‘xtash pavilyoni va buferda tashkil etishning iloji bo‘lmagan taqdirda pavilyonsiz to‘xtashga ruxsat beriladi. Kattalashtirilgan to‘xtash joyi – faqat kerak bo‘lganda yo‘lovchilar oqimi darajasi bo‘yicha.
- Piyodalar o‘tish joyidan minimal chekinish **15 metr**ni tashkil qiladi.
- To‘xtash maydonchasining minimal uzunligi **15 metr**, tavsiya etilgan uzunligi 30 metr.
- To‘xtash maydonchasining minimal kengligi **2 metr**, tavsiya etilgan kengligi 3 metr.
- To‘xtash pavilyonidan qatnov qismigacha minimal masofa – **0,5 m**.

Taksi maydoni:

- **Qisqa to‘xtash – yo‘lda joylashgan joy:** yo‘lakka ulashgan bo‘lakda, va parallel to‘xtash joyida ruxsat beriladi. Belgilash “taksi” belgisi bilan ta’kidlanadi. Taksi maydonchasidan to‘xtash joyigacha minimal masofa **15 metr**. Taksi uchun kamida 2 ta joy ajratish tavsiya etiladi.
- **Taksi kutish va to‘xtash joyi – yo‘lda joylashgan joy:** piyodalar yo‘lagiga ulashgan bo‘lakda va parallel to‘xtash joyida ruxsat beriladi. Belgilash “taksi” belgisi bilan ta’kidlanadi.

5.4.3. M1-M2 mahallalari uchun.

To‘xtash joylari: to‘xtash joylarining barcha turlariga ruxsat beriladi. Piyodalar zonasida joylashishga faqat cheklangan joy tufayli bufer hududida tashkil etishning iloji bo‘lmaganda ruxsat beriladi.

Taksi maydoni: yo‘lovchilarni qabul qilish va tushirish uchun faqat qisqa to‘xtashga ruxsat beriladi. Avtoturargohni tashkil qilish va taksilarni kutish taqiqlanadi. Turar-joy

binolarining kirish joylarida yoki jamoat obyektlari yaqinida, agar transport xavfsizligi saqlanib qolsa, joylashtirishga ruxsat beriladi. Belgilash va “taksi” belgisi bilan tanlash tavsiya etiladi.

5.4.4. O1-O4 jamoat obyektlari va P1-P5 dam olish obyektlari uchun. **To‘xtash joylari:**

- **Ular B2 bufer zonasida joylashgan va piyodalar hududiga kirmasligi kerak.**
To‘xtash joylarining barcha ruxsat etilgan turlariga ruxsat beriladi.
- Piyodalar o‘tish joyidan minimal chekinish **5 metrni** tashkil qiladi.
- To‘xtash maydonchasining minimal uzunligi **10 metr**, tavsiya etilgan uzunligi 12 metr.
- To‘xtash maydonchasining minimal kengligi **2 metr**, tavsiya etilgan kengligi 3 metr.
- To‘xtash pavilyonidan qatnov qismigacha minimal masofa **0,5 m**.

Taksi maydoni:

- **Qisqa to‘xtash – yo‘lda joylashgan joy:** yo‘lovchilarni qabul qilish va tushirish uchun qulay va xavfsiz taksi kirishini ta‘minlaydigan jamoat obyektlarining asosiy kirish qismida joylashgan. Faqat yo‘lakka ulashgan chiziqda yoki kirish cho‘ntagida ruxsat etiladi. Minimal talab – piyodalar o‘tish joyidan kamida 5 m masofa va piyoda marshrutining uzluksizligini ta‘minlash.
- **Taksi kutish va to‘xtash joyi – yo‘lda joylashgan joy:** jamoat mulki hududida to‘xtash joylari sifatida ajralib turadi. “Taksi” belgisi bilan ko‘rsatilishi kerak, jamoat transporti bilan ziddiyatni istisno qilishi va piyodalarga qulay yondashuvni ta‘minlashi kerak.

6. Avtoturargohlar.

6.1. Tartibga solish obyekti:

Avtoturargohlarning o‘lchamlari va joylashuvi*

- Avtoturargoh turlari (parallel, perpendikulyar, burchakli to‘xtash joylari);
- Avtoturargohlarni joylashtirishning o‘lchamlari va tamoyillari;

*Gastronomik va sayyohlik ko‘chalari uchun parametrlar 4-banddagi tipologiyaga muvofiq ko‘rib chiqiladi.

6.2. Atamalar va ta’riflar.

Avtoturargohlar – avtomobillarni saqlash yoki to‘xtash uchun mo‘ljallangan ochiq joylar. Saqlash uchun avtoturargohlar shiypolar, yengil quti to‘siqlari, kuzatuv yo‘l o‘tkazgichlari bilan jihozlanishi mumkin. Avtoturargohlar ko‘chalardan tashqarida joylashgan bo‘lishi mumkin (shu jumladan, yo‘lning qisman kengayishi bilan cho‘ntaklar shaklida) yoki ko‘cha (yo‘l qismida, belgi bilan ko‘rsatilgan).²¹

²¹ O‘zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo‘mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurilishni rejalashtirish” shaharsozlik normalari va qoidalari.

Mehmonlar uchun to‘xtash joylari – turar-joy hududlariga tashrif buyuruvchilarning avtoulovlarini to‘xtatish uchun mo‘ljallangan ochiq joylar.²²

Avtoturargoh – turli xil funksional maqsadlarga ega bo‘lgan obyektlarga tashrif buyuruvchilarga tegishli bo‘lgan transport vositalarining to‘xtash joylarida vaqtincha qolish.²³

Saqlash (avtotransport) – shaharning doimiy aholisiga tegishli bo‘lgan avtotransport vositalarining avtotransport vositalarini ro‘yxatdan o‘tkazish joyida bo‘lishi.²⁴

6.3. Avtoturargoh tipologiyasi.

Parallel to‘xtash joylari avtomobillar bordyurga parallel joylashgan qatnov qismining chetidagi to‘xtash joyi. Minimal o‘lchamlari – 5,5-6 x 2,3-2,5 metr, manevr uchun minimal chiziq kengligi – 3 metr.

Perpendikulyar to‘xtash joylari – to‘xtash joyi chegaraga perpendikulyar bo‘lib, eng katta quvvatni ta‘minlaydi. Minimal o‘lchamlari – 5-5,5 x 2,5–2,7 metr, manevr uchun minimal chiziq kengligi – 6 metr.

Burchak to‘xtash joylari – mashinalar chekkaga (odatda 45° yoki 60°) burchak ostida to‘xtab turadi, bu esa kirish va chiqishni osonlashtiradi. Minimal o‘lchamlari 4,5 – 5 x 2,5 metr, manevr uchun minimal chiziq kengligi 4,5-5 metrni tashkil qiladi.

6.4. Talab va tavsiyalar.

6.4.1. U1, U3, U7 ko‘chalari uchun. Avtoturargohlar:

- Ko‘cha bo‘ylab **parallel to‘xtash joylariga ruxsat** beriladi.
- Maxsus mo‘ljallangan cho‘ntaklarda to‘xtash joylariga ham ruxsat beriladi.
- To‘xtash cho‘ntaklarini **zarur piyodalar hududini** yoki minimal bufer o‘lchamlarini qisqartirish orqali loyihalashga yo‘l qo‘yilmaydi. Avtoturargohlar faqat piyoda va velosiped infratuzilmasi, shu jumladan, marshrutlar va o‘tish joylariga kirish to‘liq ta‘minlanganidan so‘ng tashkil etilishi mumkin.
- Yo‘lning cheklangan joylarida **jamoat transporti, piyodalar va velosipedchilarga ustuvor** ahamiyat beriladi, to‘xtash joyi ikkinchi darajali element sifatida qaraladi.
- **Piyodalar o‘tish joyidan 5 m dan kam va chorrahadan 20 m dan kam masofada to‘xtash joylarini o‘rnatishga yo‘l qo‘yilmaydi.**
- Joylarning kamida 5 % marshrutlar uchun ajratilishi kerak.
- **Piyodalar yo‘laklarida, kirish joylarida va avtomobil rampalarida to‘xtash taqiqlanadi;** piyodalar yoki bufer zonasini qisqartirish orqali cho‘ntaklarni loyihalashga yo‘l qo‘yilmaydi; to‘xtash joyini tashkil qilish faqat piyodalar va velosiped infratuzilmasi ta‘minlangandan keyin mumkin; qoidabuzarliklar uchun jarima tizimini joriy etish tavsiya etiladi.

6.4.2. U2, U4, U5, U6 ko‘chalari uchun. Avtoturargohlar:

²² O‘zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo‘mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish” shaharsozlik normalari va qoidalari.

²³ O‘zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo‘mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish” shaharsozlik normalari va qoidalari.

²⁴ O‘zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo‘mitasining 2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish” shaharsozlik normalari va qoidalari.

- Ko‘cha bo‘ylab **parallel to‘xtash joylari taqiqlanadi**, faqat qisqa muddatli taksi to‘xtashlariga ruxsat beriladi.
- **Barcha turdagi to‘xtash joylariga maxsus mo‘ljallangan cho‘ntaklarda ruxsat beriladi.**
- To‘xtash cho‘ntaklarini **zarur piyodalar hududini** yoki minimal bufer o‘lchamlarini qisqartirish orqali loyihalashga yo‘l qo‘yilmaydi. Avtoturargohlar faqat piyoda va velosiped infratuzilmasi, shu jumladan, marshrutlar va o‘tish joylariga kirish to‘liq ta‘minlangandan so‘ng tashkil etilishi mumkin.
- Yo‘lning cheklangan joylarida **jamoat transporti, piyodalar va velosipedchilarga ustuvor** ahamiyat beriladi, to‘xtash joyi ikkinchi darajali element sifatida qaraladi.
- **Piyodalar o‘tish joyidan 15 m dan kam va chorrahadan 30 m dan kam masofada to‘xtash joylarini o‘rnatishga yo‘l qo‘yilmaydi.**
- Joylarning kamida 5 % marshrut uchun ajratilishi kerak.
- **Piyodalar yo‘laklarida, kirish joylarida va avtomobil rampalarida to‘xtash taqiqlanadi;** piyodalar yoki bufer zonasini qisqartirish orqali cho‘ntaklarni loyihalashga yo‘l qo‘yilmaydi; to‘xtash joyini tashkil qilish faqat piyodalar va velosiped infratuzilmasi ta‘minlangandan keyin mumkin; qoidabuzarliklar uchun jarima tizimini joriy etish tavsiya etiladi.

6.4.3. M1-M2 mahallalari uchun.

Avtoturargohlar:

- **Tavsiya etilgan asosiy format – tashqi yo‘llar bo‘ylab parallel to‘xtash joyi** va hovlidagi to‘xtash joylarini istisno qilishdir. Hovlining “to‘xtash joyi yo‘q” maydoni aholining umumiy foydalanishiga berilishi tavsiya etiladi.
- M/m soni – **har bir kvartira uchun 0,5-1,0 m/m**. Joylar kam bo‘lgan taqdirda, to‘xtash joyini atrof-muhitga olib chiqishni ta‘minlash yoki ko‘p darajali yechimlarni (kichik yer parklari) loyihalash imkoniyatini ko‘rib chiqish tavsiya etiladi.
- Joylarning kamida 5 % marshrut uchun ajratilishi kerak.
- **Piyodalar o‘tish joyidan 5 m dan kam va chorrahadan 20 m dan kam masofada to‘xtash joylarini o‘rnatishga yo‘l qo‘yilmaydi.**
- **Piyodalar yo‘laklarida, kirish joylarida va avtomobil rampalarida to‘xtash taqiqlanadi;** piyodalar yoki bufer zonasini qisqartirish orqali cho‘ntaklarni loyihalashga yo‘l qo‘yilmaydi; to‘xtash joyini tashkil qilish faqat piyodalar va velosiped infratuzilmasi ta‘minlangandan keyin mumkin; qoidabuzarliklar uchun jarima tizimini joriy etish tavsiya etiladi.

6.4.4. M3-M4 mahallalari uchun.

Avtoturargohlar:

- **Tavsiya etilgan asosiy format – tashqi yo‘llar bo‘ylab va hovlilar ichidagi maxsus ajratilgan maydonchalarda parallel.** Bunday holda, hovli ichidagi mashinalar sonini minimallashtirish kerak, faqat kerakli minimal miqdorni qoldirib, hovlining asosiy maydonini obodonlashtirish va jamoat funksiyalariga yo‘naltirish kerak.
- To‘xtash cho‘ntaklarini **zarur piyodalar hududini** yoki minimal bufer o‘lchamlarini qisqartirish orqali loyihalashga yo‘l qo‘yilmaydi. Avtoturargohlar faqat piyoda va velosiped infratuzilmasi, shu jumladan marshrutlar va o‘tish joylariga kirish to‘liq ta‘minlangandan so‘ng tashkil etilishi mumkin.

- M/m soni – **har bir kvartira uchun 1,0 – 1,2 m/m**. Joylar kam bo'lgan taqdirda, to'xtash joyini atrof-muhitga olib chiqishni ta'minlash yoki ko'p darajali yechimlarni (kichik yer parklari) loyihalash imkoniyatini ko'rib chiqish tavsiya etiladi.
- Joylarning kamida 5 % marshrutlar uchun ajratilishi kerak.
- **Piyodalar o'tish joyidan 15 m dan kam va chorrahadan 30 m dan kam masofada to'xtash joylarini o'rnatishga yo'l qo'yilmaydi.**
- **Piyodalar yo'laklarida, kirish joylarida va avtomobil rampalarida to'xtash taqiqlanadi;** piyodalar yoki bufer zonasini qisqartirish orqali cho'ntaklarni loyihalashga yo'l qo'yilmaydi; to'xtash joyini tashkil qilish faqat piyodalar va velosiped infratuzilmasi ta'minlangandan keyin mumkin; qoidabuzarliklar uchun jarima tizimini joriy etish tavsiya etiladi.

6.4.5. O1-O4 jamoat obyektlari uchun. **Avtoturargohlar:**

- **Asosiy format – bu jamoat obyektining uchastkasida ajratilgan to'xtash joylari,** bu bino atrofidagi bo'shliqlarning tartibsizligini istisno qiladi.
- **Qabul qilinadigan turar joy formatlari:** tashqi yo'llar bo'ylab parallel to'xtash joylari, yer osti yoki yarim yer osti to'xtash joylari (*katta tirbandlik uchun tavsiya etiladi*).
- **To'xtash joylarini loyihalash quyidagilarga muvofiq bo'lishi kerak:** O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 27-apreldagi 74-son qarori (*shaharsozlik normalari va qoidalari*); O'zbekiston Respublikasi "O'zbekiston aholi punktlarini rejalashtirish va qurishning sanitariya qoidalari va normalari".
- To'xtash cho'ntaklarini **zarur piyodalar zonasini** yoki minimal bufer o'lchamlarini qisqartirish orqali loyihalashga yo'l qo'yilmaydi. Avtoturargohlar faqat piyoda va velosiped infratuzilmasi, shu jumladan, marshrutlar va o'tish joylariga kirish to'liq ta'minlangandan so'ng tashkil etilishi mumkin.
- M/m soni – **har 10-15 tashrif buyuruvchi uchun 1 m/m va har 2-3 xodim uchun 1 m/m.**

6.4.6. R1-R5 dam olish maskanlari uchun. **Avtoturargohlar:**

- **Asosiy format – dam olish maskanining uchastkasida ajratilgan to'xtash joylari,** ammo boshqa formatlarga ruxsat beriladi, chunki yer osti/yarim yer osti yechimlari; qo'shni obyektlar bilan umumiy to'xtash **joyi; ko'chalar bo'ylab parallel ravishda 300-500 m radiusda to'xtash joylari;** tashqi yo'llardagi cho'ntaklar; katta obyektlar uchun – yer osti/ko'p darajali.
- **To'xtash joylarini loyihalash quyidagilarga muvofiq bo'lishi kerak:** O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 27-apreldagi 74-son qarori (*shaharsozlik normalari va qoidalari*); O'zbekiston Respublikasi "O'zbekiston aholi punktlarini rejalashtirish va qurishning sanitariya qoidalari va normalari".
- M/m soni – Markaziy bog'lar: **50-100** ta eng yuqori tashrif buyuruvchilar uchun 1 m/m, periferik: **20-40** ta eng yuqori tashrif buyuruvchilar uchun 1 m/m.
- **Joylarning kamida 10 % marshrutlar uchun.**
- To'xtash cho'ntaklarini **zarur piyodalar zonasini** yoki minimal bufer o'lchamlarini qisqartirish orqali loyihalashga yo'l qo'yilmaydi. Avtoturargohlar faqat piyoda va velosiped infratuzilmasi, shu jumladan, marshrutlar va o'tish joylariga kirish to'liq ta'minlangandan so'ng tashkil etilishi mumkin.

7. Velosiped infratuzilmasi zonalari va elementlari.

7.1. Tartibga solish obyekti:

Velosiped infratuzilmasi zonalari va elementlari* ●

- Velosiped yo'llarining turlari va o'lchamlari;
- Velosiped parklarining turlari va o'lchamlari.

7.2. Atamalar va ta'riflar.

Velosiped yo'li – yo'lining qatnov qismi va yo'lakdan alohida yo'l yoki tizimli ravishda ajratilgan qismi, tegishli yo'l belgisi bilan ko'rsatilgan. (velosiped yo'lkasi – alohida yo'l yoki konstruktiv jihatdan qatnov qismi va trotuardan ajratilgan yo'lining tarkibiy qismi bo'lib, tegishli yo'l belgisi bilan belgilanadi).²⁵

Shaxsiy harakatlanish vositalari – dvigatel (dvigatellar) yordamida odamning individual harakatlanishi uchun mo'ljallangan bir yoki bir nechta g'ildirakli (rolikli) transport vositasi (elektr skuterlar, elektr skeytlar, sigveylar, unisikllar, monokollar va boshqa shunga o'xshash vositalar), individual harakat samolyoti vositalari – dvigatel (dvigatellar), (elektr skuter, elektr skeytbordlar, segveylar, unitsikllar, monog'ildirak va boshqa shunga o'xshash vositalar) yordam dasturi individual harakat rejasi uchun mo'ljallangan bir yoki bir nechta g'ildiraklari (roliklari) bo'lgan transporti vositasi.²⁶

7.3. Veloinfrastruktura zonalari va elementlari tipologiyasi

Velosiped yo'llari: trotuar o'lchamlarida ajratilgan velosiped yo'llari – yo'lak ichida joylashgan va konstruktiv yoki vizual elementlar (chegaralar, qoplamalar, obodonlashtirish) bilan avtomobil harakati va piyodalar oqimlaridan ajratilgan individual harakatchanlik vositalari uchun yo'llar. *O'lchamlari:* bir tomonlama – 1,5 metr; ikki tomonlama – 2,5 m, 3 metr tavsiya etiladi.

Qatnov qismining o'lchamlari bo'yicha velosiped yo'laklari – individual harakatchanlik vositalari uchun qatnov qismida avtomobil yo'llariga parallel ravishda ajratilgan va transport oqimidan bufer yoki belgilar bilan ajratilgan.

O'lchamlari: minimal kengligi – 1,5 metr; og'ir transport bilan – 2 metr.

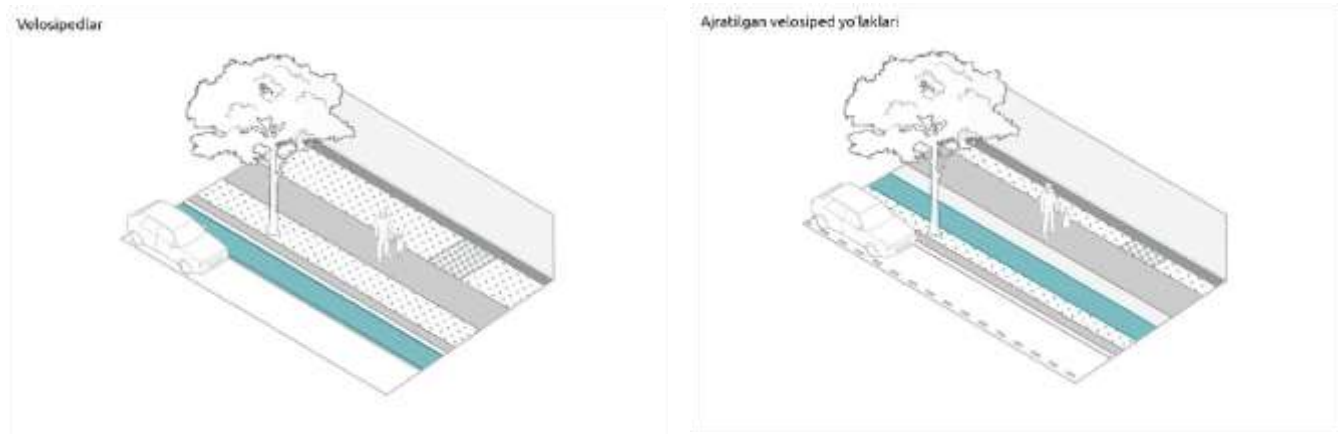
Velosiped to'xtash joylari:

Ochiq velosiped parklari – piyodalar yo'laklari bo'ylab, binolarga kirish joylarida va turar-joy mahallalarida joylashgan, shaxsiy harakatchanlik vositalari uchun qisqa muddatli to'xtash joyini ta'minlaydigan oddiy tokchalar ko'rinishidagi inshootlar. *O'lchamlari:* 10-12 o'rinli bitta modul, ustunlar orasidagi masofa – uzunligi 0,8 metrdan.

Yopiq velosiped parklari – transport markazlari, ta'lim muassasalari, ofis markazlari va parklarda joylashgan, ba'zan kirish tizimi bilan jihozlangan, shaxsiy harakatchanlik vositalarini uzoq muddatli saqlash uchun mo'ljallangan kanoplar yoki modulli inshootlar. *O'lchamlari:* 20-30 o'rinli bitta modul, o'tish joylari – kamida 1,5 metr, soyabon balandligi – 2,2 m dan.

²⁵ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Yo'l harakati sohasidagi qonun hujjatlari takomillashtirilishi munosabati bilan Yo'l harakati qoidalariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida" 2024-yil 30-noyabrdagi 806-son qarori.

²⁶ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Yo'l harakati sohasidagi qonun hujjatlari takomillashtirilishi munosabati bilan Yo'l harakati qoidalariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida" 2024-yil 30-noyabrdagi 806-son qarori.

7.4. Talabvatavsiyalar.

7.4.1. U1, U2, U5, U6 ko'chalari uchun. **Velosiped**

yo'llari:

- **Piyodalar yo'lagi** ichida alohida velosiped yo'laklari faqat piyodalar yo'lagining minimal va tavsiya etilgan o'lchamlari, jumladan, kamida **5 m kenglikdagi piyodalar zonasi ta'minlangandan keyingina o'rnatilishi mumkin**. Velosiped yo'li va 2 metr kenglikdagi piyodalar zonasi o'rtasida yashil buferni, shuningdek, har 300 metrda dam olish uchun maydonchalarni ta'minlash tavsiya etiladi. Shaxsiy harakatchanlik vositalari va piyodalarning uzluksiz va xavfsiz harakatlanishini ta'minlaydigan qatnov qismi bilan kesishgan joylarda piyodalar yo'lakchasini tushiradigan rampalarni ta'minlash kerak. Tartibga solinadigan chorrahalarda velosiped yo'llarini hisobga olgan holda to'g'ri xavfsiz o'tish joylari ishlab chiqilishi kerak va og'ir velosiped haydashda alohida velosiped svetoforlarini o'rnatish tavsiya etiladi.
- **Yo'lining** kattaligidagi velosiped yo'laklari – piyodalar faolligi yuqori va piyodalar yo'lagi cheklangan sharoitda joylashtirishga ruxsat beriladi. Tashkilotda velosiped kamarini avtomobil harakatidan ajratish uchun kamida 0,5 m kenglikdagi ajratuvchi buferni ta'minlash kerak. **Velosiped kamarining kengligi:** minimal – 1,5 m; og'ir transport bilan – 2 m gacha. **Velosiped to'xtash joylari:**
- **Ochiq velosiped parklari** – minimal joylashtirish bosqichi – 300 metr, joylashtirish zonasi – B2 va b3 buferlari, do'konlar, kafelar, ofis binolari kirish joylarida, shuningdek, **jamoat transporti bekatlarida** – to'xtash **pavilyonidan 50 m** dan oshmaydi.
- **Yopiq velosiped parklari** – ushbu turdagi ko'chalarda ko'zda tutilmagan, ammo taqiqlanmagan. B2 va b3 buferlarida yetarli joy bo'lsa, joylashtirish mumkin.

7.4.2. U3, U4, U7 ko'chalari uchun. **Velosiped**

yo'llari:

- **Trotuar o'lchamlarida ajratilgan velosiped yo'llari** – Joylashtirishga faqat piyodalar yo'lagining minimal va tavsiya etilgan o'lchamlari, jumladan, **kamida 4 m kenglikdagi piyodalar zonasi ta'minlangandan keyingina ruxsat beriladi**. B2 yoki B3 bufer hududida joylashgan. Velosiped yo'li va 2 metr kenglikdagi piyodalar zonasi o'rtasida yashil buferni, shuningdek, har 400 metrda dam olish uchun maydonchalarni ta'minlash tavsiya etiladi. Shaxsiy harakatchanlik vositalari va piyodalarning uzluksiz va xavfsiz harakatlanishini ta'minlaydigan qatnov qismi bilan kesishgan joylarda piyodalar

yo'lakchasini tushiradigan rampalarni ta'minlash kerak. Tartibga solinadigan chorrahalarda velosiped yo'llarini hisobga olgan holda to'g'ri xavfsiz o'tish joylari ishlab chiqilishi kerak va og'ir velosiped haydashda alohida velosiped svetoforlarini o'rnatish tavsiya etiladi.

- **Yo'lning kattaligidagi velosiped yo'laklari** – piyodalar faolligi yuqori va piyodalar yo'lagi cheklangan sharoitda joylashtirishga ruxsat beriladi. Tashkilotda velosiped kamarini avtomobil harakatidan ajratish uchun kamida 0,5 m kenglikdagi ajratuvchi buferni ta'minlash kerak. **Velosiped kamarining kengligi:** minimal – 1,5 m; og'ir transport bilan – 2 m gacha.

Velosiped to'xtash joylari:

- **Ochiq velosiped parklari** – minimal joylashtirish bosqichi – 400 metr, joylashtirish zonasi – B2 va B3 buferlari, do'konlar, kafelar, ofis binolari kirish joylarida, shuningdek, **jamoat transporti bekatlarida** – to'xtash **pavilonidan 50 m** dan oshmaydi.
- **Yopiq velosiped parklari** – ushbu turdagi ko'chalarda ko'zda tutilmagan, ammo taqiqlanmagan. B2 va B3 buferlarida yetarli joy bo'lsa, joylashtirish mumkin.

7.4.3. M1-M5 mahallalari uchun.

Velosiped yo'llari:

- **Trotuar o'lchamlarida ajratilgan velosiped yo'llari** – joylashtirishga faqat piyodalar yo'lagining minimal va tavsiya etilgan o'lchamlari, jumladan, **kamida 2 m** kenglikdagi piyodalar zonasi ta'minlangandan keyingina ruxsat beriladi. B2 yoki B3 bufer zonasida joylashgan. Velosiped yo'li va 2 metr kenglikdagi piyodalar zonasi o'rtasida yashil buferni, shuningdek, har 400 metrda dam olish uchun maydonchalarni ta'minlash tavsiya etiladi. Shaxsiy harakatchanlik vositalari va piyodalarning uzluksiz va xavfsiz harakatlanishini ta'minlaydigan qatnov qismi bilan kesishgan joylarda piyodalar yo'lakchasini tushiradigan rampalarni ta'minlash kerak. Tartibga solinadigan chorrahalarda velosiped yo'llarini hisobga olgan holda to'g'ri xavfsiz o'tish joylari ishlab chiqilishi kerak va og'ir velosiped haydashda alohida velosiped svetoforlarini o'rnatish tavsiya etiladi.
- **Yo'lning kattaligidagi velosiped yo'laklari** – piyodalar faolligi yuqori va piyodalar yo'lagi cheklangan sharoitda joylashtirishga ruxsat beriladi. Tashkilotda velosiped kamarini avtomobil harakatidan ajratish uchun kamida 0,5 m kenglikdagi ajratuvchi buferni ta'minlash kerak. **Velosiped kamarining kengligi:** minimal – 1,5 m; og'ir transport bilan – 2 m gacha.

Velosiped to'xtash joylari:

- **Ochiq velosiped parklari** – minimal talablar: **10 xonadonga 1 o'rin**, lekin kirish uchun kamida **2 o'rin**. **O'lchamlari:** har bir o'rindiqlik uchun 1,7–2,0 m²; ustunlar orasidagi qadam 0,8 – 1,0 m. Velosiped to'xtash joyi uyning kirish qismidan yoki kirish joyidan 30 metrdan oshmasligi kerak.
- **Yopiq velosiped parklari** – birinchi qavatda, yer osti qavatida yoki shiypon ostidagi hovlida joylashgan; yog'ingarchilikdan himoyalangan va qulay kirish joyiga ega bo'lishi kerak. Tavsiya etilgan tur – 3 ta kvartira uchun 1 o'rin. **O'lchamlari:** har bir o'rindiqlik uchun 2,0–2,5 m²; kengligi kamida 1,5 m bo'lgan yo'laklar; xona/shiyponning balandligi – kamida 2,2 m.

7.4.4. O1-O4 jamoat obyektlari va P1-P5 dam olish obyektlari uchun.

Velosiped yo'llari:

- **Trotuar o'lchamlarida ajratilgan velosiped yo'llari** – faqat minimal va tavsiya etilgan yo'l qoplamasi o'lchamlari, shu jumladan, kamida 4 m kenglikdagi piyodalar zonasi ta'minlangandan so'ng joylashtirishga ruxsat beriladi. **B2 yoki B3 bufer hududida joylashgan.** Velosiped yo'li va 2 metr kenglikdagi piyodalar zonasi o'rtasida yashil buferni, shuningdek, har 400 metrda dam olish uchun maydonchalarni ta'minlash tavsiya etiladi. Shaxsiy harakatchanlik vositalari va piyodalarning uzluksiz hamda xavfsiz harakatlanishini ta'minlaydigan qatnov qismi bilan kesishgan joylarda piyodalar yo'lakchasini tushiradigan rampalarni ta'minlash kerak. Tartibga solinadigan chorrahalarda velosiped yo'llarini hisobga olgan holda to'g'ri xavfsiz o'tish joylari ishlab chiqilishi kerak va og'ir velosiped haydashda alohida velosiped svetoforlarini o'rnatish tavsiya etiladi.

Shuningdek, dam olish maskanlari uchun:

- **Dam olish maskanlari bilan yurish tipidagi velosiped yo'llari** – parklarda, qirg'oqlarda va dam olish joylarida individual harakatchanlik vositalari va velosipedlarning bemalol, xavfsiz harakatlanishi uchun mo'ljallangan; obodonlashtirilgan hududlar va dam olish maskanlariga kirish ustuvor bo'lgan asosiy yurish yo'llari bo'ylab yotqizilgan; minimal kengligi – 2,5 m, yuqori tashrif buyuruvchilar bilan – 3-4 m; piyodalardan ajratilgan yashil yoki konstruktiv bufer bilan xiyobon.
- **Yo'lining o'lchamlari** bo'yicha velosiped yo'laklari ushbu turdagi obyektlar uchun taqdim etilmaydi.

Velosiped to'xtash joylari:

- **Ochiq velosiped parklari** – bog'larga, madaniy va savdo obyektlariga kirish joylarida, shuningdek, jamoat transporti bekatlari yaqinida joylashgan; kirish masofasi 50 m dan oshmaydi; marshrutlar bo'ylab joylashtirish bosqichi – har 300 m; minimal sig'im – 5 o'rindiq; dizaynlar velosiped ramkasini yoki SIM-kartani qulay mahkamlashni ta'minlashi, vandalga qarshi va zonada joylashgan bo'lishi kerak. Yoritishni ta'minlash tavsiya etiladi.
- **Yopiq velosiped parklari** – yirik madaniy va sport inshootlari, ta'lim muassasalarida joylashgan; sig'imi – kamida 20 ta joy, yog'ingarchilikdan himoya qilish va qulay kirishni ta'minlashi kerak; kengligi kamida 1,5 m bo'lgan o'tish joylari va soyabon balandligi 2,2 m dan talab qilinadi; kirish tizimlarini ta'minlash tavsiya etiladi.

8. Drenaj.**8.1. Tartibga solish obyekti.**

Drenaj elementlari:

- Drenaj elementlarining o'lchamlari*
- Drenaj elementlarini joylashtirish*

8.2. Atamalar va ta'riflar.

Kanalizatsiya – yomg‘ir, sanoat va maishiy kanalizatsiya yordamida amalga oshiriladigan aholi punkti yoki tashkilot hududidan tashqarida oqava suvlarni yo‘q qilishni ta‘minlaydigan sanitariya tadbirlari va texnik qurilmalar to‘plami.²⁷

Drenaj – aholi punktining hududini quritish uchun belgilangan darajaga tushirish uchun yer osti suvlarini yig‘ish va drenajlash uchun ochiq kanallar va yopiq teshikli quvurlar (gorizontal), suvni tushiruvchi quduqlar (vertikal) tizimi.²⁸

Sug‘orish – sug‘orish, shu jumladan, obodonlashtirish obyektlarida obodonlashtirish zonasini sun‘iy sug‘orish.²⁹

8.3. Drenaj elementlarining tipologiyasi.

Chiziqli bo‘ronli kanalizatsiya – yo‘llar va yo‘laklar bo‘ylab joylashgan ochiq yoki yopiq tovoqlar tizimi, suvni uzoq joylardan olib tashlash uchun mo‘ljallangan.

O‘lchamlari: kengligi 10-30 sm, chuqurligi 10-50 sm; tovoqlar panjara bilan yopilishi mumkin.

Nuqtali bo‘ronli kanalizatsiya – mahalliy uchastkalardan (yo‘l segmentlari, hovlilar, binolarning tomlari) suv to‘plash uchun yomg‘ir quduqlari tizimi, keyinchalik yer osti kollektorlariga olib boriladi. *O‘lchamlari:* diametri 50-80 sm, chuqurligi 1-2 m.

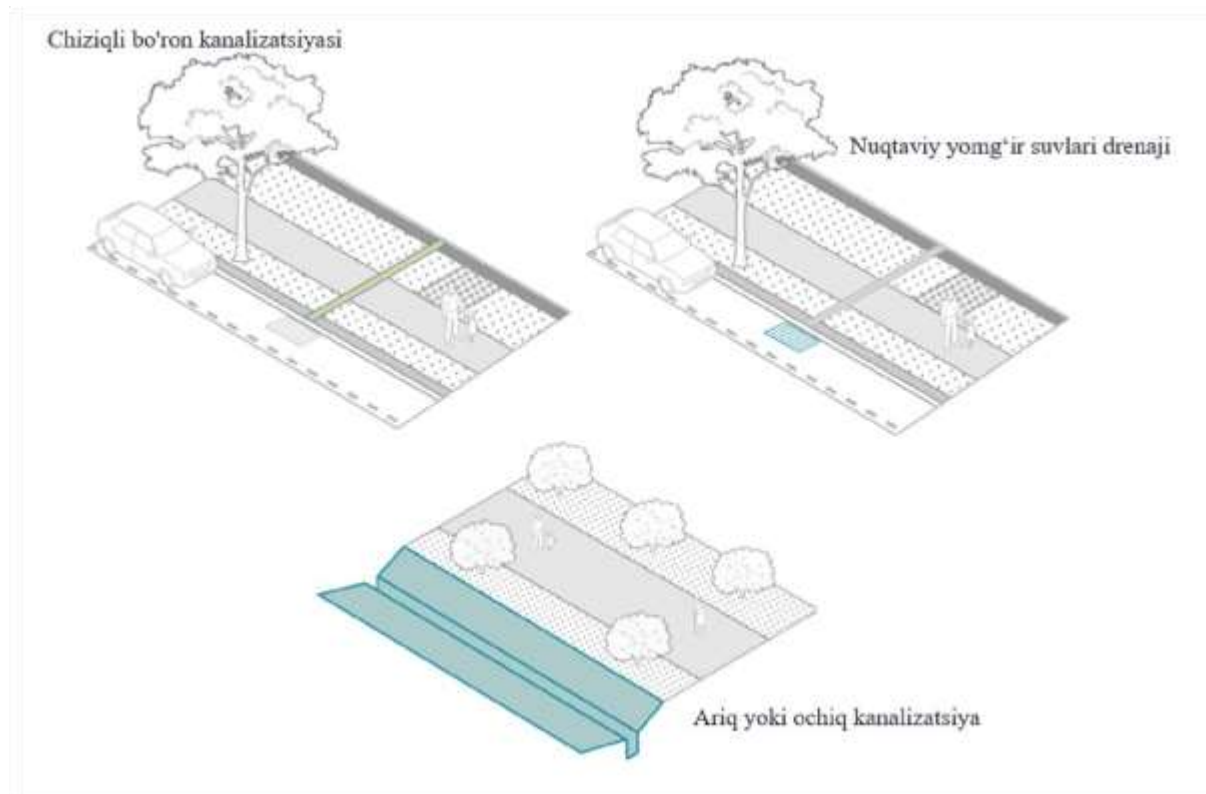
Ariqlar – tabiiy tuproqda yoki qoplama bilan amalga oshiriladigan suvni tortish uchun ochiq kanallar tizimi. *O‘lchamlari:* kengligi 30-100 sm, chuqurligi 20-50 sm.

Drenaj quvurlari – diametri 10-20 sm bo‘lgan quvurlar; yotqizish chuqurligi 0,5-1,5 m.

²⁷ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Atrof-muhit standartlari loyihalarini ishlab chiqish va muvofiqlashtirish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash to‘g‘risida” 2014-yil 21-yanvardagi 14-son qarori.

²⁸ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Zamonaviy arxitektura va shaharsozlik talablarini hisobga olgan holda aholi punktlarini obodonlashtirish ishlarini tashkil etish qoidalarini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori.

²⁹ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Zamonaviy arxitektura va shaharsozlik talablarini hisobga olgan holda aholi punktlarini obodonlashtirish ishlarini tashkil etish qoidalarini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori.

8.4. Barcha turdagi bo'shliqlar va obyektlar uchun talablar va tavsiyalar.

Chiziqli bo'ronli kanalizatsiya:

- Drenaj quduqlari orasidagi masofa hisob-kitob bilan belgilanadi, ammo o'rtacha **50-100 m.**
- Piyodalar o'tish joylari va qo'shni hududlarga kirish joylari bilan kesishgan **joylarda mustahkamlangan panjaralarni ta'minlash kerak.**
- Loyihalashda suvning tortishish drenajini ta'minlash uchun qoplamaning uzunlamasini va ko'ndalang qiyaliklarini hisobga olish kerak.

Bo'ronli kanalizatsiya:

- Yomg'ir **qabul qiluvchilarni bir-biridan 30-50 m masofada o'rnatish tavsiya** etiladi; masofa nishab va suv yig'ish maydoniga qarab o'rnatiladi.
- Transport intensivligi past bo'lgan ko'chalarda yomg'ir qabul qiluvchilar tabiiy suv to'planadigan joylarda (**chorrahalarda, qo'shni hududlar**) joylashgan. **Ariqlar (ochiq kanalizatsiya):**
- **O'lchamlari:** kengligi 30-100 sm, chuqurligi 20-50 sm; o'lchamlari suv yig'ish maydoni va yerning qiyaligiga qarab hisoblash yo'li bilan aniqlanadi.
- Ular yo'llar, piyodalar zonalari va parklarda joylashgan bo'lib, yashil maydonlarga qo'shilishga ruxsat beriladi. Tiqilib qolishdan himoya qilishni ta'minlash kerak (mash bo'limlari, kirish joyidagi filtrlar).
- **Pastki qiyalik:** suvning tortishish drenajini ta'minlashi kerak, odatda kamida 0,51,0 %.
- **Qoplama:** kuchli ko'chalar bo'ylab joylashganda, eroziyadan himoya qilish uchun beton yoki tosh qoplama tavsiya etiladi.
- **Xavfsizlik:** 30 sm dan ortiq chuqurlikda shikastlanish xavfini bartaraf etish uchun himoya panjaralari, parapetlar yoki yashil tamponlarni o'rnatish.

- **Ekologik toza:** yashil tamponlar bilan integratsiya qilish tavsiya etiladi (qirg'oq o'simliklari bilan mustahkamlash, ariqlar bo'ylab yomg'ir bog'lari). **Drenaj tizimi:**
- **O'lchamlari:** diametri 10-20 sm bo'lgan quvurlar, yotqizish chuqurligi yer osti suvlari darajasiga qarab 0,5-1,5 m.
- **Nishab:** quvurlarning minimal bo'ylama qiyaligi tortishish kuchini ta'minlash uchun 0,5 – 1% ni tashkil qiladi.
- Tuproq namligining barqaror darajasini ta'minlashi va binolar va muhandislik inshootlarining poydevorlarini suv bosishining oldini olishi kerak. Quduqlar texnik xizmat ko'rsatish uchun mavjud bo'lishi kerak. **Filtrlash:** teshiklarning tiqilib qolishiga yo'l qo'ymaslik uchun quvurlar filtr materiallari (maydalangan tosh, shag'al) bilan parchalanishi kerak.
- **Tekshirish quduqlari:** nazorat qilish va tozalash uchun har 40-50 m va burilish joylarida o'rnatilishi kerak.
- **Poydevorni himoya qilish:** binolar yaqinida loyihalashda poydevorning perimetri bo'ylab taglik darajasida drenajni ta'minlash kerak.

9. Funksional platformalar.

9.1. Tartibga solish obyekti:

Shaharning jamoat va dam olish joylarida – **dam olish maskanlari, o'yin maydonchalari va sport maydonchalarida funksional joylarni tashkil etish** ularning parametrlari, jihozlari, mavjudligi va shahar sharoitida joylashishini aniqlash bilan tartibga solinishi kerak. Gastronomik va sayyohlik ko'chalari uchun parametrlar 4-banddagi tipologiyaga muvofiq ko'rib chiqiladi.

9.2. Atamalar va ta'riflar:

O'yin maydonchasi – turli yoshdagi bolalar uchun o'yin elementlari bilan jihozlangan maydon.³⁰

Jismoniy tarbiya va sport maydonchasi – sport, jismoniy faollik va o'yinlar uchun ochiq inshoot.³¹

Qo'shni hovli – ko'p kvartirali uylarning qo'shni hududining bir qismi, shu jumladan, bolalar, sport, xo'jalik zonalari.³²

9.3. Funksional saytlar tipologiyasi:

Dam olish maskani – qisqa yoki uzoq vaqt qolish, dam olish uchun mo'ljallangan jamoat maydoni.

Qisqa muddatli dam olish maskani – bu qisqa to'xtash joylari va piyodalarning dam olishlari uchun mo'ljallangan ixcham jamoat maydoni.

O'yin maydonchasi – xavfsizlik talablariga javob beradigan o'yin inshootlarini o'z ichiga oladi va yosh guruhlariga bo'linadi (0-3 yosh, 4-7 yosh, 8+ yosh).

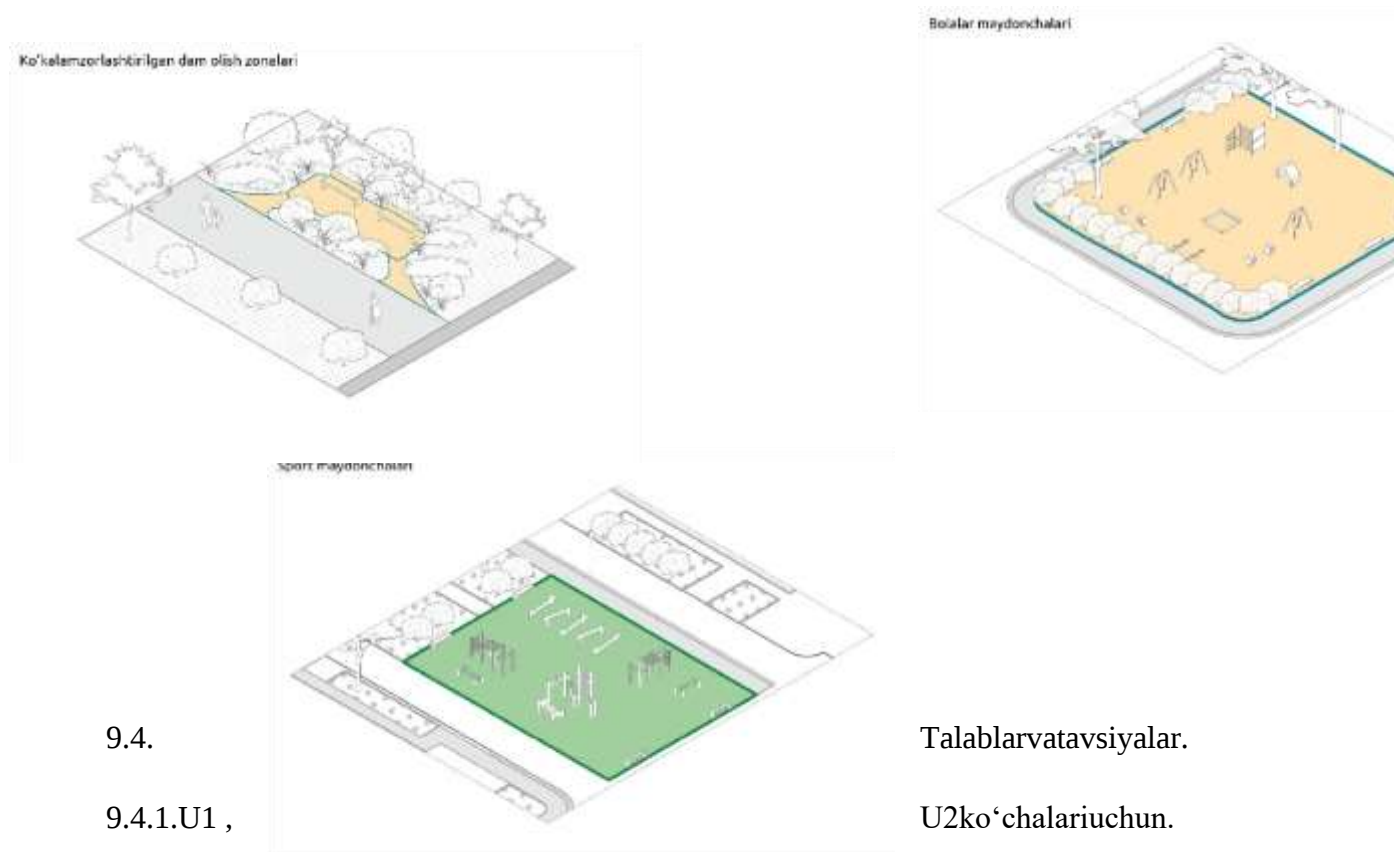
³⁰ O'zbekiston Respublikasi sanitariya qoidolari va qoidolari (O'zR SanPiN No 0241-07 va № 0329-16).

³¹ O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim muassasalarini tashkil etish va ularga xizmat ko'rsatishning sanitariya qoidolari (SanPiN RUZ № 0241-07, O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya shifokori tomonidan 2007-yil 15-noyabrda tasdiqlangan) va O'zbekiston Respublikasida aholi punktlari hududlarini saqlash va obodonlashtirishning sanitariya qoidolari va qoidolari (SanPiN RUZ № 0329-16, O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya shifokori tomonidan 2016-yil 6-mayda tasdiqlangan).

³² O'zbekiston Respublikasida aholi punktlari hududlarini saqlash va obodonlashtirish bo'yicha sanitariya qoidolari va normalari (SanPiN RUZ № 0329-16, O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya shifokori tomonidan 06.05.2016 da tasdiqlangan).

Sport maydonchasi – individual va guruh mashg‘ulotlari, o‘yinlar va musobaqalar uchun mo‘ljallangan.

Hojatxona (tualet)ga ega hudud – statsionar yoki modulli sanitariya markazi bilan jihozlangan jamoat maydoni.

9.4.

Talablar va tavsiyalar.

9.4.1. U1 ,

U2 ko'chalari uchun.

Qisqa

muddatli dam olish

joylari:

- Qisqa muddatli dam olish maskanining minimal tarkibi skameyka va urna bo'lib, saytni joylashtirish chastotasi joylashtirish bosqichi bilan belgilanadi.
 - Saytni joylashtirish bufer zonasida.
 - Qisqa muddatli dam olish uchun saytlarni o'rnatishning minimal bosqichi – 100 m. **Dam olish joylari:**
 - Dam olish maskanining minimal tarkibi – skameyka, urna, quyosh soyaboni, favvora yoki boshqa turdagi mikroiklim yechimlari, yashil maydonlar.
 - Saytni joylashtirish bufer zonasida.
 - Dam olish maskanini o'rnatishning minimal bosqichi – 300 m.
- Bolalar, sport maydonchalari va hojatxonalar mavjud emas.**

9.4.2. U3, U4 ko'chalari uchun.

Qisqa muddatli dam olish joylari:

- Qisqa muddatli dam olish maskanining minimal tarkibi skameyka va urna bo'lib, saytni joylashtirish chastotasi joylashtirish bosqichi bilan belgilanadi.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.
- Qisqa muddatli dam olish uchun saytlarni o'rnatishning minimal bosqichi – 200 m. **Dam olish joylari:**
- Dam olish maskanining minimal tarkibi – skameyka, urna, quyosh soyaboni, favvora yoki boshqa turdagi mikroiklim yechimlari, yashil maydonlar.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.
- Dam olish maskanini o'rnatishning minimal bosqichi – 400 m.

9.4.3. U5, U6 ko'chalari uchun.

Qisqa muddatli dam olish joylari:

- Qisqa muddatli dam olish maskanining minimal tarkibi skameyka va urna bo‘lib, saytni joylashtirish chastotasi joylashtirish bosqichi bilan belgilanadi.
- Qisqa muddatli dam olish uchun saytlarni o‘rnatishning minimal bosqichi – 70 m.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.

Dam olish joylari:

- Dam olish maskanining minimal tarkibi – skameyka, urna, quyosh soyaboni, favvora yoki boshqa turdagi mikroiklim yechimlari, yashil maydonlar.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.
- Dam olish maskanini o‘rnatishning minimal bosqichi – 100 m.

O‘yin maydonchalari:

- Turar-joy derazalaridan minimal chekinish – 12 m.
- Soya zonalari – kanoplar, chodirlar yoki daraxtlar talab qilinadi.
- Minimal maydoni – 7 yoshgacha bo‘lgan yosh guruhi uchun – 150 m².
- Minimal maydoni – 200 m², aralash yosh guruhi uchun (0-3, 4-7, 8+ yosh), alohida zonalar ajratilgan holda.
- Saytning minimal kengligi – 6 m.
- Qoplama-zarbani yutuvchi (kauchuk, qum, maysazor).

Sport maydonchalari:

- Turar joy derazalaridan minimal chekinish tinch sport turlari uchun – 10 m va to‘p maydonchalari uchun – 25 m.
- Soya zonalari – kanoplar, chodirlar yoki daraxtlar talab qilinadi.
- Mashg‘ulot yoki sport zali uchun minimal maydon – 100 m² ni tashkil qiladi.
- Saytning minimal kengligi – 4 m.
- To‘p bilan universal sport maydonchasining minimal maydoni mashg‘ulot yoki sport zali uchun 450 m² ni tashkil qiladi.
- To‘p bilan maydonchani minimal balandligi – 3 m.

9.4.4. M1-M5 mahallalari uchun.**Qisqa muddatli dam olish joylari:**

- Qisqa muddatli dam olish maskanining minimal tarkibi skameyka va urna bo‘lib, saytni joylashtirish chastotasi joylashtirish bosqichi bilan belgilanadi.
- Qisqa muddatli dam olish uchun saytlarni o‘rnatishning minimal bosqichi – 150 m.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.

Dam olish joylari:

- Dam olish maskanining minimal tarkibi – skameyka, urna, quyosh soyaboni, favvora yoki boshqa turdagi mikroiklim yechimlari, yashil maydonlar.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.
- Dam olish maskanini o‘rnatishning minimal bosqichi – 150 m.

O‘yin maydonchalari:

- Turar joy derazalaridan minimal chekinish – 12 m.
- Soya zonalari – kanoplar, chodirlar yoki daraxtlar talab qilinadi.
- Minimal maydoni – 7 yoshgacha bo‘lgan yosh guruhi uchun – 150 m².

- Minimal maydoni 200 m² aralash yosh guruhi uchun (0-3, 4-7, 8+ yosh), alohida zonalar ajratilgan holda.
- Saytning minimal kengligi – 6 m.
- Qoplama-zarbani yutuvchi (kauchuk, qum, maysazor).

Sport maydonchalari:

- Turar joy derazalaridan minimal chekinish tinch sport turlari uchun – 10 m va to‘p maydonchalari uchun – 25 m.
- Soya zonalar – kanoplar, chodirlar yoki daraxtlar talab qilinadi.
- Mashg‘ulot yoki sport zali uchun minimal maydon 100 m² ni tashkil qiladi.
- Saytning minimal kengligi – 4 m.
- To‘p bilan universal sport maydonchasining minimal maydoni mashg‘ulot yoki sport zali uchun 450 m² ni tashkil qiladi.
- To‘p bilan maydonchani minimal balandligi – 3 m.

9.4.5. O1-O4 jamoat obyektlari va P1-P5 dam olish obyektlari uchun Qisqa muddatli dam olish joylari:

- Qisqa muddatli dam olish maskanining minimal tarkibi skameyka va urna bo‘lib, saytni joylashtirish chastotasi joylashtirish bosqichi bilan belgilanadi.
- Qisqa muddatli dam olish uchun saytlarni o‘rnatishning minimal bosqichi – 70 m.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.

Dam olish joylari:

- Dam olish maskanining minimal tarkibi – skameyka, urna, quyosh soyaboni, favvora yoki boshqa turdagi mikroiklim yechimlari, yashil maydonlar.
- Saytni joylashtirish bufer zonasida.
- Dam olish maskanini o‘rnatishning minimal bosqichi – 100 m.

O‘yin maydonchalari:

- Turar-joy derazalaridan minimal chekinish – 12 m.
- Soya zonalar – kanoplar, chodirlar yoki daraxtlar talab qilinadi.
- Minimal maydoni – 7 yoshgacha bo‘lgan yosh guruhi uchun – 150 m².
- Minimal maydoni – 200 m², aralash yosh guruhi uchun (0-3, 4-7, 8+ yosh), alohida zonalar ajratilgan holda.
- Saytning minimal kengligi – 6 m.
- Qoplama – zarbani yutuvchi (kauchuk, qum, maysazor).

Sport maydonchalari:

- Turar joy derazalaridan minimal chekinish tinch sport turlari uchun – 10 m va to‘p maydonchalari uchun – 25 m.
- Soya zonalar – kanoplar, chodirlar yoki daraxtlar talab qilinadi.
- Mashg‘ulot yoki sport zali uchun minimal maydon 100 m² ni tashkil qiladi.
- Saytning minimal kengligi – 4 m.
- To‘p bilan universal sport maydonchasining minimal maydoni mashg‘ulot yoki sport zali uchun 450 m² ni tashkil qiladi.
- To‘p bilan maydonchani minimal balandligi – 3 m.

Hojatxonasi bo‘lgan joylar:

- Minimal miqdor – har 500 mehmon uchun 1 ta hojatxona.
- Xizmat ko‘rsatish radiusi parkning istalgan joyidan 500-700 m dan oshmaydi.
- Turar joy – ommaviy dam olish joylariga 50 m dan yaqin emas.

- Qoplama – suv oqimi uchun nishabli asfalt yoki plitkalar, obodonlashtirish bilan.
- Mavjudligi – rampa va tutqichli kam harakatlanadigan mehmonlar uchun kabinalarni ta'minlash.

10. Yashil zonalar.

10.1. Tartibga solish obyekti:

Obodonlashtirish zonalari va ularning parametrlari*

- Yashil zonalarning turlari
- Har xil turdagi yashil zonalarga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar

10.2. Atamalar va ta'riflar:

Yashil zonalar – rekreatsion aholi punktlarining hududlari (shaharsozlik elementlari), shuningdek, ularga tutash, yashil maydonlar egallagan, tabiatni muhofaza qilish funksiyalarini bajaradigan, shuningdek, aholining dam olishi uchun foydalaniladigan hududlar.³³

Peyzajlangan hududlar tabiiy majmua hududining bir qismi bo'lib, unda quyidagilar joylashgan:

- Sun'iy ravishda yaratilgan bog' – park komplekslari va obyektlari – bog', bulvar;
- Turar-joy, ijtimoiy-biznes va boshqa hududiy zonalar hududlari, ularning 70 % dan kamrog'i yashil maydonlar va boshqa o'simlik qoplami bilan qoplangan.³⁴

Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar – bu tabiiy komplekslar va obyektlar joylashgan, ularning ustida tabiiy komplekslar va obyektlar joylashgan, ular alohida ekologik, ilmiy, madaniy, estetik, rekreatsion va sog'lomlashtirish ahamiyatiga ega bo'lib, ular davlat hokimiyati organlarining qarorlari bilan to'liq yoki qisman iqtisodiy foydalanishdan olib tashlangan va ular uchun maxsus rejim o'rnatilgan xavfsizlik.³⁵

Dam olish bog'lari – aholi dam olish uchun ishlatiladigan landshaft arxitekturasida obyektlari, ular ma'lum bir volumetrik-fazoviy kompozitsiyada tashkil etilgan, o'z funksiyalari bo'yicha, aholi punktlarining rejalashtirish tuzilishidagi joylashuvi, shuningdek, tabiiy sharoitlari bo'yicha tasniflangan yashil maydonlar majmuasidir.³⁶

Shahar tabiiy kompleksi hududlari, qishloq aholi punkti asosan atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiatni muhofaza qilish, rekreatsiya, sog'lomlashtirish va landshaftshakllantiruvchi funksiyalarni bajaradigan o'simliklar va (yoki) suv obyektlari ustun bo'lgan hududlar.^{37,38}

³³ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Dam olish bog'lari va yashil zonalarni tashkil etish metodologiyasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida" 2018-yil 17-avgustdagi 671-son qarori.

³⁴ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Dam olish bog'lari va yashil zonalarni tashkil etish metodologiyasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida" 2018-yil 17-avgustdagi 671-son qarori.

³⁵ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Dam olish bog'lari va yashil zonalarni tashkil etish metodologiyasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida" 2018-yil 17-avgustdagi 671-son qarori.

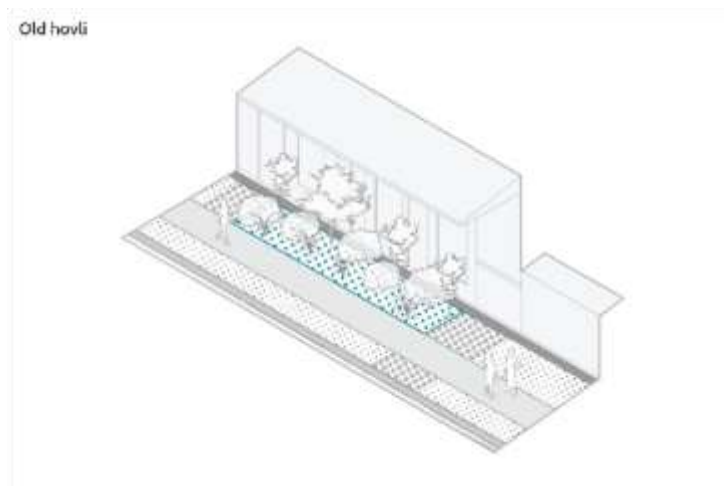
³⁶ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Dam olish bog'lari va yashil zonalarni tashkil etish metodologiyasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida" 2018-yil 17-avgustdagi 671-son qarori.

³⁷ O'zbekiston Respublikasi Arxitektura va qurilish Davlat qo'mitasining "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalari (2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son; 2024-yil

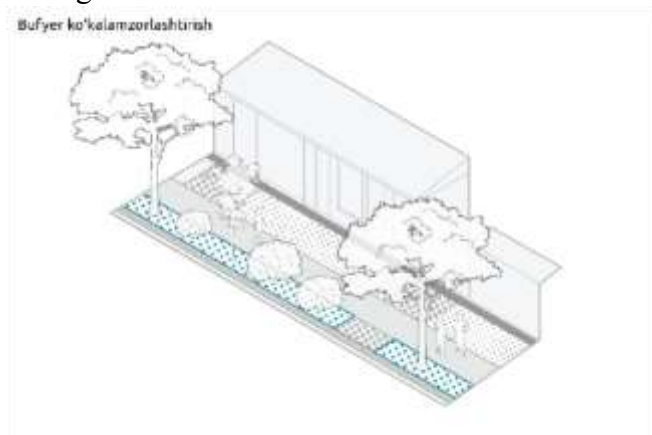
³⁸ -fevralda o'zgartirilgan).

10.3. Yashil zonalar tipologiyasi:

Old bog‘ zonasi – binolarning jabhalari oldida ko‘kalamzorlashtirilgan maydon, shu jumladan, past o‘sadigan butalar, manzarali o‘tlar, gulli ko‘p yillik o‘simliklar va kichik daraxtlar.

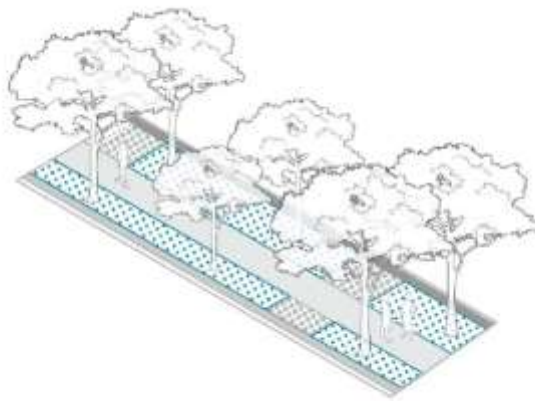

Bufer yashil zonasi – shovqin va changni kamaytirish, shuningdek, transport va piyodalar oqimlarini vizual ajratish funksiyalarini bajaradigan piyodalar joylari va qatnov qismi orasidagi ekish chizig‘i.

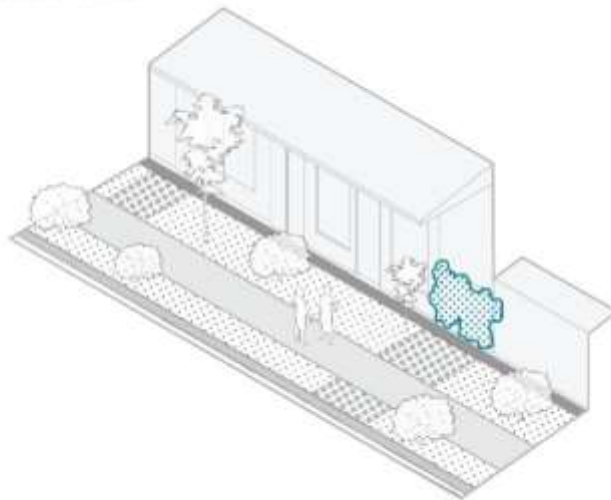
Chiziqli yashil maydon – transportning har ikki tomoniga (xiyobon) ikki qatorli yo‘llar, piyodalar yo‘laklari va velosiped yo‘llari bo‘ylab daraxt ekish.

Chiziqli ko'kalamzorlashtirish

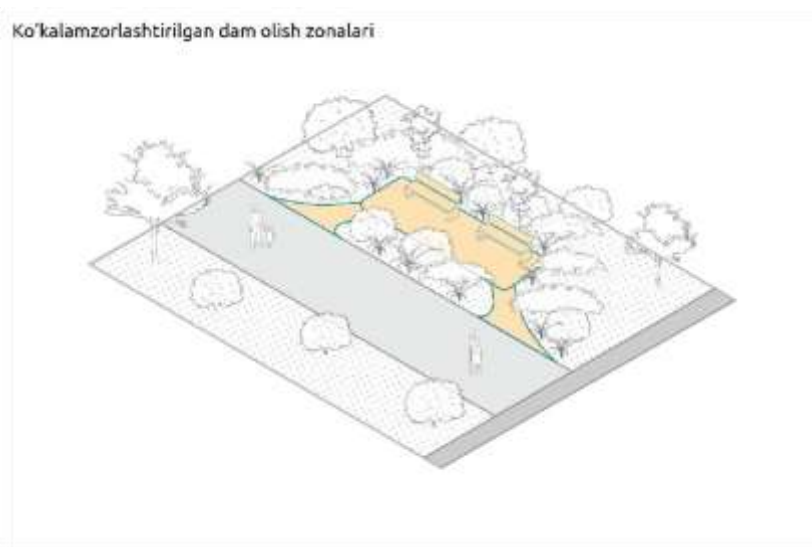

Vertikal yashil maydon – binoning jabhasi, toqqa chiqadigan va ampelous o‘simliklar bilan obodonlashtirish, mikroiklimni, issiqlik izolatsiyasini va shahar qurilishining ko‘rinishini yaxshilash.

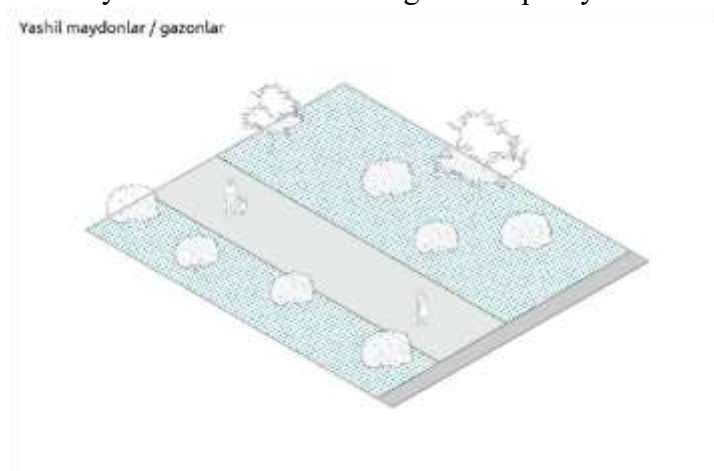
Vertikal ko'kalamzorlashtirish

Yashil dam olish zonasi – barcha turdagi ko‘chalardagi maydon dekorativ ko‘kalamzorlashtirish, daraxtlar yoki butalar va gul bog‘lari bilan jihozlangan, yashash, yurish va dam olish uchun mo‘ljallangan.

Maysazor maydoni – dam olish, jamoat joylarini vizual ravishda bezash va shahar muhitining changini kamaytirish uchun ishlatiladigan ochiq o't yuzasi.

10.4. Talablar va tavsiyalar.

10.4.1. U1, U2, U3, U4, U7 ko'chalari uchun.

Old bog' zonasi, chiziqli yashil maydon, maysazor maydoni: ushbu turdagi hudud uchun mo'ljallanmagan.

Bufer yashil zonasi:

- Kengligi 2 metr va undan ortiq bo'lgan bufer zonalarini tashkil qilishda daraxt va buta plantatsiyalarini (butalar yoki daraxtlar) ekish kerak. Maysazorlar, bir yillik va ko'p yillik o'simliklardan bufer chizig'ida obodonlashtirishning asosiy elementi sifatida foydalanishga yo'l qo'yilmaydi, lekin asosiy daraxt va buta ko'chatlariga qo'shimcha sifatida tavsiya etiladi.

- Normativ indentatsiyalarga rioya qilish kerak.³⁹ **Binoning tashqi devoriga:** 5 m daraxt, 1,5 m buta; **yulka chetiga:** 0,7 m daraxt, 0,5 m buta; **yo‘lning chetiga/yo‘l chetiga/ariq:** 2 m daraxt, 1 m buta; **yoritish tayanchlariga:** 4 m daraxtlar. **Yer osti tarmoqlari uchun:** gaz quvuriga/ kanalizatsiya/ isitish tarmog‘i – 1,5 m (daraxtlar), suv ta‘minoti/drenajga – 2 m, quvvat/ulanish kabellariga – 2 m (daraxtlar) va 0,7 m (butalar).
- **B2 uchun tavsiyalar (piyodalar zonasi va binoning jabhasi orasidagi bufer zonasi)** – magistral ShNK 2.07.01-03 ning daraxt va buta stendlarini joylashtirish talablariga muvofiq 5-7 m balandlikdagi 1-2 qator daraxtlardan iborat bo‘lishi kerak. Daraxtlarning tojlari ostida balandligi 1-2 m bo‘lgan 1-3 qator zich butalarni hosil qilish tavsiya etiladi, ular shovqin darajasini pasaytiradi, changni ushlab turadi va piyodalarni transportdan qo‘shimcha himoya qiladi. Pastki qavatda eroziyaga qarshi va dekorativ funksiyani bajaradigan, ammo buferning asosiy elementi sifatida emas, balki zamin qoplamali o‘simliklar yoki maysazorlarni o‘rnatishga ruxsat beriladi.
- **B3 uchun tavsiyalar (yo‘l va piyodalar hududi orasidagi bufer hududi)** – fasadga yaqinroq, yumshoq vizual to‘siqni tashkil etadigan va birinchi qavatlarining maxfiyligini ta‘minlaydigan o‘rta balandlikdagi butalar (0,8-1,5 m) yoki to‘siqlardan foydalanish tavsiya etiladi. Kengligi yetarli bo‘lgan joylarda buferni bitta daraxtlar yoki kichik guruhlar bilan to‘ldirishga ruxsat beriladi (jadvaldagi yozuvlarga majburiy rioya qilish bilan 17 SHNK 2.07.01 03: daraxtlar uchun devordan 5 m, butalar uchun 1,5 m). Pastki qatlam barqaror qoplama va dekorativ effekt uchun zamin qoplamasi yoki ko‘p yillik otsu o‘simliklar bilan ifodalanishi mumkin.

Vertikal yashil maydon:

- Vertikal bog‘dorchilik magistral ko‘chalar va bulvarlarga qaragan binolarning jabhasi maydonining kamida 10 foizini ta‘minlash tavsiya etiladi.
- 5 qavatdan yuqori bo‘lgan jamoat binolari va turar-joy binolari uchun – har bir obyekt uchun kamida 50 m² tirik devor (*Singapurda va quduqda shunga o‘xshash normalar mavjud*).⁴⁰
- Vertikal yashil devor modulining minimal kengligi – 1 m, balandligi kamida – 2,5 m (*piyodalar darajasidan idrok etish uchun*).

Yashil yashash maydoni:

- Dam olish maskanlarini joylashtirish “funktional platformalar”ning 8-bandi talablariga muvofiq amalga oshiriladi. Sayt **kamida bitta soyali element bilan jihozlangan bo‘lishi kerak:** daraxt va buta plantatsiyalari bilan obodonlashtirish yoki me‘moriy soyabon (pergola, ayvon, pavilyon).
- Dam olish maskani uchun tavsiya etilgan obodonlashtirish tarkibi: daraxtlar (majburiy, maydonning kamida 50-60 %), perimetr yoki guruhlardagi butalar, pastki qatlam sifatida maysazor va zamin qoplamalari; vertikal bog‘dorchilikka ruxsat beriladi.

10.4.2. U5, U6 ko‘chalari va O1-O4 jamoat obyektlari uchun

Old bog‘ zonasi: ushbu turdagi hudud uchun mo‘ljallanmagan.

³⁹ O‘zbekiston Respublikasi Arxitektura va qurilish Davlat qo‘mitasining “Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish” shaharsozlik normalari va qoidalari (2009-yil 23-dekabrda 2.07.01-03-son; 2024-yil 13-fevralda o‘zgartirilgan).

⁴⁰ The WELL Building Standard (September 2015) — WELL standartining 2015-yil sentabrda chiqarilgan versiyasi.

Bufer yashil zona, vertikal yashil zona, yashil yashash maydoni: 9.4.1 ga o'xshash. U1, U2, U3, U4, U7 ko'chalari uchun **Chiziqli yashil maydon:**

- Xiyobonning umumiy kengligi kamida 6 m bo'lishi kerak, shu jumladan, ikki qator daraxtlar va piyodalar yo'li; qulay soya va mikroiklimni ta'minlash uchun tavsiya etilgan kengligi – 8-10 m.
- **Ekish tarkibi bo'yicha tavsiyalar – daraxtlar:** piyodalar yo'li bo'ylab **5-7 m qadam bilan ikki qator** (SHNK 2.07.01-03 ga muvofiq). Qattiq soyani yaratish uchun keng tojli turlar tavsiya etiladi. **Butalar:** chang va shovqindan qo'shimcha himoya qilish uchun daraxtlar bo'ylab chiziqli yoki guruhlariga ekilgan bo'lishi mumkin. Balandligi – **1-2 m. Pastki qavat:** qo'shimcha element sifatida zamin qoplamasi, maysazor yoki dekorativ donlarga ruxsat beriladi (asosiy emas)
- **Qo'shimcha tavsiya:** xiyobon o'qi bo'ylab kichik me'moriy shakllarni (dam olish joylari, san'at obyektlari, skameykalar) birlashtirish tavsiya etiladi. **Maysazor maydoni:**
- **Joylashtirish prinsipi:** maysazor zonalarida **faqat bufer chiziqlar va dam olish joylari o'rnatilgandan so'ng hosil bo'ladi.** Erkin hudud mavjud bo'lganda obodonlashtirishning qo'shimcha elementi sifatida ishlatiladi, shuningdek, geoplastika va qirg'oq mustahkamlash elementi sifatida ishlatilishi mumkin.
- **Ekish tarkibi bo'yicha tavsiyalar** – asos iklim sharoitiga (issiqlik, qurg'oqchilik) chidamli ko'p yillik maysazor yoki zamin qoplamali o'tlardan iborat. Qoplamaning barqarorligini va dekorativ ta'sirini oshirish uchun dekorativ don va kam o'sadigan ko'p yillik o'simliklarni kiritishga ruxsat beriladi.
- **Sug'orishga kirishni ta'minlash** (statsionar sug'orish tizimi yoki suvga ulanish) va maysazorga texnik xizmat ko'rsatish imkoniyati (kesish, shamollatish, parvarish qilish) tavsiya etiladi.
- Maysazor bufer va xiyobon zonalarida daraxt va buta plantatsiyalarini almashtirmasligi kerak. Intensiv izolyatsiya va kam sug'orish bilan ta'minlangan joylarda maysazorlarning joylashishini minimallashtirish tavsiya etiladi (charchashni oldini olish uchun).

10.4.3. M1-M4 mahallalari uchun.

Bufer yashil zonasi, chiziqli yashil zonasi, vertikal yashil zonasi, yashil yashash maydoni, maysazor maydoni: 9.4.1 ga o'xshash. U1, U2, U3, U4, U7 va 9.4.2 ko'chalari uchun.

U5, U6 ko'chalari uchun.

Old bog'lar hududi:

- **Joylashtirish prinsipi** – old bog'lar zonasi **faqat piyodalar zonasining zarur o'lchamlari** "piyodalar yo'lagining funksional tashkil etilishi 2-bandiga muvofiq ta'minlangandan keyingina shakllanadi va qatnov qismiga qaragan tashqi ko'chalarda emas, balki hovli tomonida joylashgan.
- **Ekish tarkibi bo'yicha tavsiyalar** – butalar va ko'p yillik o'simliklar – old bog'ning asosiy elementi, guruhlariga yoki chiziqli ravishda ekilgan. Kichik va o'rta turdagi daraxtlarga, agar o'lchamlari imkon bersa, ruxsat beriladi (ShNK 2.07.01-03 bo'ylab jabhadan minimal 5 m chekinish). Gul bog'lari va manzarali o'tlar mavsumiy Aksan uchun, lekin yagona element sifatida emas. Vertikal bog'dorchilik (panjara, toqqa chiqadigan o'simliklar) qo'shimcha sifatida mumkin.

- **Taqiqlangan** – old bog‘lardan faqat butalar/ko‘p yillik o‘simliklar bo‘lmagan maysazor maydoni sifatida foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi. Birinchi qavatdagi turarjoy binolarining derazalarida obodonlashtirishning balandligi tabiiy yorug‘likni to‘sis qo‘ymaslik va xavfsizlikni ta‘minlash uchun 1,2-1,5 m dan oshmaydi.
- **Taqiqlangan** – old bog‘lar o‘rniga qo‘shimcha binolarni joylashtirish, materiallarni saqlash, avtoulavlarni to‘xtash joyi.
- **Ruxsat berilgan** – obodonlashtirish, o‘lchamlari va kirishni ta‘minlash uchun belgilangan me‘yorlarni buzmasa, aholi tomonidan old bog‘larni ekish.

10.4.4. Dam olish maskanlari uchun R1-R5.

Old bog‘ zonasi: ushbu turdagi hudud uchun mo‘ljallanmagan.

Bufer yashil zona, vertikal yashil zona, yashil yashash maydoni: 9.4.1 ga o‘xshash. U1, U2, U3, U4, U7 ko‘chalari uchun.

Chiziqli yashil maydon, maysazor maydoni: 9.4.2 ga o‘xshash. U5, U6 ko‘chalari uchun.

11. Savdo nuqtalari va obyektlari.

11.1. Tartibga solish obyekti.

Savdo obyektlari:

- Bozor maydonlarining o‘lchamlari va tipologiyasi * •
Har xil turdagi bozorlarga qo‘yiladigan talab va tavsiyalar*

11.2. Atamalar va ta‘riflar:

Statsionar savdo nuqtalari – mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan belgilangan joylarda doimiy ravishda joylashgan savdo obyektlari (do‘konlar, kiosklar, pavilyonlar, dorixonalar, optika, yoqilg‘i quyish shoxobchalari).⁴¹

Ko‘chma savdo obyektlari – vaqtincha joylashtirilgan va mavsumiy yoki maqsadli xarakterga ega bo‘lgan, shuningdek, ish kuni tugagandan so‘ng obyektni demontaj qilish va ko‘chirishni talab qiladigan savdo obyektlari (tovoqlar, hisoblagichlar, chodirlar, avtoulav do‘konlari va boshqalar).⁴²

11.3. Savdo obyektlarining tipologiyasi:

Kichik o‘lchamli statsionar savdo nuqtasi maydoni 10 m² gacha bo‘lgan yopiq pavilyon. Kiosklar, kofe stansiyalari va savdo do‘konlari kabi kichik savdo nuqtalari uchun ishlatiladi.

O‘rta o‘lchamdagi statsionar savdo nuqtasi 10 dan 25 m² gacha bo‘lgan yopiq pavilyon. Kichik kafelar, mini-do‘konlar va xizmat ko‘rsatish punktlari uchun javob beradi.

Norasmiy statsionar savdo nuqtasi – bu odatiy yechimlardan tashqariga chiqadigan, ammo dizayn kodi qoidalariga tayanadigan yopiq pavilyonlar. Materiallar, ranglar va o‘lchamlar o‘rnatishning o‘ziga xos joyiga qarab farq qiladi, maydoni – 20-25 m² dan oshmaydi.

⁴¹ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012-yil 7-martdagi 65-son qarori bilan o‘zgartirilgan 3-bandning yettinchi xatboshisi – O‘R QHT, 2012-yil, 11-son, 116-modda.

⁴² O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012-yil 7-martdagi 65-son qarori bilan o‘zgartirilgan 3-bandning yettinchi xatboshisi – O‘R QHT, 2012-yil, 11-son, 116-modda.

Ochiq ko'chma savdo obyekti maydoni – 10 m² gacha bo'lgan ochiq konstruksiya. Standartlashtirilgan, 3 ta kichik turga ega. Xaridorlarga qulay kirish va tovarlarning yaxshi ko'rinishini ta'minlaydi. Bozorlar, shuningdek, mavsumiy, vaqtinchalik yoki bayram tadbirlari uchun javob beradi.

11.4. Talablar va tavsiyalar.

11.4.1. U1 ko'chalari uchun.

- **Kichik o'lchamdagi joylashtirishga ruxsat beriladi.**
- Kichik o'lchamdagi o'rnatishning minimal bosqichi – **50 m**, ya'ni obyektlar orasidagi masofa kamida 50 m bo'lishi kerak (*kamroq joylashtirishga ruxsat beriladi, tez-tez taqiqlanadi*);
- Kichik B2 bufer zonasida joylashtirilishi kerak;
- Yo'lining chetidan minimal masofa – **1,5 m**;
- Piyodalar yo'lagining piyodalar qismiga joylashtirilishi taqiqlanadi – faqat buferda;
- Joylashtirish paytida mikroiklimni yaxshilash va ko'chani idrok etish uchun atrofida obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi.

11.4.2 U2 ko'chalari uchun.

- **Kichik va o'rta o'lchamdagi joylashtirishga ruxsat beriladi.**
- Kichik o'lchamdagi o'rnatishning minimal bosqichi – **50 m**, ya'ni obyektlar orasidagi masofa kamida 50 m bo'lishi kerak (*kamroq joylashtirishga ruxsat beriladi, tez-tez taqiqlanadi*);
- Kichik B3 bufer zonasida joylashtirilishi kerak;
- Fasaddan minimal masofa – **2 m**;
- Piyodalar yo'lagining piyodalar qismiga joylashtirilishi taqiqlanadi – **faqat buferda**;
- Joylashtirish bino kirish joylariga, favqulodda chiqish joylariga yoki do'kon oynalariga kirishga to'sqinlik qilmasligi kerak.
- Joylashtirish paytida mikroiklimni yaxshilash va ko'chani idrok etish uchun atrofida obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi.

11.4.3 U3, U4, U7 ko'chalari va M1-M5 mahallasi uchun:

- Joylashtirish uchun **kichik, o'rta va norasmiy**;
- Kichik o'lchamdagi o'rnatishning minimal bosqichi – **50 m**, ya'ni obyektlar orasidagi masofa kamida 50 m bo'lishi kerak (*kamroq joylashtirishga ruxsat beriladi, tez-tez taqiqlanadi*);
- Kichik B3 bufer zonasida joylashtirilishi kerak;
- Fasaddan minimal masofa – **1 m**;
- Piyodalar yo'lagining piyodalar qismiga joylashtirilishi taqiqlanadi – **faqat buferda**;
- Joylashtirish bino kirish joylariga, favqulodda chiqish joylariga yoki do'kon oynalariga kirishga to'sqinlik qilmasligi kerak;
- Joylashtirish paytida mikroiklimni yaxshilash va ko'chani idrok etish uchun atrofida obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi.

11.4.4 U5, U6 ko'chalari uchun:

- **Kichik, o'rta va norasmiy joylashtirishga ruxsat beriladi, ammo barcha turdagi pavilyonlar bitta me'moriy uslubda bajarilishi kerak. Jamoat maydonining me'moriy loyihasi talab qilinadi;**
- Kichik o'lchamdagi o'rnatishning minimal bosqichi – 5 m ni tashkil qiladi, ya'ni obyektlar orasidagi masofa kamida – 5 m bo'lishi kerak (*kamroq joylashtirishga ruxsat beriladi, tez-tez taqiqlanadi*);
- Kichik joylashtirishga faqat mo'ljallangan maxsus bufer zonasida ruxsat beriladi;
- Fasaddan minimal masofa – 5 m;
- Piyodalar yo'lagining piyodalar qismiga joylashtirilishi taqiqlanadi – **faqat buferda**;
- Joylashtirish bino kirish joylariga, favqulodda chiqish joylariga yoki do'kon oynalariga kirishga to'sqinlik qilmasligi kerak;
- Joylashtirish paytida mikroiklimni yaxshilash va ko'chani idrok etish uchun atrofida obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi.

11.4.5 O1-O4 jamoat obyektlari va R1-R5 dam olish obyektlari uchun:

- **Kichik o'lchamli, o'rta o'lchamli va norasmiy, shuningdek, yagona me'moriy uslubda tayyorlangan individual loyihalarini joylashtirishga ruxsat beriladi. Jamoat maydonining me'moriy loyihasi talab qilinadi;**
- Kichik va o'rta o'lchamdagi o'rnatishning minimal bosqichi – 50 m ni tashkil qiladi, ya'ni obyektlar orasidagi masofa kamida 50 m bo'lishi kerak (*kamroq joylashtirishga ruxsat beriladi, tez-tez taqiqlanadi*), norasmiy loyiha tomonidan belgilanadi;
- Kichik B3 bufer hududida joylashtirilishi kerak;
- Fasaddan minimal masofa – 5 m;
- Piyodalar yo'lagining piyodalar qismiga joylashtirilishi taqiqlanadi – faqat buferda;
- Joylashtirish bino kirish joylariga, favqulodda chiqish joylariga yoki do'kon oynalariga kirishga to'sqinlik qilmasligi kerak;
- Joylashtirish paytida mikroiklimni yaxshilash va ko'chani idrok etish uchun atrofida obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi;
- Diqqatga sazovor joylar (kirish guruhlar, dam olish joylari, transport to'xtash joylari) yaqinida joylashtirish tavsiya etiladi, ammo jamoat obyektlarining arxitekturasini to'sib qo'ymaslik kerak.

12. Qattiq maishiy chiqindilar maydonchalari (qattiq chiqindilar).

12.1. Tartibga solish obyekti:

Qattiq chiqindilar maydonchalari va ularning parametrlari*

- Qattiq chiqindilar maydonchalarining turlari
- Qattiq moddalarning har xil turlariga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar

*Gastronomik va sayyohlik ko'chalari uchun parametrlar 4-banddagi tipologiyaga muvofiq ko'rib chiqiladi.

12.2. Atamalar va ta'riflar:

Qattiq maishiy chiqindilar – jismoniy va yuridik shaxslarning hayotiy faoliyati natijasida hosil bo'lgan organik va noorganik chiqindilar, shuningdek, hududlar va

obodonlashtirish obyektlaridagi tabiiy jarayonlar natijasida hosil bo'lgan chiqindilar (oziqovqat va o'simlik chiqindilari, to'qimachilik mahsulotlari chiqindilari, qadoqlash materiallari, shisha, kauchuk, qog'oz, plastmassa, yog'och, uy-ro'zg'or buyumlari iste'mol xususiyatlarini, smetalarini, shuningdek, maishiy pechlar va qattiq yoqilg'ida isitish qozonlaridan foydalanish natijasida hosil bo'lgan chiqindilarni yo'qotgan).⁴³

Maishiy chiqindilarni yig'ish va olib chiqish xizmati – sanitariya va ekologik talablarga muvofiq qattiq maishiy chiqindilarni yig'ish, olib chiqish, joylashtirish, saqlash, tashish, utilizatsiya qilish, zararsizlantirish, shuningdek, suyuq maishiy chiqindilarni olib tashlash va tashishni o'z ichiga olgan ishlar majmui.⁴⁴

12.3. TBO saytlarining tipologiyasi:

Ochiq konteynerlar – tomsiz yoki to'siqsiz ochiq axlat qutilarini joylashtiradigan joylar. Bunday saytlar ko'pincha cheklangan joylar yoki vaqt zonalarini bo'lgan joylarda qo'llaniladi. Saytning o'lchamlari konteynerlar soniga bog'liq. Bitta standart hajmli konteyner ($1,1\text{ m}^3$) uchun 2×3 metrli platforma tavsiya etiladi. Bir nechta konteynerlarni joylashtirganda, ular orasidagi masofani hisobga olgan holda bo'sh joy ko'payadi, bu kamida 0,5 metr bo'lishi kerak.

Yopiq maydon – tom va/yoki panjara bilan jihozlangan, eshiklari bo'lgan maydon. Yopiq joylar hayvonlar va qushlarning chiqindilarga kirishiga to'sqinlik qiladi, yomon hidlarning tarqalishini cheklaydi va konteynerlarni yog'ingarchilikdan himoya qiladi. $1,1\text{ m}^3$ hajmdagi ikkita konteyner uchun standart yopiq maydonchani o'lchamlari kamida 3×4 metrni tashkil qilishi kerak. Konteynerlarni samarali yashirish va shamoldan himoya qilish uchun panjara balandligi kamida 1,5-2 metr bo'lishi kerak. Odatda, nazoratchi pavilyoni bilan jihozlangan.

12.4. Talablar va tavsiyalar.

U1-U7 ko'chalari uchun qattiq chiqindilarni joylashtirish nazarda tutilmagan.

12.4.1. M1-M2 mahallalari uchun.

- Joylashtirishga ruxsat berilgan: **Qattiq chiqindilarning ochiq va yopiq maydonchalarini joylashtirishga ruxsat beriladi**; yopiq maydonlardan foydalanish tavsiya etiladi.
- Olchamlari-hajmi $1,1\text{ m}^3$ bo'lgan 2-3 konteyner uchun standart yopiq maydonchani o'lchamlari **kamida $3 \times 4\text{ m}$** , to'siqning balandligi **$1,5 - 2\text{ m}$ bo'lishi kerak**.
- Turar joy-qattiq chiqindilar maydoni **$15-20\text{ m}$ dan yaqinroq emas**: turar-joy binolaridan $15-20\text{ m}$ dan yaqin bo'lmagan joyda joylashgan bo'lishi kerak; avtoturargohdan yashil bufer zonasi bilan ajratilgan bo'lishi kerak; transport va piyodalar harakatiga to'sqinlik qilmaslik; xavfsiz va qulay foydalanishni ta'minlash.

12.4.2. M3-M4 mahallasi uchun

- **Faqat qattiq chiqindilarning yopiq joylarini joylashtirishga ruxsat beriladi.**

⁴³ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Chiqindilarni boshqarish sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida" 2019-yil 6-fevraldagi 95-son qarori.

⁴⁴ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Chiqindilarni boshqarish sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida" 2019-yil 6-fevraldagi 95-son qarori.

- O'lchamlari – hajmi 1,1 m³ bo'lgan 3-5 konteynerni joylashtirish uchun yopiq maydon **kamida 4 × 6 m**, to'siqning balandligi **2-2,5 m bo'lishi kerak**.
- Turar-joy – sayt **turar-joy binolaridan kamida 20-25 m masofada joylashgan bo'lishi kerak**, sayt transport harakatiga to'sqinlik qilmasligi kerak, qattiq chiqindilar maydoni va to'xtash joyi o'rtasida **yashil chiziqli** yoki to'siq elementlarini ta'minlash tavsiya etiladi.
- Uskunalar – qorong'ida foydalanish uchun majburiy yoritish.
- Shamollatish – havoning turg'unligini va yoqimsiz hidlarning tarqalishini oldini olish uchun shamollatish teshiklari bo'lishi kerak.

12.4.3. O1-O4 jamoat obyektlari va R1-R5 dam olish obyektlari uchun.

- **Qattiq chiqindilarning yopiq joylarini joylashtirishga ruxsat beriladi.** Ochiq joylarga **faqat alohida holatlarda** (vaqtincha foydalanish yoki cheklangan joy) ruxsat beriladi.
 - O'lchamlari – 3-5 konteyner uchun yopiq joy-kamida **4 × 6 m**, to'siqning balandligi – **2-2,5 m**, 6-10 konteyner uchun – kamida **5 × 8 m**, to'siqning balandligi – **2-3 m**.
 - Turar joy – turar-joy va jamoat binolaridan minimal masofa – **20-25 m**, axlat tashiydigan mashinalar uchun saytlarga osongina kirish mumkin va transport harakatiga to'sqinlik qilmasligi kerak, qattiq chiqindilar maydonchasi va piyodalar yo'llari yoki to'xtash joyi o'rtasida **minimal kengligi 2 m bo'lgan yashil bufer hududini ta'minlash tavsiya etiladi**.
 - Uskunalar – qorong'ida foydalanish uchun majburiy yoritish, bardoshli qoplamali kirish yo'llarini tashkil qilish uchun qo'llaniladi.
 - Shamollatish – havoning turg'unligini va yoqimsiz hidlarning tarqalishini oldini olish uchun shamollatish yoriqlari bo'lishi kerak.
- U1-U7 ko'chalari uchun mo'ljallanmagan.

13. Terraslar.

3.1. Tartibga solish obyekti:

Terraslar va ularning parametrlari*

- Terras turlari
- Terraslarning har xil turlariga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar

*Gastronomik va sayyohlik ko'chalari uchun parametrlar 4-banddagi tipologiyaga muvofiq ko'rib chiqiladi.

13.2. Atama va ta'riflar:

Yozgi xona – ochiq (yarim ochiq) yoki sirlangan dam olish va maishiy foydalanish uchun isitilmaydigan xona issiq mavsumda, quyidagi turlari bir-biridan farq qiladi: verandalar, lodjiyalar, terraslar, balkonlar, an'anaviy ayvonlar va yopiq hovlilar.⁴⁵

Terrasa – bu binoga biriktirilgan ochiq yoki yopiq dam olish hovlisi, shu jumladan, pastki qavatning tomida joylashgan hovli.⁴⁶

⁴⁵ Qurilish normalari va qoidolari (SHNK 2.08.01-19) "Turar-joy binolari" O'zbekiston Respublikasi Arxitektura va qurilish davlat qo'mitasi. Rasmiy nashr, Toshkent, 2019.

⁴⁶ Qurilish normalari va qoidolari (SHNK 2.08.01-19) "Turar-joy binolari" O'zbekiston Respublikasi Arxitektura va qurilish davlat qo'mitasi. Rasmiy nashr, Toshkent, 2019.

Ko'p qavatli uydagi binolar egalarining umumiy mulki – ko'p qavatli uydagi umumiy binolar, qo'llab-quvvatlovchi va o'rab turgan inshootlar, kvartiralararo zinapoyalar, liftlar va boshqa koridorlar, texnik qavatlar, podvallar, chodirlar va tomlar, ichki muhandislik tarmoqlari va kommunikatsiyalari, mexanik, elektr, sanitariya-texnik va boshqa uskunalar va binolardan tashqarida yoki ichkarida joylashgan va bir nechta binolarga xizmat ko'rsatadigan qurilmalar.⁴⁷

13.3. Terraslar tipologiyasi:

Kichik terraslar – cheklangan miqdordagi mehmonlar uchun mo'ljallangan bir qator stolli dizayn. Stollarning o'lchamiga va ular orasidagi o'tishga qarab kengligi 1,5 dan 2 metrgacha. Uzunligi veranda uchun ajratilgan maydonga qarab 3 metrdan 6 metrgacha o'zgarishi mumkin.

O'rta terraslar – ikki qatorli stolli qurilish. Kengligi – 2,5 dan 3,5 metrgacha, ikki qatorli stollarni va ular orasidagi o'tish joyini joylashtirishga imkon beradi. Uzunligi 4 dan 10 metrgacha bo'lishi mumkin.

Katta yoki norasmiy terraslar – kengligi 4 dan 6 metrgacha, uzunligi esa 6 dan 15 metrgacha yoki undan ko'p bo'lishi mumkin, bu muassasa miqyosiga va qo'shni makonning xususiyatlariga bog'liq. Odatda kamida 2,5-3 metr bo'lgan piyodalar uchun yetarli yo'lni ta'minlash muhimdir. Katta restoranlar, gastronomik majmualar yoki katta ekish maydoniga ega kafelar uchun ishlatiladi, ko'pincha obodonlashtirish elementlari, obodonlashtirish va tadbirlar imkoniyatlarini o'z ichiga oladi.

13.4. Talablar va tavsiyalar.

13.4.1. U1 ko'chalari uchun.

- **Kichik terraslarni (bir qator stollarni) joylashtirishga ruxsat beriladi.**
- O'lchamlari – stollarning o'lchamiga va ular orasidagi o'tishga qarab kengligi – 1,5 dan 2 metrgacha. Terraslar uchun ajratilgan maydonga qarab uzunligi – 3 metrdan 6 metrgacha o'zgarishi mumkin.
- Turar joy – faqat piyodalar qismi va binolarning jabhalari orasidagi 3 bufer zonasida, asosiy piyodalar uchun minimal kenglik – **kamida 3 m terraslar chegaralari bilan buzilmasligi kerak.**
- Tavsiyalar – obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi (gulli ko'chatlar, vannalardagi manzarali daraxtlar), xavfsizlikni yaxshilash va qulay muhit yaratish uchun kechqurun foydalanish uchun yoritishni va qo'shimcha iqlim qulayligini ta'minlash.

13.4.2. U2 ko'chalari uchun.

- **Kichik terraslarni (bir qator stollarni), o'rta terraslarni (ikki qator stollarni) joylashtirishga ruxsat beriladi.**
- O'lchamlari kichik: stollarning o'lchamiga va ular orasidagi o'tishga qarab kengligi 1,5 dan 2 metrgacha. Uzunligi terraslar uchun ajratilgan maydonga qarab 3 metrdan 6 metrgacha o'zgarishi mumkin. O'rta: kengligi 2,5 dan 3,5 metrgacha, bu ikki qatorli stollarni va ular orasidagi o'tish joyini joylashtirishga imkon beradi. Uzunligi 4 dan 10 metrgacha bo'lishi mumkin.

⁴⁷ O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 7-noyabrda O'RQ-581-sonli "Ko'p qavatli uylarni boshqarish to'g'risida"gi Qonuni.

- Turar joy – faqat piyodalar qismi va binolarning jabhalari orasidagi 3 bufer hududida, asosiy piyodalar uchun minimal kenglik – kamida 3 m terraslar chegaralari bilan buzilmasligi kerak.
- Tavsiyalar – obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi (gulli ko‘chatlar, manzarali daraxtlar), xavfsizlikni yaxshilash va qulay muhit yaratish uchun kechqurun foydalanish uchun yoritishni ta’minlash, qo‘shimcha iqlim qulayligini ta’minlash.

13.4.3. U3-U7 ko‘chalari uchun.

- **Kichik terraslar (stollarning bir qatori), o‘rta terraslar (stollarning ikki qatori) yoki katta terraslarni joylashtirishga ruxsat beriladi.**
- O‘lchamlari stollarning o‘lchamiga va ular orasidagi o‘tishga qarab kengligi 1,5 dan 2 metrgacha. Terraslar uchun ajratilgan maydonga qarab uzunligi 3 metrdan 6 metrgacha o‘zgarishi mumkin. O‘rta kengligi 2,5 dan 3,5 metrgacha, bu ikki qatorli stollarni va ular orasidagi o‘tish joyini joylashtirishga imkon beradi. Uzunligi 4 dan 10 metrgacha bo‘lishi mumkin. Katta o‘lchamli kengligi 4 dan 6 metrgacha, uzunligi esa 6 dan 15 metrgacha yoki undan ko‘p bo‘lishi mumkin, bu muassasa miqyosiga va qo‘shni makonning xususiyatlariga bog‘liq. Odatda kamida 2,5-3 metr bo‘lgan piyodalar uchun yetarli yo‘lni ta’minlash muhimdir.
- Turar joy – faqat piyodalar qismi va binolarning jabhalari orasidagi 3 bufer hududida, asosiy piyodalar uchun minimal kenglik – **kamida 3 m terraslar chegaralari bilan buzilmasligi kerak.**
- Tavsiyalar – obodonlashtirish elementlarini birlashtirish tavsiya etiladi (gulli ko‘chatlar, manzarali daraxtlar), xavfsizlikni yaxshilash va qulay muhit yaratish uchun kechqurun foydalanish uchun yoritishni ta’minlash, qo‘shimcha iqlim qulayligini ta’minlash.

14. Iqlim qulayligi zonalari.

14.1. Tartibga solish obyekti:

Iqlim qulayligi hududlari*

- Hududlarning turlari;
- Har xil turdagi iqlim qulayliklariga qo‘yiladigan talablar va tavsiyalar.

*Gastronomik va sayyohlik ko‘chalari uchun parametrlar 4-banddagi tipologiyaga muvofiq ko‘rib chiqiladi.

14.2. Atamalar va ta’riflar:

Binolarning mikroiqlimi – bu insonning issiqlik holatini belgilaydigan atrof-muhit holati.⁴⁸

⁴⁸ 0203-06-sonli SanPIN “Sanoat binolarining mikroiqlimi uchun sanitariya-gigiyena normalari” (O‘zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya shifokori tomonidan 2006-yil 24-mayda tasdiqlangan).

Iqlim (issiqlik) qulayligi – insonning atrof-muhitning issiqlik sharoitlaridan qoniqishini his qiladigan holati.⁴⁹

Sug‘orish – sug‘orish, shu jumladan, obodonlashtirish obyektlarida obodonlashtirish maydonini sun‘iy sug‘orish.⁵⁰

14.3. Iqlim qulayligi zonalari tipologiyasi:

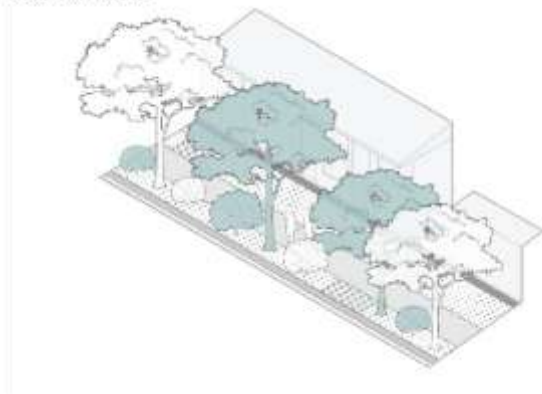
Yashil maydonlar – yashil maydonlar tufayli iqlim qulayligiga erishiladigan joylar. Asosiy elementlar: keng tojli daraxtlar, soyali xiyobonlar, yashil tombar, va vertikal bog‘dorchilik. Ushbu hududlar tabiiy soyani hosil qiladi, haroratni pasaytiradi va havo namligini oshiradi.

Ventilyatsiya qilingan zonalari – erkin havo aylanishini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan hududlar. Bu haddan tashqari zichliksiz ochiq joylar, bu yerda shamollatish saqlanib qoladi. Bundan tashqari, texnik yechimlardan foydalanish mumkin – pavilyonlarda, to‘xtash joylarida va kutish joylarida shamollatish va havoni tozalash tizimlari.

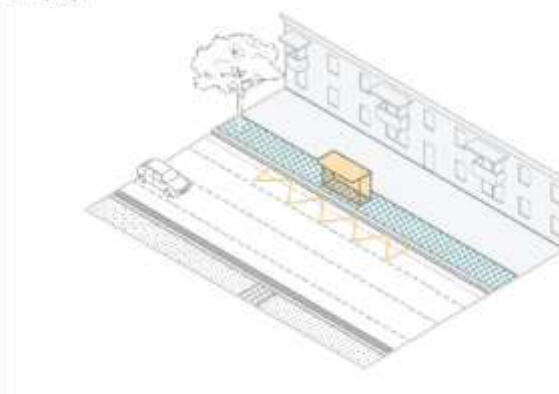
Mikroiqlim hududlari – me‘moriy va muhandislik texnikasi yordamida mahalliy qulaylik yaratilgan joylar: chodirlar, shiyponlar, pergolalar, favvoralar, suv moslamalari, shuningdek, yengil qoplamalar va jabhalar. Ushbu maydonlar issiqlikning aniq pasayishini va soyada yoki suv yaqinida dam olish imkoniyatini beradi.

Qoplama zonalari – iqlim effekti qoplama materiallarining xususiyatlari bilan ta‘minlanadigan bo‘shliqlar. Bu yerda asfalt, tabiiy tosh, estrodiol va o‘t qoplamalari qo‘llaniladi, ular qizib ketishni minimallashtiradi va yumshoqroq issiqlik rejimini yaratadi.

Ko‘kalamzorlashtirish

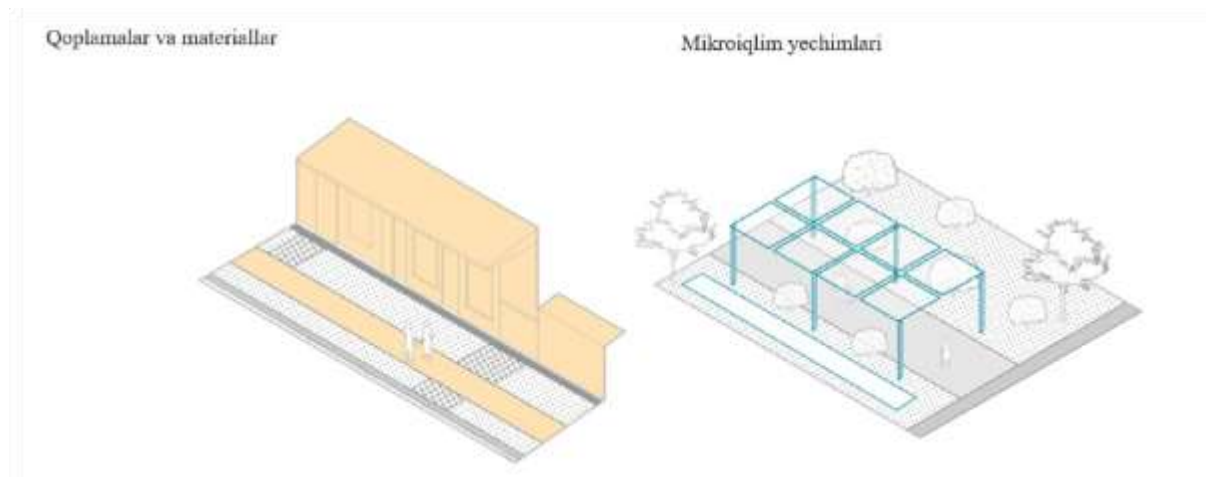

Ventilyatsiya

⁴⁹ ANSI/ASHRAE 55-standart, Inson yashashi uchun issiqlik muhiti sharoitlari va ISO 7730:2005, Issiqlik muhitining ergonomikasi — PMV va PPD indeksleri hamda mahalliy issiqlik qulayligi mezonlarini hisoblash yordamida issiqlik qulayligini analitik aniqlash va talqin qilish.

⁵⁰ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Zamonaviy arxitektura va shaharsozlik talablarini hisobga olgan holda aholi punktlarini obodonlashtirish ishlarini tashkil etish qoidalarini tasdiqlash to‘g‘risida” 2009-yil 9-martdagi 59-son qarori.

14.4. Talabvatavsiyalar.

Jamoat maydonini loyihalash⁵¹

- Shamollarning to'g'riligi va kuchini hisobga olish – qoramalardan himoya qilishni loyihalash: obodonlashtirish, ekranlar, shamoldan himoya qilish.
- Jamoat joylarini yo'naltirish va rayonlashtirish uchun iqlim ma'lumotlarini (harorat, namlik, izolyatsiya, yog'ingarchilik, shamol) qo'llash.
- Izolyatsiya rejimini hisobga olgan holda dam olish va faoliyat maydonlarini joylashtirish – maksimal quyosh yuki soatlarida (daraxtlar, shiyponlar, pergolalar orqali) soyani ta'minlash.
- Inshootlar, qoplamalar va ko'kalamzorlashtirish joylarini tanlash uchun geologik ma'lumotlardan (tuproq barqarorligi xaritalari, suv o'tkazuvchanligi va boshqalar) foydalanish.

14.4.1. U1, U2 ko'chalari uchun.

- **B2 bufer hududida yashil hududlarga qo'yiladigan talablar:** minimal kenglik – 2 m; peyzaj to'siq elementlarining balandligi – kamida 0,6 m; iloji bo'lsa, daraxt ekishni ta'minlash lozim bo'ladi; daraxt uchun kamida 3×3 m (9 m²) tuproq chuqurligi 1-1,2 m bo'lgan ekish joyi kerak; daraxt ekish bosqichi – 6-8 m.
- **Peyzajlangan hududlar uchun tavsiyalar** keng tojli daraxtlardan doimiy soyali xiyobonlarni shakllantirishdir.
- **Ventilyatsiya qilingan hududlarga qo'yiladigan talablar** – shamollatiladigan to'xtash pavilyonlarini o'rnatish.
- **Ventilyatsiya qilingan joylar uchun tavsiyalar** – pavilyonlarda va kutish joylarida konditsioner tizimlarini ta'minlash, magistral ko'chalardagi binolar orasida havoning erkin aylanishi uchun kamida 15-20 m bo'sh joy bilan ta'minlash, jamoat joylarida va to'xtash joylarida to'liq yopiq pavilyonlar o'rniga ochiq soyabonlarni ta'minlash tavsiya etiladi.
- **Mikroiqlim yechimlariga qo'yiladigan talablar** – dam olish uchun keng qamrovli joylarni o'rnatish, shu jumladan, skameyka, urna, quyosh soyaboni yoki suv obyekti

⁵¹ O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirining 2022-yil 19-dekabrda 247-son buyrug'i bilan tasdiqlangan ShNQ 2.01.01-22 "Loyihalash chun iqlimiy va fizikaviy-geologik ma'lumotlar" 2022-yil 20-dekabrda kuchga kirdi.

(favvora, suv havzasi, tuman tizimi); bunday saytlarni joylashtirishning minimal bosqichi har 300 m ga amal qilishi lozim.

- **Mikroiqlim yechimlari bo'yicha tavsiyalar** – doimiy soyali koridorlar (ko'chalar bo'ylab kanoplar yoki pergolalar qatorlari) bo'lgan uchastkalarni yaratish; sovutish effektini oshirish uchun soyabonlarni yashil maydonlar va suv moslamalari bilan birlashtirish.
- **Qoplama joyiga qo'yiladigan talablar** – ko'chani ta'mirlashda yoki yangi loyihani yaratishda piyodalar joylarida asfaltni plitkalarga o'zgartirish.
- **Qoplama joyi bo'yicha tavsiyalar** – haddan tashqari issiqlikni kamaytirish uchun asfalt, tabiiy tosh, estrodiol va o't qoplamalarini qo'llash.

14.4.2. U3, U4, U7 ko'chalari uchun.

- **B2 bufer maydonida yashil maydonlarga qo'yiladigan talablar** – minimal kenglik – 2 m; peyzaj to'siq elementlarining balandligi – kamida 0,6 m; keng tojli daraxtlardan uzluksiz soyali xiyobonlarni shakllantirish kerak. Daraxtlarni ekishni ta'minlash (daraxt uchun kamida 3×3 m, tuproq chuqurligi 1-1, 2 m bo'lgan ekish joyi kerak); daraxt ekish bosqichi – 6-8 m.
- **Ventilyatsiya qilingan maydonlarga qo'yiladigan talablar** – shamollatiladigan ochiq pavilyonlarni o'rnatish, yopiq pavilyonlarda va kutish joylarida konditsioner tizimlarini ta'minlash.
- **Ventilyatsiya qilingan maydonlarga tavsiyalar** – magistral ko'chalardagi binolar o'rtasida, jamoat joylarida, erkin havo aylanishi uchun kamida 15-20 m bo'sh joy bilan ta'minlash, to'liq yopiq shiypolar o'rniga ochiq shiypolarni ta'minlash.
- **Mikroiqlim yechimlariga qo'yiladigan talablar** – dam olish uchun keng qamrovli platformalarni o'rnatish, shu jumladan, skameyka, urna, quyosh soyaboni yoki suv obyekti (favvora, suv havzasi, tumanlash tizimi); bunday saytlarni joylashtirishning minimal bosqichi har 200 m. Har 500 m da doimiy soyali koridorlar (ko'chalar bo'ylab kanoplar yoki pergolalar qatorlari) bo'lgan uchastkalarni yaratish.
- **Mikroiqlim yechimlariga qo'yiladigan tavsiyalar** – sovutish effektini oshirish uchun soyabonlarni yashil maydonlar va suv moslamalari bilan birlashtirish.
- **Qoplama maydoniga qo'yiladigan talablar** – ko'chani ta'mirlashda yoki yangi loyihani yaratishda piyodalar maydonlarida asfaltni plitkalarga o'zgartirish.
- **Qoplama maydoni bo'yicha tavsiyalar** – haddan tashqari issiqlikni kamaytirish uchun asfalt, tabiiy tosh, estrodiol va o't qoplamalarini qo'llash.

14.4.3. U5, U6 ko'chalari uchun.

- **B2 va B3 bufer maydonlaridagi yashil maydonlarga qo'yiladigan talablar** — minimal kenglik – 2 m; peyzaj to'siq elementlarining balandligi – kamida 0,6 m; iloji bo'lsa, daraxt ekishni ta'minlash kerak; daraxt uchun kamida 3×3 m (9 m²) tuproq chuqurligi 1-1,2 m bo'lgan ekish joyi kerak; ekish bosqichi daraxtlar – 68 m.
- **Peyzajlangan maydonlar uchun tavsiyalar** keng tojli daraxtlardan doimiy soyali xiyobonlarni shakllantirishdir.
- **Ventilyatsiya qilingan zonalarga qo'yiladigan talablar** — shamollatiladigan to'xtash pavilyonlarini o'rnatish.

- **Ventilyatsiya qilingan joylar uchun tavsiyalar** – pavilyonlarda va kutish joylarida konditsioner tizimlarini ta'minlash, magistral ko'chalardagi binolar orasida havoning erkin aylanishi uchun kamida 15-20 m bo'sh joy bilan ta'minlash, jamoat joylarida va

to'xtash joylarida to'liq yopiq pavilyonlar o'rniga ochiq soyabonlarni ta'minlash tavsiya etiladi.

Mikroiqlim yechimlariga qo'yiladigan talablar – dam olish uchun keng qamrovli platformalarni o'rnatish, shu jumladan, skameyka, urna, quyosh soyaboni yoki suv obyekti (favvora, suv havzasi, tuman tizimi); bunday platformalarni joylashtirishning minimal bosqichi – har 400 m.

- **Mikroiqlim yechimlari bo'yicha tavsiyalar** – doimiy soyali koridorlar (ko'chalar bo'ylab kanoplar yoki pergolalar qatorlari) bo'lgan uchastkalarni yaratish; sovutish effektini oshirish uchun soyabonlarni yashil maydonlar va suv moslamalari bilan birlashtirish.
- **Qoplama hududi uchun tavsiyalar** – ko'chani ta'mirlashda yoki yangi loyihani yaratishda piyodalar hududlarida asfaltni plitkalarga o'zgartirish, qizib ketishni kamaytirish uchun asfalt, tabiiy tosh, estrodiol va o't qoplamalaridan foydalanish.

14.4.4. M1-M2 mahallalari uchun.

- **Mikroiqlim yechimlariga qo'yiladigan tavsiyalar** – hovli maydoni hududida yozgi dam olish xonalarini loyihalash kerak, bu mikroiqlimning shakllanishi bilan bevosita bog'liq (soylash, shamollatish, havoda qulay bo'lish imkoniyati)⁵²
- **Mikroiqlim yechimlariga qo'yiladigan talablar** – mahalla markazlari yashil va soyali o'tish joylari orqali dam olish va sport maydonlari bilan bog'lanishi kerak. Soya uchun soyali soyabonlar, vertikal bog'dorchilik va shunga o'xshash yechimlar qabul qilinadi. Talab: yozda haddan tashqari qizib ketadigan beton/temir-beton o'rniga kamroq issiqlik talab qiladigan materiallardan (g'isht, analoglar) foydalanish.⁵³

15. Tashqi yoritish.

15.1. Tartibga solish obyekti:

Yoritish*

- Yoritish turlari;
- Turli xil yoritish turlariga qo'yiladigan talab va tavsiyalar.

15.2. Atama va ta'riflar:

Tashqi yoritish – sun'iy yorug'lik manbalari yordamida bino va inshootlardan tashqarida kerakli yorug'lik va yorqinlikni yaratish.⁵⁴

⁵² SanPiN RUZ № 0266-09 "Nogironlar va harakatlanish imkoniyati cheklangan shaxslar foydalanadigan turar-joy va jamoat binolarini loyihalash va qurish uchun sanitariya qoidalari va normalari" (O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya shifokori tomonidan 2009-yil 4-iyunda tasdiqlangan).

⁵³ SanPiN RUZ № 0266-09 "Nogironlar va harakatlanish imkoniyati cheklangan shaxslar foydalanadigan turar-joy va jamoat binolarini loyihalash va qurish uchun sanitariya qoidalari va normalari" (O'zbekiston Respublikasi Bosh davlat sanitariya shifokori tomonidan 2009-yil 4-iyunda tasdiqlangan).

⁵⁴ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Zamonaviy arxitektura va shaharsozlik talablarini hisobga olgan holda aholi punktlarini obodonlashtirish ishlarini tashkil etish qoidalarini tasdiqlash to'g'risida" 2009-yil 9-martdagi 59-son qarori.

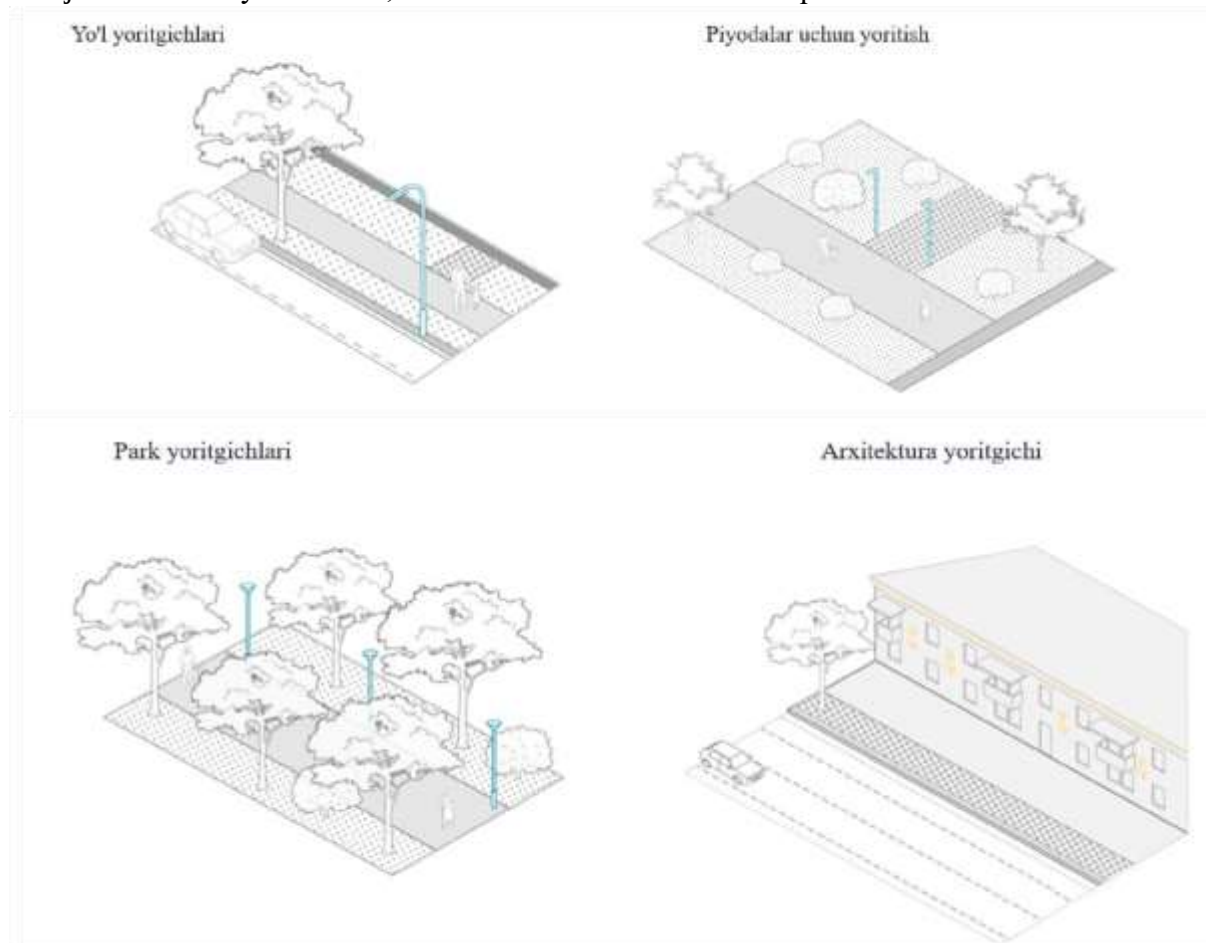
15.3. Yoritish tipologiyasi:

Yo'l yoritgichi – transport harakati xavfsizligini ta'minlaydigan ko'chalar va yo'llarning qatnov qismini yoritish tizimi. Yoritgichlar 8-12 m balandlikda, 25-45 m qadam bilan o'rnatiladi va 10-30 lyuks yorug'lik darajasini yaratadi.

Piyodalar yoritilishi – piyodalar yo'laklari, piyodalar ko'chalari va odamlarning harakatlanish joylarini yoritish. Qo'llab-quvvatlovchilar 3-5 m balandlikda 15-25 m balandlikda joylashgan bo'lib, 5-15 lyuksni ko'r-ko'rona porlashsiz bir tekis yoritishni ta'minlaydi.

Park yoritgichi – qulay muhit yaratadigan dam olish va yashil maydonlarni yoritish. Yoritgichlar 2-4 m balandlikda, 10-20 m qadam bilan o'rnatiladi, 2-10 lyuksning yumshoq yorug'lik darajasini ta'minlaydi.

Arxitektura yoritgichi – binolar va me'moriy elementlarning jabhalarini aksent yoritish. Yoritgichlarni o'rnatish balandligi – 3-10 m, moyillik burchagi sozlanishi, yorug'lik darajasi 100-300 lyuks bo'lib, ifodali vizual aksonlarni hosil qiladi.

15.4. Talabvatavsiyalar.

15.4.1. U1 ko'chalari uchun.

- **Yo‘l yoritgichi** – tayanchlarning balandligi: 6-8 m. joylashtirish bosqichi: 20-25 m (ko‘chaning kengligi va transport intensivligiga qarab). Turar joy: B1 trotuarining qat‘iy texnik bufer hududi, yorug‘lik oqimi: 10-30 lyuks. Armatura turi: LED, yorug‘lik ifloslanishining minimal darajasi pastga yo‘naltirilgan. Harakat sensori va kunning vaqtiga qarab yorqinlikni sozlash bilan avtomatik tizimlar orqali boshqariladi.

Arxitektura yoritgichi – binolarning jabhalari, yodgorliklar, me‘moriy elementlar va haykallar kabi obyektlar uchun. Orqa yorug‘lik turi: yorug‘lik chiroqlari va yorug‘lik panellari sozlanishi. Yorug‘lik manbai: dinamik effektlar uchun rang haroratini o‘zgartirish qobiliyatiga ega LED. Joylashuv: orqa yorug‘lik aholini bezovta qilmasligi va derazalarga to‘g‘ridan-to‘g‘ri yorug‘lik tushmasligi uchun o‘rnatilishi kerak. Integratsiya: yoritgichlar jabhalar yoki landshaft elementlariga jimgina birlashadi. Yorug‘lik oqimi: 100-300 lyuks. Yorug‘lik effekti: fasad elementlarini ta‘kidlash uchun yo‘naltirilgan yoritish tavsiya etiladi, bir xil suv toshqini nuridan saqlanish lozim.

15.4.2. U2 ko‘chalari uchun.

- **Yo‘l yoritgichi** – tayanchlarning transport harakati xavfsizligini ta‘minlaydigan ko‘chalar va yo‘llarning qatnov qismini yoritish tizimi. Yoritgichlar 8-12 m balandlikda, 25-45 m qadam bilan o‘rnatiladi va 10-30 lyuks yorug‘lik darajasini yaratadi.
- **Arxitektura yoritgichi** – binolarning jabhalari, yodgorliklar, me‘moriy elementlar va haykallar kabi obyektlar uchun. Orqa yorug‘lik turi: yorug‘lik chiroqlari va yorug‘lik panellari sozlanishi: 1-2 qavat darajasida, tashqi tomondan jabhaga yo‘naltirilgan, derazalarga yorug‘lik tushishini istisno qiladigan yorug‘lik chiroqlari, yorug‘lik oqim: 100-300 lyuks, talablar: yoritgichlar fasadlar va landshaft xususiyatlariga birlashtirilishi kerak, kunduzi sezilmaydi.
- **Piyodalar uchun yoritish** – alohida chiroqlar faqat asosiy maydonlarda (piyodalar o‘tish joylari, jamoat transporti bekatlari, turar-joy majmualariga kirish joylari), tayanch balandligi: 3-4 m, 15-25 m qadam.

15.4.3. U3 ko‘chalari uchun.

- **Yo‘l yoritgichi** – tayanchlarning balandligi: 6-8 m. Joylashtirish bosqichi: 30-40 m (ko‘chaning kengligi va transport intensivligiga qarab). Turar joy: B1 trotuarining texnik bufer zonasi, qo‘llab-quvvatlash turi: bitta yoki ikkita tirgak (har bir ustunda ikkita chiroq: biri yo‘lga, ikkinchisi piyodalar maydoniga yo‘naltirilgan), yorug‘lik oqimi: 10-30 lyuks, armatura turi: energiya tejaydigan yuqori rangli indeksli (CRI) LED, vandalga qarshi himoya, pastga yo‘naltirilgan, boshqarish: harakat sensori va kunning vaqtiga qarab yorqinlikni sozlash bilan avtomatik tizimlar.
- **Arxitektura yoritgichi** – binolarning jabhalari, yodgorliklar, me‘moriy elementlar va haykallar kabi obyektlar uchun. Orqa yorug‘lik turi: yorug‘lik chiroqlari va yorug‘lik panellari sozlanishi: 1-2 qavat darajasida, tashqi tomondan jabhaga yo‘naltirilgan, derazalarga yorug‘lik tushishini istisno qiladigan yorug‘lik chiroqlari, yorug‘lik oqim: 100-300 lyuks, talablar: yoritgichlar fasadlar va landshaft xususiyatlariga birlashtirilishi kerak, kunduzi sezilmaydi.

15.4.4. U4, U7 ko‘chalari uchun.

-
- **Yo'l yoritgichi** – tayanchlarning transport harakati xavfsizligini ta'minlaydigan ko'chalar va yo'llarning qatnov qismini yoritish tizimi. Yoritgichlar 8-12 m balandlikda, 30-40 m qadam bilan o'rnatiladi va 10-30 lyuks yorug'lik darajasini yaratadi.
- **Arxitektura yoritgichi** – binolarning jabhalari, yodgorliklar, me'moriy elementlar va haykallar kabi obyektlar uchun. Orqa yorug'lik turi: yorug'lik chiroqlari va yorug'lik panellari sozlanishi: 1-2 qavat darajasida, tashqi tomondan jabhaga yo'naltirilgan, derazalarga yorug'lik tushishini istisno qiladigan yorug'lik chiroqlari, yorug'lik oqim: 100-300 lyuks, talablar: yoritgichlar fasadlar va landshaft xususiyatlariga birlashtirilishi kerak, kunduzi sezilmaydi.
- **Piyodalar uchun yoritish** – alohida chiroqlar faqat asosiy maydonlarda (piyodalar o'tish joylari, jamoat transporti bekatlari, turar-joy majmualariga kirish joylari), tayanch balandligi: 3-4 m, 15-20 m qadam, yorug'lik oqimi: 5-15 lyuks, armatura turi: vandalga qarshi himoya bilan energiya tejaydigan LED. Yorug'lik yo'nalishi: yoritgichlar burchak ostida pastga qarab turishi kerak, turar-joy binolarining derazalarida yorug'lik ifloslanishi va porlashi bundan mustasno.

15.4.5. M1-M2 mahallalari uchun.

- **Yo'l yoritgichi** – tayanchlarning transport harakati xavfsizligini ta'minlaydigan ko'chalar va yo'llarning qatnov qismini yoritish tizimi. Yoritgichlar 8-10 m balandlikda, 30-40 m qadam bilan o'rnatiladi va 10-30 lyuks yorug'lik darajasini yaratadi.
- **Arxitektura yoritgichi** – binolarning jabhalari, yodgorliklar, me'moriy elementlar va haykallar kabi obyektlar uchun. Orqa yorug'lik turi: yorug'lik chiroqlari va yorug'lik panellari sozlanishi: 1-2 qavat darajasida, tashqi tomondan jabhaga yo'naltirilgan, derazalarga yorug'lik tushishini istisno qiladigan yorug'lik chiroqlari, yorug'lik oqim: 100-300 lyuks, talablar: yoritgichlar fasadlar va landshaft xususiyatlariga birlashtirilishi kerak, kunduzi sezilmaydi.
- **Piyodalar uchun yoritish** – alohida chiroqlar faqat asosiy maydonlarda (piyodalar o'tish joylari, jamoat transporti bekatlari, turar-joy majmualariga kirish joylari), tayanch balandligi: 3-4 m, 15-20 m qadam, yorug'lik oqimi: 5-15 lyuks, armatura turi: vandalga qarshi himoya bilan energiya tejaydigan LED. Yorug'lik yo'nalishi: yoritgichlar burchak ostida pastga qarab turishi kerak, turar-joy binolarining derazalarida yorug'lik ifloslanishi va porlashi bundan mustasno.

15.4.6. M3-M5 mahallalari uchun.

- **Yo'l yoritgichi** – tayanchlarning transport harakati xavfsizligini ta'minlaydigan ko'chalar va yo'llarning qatnov qismini yoritish tizimi. Yoritgichlar 6-8 m balandlikda, 25-30 m qadam bilan o'rnatiladi va 10-30 lyuks yorug'lik darajasini yaratadi.
- **Arxitektura yoritgichi** – binolarning jabhalari, yodgorliklar, me'moriy elementlar va haykallar kabi obyektlar uchun. Orqa yorug'lik turi: yorug'lik chiroqlari va yorug'lik panellari sozlanishi: 1-2 qavat darajasida, tashqi tomondan jabhaga yo'naltirilgan, derazalarga yorug'lik tushishini istisno qiladigan yorug'lik chiroqlari, yorug'lik oqim:

100-300 lyuks, talablar: yoritgichlar fasadlar va landshaft xususiyatlariga birlashtirilishi kerak, kunduzi sezilmaydi.

- **Piyodalar uchun yoritish** – turar joy yuqori tirbandlikka ega bo'lgan asosiy maydonlarda va uylarning burilishlari va kirish joylarida, tayanchlarning balandligi: 2-3 m yoki yo'llar bo'ylab ballardlar (1 m), joylashtirish bosqichi: 15-30 m, yorug'lik oqimi: 5-15 lyuks, armatura turi: vandalga qarshi himoya bilan energiya tejaydigan LED. Yorug'lik yo'nalishi: yoritgichlar burchak ostida pastga qarab turishi kerak, turar-joy binolarining derazalarida yorug'lik ifloslanishi va porlashi bundan mustasno.

Hovli va maydonlarni yoritish – qo'llab-quvvatlash turi: binolarning jabhalarida past chiroqlar yoki devor chiroqlari. O'rnatish balandligi: devor chiroqlari uchun 22,5 m, alohida chiroqlar uchun 3-4 m.

15.4.7. Turi bo'yicha yoritishni tashkil etishga qo'yiladigan talablar: **O1-O4 jamoat obyektlari uchun.**

- **Yo'l yoritgichi** – ta'minlanmagan.
- **Piyodalar yoritilishi** – turar joy: yuqori tirbandlikka ega bo'lgan asosiy maydonlarda va muhim obyektlarda, shuningdek, "qorong'i hududlar" bo'lmagan butun yurish yo'li bo'ylab bir xil yoritish, tayanch balandligi: 3-6 m, joylashtirish bosqichi: 20-30 m, yorug'lik oqimi: 10-20 lyuks, armatura turi: vandalga qarshi himoya bilan energiya tejaydigan LED. **Qo'llab-quvvatlash va armatura dizayni jamoat maydonini obodonlashtirish loyihasiga muvofiq alohida ishlab chiqilgan.**
- **Arxitektura yoritgichi** – obyektlar: faqat kalitlarga joylashtirilishi kerak me'moriy elementlar (mahalliy ahamiyatga ega binolar, jamoat muassasalari, dekorativ elementlar), muhim me'moriy obyektlar yoki ta'kidlanishi kerak bo'lgan landshaft dizayni elementlari. Boshqa obyektlarning yoritilishi jamoat maydonini obodonlashtirish loyihasiga muvofiq joylashtirilgan. Yoritish turi: binolar va dekorativ elementlarning jabhalarini aksent yoritish uchun yo'naltirilgan yorug'lik yoritgichlari va chiziqli yoritgichlar, yorug'lik manbai: LED, yorqinlikni sozlash qobiliyatiga ega, joylashtirish: 1-2 qavat darajasida, derazalarga yorug'lik tushishini istisno qilib, jabhaga yo'naltirilgan. Yorug'lik oqimi: 100-300 lyuks, talablar: o'rnatish jabhalar tafsilotlariga e'tibor qaratishi va haydovchilarni chalg'itmasligi kerak.

15.4.8. Turi bo'yicha yoritishni tashkil etishga qo'yiladigan talablar: **R1-R5 jamoat obyektlari uchun.**

- **Yo'l yoritgichi** – ta'minlanmagan.
- **Piyodalar yoritgichi, Arxitektura yoritgichi** – 14.4.7 ga o'xshash. Yorug'likni turlari bo'yicha tashkil etish talablari: O1-O4 jamoat obyektlari uchun.
- **Park yoritgichlari** – asosiy va ikkinchi darajali yo'llar bo'ylab, dam olish maskanlarida, kirish joylarida, o'yin maydonchalarida va kichik me'moriy shakllarda o'rnatiladi. Ustunlarning balandligi 3-5 m (yo'llarda 6 m gacha), bir-biridan 15-25 m oraliqda joylashgan. Yorug'lik oqimi 5-15 lyuks (faol joylarda 20 lyuksgacha). Yorug'lik ifloslanishining oldini olish uchun pastga yo'naltirilgan, issiq oq yorug'lik (2700–3500 K) va vandallarga chidamli himoyaga ega energiya tejaydigan LED yoritgichlardan foydalaniladi. Boshqaruv avtomatik, xiralashtirish va ssenariy variantlari bilan. Yoritgichlar va ustunlarning dizayni parkni obodonlashtirish loyihasiga muvofiq ishlab chiqilgan.

-

16. Talablarni bajarishning iloji bo‘lmaganda rezervatsiya qilish.

Agar obyektiv sabablarga ko‘ra (arxitektura xususiyatlari, cheklangan joy) talablarga muvofiq belgi o‘rnatishning iloji bo‘lmasa:

- Shaxsiylashtirilgan dizayn yechimini ishlab chiqiladi.
- Vakolatli organ bilan muvofiqlashtirish talab qilinadi.

P2.2. Shahar dizayni elementlarini joylashtirish qoidalari.

Tarkibi:

- 1. Tartibga solish subyektlari va ularning javobgarligi.**
- 2. Qoplamalar.**
 - 2.1. Tartibga solish obyekti.
 - 2.2. Atamalar va ta'riflar.
 - 2.3. Qoplama tipologiyasi.
 - 2.4. Talablar va tavsiyalar.
 - 2.4.1. Yo'l qoplamalari uchun.
 - 2.4.2. Fasad qoplamalari uchun.
- 3. Yashil maydonlar.**
 - 3.1. Tartibga solish obyekti.
 - 3.2. Atamalar va ta'riflar.
 - 3.3. Yashil maydonlar tipologiyasi.
 - 3.4. Talab va tavsiyalar.
- 4. Shahar mebellari.**
 - 4.1. Tartibga solish obyekti.
 - 4.2. Atama va ta'riflar.
 - 4.3. Shahar mebellari tipologiyasi.
 - 4.4. Talab va tavsiyalar.
- 5. Tashqi yoritish.**
 - 5.1. Tartibga solish obyekti.
 - 5.2. Atamalar va ta'riflar.
 - 5.3. Yoritish tipologiyasi.
 - 5.4. Talab va tavsiyalar.
- 6. San'at obyektlari va yodgorliklari.**
 - 6.1. Tartibga solish obyekti.
 - 6.2. Atamalar va ta'riflar.
 - 6.3. San'at obyektlari va yodgorliklari tipologiyasi.
 - 6.4. Talab va tavsiyalar.
 - 6.4.1. Barcha turdagi san'at obyektlari va yodgorliklari uchun.
 - 6.4.2. Tarix va madaniyat yodgorliklari.
 - 6.4.3. Jamoat san'ati (ommaviy san'at).
 - 6.4.4. San'at obyektlari.
 - 6.4.5. Interaktiv yoki ko'ngilochar obyektlar.
- 7. Bayramona bezatish.**
 - 7.1. Tartibga solish obyekti.
 - 7.2. Atama va ta'riflar.
 - 7.3. Bayramona bezatish tipologiyasi.
 - 7.4. Talablar va tavsiyalar.
 - 7.4.1. Bayramona bezakning barcha turlari uchun.
 - 7.4.2. Yorug'lik dizayni.
 - 7.4.3. Interaktiv elementlar.
 - 7.4.4. Dekorativ elementlar.
 - 7.4.5. Proyeksion shoular.
 - 7.4.6. Bayroqlar.
 - 7.4.7. Vitrinalarni bezatish.
 - 7.4.8. Bayram pavilyonlari.

1. Tartibga solish subyektlari va ularning javobgarligi.

- Hokimlik departamentlari va dizayn kodi direksiyasi dizayn kodini **tasdiqlaydi va tartibga soladi**.
- Tumanning vakolatli arxitektura organlari va bosh me'mori **tashqi ko'rinishi va individual qarorlarini tasdiqlaydi**.
- Shahar Markaziy ko'chalarini ishlatish, saqlash va ta'mirlash bo'yicha ixtisoslashtirilgan boshqarma, shuningdek ko'cha-yo'l tarmog'ini saqlash bo'yicha ishlarni bajaradigan pudrat tashkilotlari **ta'mirlash va foydalanish jarayonida dizayn kodining tartibi va talablarini ta'minlaydi**.

2. Qoplamalar.

2.1. Tartibga solish obyekti:

- Ruxsat etilgan qoplama tipologiyasi: yo'l va fasad.
- Jamoat maydoni turiga qarab ruxsat etilgan qoplama tipologiyasiga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar*

2.2. Atamalar va ta'riflar:

Qoplama materiallari – piyodalar va jamoat joylarida ishlatiladigan, chidamlilik, harakat xavfsizligi va shahar muhiti bilan estetik uyg'unlikni hisobga olgan holda tanlangan qurilish qoplamalari.⁵⁵

2.3. Qoplama tipologiyasi:

Piyodalar yo'laklari va yo'llar qoplamalari.

- **Klinker plitalari** – materiallar: beton, klinker. Ilova: Markaziy ko'chalar, maydonlar, dam olish maskanlarining piyodalar qismi. Xususiyatlari: kuch, issiqlikka chidamlilik, Toshkent uchun an'anaviy material.
- **Tabiiy toshdan yasalgan toshlar** – materiallar: granit, bazalt, qumtosh. Ilova: markaziy ko'chalar, maydonlar, dam olish maskanlarining piyodalar qismi. Xususiyatlari: chidamlilik, iqlimga chidamlilik.
- **Beton yoki granit plitkalar** – materiallar: beton, granit. Ilova: barcha turdagi hududlarning piyodalar qismi. Xususiyatlari: chidamlilik, formatlarning keng tanlovi, iqlim ta'siriga qarshilik.
- **Asfalt qoplamasi** – materiallar: rangli qo'shimchalar yoki naqshli qoplamali asfalt. Ilova: barcha turdagi hududlarning velosiped yo'llari. Xususiyatlari: yuqori qarshilik, ranglarni kodlash qobiliyati.
- **Kauchuk qoplama** – materiallar: kauchuk chiplari, EPDM. Ilova: bolalar va sport maydonchalari. Xususiyatlari: xavfsizlik, yumshoqlik.
- **Qattiqlashtirilgan tuproq qoplamasi** – materiallar: barqarorlashtirilgan tuproq, mayda maydalangan tosh, polimer bog'lovchi. Ilova: istirohat bog'lari va dam olish maskanlarida dam olish joylari, ikkinchi darajali yurish yo'llari. Xususiyatlari: ekologik toza, suv o'tkazuvchanligi.

⁵⁵ Abu Dabi shahar ko'chalarini loyihalash bo'yicha qo'llanma. 1.0 versiyasi. Abu Dabi shaharsozlik kengashi, 2010. - "Sirt materiallari — piyodalar uchun mo'ljallangan joylarda va jamoat joylarida ishlatiladigan, chidamlilik, piyodalar xavfsizligi va shahar muhiti bilan vizual uyg'unlik uchun tanlangan yo'l qoplamalari."

- To'ldirish – materiallar: shag'al, granit skrining, dekorativ maydalangan. Ilova: dam olish joylari, ikkinchi darajali yurish yo'llari. Xususiyatlari: tabiiy ko'rinish, arzon narx.
- **Yog'och taxta** – materiallar: termal yog'och, kompozit. Ilova: verandalar, terraslar, dam olish joylari. Xususiyatlari: ekologik toza, issiqlikka chidamli.

Fasad qoplamalari

- **Tabiiy tosh** – materiallar: granit, qumtosh, marmar, travertin, egiluvchan tosh, tosh qoplama. Ilova: tarixiy jabhalarni tiklash, barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash, dekorativ aksent elementlari. Xususiyatlari: kuchliligi, Toshkentning iqlim sharoitiga chidamliligi, estetikasi.
- **Klinker plitkalar** – materiallar: g'isht, dekorativ klinker. Ilova: tarixiy jabhalarni tiklash, barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash, dekorativ aksanlar. Xususiyatlari: suvning past singishi (<3 %), ultrabinafsha nurlariga chidamliligi, harorat o'zgarishi, ranglar va to'qimalarning keng tanlovi.
- **Dekorativ beton** – materiallar: beton. Ilova: tarixiy jabhalarni tiklash, barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash, dekorativ aksanlar. Xususiyatlari: yuqori quvvat, ta'sirga chidamlilik, minimalizm estetikasi, pigmentlar va to'qimalarni qo'shish qobiliyati.
- **Dekorativ gips** – turlari: mineral, akril, silikat, silikon, travertin. Ilova: tarixiy jabhalarni tiklash, barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash, dekorativ aksanlar. Xususiyatlari: turli xil to'qimalar va ranglar, iqlim sharoitlariga qarshilik.
- **Keramik plitkalar** – materiallar: keramik plitkalar, chinni plitkalar. Ilova: tarixiy binolardan tashqari barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash. Xususiyatlari: dizaynlarning xilma-xilligi, quyosh va yog'ingarchilikka chidamliligi. Tavsiya: suvni singdirish bilan qo'llanadi <5 %.
- **Metall qoplamalar** – materiallar: alyuminiy, po'lat, korten, zanglamaydigan po'lat (teshilgan kassetalar). Ilova: tarixiy binolardan tashqari barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash. Xususiyatlari: chidamlilik, issiq iqlimga chidamlilik. Tavsiya: korroziyadan himoya qilish bilan foydalanish.
- **Kompozit panellar** – turlari: HPL, alyuminiy kompozit panellar. Ilova: tarixiy binolardan tashqari barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash. Xususiyatlari: kuch, ultrabinafsha qarshilik, turli xil rang va tekstura yechimlarini yaratish qobiliyati.
- **Yog'och va kompozit jabhalar** – turlari: termal yog'och, yog'och-polimer kompozit. Ilova: tarixiy binolardan tashqari barcha turdagi binolarning jabhalarini qoplash. Xususiyatlari: tabiiy ko'rinish, namlikka chidamlilik, ekologik toza. Tavsiya: <5 % namlikni yutish va UV himoyasidan foydalanish.

2.4. Talablar va tavsiyalar

2.4.1. Yo'l qoplamalari uchun

Umumiy talablar:

- Bir nechta tijorat obyektlari uchun shahar maydonini asfaltlash ko'chaning dizayn kodiga mos keladigan yagona qoplama turi bilan amalga oshiriladi.
- **Agar yo'l qoplamasi bo'lmasa**, qoplama ko'chaning dizayn kodi bo'yicha tanlanadi, vakolatli organlar bilan kelishilgan va butun qo'shni hududga yotqizilgan.
- **Agar yo'l (yo'lak) qoplamasi mavjud bo'lsa**, mavjud qoplamaga o'xshash qoplama ishlatiladi. Agar aniq takrorlashning iloji bo'lmasa, analoglardan foydalanish mos keladi.
- **Nazorat** – asfaltlash loyihasi ish boshlanishidan oldin mos keladi va tayyor qoplama standartlarga muvofiqligi tekshiriladi.

Taqiqlar:

- **Sifatsiz asfalt yoki beton** – issiq va sovuq iqlim sharoitida yo‘q qilinadi, estetik yoqimsizlik, ta‘mirlashning yuqori chastotasi.
- **Jilolangan tosh (granit, marmar)** – silliq yuzada shikastlanish xavfi yuqori, yomg‘ir yoki muz paytida xavf.
- **Past sifatli beton plitkalar** – tezda eskiradi, tez-tez almashtirishni talab qiladi, yoriqlar va chiplar tufayli estetik ko‘rinishini yo‘qotadi.
- **Sun‘iy maysazorlar** – biologik parchalanmaydi, yozda isitiladi, noqulaylik tug‘diradi, tashqi ko‘rinishini tezda yo‘qotadi.
- **Fiksatsiyasiz qum** – eroziyalanadi, qo‘shni hududlarni ifloslantiradi, shahar muhiti uchun beqaror.
- Keramik plitkalar – harorat o‘zgarishiga past qarshilik, nam yuzada shikastlanish xavfi.
- **Plastik qoplamalar** – past chidamlilik, ekologik ishonchsizlik, estetik standartlarga mos kelmaslik.
- **Kirish zonalarining turli xil qoplamalari** – vizual betartiblikni keltirib chiqaradi, shahar muhitining umumiy konsepsiyasini buzadi, plitkalar, asfalt, maysazor va boshqa materiallarning kombinatsiyasi qabul qilinishi mumkin emas.

2.4.2. Fasad qoplamalari uchun**Umumiy qoidalar.**

- **Fasadni bezatish materiallari** – me‘moriy ko‘rinishning yaxlitligini ta‘minlab, ko‘cha dizayn kodining tasdiqlangan standartlariga javob berishi kerak.
- **Mavjud binolar** – qayta tiklash fasad pasporti va asl materiallarga muvofiq amalga oshiriladi. Tarixiy binolar uchun arxitektura loyihasini hisobga olgan holda restavratsiya loyihasi ishlab chiqilmoqda va muvofiqlashtirilmoqda.
- **Yangi binolar** – tugatish materiallari rang, to‘qima va uslubni hisobga olgan holda dizayn kodi bo‘yicha tanlanadi. Fasad pasporti ish boshlanishidan oldin ishlab chiqilgan va kelishilgan.
- **Nazorat** – fasad loyihalari shahar muhiti standartlariga javob berish uchun majburiy kelishuvdan o‘tadi.

Taqiqlar:

- **Sifatsiz plitkalar va panellar** – xususiyatlari: kuchi 20 MPa dan kam, suvning singishi 5 % dan ortiq. Nima uchun taqiqlangan: harorat o‘zgarishi bilan mo‘rtlik. Kuchli yog‘ingarchilik va muzlashda halokat.
- **Sifatsiz gips** – xususiyatlari: kuchi 20 MPa dan kam, suvning singishi 5 % dan ortiq. Nima uchun taqiqlangan: iqlim sharoitida mo‘rtlik. Sovuq va kuchli yog‘ingarchilik paytida yo‘q qilish.
- **Tomchilarga chidamliligi past bo‘lgan materiallar** – xususiyatlari: suvning singishi 10 % dan ortiq, muzlash/eritish davrlaridan keyin yoriqlar paydo bo‘lishi. Nima uchun taqiqlangan: namlik va haroratni tezda yo‘q qilish. Xavfsizlikni yo‘qotish va tashqi ko‘rinishning yomonlashishi.
- **Vinil Siding** – xususiyatlari: qalinligi 0,9 mm dan kam bo‘lgan panellar, Toshkent iqlimi uchun yaroqsiz. Nima uchun taqiqlangan: tez deformatsiya va yo‘q qilish (issiqlik, sovuq). 1–2 yildan keyin yoqimsiz ko‘rinish. Binolarning ko‘rinishiga salbiy ta‘sir.
- **Metall siding** – xususiyatlari: yupqa po‘latdan (0,45 mm dan kam) yoki past quvvatli alyuminiydan yasalgan panellar. Nima uchun taqiqlangan: namlik va ifloslanishda kuch va ko‘rinishni yo‘qotish. Korroziya xavfi yuqori.

- **Yuqori aks ettiruvchi qoplamalar** – xususiyatlari: aks ettirish darajasi 30 % dan yuqori. Nima uchun taqiqlangan: piyodalar va haydovchilarni ko‘r qilish. Issiq iqlim sharoitida binolarning jabhalari qizib ketadi.
- **Plastik panellar** – xususiyatlari: yengil tuzilish, charchash, deformatsiyaga moyil, UV nurlaridan himoya yo‘q. Nima uchun taqiqlangan: past kuch va chidamlilik. Yuqori yonuvchanlik. Tashqi ko‘rinishga salbiy ta‘sir qiladi.
- **Bitta jabhada bir nechta tugatish turlari** – xususiyatlari: aniq strukturaviy yechimsiz har xil turdagi pardoqlash materiallarining kombinatsiyasi. Nima uchun taqiqlangan: vizual tartibsizlik va tirbandlik. Binolarning estetik yaxlitligini kamaytirish. Uyg‘unlikning yo‘qligi va jabhaning chidamliligi pasayishi.

3. Yashil zonalar.

3.1. Tartibga solish obyekti.

- Yashil zonalarining ruxsat etilgan tipologiyasi.
- Jamoat maydoni turiga qarab ruxsat etilgan yashil maydon tipologiyasiga qo‘yiladigan talablar va tavsiyalar*

3.2. Atamalar va ta‘riflar

Yashil zonalar – rekreatsion aholi punktlarining hududlari (shaharsozlik elementlari), shuningdek, ularga tutash hududlar, yashil maydonlar egallab olingan, tabiatni muhofaza qilish funksiyalarini bajaruvchi, shuningdek, aholining dam olishi uchun ishlatiladi.⁵⁶

3.3. Obodonlashtirish tipologiyasi

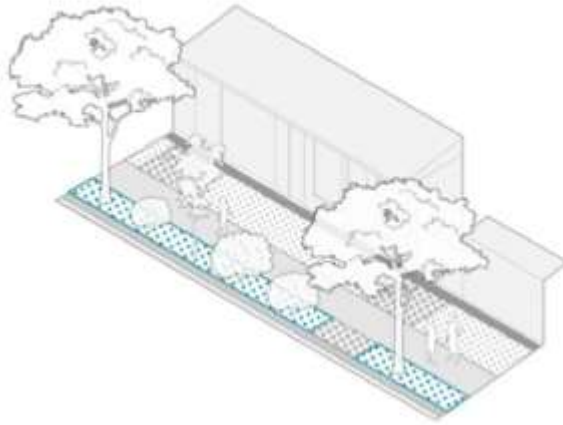
- **Old bog‘ zonasi** – binolarning jabhalari oldida ko‘kalamzorlashtirilgan maydon, shu jumladan, past o‘sadigan butalar, manzarali o‘tlar, gulli ko‘p yillik o‘simliklar va kichik daraxtlar.

- **Bufer yashil zonasi** – shovqin va changni kamaytirish, shuningdek transport va piyodalar oqimlarini vizual ajratish funksiyalarini bajaradigan piyodalar joylari va qatnov qismi orasidagi ekish chizig‘i.

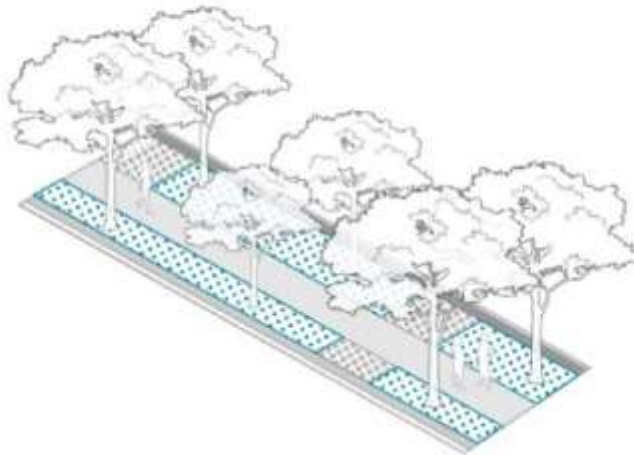
⁵⁶ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Dam olish bog‘lari va yashil zonalarini tashkil etish metodologiyasi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash to‘g‘risida” 2018-yil 17-avgustdagi 671-son qarori.

Bufer obodonlashtirish

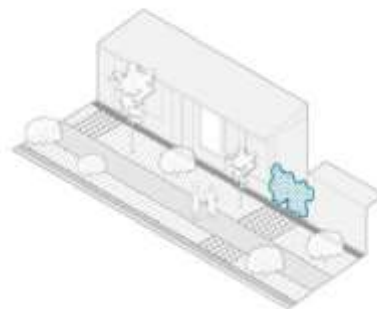
- **Chiziqli yashil maydon** – transportning har ikki tomoniga (xiyobon) ikki qatorli daraxt ekish – yo‘llar, piyodalar yo‘laklari va velosiped yo‘llari bo‘ylab.

Chiziqli obodonlashtirish

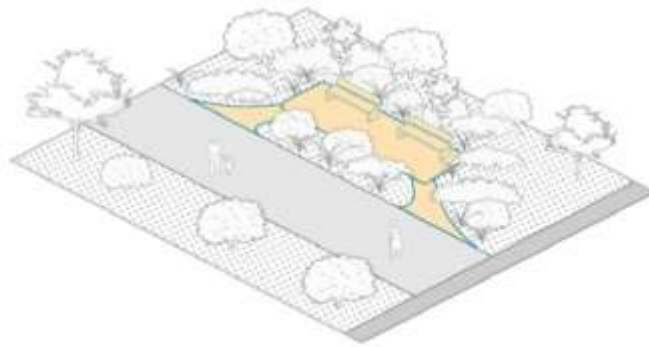
- **Vertikal yashil maydon** – binoning jabhasi, toqqa chiqadigan va ampel o‘simliklar bilan obodonlashtirish, mikroiklimni, issiqlik izolatsiyasini va shahar qurilishining ko‘rinishini yaxshilash.

Vertikal bog‘dorchilik

- **Yashil dam olish maydoni** – barcha turdagi ko‘chalardagi maydon dekorativ ko‘kalamzorlashtirish, daraxtlar va/yoki butalar va gul bog‘lari bilan jihozlangan, yashash, yurish va dam olish uchun mo‘ljallangan.

Obodonlashtirish ishlarida dam olish maskanlari

-
-
- **Maysazor maydoni** – dam olish, jamoat joylarini vizual ravishda bezash va shahar muhitining changini kamaytirish uchun ishlatiladigan ochiq o't yuzasi.

3.4. Talablar va tavsiyalar.

Umumiy qoidalar.

- **Hudud turlarini hisobga olish** – hududning funksional imkoniyatlariga qarab o'simlik turlarini tanlash. Tavsiya etilgan o'simliklarning ustuvor ro'yxatidan foydalanish.
- **Muntazam monitoring va parvarish** – taqiqlangan turlarni olib tashlash. Yashil maydonlarni parvarish qilishni ta'minlash. Shikastlangan o'simliklar va elementlarni o'z vaqtida almashtirishni amalga oshirish.
- **Mahalliy tashabbuslarni jalb qilish** – aholi uchun ta'lim dasturlarini tashkil etish. Yashil hududlarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish madaniyatini shakllantirish. To'g'ri obodonlashtirish va parvarish qilishning ahamiyati to'g'risida xabardorlikni oshirish.

Taqiqlangan.

- **Invaziv bog'dorchilik** – mahalliy turlarni siqib chiqaradigan va ekotizimni buzadigan o'simliklar. Misollar: eng baland aylant, kul bargli chinor, kanadalik Elodea.

- **Suv sarflaydigan o'simliklar** – katta miqdordagi suvni talab qiladi, yetishmovchilik muammosini kuchaytiradi. Misollar: Yevropa tipidagi maysazor o'tlari (javdar, bluegrass), yig'layotgan tol, yapon sakurasi.
- **Allergen o'simliklar** – kuchli allergiya keltirib chiqaradi, hayot sifatini yomonlashtiradi, ayniqsa, bahor va yozda. Misollar: terak, ragweed, shuvoq.
- **Monokulturalardan ommaviy foydalanish** – bir xil ekish kasallik va zararkunandalarga qarshi himoyasiz. Misollar: terak yoki kashtan qatorlari.
- **Texnik xizmat ko'rsatmaydigan obodonlashtirish yoki minimal parvarish** – muntazam parvarish qilish imkoniyatisiz o'simliklarni ekish ularning o'limiga olib keladi. Misollar: suvga kirmasdan namlikni yaxshi ko'radigan o'simliklarni ekish.
- **Sun'iy ko'kalamzorlashtirish** – sun'iy maysazorlar va qoplamalar drenajni buzadi va muhitni haddan tashqari isitadi. Misollar: sun'iy o't, plastik "yashil devorlar".
- **Uy-joy kommunal xo'jaligi uslubidagi old bog'** – eski shinalar, plastik butilkalar va boshqa maishiy chiqindilardan foydalanish. Misollar: shinalardan yasalgan gulzorlar, bo'yalgan g'ishtlar.
- **Muhim obyektlar uchun soddalashtirilgan gulzorlar** – estetik ko'rinishni buzadigan ibtidoiy geometrik shakllar, yorqin va sifatsiz gulzorlar. Misollar: xuddi shu turdagi gullar bilan ma'muriy binolar yonidagi gulzorlar.

4. Shahar mebellari.

4.1. Tartibga solish obyekti.

- Shahar mebellarining ruxsat etilgan tipologiyasi
- Jamoat maydoni turiga qarab shahar mebellarining ruxsat etilgan tipologiyasiga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar*

4.2. Atamalar va ta'riflar.

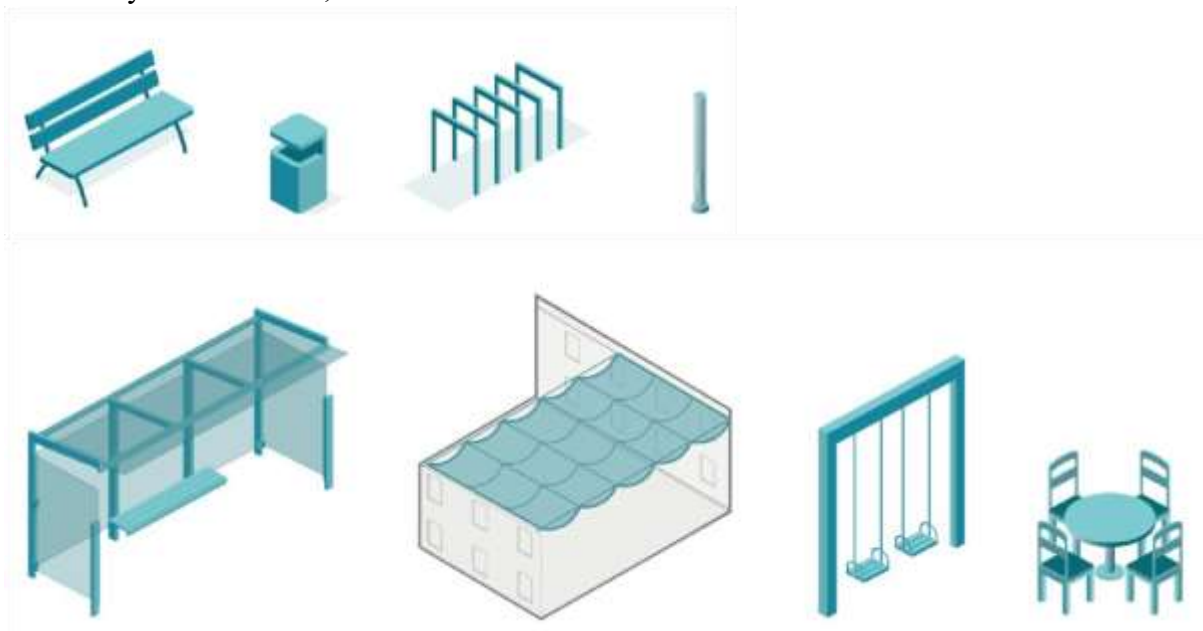
Shahar mebellari – ko'chalarning qulayligi va funksionalligini ta'minlash uchun jamoat joylariga o'rnatiladigan yoki joylashtirilgan statsionar yoki mobil uskunalar, obyektlar, elementlar va inshootlar⁵⁷.

4.3. Shahar mebellari tipologiyasi.

- **Dam olish uchun joy** – qisqa muddatli dam olish uchun qulay joylarni yaratish. Asosiy elementlar: skameykalar, stullar. Talablar: landshaft bilan kombinatsiya, qulaylik, chidamlilik, ekologik toza materiallardan foydalanish.
- **Axlat qutisi** – tozalikni saqlash uchun maishiy chiqindilarni yig'ishni tashkil etish. Vandalizmga chidamli, qulay va parvarish qilish oson bo'lishi kerak. Asosiy elementlar: har xil turdagi urnalar va qattiq chiqindilarni yig'ish joylari.
- **Velosiped to'xtash joyi** – velosiped infratuzilmasini rivojlantirish, foydalanuvchilar uchun qulaylik va xavfsizlik. Asosiy jamoat joylari yaqinida joylashtirish. Asosiy elementlar: velosiped parklarining bir nechta turlari (*ixcham tokchalar, zaryadlash va saqlash funksiyalariga ega keng qamrovli stansiyalar*).
- **Bollard** – piyodalar va yopiq hududlarga transportning cheklanishi. Materiallar zarbaga chidamli va bardoshli bo'lishi kerak. Dizayn – hudud uslubiga muvofiqligi. Asosiy elementlar: statsionar va olinadigan bollardlar.

⁵⁷ Abu Dabi shahar ko'chalarini loyihalash bo'yicha qo'llanma. 1.0 versiyasi. Abu Dabi shaharsozlik kengashi, 2010. - "Ko'cha mebellari —

- **Pavilyon** – kutish va yog‘ingarchilikdan himoya qilish hududlari. Arxitektura muhiti bilan uyg‘unlashishi va aholining barcha guruhlarining ehtiyojlarini hisobga olishi kerak. Asosiy elementlar: to‘xtash pavilyonlari, dam olish uchun shiyponlar.
- **Iqlim qulayligining elementi** jamoat joylarida qulay sharoitlarni yaratishdir. Noqulay omillardan (issiqlik, yog‘ingarchilik, shamol) himoya qilish. Asosiy elementlar: soyabonlar, soyabonlar, mobil obodonlashtirish, suv inshootlari, qurilmalarni zaryadlash stantsiyalari va boshqalar.
- **Funksional platformaning elementi** o‘yinlar va sport uchun universal obyektlardir. Turli yosh guruhlari uchun javob beradi. Xavfsiz, bardoshli, ekologik toza materiallardan tayyorlangan bo‘lishi kerak. Asosiy elementlar: slaydlar, belanchaklar, toqqa chiqish joylari, gorizontal chiziqlar, trenajyorlar, jamoaviy o‘yinlar uchun zonalar.
- **Ochiq ovqatlanish elementi** – ochiq havoda ovqatlanish joylari (restoranlar, kafelar, dam olish joylari). Asosiy elementlar: tashqi stollar, stullar, stullar, skameykalar, soyabon stendlari, mini bo‘limlar.

piyodalar qulayligi, xavfsizligi, yo‘l topish va umumiy ko‘cha manzarasi tajribasini qo‘llab-quvvatlash uchun jamoat joylariga joylashtirilgan elementlar. Ko‘cha mebellariga skameykalar, axlat qutilari, ko‘cha chiroqlari, velosiped tokchalari, avtobus bekatlari, ustunlar va belgilar kiradi.”

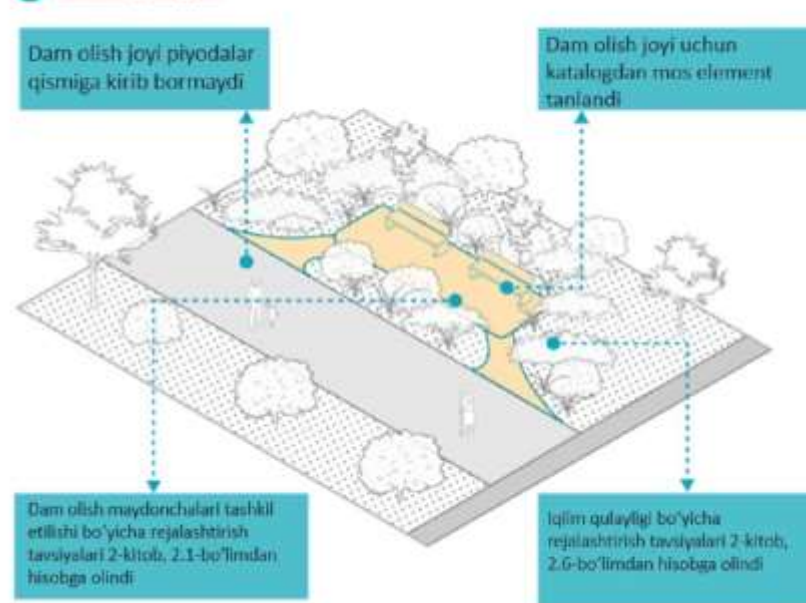
4.4. Talablar va tavsiyalar.

Shahar mebelining elementlari qulay va zamonaviy shahar muhitini tashkil etuvchi funksional maydonlarning tarkibiy qismlari sifatida qaraladi.

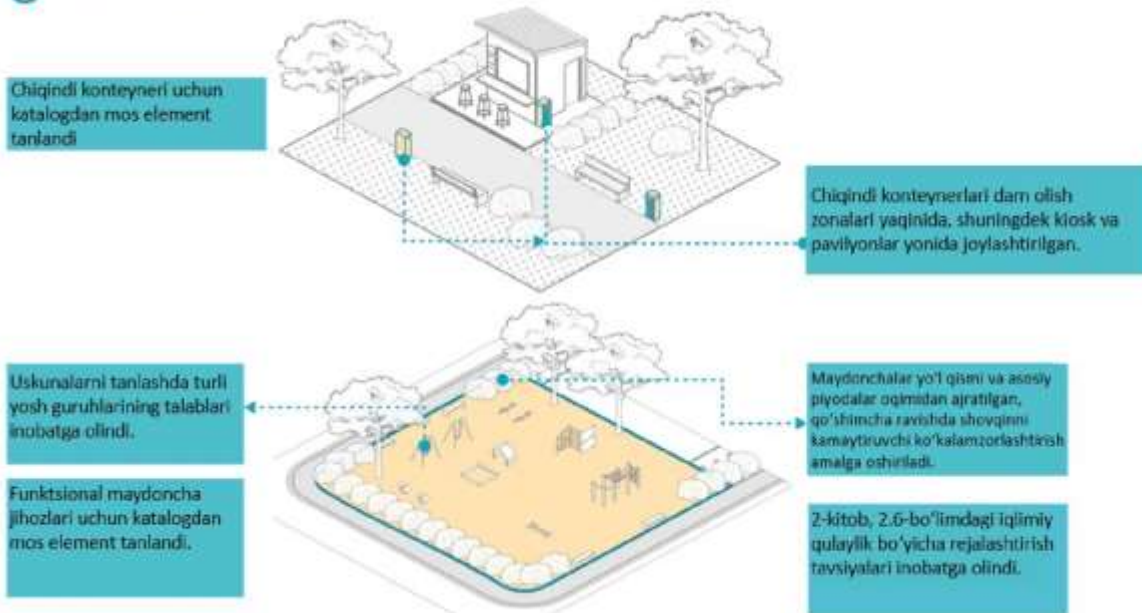
Funksional platformalarning bir qismi sifatida mebel elementlariga misollar:

- Dam olish joylari – skameykalar, kreslolar, stullar.
- Axlat qutilari – tozalikni saqlash uchun.
- Velosiped to‘xtash joylari – velosiped foydalanuvchilari uchun qulaylik.
- Bollardlar – piyodalar zonalarida transport harakatini cheklash.
- Pavilyonlar va shiyponlar – yog‘ingarchilik va quyoshdan himoya qilish.
- O‘yin va sport elementlari – belanchak, gorizontal chiziqlar, simulyatorlar.
 - Ochiq ovqatlanish joylari – stollar, stullar, bo‘limlar.

✓ Ruxsat etilgan

✓ Ruxsat etilgan

Umumiy qoidalar:

- **Dizayn kodiga** muvofiqligi – obodonlashtirishning barcha elementlari makon tipologiyasiga muvofiq tanlanadi.
- **Funksionallik** – elementlar foydalanuvchilarning amaliy ehtiyojlarini qondirishi va foydalanish qulayligini ta'minlashi kerak.
- **Estetika** – shahar muhitiga mos keladigan yagona vizual uslub muhimdir.
- **Konfor va xavfsizlik** – barcha obyektlar shahar aholisi va mehmonlari uchun qulay sharoit yaratishi kerak.
- Atrof-muhitning jozibadorligi mebel va jihozlarning uyg'un tanlovi tufayli shaharning ajralmas va taniqli qiyofasini saqlab qolishdir.

Taqiqlar:

- **Dam olish joyi** – toksik materiallarni taqiqlash sog‘liq yoki atrof-muhit uchun zararli materiallardan foydalanish. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash. Beqaror tuzilmalarni taqiqlash – tez yoki shikastlanishga moyil bo‘lgan mebelidan foydalanish.
- **Axlat qutisi** – sanitariya me‘yorlarini buzishni taqiqlash – hid va hasharotlardan himoya qilmaydigan idishlarni o‘rnatish. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash. Hayvonlarga kirishni taqiqlash – hayvonlarning konteynerlarga kirishiga imkon beradigan tuzilmalardan foydalanish.
- **Velosiped to‘xtash joyi** – xavfli tuzilmalarni taqiqlash, velosipedlarning ishonchli o‘rnatilishini ta‘minlamaydigan to‘xtash joylaridan foydalanish. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash. Piyodalar uchun qulay joylarni taqiqlash – tirbandlikka to‘sqinlik qiladigan joylarda to‘xtash joylarini joylashtirish.
- **Bollard** – ko‘rinishni buzishni taqiqlash, xavf tug‘diradigan dizaynlar. Muvofiqlashtirilmagan joylarda joylashtirishni taqiqlash – bu harakatga yoki kirishga xalaqit beradigan bollardlarni o‘rnatish. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash.
- **Pavilyon** – iqlim sharoitiga mos kelmaslik taqiqlangan, ob-havo yuklariga bardosh bermaydigan materiallar. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash. Ruxsatnomalarni taqiqlash – organlar bilan kelishmasdan o‘rnatish.
- **Soyabon** – beqaror materiallardan foydalanishni taqiqlash, shamol va yog‘ingarchilikdan yuklarga beqaror. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash. Tirbandlikka to‘sqinlik qilishni taqiqlash – transportning o‘tishiga yoki kirishiga to‘sqinlik qiladigan shiyponlarni o‘rnatish.
- **Funksional platformaning elementi** – xavfli elementlarni taqiqlash – sertifikatizatsiya o‘yin yoki sport anjomlari. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash. Xavfli hududlarda – yo‘llar, suv havzalari yoki boshqa xavf-xatarlarga yaqin joyda joylashtirishni taqiqlash.
- **Ko‘chada ovqatlanish elementi** – piyodalar harakatini buzishni taqiqlash, odamlar oqimi yuqori bo‘lgan joylarda mebel. Dizayn kodi turiga mos kelmaslikni taqiqlash. Muvofiqlashtirishni taqiqlash – ruxsatisiz o‘rnatish va mahalliy qoidalarni hisobga olish.

5. Tashqi yoritish.

5.1. Tartibga solish obyekti.

- Ruxsat etilgan tashqi yoritish tipologiyasi
- Jamoat maydoni turiga qarab ruxsat etilgan yoritish tipologiyasiga qo‘yiladigan talab va tavsiyalar*

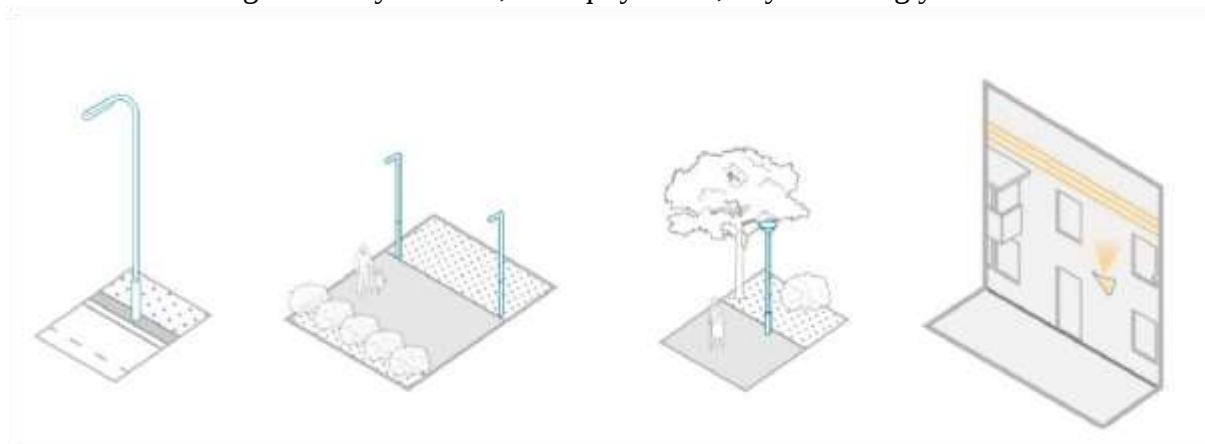
5.2. Atama va ta‘riflar.

Tashqi yoritish – sun‘iy yorug‘lik manbalari yordamida bino va inshootlardan tashqarida kerakli yorug‘lik va yorqinlikni yaratish.⁵⁸

⁵⁸ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Zamonaviy arxitektura va shaharsozlik talablarini hisobga olgan holda aholi punktlarini obodonlashtirish ishlarini tashkil etish qoidalarini tasdiqlash to‘g‘risida” 2009-yil 9-martdagi 59-son qarori.

5.3. Tashqi yoritish tipologiyasi.

- **Yo‘l yoritgichi** – balandligi 8–12 m bo‘lgan lampalar yo‘llarning bir tekis yoritilishini ta’minlaydi, transport harakati uchun xavfsiz sharoit yaratadi. Yorug‘lik darajasi 10-30 lyuks. Maqsad: magistral yoritish. Markaziy ko‘chalarni yoritish, periferik yo‘llarni yoritish.
- **Piyodalar uchun yoritish** – 3-5 m balandlikdagi chiroqlar 5-15 lyuks yorug‘lik darajasiga ega piyodalar uchun qulay va ko‘zga tashlanmaydigan yoritishni ta’minlaydi. Maqsad: piyodalar ko‘chalarini yoritish, tarixiy zonalar uchun, turar-joy mahallalarini yoritish.
- **Park yoritgichi** – 2-4 m balandlikdagi chiroqlar 2-10 lyuks yumshoq yorug‘lik bilan qulay muhit yaratadi. Maqsad: xiyobonlarni yoritish, dam olish joylarini yoritish, bog‘larning kirish joylarini yoritish, landshaft yoritish.
- **Arxitektura yoritgichi** – balandligi 3–10 m bo‘lgan sozlanishi chiroqlar binolarning elementlarini ta’kidlab, 100–300 lyuks yoritgichli aksanlar yaratadi. Yoritish: fasadlarning aksentli yoritilishi, chiziqli yoritish, obyektlarning yoritilishi.

5.4. Talablar va tavsiyalar

Umumiy qoidalar.

- **Dizayn kodiga** muvofiqligi – obodonlashtirishning barcha elementlari makon tipologiyasiga muvofiq tanlanadi.
- **Funksionallik** – elementlar foydalanuvchilarning amaliy ehtiyojlarini qondirishi va foydalanish qulayligini ta’minlashi kerak.
- **Estetika** – shahar muhitiga mos keladigan yagona vizual uslub muhimdir.
- **Konfor va xavfsizlik** – barcha obyektlar shahar aholisi va mehmonlari uchun qulay sharoit yaratishi kerak.
- Atrof-muhitning jozibadorligi mebel va jihozlarning uyg‘un tanlovi tufayli shaharning ajralmas va taniqli qiyofasini saqlab qolishdir.
- Yoritishni muvofiqlashtirish tartibi: loyihani ishlab chiqish – chiroqlarning joylashishini, ularning xususiyatlarini va yorug‘lik oqimining yo‘nalishini tayyorlash.
- **Munitsipal organlar bilan kelishish** – dizayn kodi standartlariga muvofiqligini baholash uchun loyihani vakolatli organlarga taqdim etish.
- **O‘rnatishdan keyingi nazorat** – bajarilgan yoritishni tasdiqlangan loyihaga muvofiqligini tekshirish.

Taqiqlangan

- **Miltillovchi LED belgilar** – yo‘llar yoki turar-joy derazalari tomon yo‘naltirilgan yuqori yorqinlikdagi miltillovchi elementlarga ega belgilar. Nima uchun taqiqlangan: haydovchilarni chalg‘itadi, aholini bezovta qiladi, vizual shovqin yaratadi.

- **Sovuq nurli lampalar** (>6000 K) – Sovuq oq yoki ko'kintir rangli yorug'lik beruvchi yoritish moslamalari. Nima uchun taqiqlangan: ko'zlar uchun noqulay, g'ayritabiiy tuyg'u yaratadi, barcha turdagi bo'shliqlarga mos kelmaydi.
- **Tarixiy binolarning muvofiqlashtirilmagan yoritilishi** – kelishilgan me'moriy yoritish loyihasisiz ko'chalar va me'moriy meros obyektlarini yoritish. Nima uchun taqiqlangan: ular atrof-muhitning haqiqiylikni yo'q qiladi, tashqi ko'rinishini buzadi, tarixiy zonada nomutanosib urg'u yaratadi.
- **Rangli yoritish** – ranglarning tez-tez o'zgarishi bilan lampalar va chiroqlar. Rangli yoritishga faqat kelishilgan holda vaqtinchalik o'rnatishlarda ruxsat beriladi. Nima uchun taqiqlangan: faqat o'yin-kulgi va bayram tadbirlari uchun mos keladi, boshqa hollarda ular tartibsizlik va vizual ortiqcha yukni keltirib chiqaradi.
- **Yorug'lik manbalarining zich joylashishi** – yorug'lik me'yorlaridan oshib ketadigan juda yaqin joylashgan lampalar. Nima uchun taqiqlangan: ular yorug'lik bilan to'yinganlikni yaratadilar, ko'r bo'ladilar, energiya sarfini oshiradilar.
- **Yo'l almashinuvidagi reklama bannerlarini yoritish** – yo'llar va chorrahalar yaqinidagi yorqin reklama panellari. Nima uchun taqiqlangan: haydovchilarni chalg'itadi, baxtsiz hodisalar xavfini oshiradi.
- **Turar-joy derazalariga yo'naltirilgan yoritish** – turar-joy binolarining derazalariga urilgan chiroqlar. Nima uchun taqiqlangan: ular aholining shaxsiy hayotini buzadi, noqulaylik tug'diradi.
- **Ko'zgu yoki porloq sirtli lampalar** yuqori aks ettiruvchi qoplamali elementlardir. Nima uchun taqiqlangan: yaltiroq ko'zni qamashtiradi, haydovchilarni chalg'itadi, piyodalarni bezovta qiladi.

6. San'at obyektlari va yodgorliklari.

6.1. Tartibga solish obyekti.

- San'at obyektlari va yodgorliklarining ruxsat etilgan tipologiyasi
- Jamoat maydoni turiga qarab badiiy obyektlar va yodgorliklarning ruxsat etilgan tipologiyasiga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar*

6.2. Atamalar va ta'riflar

Tarix va madaniyat yodgorliklari – qonun hujjatlariga muvofiq muhofaza qilinishi va ishlatilishi lozim bo'lgan tarixiy, ilmiy, badiiy yoki boshqa madaniy ahamiyatga ega bo'lgan madaniy meros obyektlari.⁵⁹

Yodgorliklar – ular bilan bog'liq bo'lgan rasm, haykaltaroshlik, dekorativ amaliy san'at asarlari va ushbu binolar, binolar va inshootlarning tarixiy hududlari bo'lgan alohida binolar va inshootlar, shuningdek, yodgorlik uylari, kvartiralar, nekropollar, maqbaralar va alohida dafnlar, monumental san'at asarlari, fan va texnika obyektlari (shu jumladan harbiylar), antropologiya, etnografiya, numizmatika, epigrafiya, kartografiya, fotosuratlar, kinofilmlar, audio, video yozuvlar va boshqa ommaviy axborot vositalaridagi yozuvlar, adabiyot va san'at asarlari, arxiv, qo'lyozma va grafik hujjatlar, qo'lyozma kitoblar, inkunabulalar, antiqa va

⁵⁹ O'zbekiston Respublikasining "Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to'g'risida"gi Qonuni (2022-yil 16-sentabr) O'RQ-822-son)

noyob nashrlar, notalar, yodgorliklar va yodgorlik buyumlari, tosh haykallar, tosh tarixiy, ilmiy, badiiy yoki boshqa madaniy ahamiyatga ega bo'lgan tasvirlar, arxeologik joylar.⁶⁰

Jamoat san'ati (ommaviy san'at) – shahar muhitining sifati, o'ziga xosligi va jozibadorligini oshirish maqsadida jamoat joylarida joylashgan san'at asarlari. Bunday obyektlar bardoshli, parvarish qilish oson, shahar aholisi uchun xavfsiz va strategik joylashtirilgan bo'lishi kerak: vizual o'qlarni ta'kidlash, diqqatga sazovor joylarni belgilash va shahar aholisining kundalik hayotini boyitish.⁶¹

San'at obyekti – bu atrof-muhitni estetik boyitish va ko'chalar, maydonlar va dam olish joylarini vizual ravishda aniqlash uchun ishlatiladigan badiiy shakl bo'lgan jamoat maydonining elementi⁶².

6.3. San'at obyektlari va yodgorliklari tipologiyasi.

- **Tarix va madaniyat yodgorliklari** muhim shaxslar, voqealar va madaniy hodisalarga bag'ishlangan yodgorliklar va yodgorlik taxtalari. Fazolar tipologiyasi ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, rekreatsiya majmualari, transport markazlari, yodgorlik taxtalari uchun binolarning fasadlari.
- **Jamoat san'ati (ommaviy san'at)** – zamonaviy uslubda ishlaydigan taniqli zamonaviy san'at rassomlari tomonidan yaratilgan obyektlar. Asosiy mezon – zamonaviy san'at hamjamiyati doirasida tasdiqlangan tajriba va mashhurlikka ega bo'lgan professional rassomning muallifligi. Bo'shliqlarning tipologiyasi – maydonlar, piyodalar ko'chalari, dam olish majmualari, jamoat obyektlari, zamonaviy turar-joy majmualarining hovli hududlari.
- **San'at obyektlari** – san'at do'konlari, shiypolar yoki favvoralar kabi badiiy va utilitar funksiyalarni birlashtirgan obyektlar. Buyurtma berish uchun odatiy obyektlar bo'lishi mumkin. Bo'shliqlarning tipologiyasi – ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, rekreatsiya majmualari, jamoat obyektlari, avtobus bekatlari va transport markazlari, mahallaning hovli hududlari.
- **Interaktiv yoki o'yin obyektlari** – aholi bilan o'zaro munosabatlarni rag'batlantiradigan obyektlar, masalan, tovush, yorug'lik yoki interaktiv qurilmalar. Buyurtma berish uchun odatiy obyektlar bo'lishi mumkin. Bo'shliqlarning tipologiyasi – ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, rekreatsiya majmualari, jamoat obyektlari, mahallaning hovli hududlari.

6.4. Talablar va tavsiflar.

6.4.1. Barcha turdagi obyektlar uchun. Tasdiqlash

va loyiha hujjatlari.

- Kapital va vaqtinchalik san'at obyektlarini joylashtirishga faqat munitsipalitet bilan kelishilganidan keyin ruxsat beriladi.

⁶⁰ O'zbekiston Respublikasining "Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to'g'risida" 2001-yil 30-avgustdagi 269-II-son Qonuni.

⁶¹ Abu Dabi shahar ko'chalarini loyihalash bo'yicha qo'llanma. 1.0 versiyasi. Abu Dabi shaharsozlik kengashi, 2010. - "Ommaviy sanat deganda jamoat joylarida joylashgan, shahar makonlarining sifati, o'ziga xosligi va tajribasini oshirish uchun ishlatiladigan san'at asarlari tushuniladi. U bardoshli, kam parvarish talab qiladigan, xavfsiz va ko'rinish yo'laklarini ta'kidlash, yig'ilish joylarini belgilash va jamoat hayotini boyitish uchun strategik joylashtirilgan bo'lishi kerak."

⁶² Abu Dabi shahar ko'chalarini loyihalash bo'yicha qo'llanma. 1.0 versiyasi. Abu Dabi shaharsozlik kengashi, 2010. - "Ommaviy san'at deganda jamoat joylarida joylashgan, shahar makonlarining sifati, o'ziga xosligi va tajribasini oshirish uchun ishlatiladigan san'at asarlari tushuniladi. U bardoshli, kam parvarish talab qiladigan, xavfsiz va ko'rinish yo'laklarini ta'kidlash, yig'ilish joylarini belgilash va jamoat hayotini boyitish uchun strategik joylashtirilgan bo'lishi kerak."

- Ommaviy san'at obyektlari mutaxassislarning ixtisoslashgan kengashi (taniqli me'morlar, dizaynerlar, haykaltaroshlar) bilan kelishilgan loyihani taqdim etishni talab qiladi.
- Oddiy obyektlar (funktional va interaktiv san'at obyektlari) uchun xususiyatlarni ko'rsatadigan loyiha yetarli.

Xavfsizlik va ergonomika.

- Obyektlar tashrif buyuruvchilar uchun xavf tug'dirmasligi kerak: o'tkir qirralar, mo'rt elementlar yoki beqaror tuzilmalar.
- Obyektlar makonning me'moriy va landshaft kontekstiga uyg'un tarzda mos kelishi kerak.
- Amaldagi materiallar yuqori sifatli, bardoshli va ekologik toza bo'lishi kerak.
- Rang va uslub yechimlari atrofda rivojlanish va hududning maqsadini hisobga olishi kerak.
- San'at obyektlari hududning maqsadiga mos kelishi kerak: maydonlar, piyodalar ko'chalari, dam olish maskanlari, turar-joy majmualari va boshqalar. **Foydalanish muddati.**
- Vaqtinchalik obyektlar uchun xizmat muddatini (30 kungacha) aniq belgilash va demontaj qilishni ta'minlash kerak.
- Kapital obyektlar parvarish qilish va tiklash rejasiga ega bo'lishi kerak.

Funktional va interaktiv san'at obyektlari ommaviy san'at bo'lmasa:

- Mualliflik yondashuvining yetishmasligi – agar obyekt odatiy yoki tayyor yechim bo'lsa, u jamoat san'atiga emas, balki dizaynga tegishli. Misol – nostandart shakli va yorqin yoritgichli, ammo standart loyihaga muvofiq tayyorlangan soyabon.
- Utilitar funksiyaning ustuvorligi – agar obyekt aniq badiiy g'oyasiz faqat funksional foydalanish uchun yaratilgan bo'lsa, u ommaviy san'at emas. Masalan, mualliflik dizaynining soyabonlari (odatiy emas), ammo aniq badiiy qiymatga ega emas.

Taqiqlar:

- **Statsionar tijorat inshootlari** – reklama funksiyalarini bajaradi, kompaniya brendi bilan bog'liq. Faqat munitsipalitet bilan kelishilgan holda vaqtinchalik reklama san'at obyektlarini o'rnatishga ruxsat beriladi. Istisno – reklamaning qisman integratsiyasi bo'lgan statsionar obyektlar (masalan, belgilar yoki belgilar). Misol: brend shaklidagi haykal (piyodalar ko'chasida bir shisha soda).
- **Xavfli san'at obyektlari** – xavfsizlikka tahdid soladigan inshootlar. Xavf mezonlari: radiusi 2 mm dan kam bo'lgan, balandligi 2 m dan past bo'lgan o'tkir elementlar, 100 kg dan kam yukka bardosh beradigan tuzilmalar. Himoya qoplamasi bo'lmagan shisha yoki mo'rt materiallardan foydalanish. Ishonchli ankrajning yo'qligi. Misollar: o'tkinchilar uchun mavjud bo'lgan o'tkir qirrali inshootlar.
- **Muvofiqlashtirilmagan san'at obyektlari** – kapital obyektlarni joylashtirishga faqat munitsipalitet bilan kelishilgan va loyiha taqdim etilganidan keyin ruxsat beriladi. Badiiy loyihalar uchun mutaxassislar (me'morlar, rassomlar, haykaltaroshlar) ishtirokida loyihani ishlab chiqish majburiydir. Oddiy loyihalar uchun – mahsulotning muvofiqlik sertifikatini taqdim etish kerak.
- **Mafkuraviy jihatdan eskirgan obyektlar** – ahamiyatini yo'qotgan yoki salbiy uyushmalarni keltirib chiqaradigan yodgorliklar yoki haykallar. **Misollar:** siyosiy ramzlarga ega obyektlar. Ular bilan nima qilish kerak: muzeyga ko'chirish. Zamonaviy obyektlar bilan almashtirish. Qayta qurish yoki yangilash.

6.4.2. Tarix va madaniyat yodgorliklari.

O'lchamlari.

- Yodgorliklar, balandligi: 20 m gacha – maydon va maydonlarda; 10 m gacha – ko‘chalarda; 5 m gacha – dam olish majmualarida; 3 m gacha – mahallalarda.
- Yodgorlik taxtalari: o‘lchamlari 0,6 × 0,4 m; o‘rnatish chuqurligi 0,1 m gacha.

Cheklovlar

- Yo‘lakdan obyektgacha bo‘lgan minimal masofa – 1,5 m.
- O‘rnatishga faqat yuqori o‘tkazuvchanlik yoki muhim zonalarida ruxsat beriladi.
- Vakolatli organlar bilan kelishish majburiydir. **Materiallar va ranglar palitrasi**
- Ruxsat etilgan materiallar: tabiiy tosh, bronza, po‘lat, keramika.
- Neytral ranglar va tabiiy soyalar.
- Haddan tashqari yorqin ranglardan saqlanish lozim. **Yoritish**
- LED yoritgichi yoki yorug‘lik chiroqlari qabul qilinadi.
- Maksimal quvvat – 30 vattgacha. **Bo‘shliqlar tipologiyasi**
- U1–U7, M1–M8, R1–R5 maydonlarida yashashga ruxsat beriladi.

6.4.3. Jamoat san’ati (ommaviy san’at).

Zamonaviy badiiy obyektlar tipologiyasining asosiy xususiyatlari

- **Ko‘cha san’ati (Street Art)** – binolar, yo‘laklar, jamoat joylari devorlarida yaratilgan san’at. Asosiy e’tibor ijtimoiy tanqid, makonni vizual o‘zgartirish va tomoshabinlar bilan o‘zaro munosabatlarga qaratilgan.
- **Installyatsiyalar** – tomoshabinlarning badiiy makon bilan o‘zaro aloqasi uchun yaratilgan fazoviy kompozitsiyalar. O‘rnatishlar yorug‘lik, tovush va tabiat elementlarini o‘z ichiga olishi mumkin.
- **Haykallar** – bog‘lar, maydonlar, ko‘chalar va shahar jabhalari kabi ochiq jamoat joylarida o‘rnatish uchun yaratilgan obyektlar. Ular atrof-muhit va odamlar bilan o‘zaro aloqada bo‘lish orqali badiiy qiymat va ijtimoiy ma’noni birlashtiradi.

Zamonaviy badiiy obyektlar tipologiyasining asosiy xususiyatlari.

- **Mualliflik** – loyihalar zamonaviy uslubda ishlaydigan taniqli zamonaviy san’at rassomlari tomonidan amalga oshirilishi kerak.
- **Kontekst** – makon (shahar, tabiiy yoki virtual) va nashr bilan o‘zaro ta’sir.
- **G‘oya** – bu obyekt asosidagi chuqur konseptual yoki estetik fikr.
- **Innovatsiya** – yangi texnologiyalar, materiallar yoki formatlardan foydalanish.
- **Tomoshabinlarni jalb qilish** – obyektlarning bir qismi odamlar yoki ularning atrof-muhit bilan faol aloqani o‘z ichiga oladi.

O‘lchamlari

- Balandligi **10 m gacha** – maydonlarda, ko‘chalarda va dam olish majmualarida. Balandligi **3 m gacha** – jamoat obyektlari va mahallalarda. **Cheklovlar**
- Yo‘lakdan obyektgacha bo‘lgan minimal masofa – 1,5 m.
- Piyodalar ko‘chalarida o‘rnatishga faqat kengligi kamida 2 m bo‘lgan bepul o‘tishni ta’minlash orqali ruxsat beriladi.
- Potensial xavf tug‘diradigan elementlarga ega obyektlar taqiqlanadi (o‘tkir qirralar, beqaror tuzilmalar).
- Vakolatli organlar bilan kelishish majburiydir.
- Taniqli zamonaviy san’at rassomining muallifligi zarur.
- **Materiallar va ranglar palitrasi** – loyiha tomonidan belgilanadi. **Yoritish.**
- LED yoritgichi yoki yorug‘lik chiroqlari qabul qilinadi.
- Maksimal quvvat – 30 vattgacha.

Bo‘shliqlar tipologiyasi.

- **U1–U7, R1–R5**–10 m gacha bo‘lgan yirik obyektlar.
- **M1–M8, O1–O5**–3 m gacha bo‘lgan kichik obyektlar.

6.4.4. San'at obyektlari.

O'lchamlari.

- **Do'konlar:** uzunligi 1,5 – 2,5 m, kengligi 1 m gacha.
- **Kanoplar:** maydoni 4 dan 12 m² gacha, balandligi 2-3,5 m.
- **Favvoralar:** maydoni 2 dan 5 m² gacha, balandligi 1,5 m gacha. **Cheklovlar**
- Yo'lakdan obyektgacha bo'lgan minimal masofa – 1,5 m.
- Favvoralarga faqat suv ta'minoti va drenaji bo'lgan joylarda ruxsat beriladi.
- Texnik xizmat ko'rsatish uchun bepul kirishni ta'minlash majburiydir. ● O'rnatishni muvofiqlashtirish talab qilinadi. **Materiallar, ranglar palitrasi va yoritish**
- Ruxsat etilgan materiallar: vandalga qarshi qoplamali yog'och, beton, metall.
- Ranglar palitrasi va yoritish loyihaga qarab alohida belgilanadi. **Bo'shliqlar tipologiyasi** – barcha turlari

6.4.5. Interaktiv yoki o'yin obyektlari.

O'lchamlari.

- Balandligi – 4 m gacha. **Cheklovlar**
 - Yo'lakdan obyektgacha bo'lgan minimal masofa – 1,5 m.
 - Texnik xizmat ko'rsatish uchun bepul kirishni ta'minlash majburiydir.
 - Obyektlar vandalizmga chidamli bo'lishi kerak: sensorli elementlar va korpusni himoya qilish.
 - O'rnatish faqat kelishuv mavjud bo'lganda mumkin.
 - Akustik elementlarning shovqin darajasi 60 db gacha.
 - Quvvat sarfi – har bir obyekt uchun 500 vattgacha.
 - Shahar elektr tarmoqlariga ulanish majburiydir. **Materiallar, ranglar palitrasi va yoritish**
 - Ruxsat etilgan materiallar: metall, shisha, ob-havoga chidamli kompozitsiyalar.
 - Ranglar palitrasi va yoritish loyihaga qarab alohida belgilanadi.
- Bo'shliqlar tipologiyasi** – barcha turlari

7. Bayramona bezatish.

7.1. Tartibga solish obyekti.

- Bayramona bezakning ruxsat etilgan tipologiyasi.
- Jamoat maydoni turiga qarab ruxsat etilgan bayram dizayni tipologiyasiga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar*

7.2. Atama va ta'riflar.

Bayram bezaklari – bayramlarga tayyorgarlik ko'rish doirasida maydonlarda, ko'chalarda va maydonlarda yaratilgan tadbirlar va vizual elementlar (milliy motivlar, sahna sozlamalari, bannerlar, stendlar, dekorativ elementlar).⁶³

7.3. Bayramona bezatish tipologiyasi.

- **Yorug'lik dizayni** – LED gulchambarlar va torayishlar ko'chalarni, daraxtlarni va binolarning jabhalarini LED gulchambarlar bilan bezash; yorug'lik kamarlari va

⁶³ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Navro'z bayramiga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish chora-tadbirlari to'g'risida" 2023-yil 1-martdagi 82-son qarori.

tunnellari LED elementlari bilan bezatilgan kamar va tunnellarini o'rnatish. Bo'shliqlarning tipologiyasi – ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, rekreatsiya majmualari, jamoat obyektlari, mahallaning hovli hududlari.

- **Interaktiv elementlar: fotosurat maydonlari** – aholi suratga olishlari mumkin bo'lgan maxsus bezatilgan joylar. Ovozi installyatsiyalar – teginishga javob beradigan, bayram kuylarini ijro etadigan obyektlar. **Interaktiv ekranlar** – aholi tabriklar qoldirishi yoki o'yinlarda ishtirok etishi mumkin bo'lgan panellar. Bo'shliqlarning tipologiyasi – ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, rekreatsiya majmualari, jamoat obyektlari, mahallaning hovli hududlari.
- **Dekorativ elementlar: gul elementlari** – bayram ramziyligini aks ettiruvchi jonli yoki sun'iy gullarning dekorasi. Tematik elementlar – bayram an'analari va madaniyati bilan bog'liq binolar va obyektlarni bezash uchun mato va boshqa materiallardan tayyorlangan kompozitsiyalar. Bo'shliqlarning tipologiyasi – ko'chayo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, rekreatsiya majmualari, jamoat obyektlari, mahallaning hovli hududlari.
- **Tematik installyatsiyalar** – bayram mavzusini aks ettiruvchi yulduzlar, to'plar, hayvonlar yoki ertak qahramonlari ko'rinishidagi vaqtinchalik yirik san'at obyektlari. Shu jumladan, bezaklar va yoritgichlar bilan markaziy maydonlarda archalarni o'rnatish. Bo'shliqlarning tipologiyasi – ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, dam olish majmualari.
- **Proyeksion shoular** – binolarning jabhalarida bayramona tasvirlar va animatsiyalarni namoyish qilish uchun proyektorlardan foydalanish. Bo'shliqlar tipologiyasi – nuqta, oldindan kelishilgan va turar-joy bo'lmagan obyektlar: ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, jamoat obyektlari.
- **Bayroqlar** – bayram ramzlarini bayroq ustunlariga, yoritish ustunlariga va binolarning jabhalariga joylashtirish. Bo'shliqlarning tipologiyasi – ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, dam olish majmualari.
- **Vitrinalar dekoratsiyasi** – dekor, yorug'lik elementlari va bayram kompozitsiyalaridan foydalangan holda fasadlar va do'konlar vitrinalarini tematik bezatish. Bo'shliqlar tipologiyasi ko'cha-yo'l tarmog'i, maydonlar, piyodalar ko'chalari, jamoat obyektlari.
- **Bayram pavilyonlari va yarmarka uylari** – yarmarkalar, konsertlar va boshqa tadbirlarni o'tkazish uchun vaqtinchalik inshootlardir. Bo'shliqlar tipologiyasi – maydonlar, piyodalar ko'chalari, dam olish majmualari, jamoat obyektlari.

7.4. Talablar va tavsiyalar.

7.4.1. Bayramona bezakning barcha turlari uchun.

Jamoat joylarining tashqi qiyofasiga ta'sir ko'rsatuvchi har qanday bezak yoki rasmiylashtirish ishlari tuman hokimiyatining vakolatli bo'limi bilan kelishilgan bo'lishi shart.

Muvofiqlashtirishni talab qilmaydigan dizayn:

- Xususiy mulk ichida joylashgan vitrina bezaklari (do'konlar, kafe va boshqalar), agar ular fasadga ta'sir ko'rsatmasa va bino chegarasidan tashqariga chiqmasa.
- Xususiy hududlardagi kichik dekor elementlari (masalan, yorug'lik girlyandalari), shahar infratuzilmasiga aralashuv bo'lmagan taqdirda.

Muvofiqlashtirishni talab qiladigan dizayn:

- Ko'cha inshootlari, fotozonalar, hajmli inshootlar va bannerlar.
- Bayroqlar, cho'ziluvchan belgilar, katta bezaklarni ustunlarga, daraxtlarga yoki jamoat joylariga joylashtirish.

- Atrof-muhitga ta'sir qiluvchi ovozli va interaktiv obyektlardan foydalanish.
- Vitrina doirasidan tashqariga chiqadigan, binolarning fasadlariga o'rnatiladigan bezaklar (masalan, osma elementlar yoki yoritish moslamalari). **Taqiqlar:**
- **Kelishilmagan ko'cha bezaklari** — Shahar yagona uslubini inobatga olmagan holda kelishilmagan yoki sifatsiz bezaklarni o'rnatish. Turli tashkilotlar tomonidan o'rnatilgan, umumiy konsepsiyaga mos kelmaydigan xilma-xil girlyandalar. Umumiy dizayndan ajralib turuvchi, shuningdek joylashuvi kelishilmagan konstruksiyalar.
- **Sifatsiz elementlar** – materiallar, ishlash va dizaynning past sifati tufayli makon qiyofasini yomonlashtiradigan bezaklar. Materiallar – arzon, ob-havoga chidamsiz (plyonka, sifatsiz matolar). Bajarilish – notekis choklar, ko'rinib qoladigan mahkamlagichlar, yaxshi o'rnatilmagan detallar. Holati – ranglari xira, shikastlangan yoki ifloslangan elementlardir.
- **Kelishilmagan reklama obyektlari** – Tijorat brendlarini targ'ib qiluvchi yoki madaniy an'analariga mos kelmaydigan bezaklar. Masalan: kompaniya logotiplari bilan bezatilgan archalar, bayram girlyandalari ko'rinishida bezatilgan reklama bannerlari.
- **Xavfli konstruksiyalar** – O'tkir elementlar — Radiusi 2 mm dan kam bo'lgan, teginish mumkin bo'lgan burchaklar. Beqarorlik — 15 m/s shamol yuklamasiga bardosh bera olmaydigan konstruksiyalar. Mo'rt materiallar — Himoyasiz holda ishlatiladigan shisha yoki oson shikastlanadigan boshqa materiallar. Yetarli mahkamlashning yo'qligi — Balandligi 1,5 m dan yuqori obyektlar uchun ankerni mahkamlashning bo'lmasligi. Yong'in xavfi — Oson yonuvchi materiallardan foydalanish.

Bayram dizayni loyihasini ishlab chiqishning umumiy qoidalari:

1. Konsepsiyani yaratish – bayramning o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiruvchi umumiy dizayn mavzusini ishlab chiqish.
2. Konsepsiyani munitsipal organlar va ixtisoslashtirilgan idoralar bilan kelishish.
3. Dizayn.
4. Loyiha hujjatlarini ishlab chiqish, shu jumladan, elektr ta'minoti, montaj ishlari va materiallarni hisoblash.
5. Yetkazib beruvchilarni tanlash uchun tenderlar o'tkazish. Ishlarni bajarish vaqti va sifatiga rioya etilishini nazorat qilish.
6. O'rnatish va ishlatish: obyektlarni o'rnatishni tashkil qilish. Bayram davrida obyektlarga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlashni tashkil etish.
7. Demontaj va hisobot berish: bayram tadbirlari tugagandan so'ng obyektlarni o'z vaqtida demontaj qilishni tashkil etish.
8. Amalga oshirilgan ishlar bo'yicha hisobotlarni tayyorlash, shu jumladan, xarajatlar, aholining fikr-mulohazalari va kelajakdagi tadbirlar uchun tavsiyalar.

7.4.2. Yorug'lik dizayni

- **Xususiyatlari** – kam quvvatli Ledlardan foydalanish (har bir element uchun 0,5 vattgacha). Gulchambarlarning uzunligi: bitta zanjirda 30 metrdan oshmasligi kerak. Namlikdan himoya qilish: IP65 darajasi va undan yuqori.
- **Cheklovlar** – qobig'i shikastlangan yoki magistralni oldindan himoya qilmasdan daraxtlarga o'rnatish taqiqlanadi. Yo'llar ustidagi torayishlar kamida 5,5 metr balandlikda joylashgan bo'lishi kerak.

7.4.3. Interaktiv elementlar

Fotosurat zonalari

- **Xususiyatlari** – ramka: bardoshli va barqaror materiallar (metall, plastmassa, yog‘och). Yoritish: xavfsiz kuchlanishli dekorativ elementlar (24 V gacha).
- **Cheklovlar** – maysazorlarga zarar bermaslik uchun qattiq yuzalarga o‘rnatish. Oldindan rayonlashtirmasdan odamlarning zich oqimi bo‘lgan joylarda o‘rnatish taqiqlanadi.

Ovozli installatsiyalar

- **Xususiyatlari** – harakatga javob berish: 3 metrgacha bo‘lgan sensorlar. Ovoz bosimi: 85 db gacha (jamoat joylari uchun ruxsat etilgan darajada).
- **Cheklovlar** – 22:00 dan keyin turar-joylarda baland tovushlardan foydalanish taqiqlanadi. Barcha elementlar ob-havo sharoitlariga chidamli bo‘lishi kerak (IP67 namlikdan himoya qilish).

7.4.4. Dekorativ elementlar

Gul elementlari

- **Xususiyatlari** – ultrabinafsha nurlanishiga chidamli tabiiy yoki sun‘iy materiallardan foydalanish. Kompozitsiyalarning balandligi: 2 metrgacha.
- **Cheklovlar** – kengligi 1,5 metrdan kam bo‘lgan yo‘laklarni to‘sib qo‘yish taqiqlanadi. Sun‘iy materiallar yong‘inga chidamli sertifikatlangan bo‘lishi kerak. **Tematik elementlar**
- **Xususiyatlari** – yengil matolar, yog‘och, plastmassa yoki metallardan foydalanish.
- O‘lchamlari: balandligi 3 metrgacha va kengligi 5 metrgacha.
- **Cheklovlar** – faqat oldindan kelishilgan holda yuqori tirbandlik zonalarida o‘rnatish. Barcha materiallar atrof-muhit uchun xavfsiz bo‘lishi kerak.

7.4.5. Proyeksion shoular

- **Xususiyatlari** – projektorlar: kamida 5000 lyumen quvvat. Ruxsat: 4K yoki undan yuqori.
- **Cheklovlar** – uskunalarni faqat oldindan mustahkamlangan maydonchalarga o‘rnatish. Proyeksiyalar haydovchilarni ko‘r qilmasligi yoki yo‘l harakati qoidalarini buzmasligi kerak.

7.4.6. Bayroqlar.

- **Xususiyatlari** – materiallar: namlik va ultrabinafsha nurlanishiga chidamli to‘qimachilik. Bayroq ustunlarining balandligi: 3 metrdan 6 metrgacha.
- **Cheklovlar** – yo‘l belgilari yoki svetoforlarning ko‘rinishiga xalaqit beradigan bayroqlardan foydalanish taqiqlanadi.

7.4.7. Vitrinalarni bezatish.

- **Xususiyatlari** – yorug‘lik elementlari: 24 V gacha kuchlanishli gulchambarlar. dekorativ kompozitsiyalar: ekologik toza materiallar.
- **Cheklovlar** – xaridorlar uchun vitrinalarning ko‘rinishini buzish taqiqlanadi. Elementlarga muntazam texnik xizmat ko‘rsatish talab qilinadi.

7.4.8. Bayram pavilyonlari.

- **Xususiyatlari** – ramka: himoya qoplamalari bilan ishlangan metall yoki yog‘och. Yoritish: xavfsiz kuchlanishli o‘rnatilgan Ledlar.
- **Cheklovlar** – pavilyonlarning o‘lchami – 3x5 metrgacha. O‘rnatish faqat og‘ir tirbandlikdan hududlarda.

P2.3. Tijorat obyektlari uchun shahar dizayni elementlarini joylashtirish qoidalari.

Tarkibi:

Tartibga solish subyektlari va ularning javobgarligi.

2. Yozuvlar (viveskalar)

- 2.1. Tartibga solish obyekti
- 2.2. Atamalar va ta'riflar
- 2.3. Yozuvlar (viveskalar) tipologiyasi
- 2.4. Talablar va tavsiyalar
 - 2.4.1. Barcha turdagi yozuvlar uchun
 - 2.4.2. Devorga o'rnatiladigan yozuv: poydevorsiz hajmli harflar
 - 2.4.3. Poydevorli devor yozuvi
 - 2.4.4. Kirish guruhi soyaboni ustidagi yozuv
 - 2.4.5. Fasadning yuqori qismida joylashtiriladigan yozuvlar (faqat O1–O4 uchun)
 - 2.4.6. Konsolli panel
 - 2.4.7. Axborot lavhasi
 - 2.4.8. Sokol qavati yozuvi
 - 2.4.9. Fasadning yorug'lik o'tkazuvchi elementlaridagi yozuvlar
 - 2.4.10. Oynali markizalardagi yozuvlar
 - 2.4.11. Yozuvlarning rang yechimi bo'yicha tavsiyalar

3. Kirish guruhlar elementlari

- 3.1. Tartibga solish obyekti
- 3.2. Atamalar va ta'riflar
- 3.3. Kirish guruhi elementlari tipologiyasi
- 3.4. Talablar va tavsiyalar
 - 3.4.1. Barcha turdagi kirish guruhi elementlari uchun
 - 3.4.2. Pardoqlashga qo'yiladigan talablar
 - 3.4.3. Zinalar (kryltsalar)
 - 3.4.4. Terrasalar
 - 3.4.5. Soyabonlar
 - 3.4.6. Eshiklar

4. Kapital bo'lmagan savdo nuqtalari va obyektlar

- 4.1. Tartibga solish obyekti
- 4.2. Atamalar va ta'riflar
- 4.3. Savdo nuqtalari va obyektlar tipologiyasi
- 4.4. Talablar va tavsiyalar
 - 4.4.1. Savdo nuqtalari va obyektlar tipologiyasi
 - 4.4.2. Kichik hajmli statsionar savdo nuqtasi
 - 4.4.3. O'rta hajmli statsionar savdo nuqtasi
 - 4.4.4. Nofomatdagi statsionar savdo nuqtasi
 - 4.4.5. Ochiq ko'chma savdo obyekti

5. Statsionar reklama konstruksiyalari

- 5.1. Tartibga solish obyekti
- 5.2. Atamalar va ta'riflar
- 5.3. Reklama konstruksiyalari tipologiyasi
- 5.4. Joylashtirish joylariga qarab ruxsat etilgan foydalanish turlari

6. Vaqtinchalik reklama tashuvchilari

- 6.1. Tartibga solish obyekti
- 6.2. Atamalar va ta'riflar
- 6.3. Statsionar bo'lmagan reklama va bezak konstruksiyalari tipologiyasi

6.4. Joylashtirish joylariga qarab ruxsat etilgan foydalanish turlari

6.5. Talablar va tavsiyalar

6.5.1. Qurilish to'rsiqlari

6.5.2. Yer usti bayroq kompozitsiyalari

6.5.3. Tent konstruksiyalari

6.5.4. Kirish guruhini vaqtinchalik bezash

6.5.5. Fasadlarning yorug'lik o'tkazuvchi elementlarini reklama aksiyalari haqidagixabarlar bilan yopishtirish

1. Tartibga solish subyektlari va ularning javobgarligi.

- Hokimlik departamentlari va dizayn kodi direksiyasi dizayn kodini **tasdiqlaydi va tartibga soladi.**
- Tumanning vakolatli arxitektura organlari va bosh me'mori **tashqi ko'rinishi va individual qarorlarini tasdiqlaydi.**
- Shahar markaziy ko'chalarini ishlatish, saqlash va ta'mirlash bo'yicha ixtisoslashtirilgan boshqarma, shuningdek ko'cha-yo'l tarmog'ini saqlash bo'yicha ishlarni bajaradigan pudrat tashkilotlari **ta'mirlash va foydalanish jarayonida dizayn kodining tartibi va talablarini ta'minlaydi.**

2. Belgilar.

2.1. Tartibga solish obyekti

- Ruxsat etilgan belgilar tipologiyasi
- Jamoat maydoni turiga qarab ruxsat etilgan belgilar tipologiyasiga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar*

Ushbu bo'limning amal qilishi faqatgina yozuvlarga (viveskalarga) tatbiq etiladi hamda statsionar va statsionar bo'lmagan reklama konstruksiyalarini o'z ichiga olmaydi.

2.2. Atamalar va ta'riflar

Belgi – bu bino, inshoot yoki qurilmaning fasadida, kirish guruhi doirasida yoki faoliyat amalga oshirilayotgan joyning bevosita yonida joylashtiriladigan axborot konstruksiyasi bo'lib, u mazkur obyektda joylashgan yuridik shaxs, yakka tartibdagi tadbirkor yoki ular tomonidan amalga oshirilayotgan faoliyat turini belgilash va identifikatsiya qilish uchun mo'ljallangan.

Belgi tarkibida firma yoki tijorat nomi, faoliyat turi, tovar belgisi (xizmat ko'rsatish belgisi), shuningdek, ish tartibi to'g'risidagi ma'lumotlar bo'lishi mumkin.

Belgi reklama konstruksiyasi hisoblanmaydi va tovarlar, ishlar yoki xizmatlarni reklama qilish, ularga e'tibor jalb etish, ularni ilgari surish, ularga nisbatan qiziqish shakllantirish yoki qo'llab-quvvatlash uchun mo'ljallanmagan. Ma'lumotli lavha (informatsion tablitsa)

Ma'lumotli lavha – ma'lum bir maqsadda maxsus ishlab chiqilgan va foydalaniladigan texnik vosita bo'lib, unda tashkilotning (firma nomi) nomi, uning bo'limi, yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun familiyasi, ismi, sharifi hamda ish tartibi kabi ma'lumotlar axborot maydonida joylashtiriladi.

Lavha tashkilot faoliyat yuritayotgan bino (inshoot)ning kirish qismi yaqinida yoki kirish eshigi yonida o'rnatiladi.⁵⁷

Ushbu dizayn-kod maqsadida ma'lumotli lavha majburiy e'lon shakli sifatida ko'riladi va u qonunchilik talablarini bajarish maqsadida joylashtiriladi hamda faqat majburiy ma'lumotlarni yetkazish uchun mo'ljallangan.

Madaniy meros – yodgorliklar, ansambllar va saytlar, qaysi bir tarixiy, ilmiy, badiiy yoki boshqa madaniy qiymati; yodgorliklar – alohida imoratlar, binolar va inshootlar bilan bog'liq kartinalari, manzarali san'at va tarixiy yerlari, bu maishiy inshootlar, binolar va yodgorlik uy-joylar, xonadonlar, san'at, texnika, ilm-fan va texnika (shu jumladan, harbiy), moddiy antropologiya, etnografiya, folklor, epigrafiya, kartografiya, rasmlar, filmlar, audio, video, va yozish uchun boshqa ommaviy axborot vositalari, ishlar adabiyot va san'at, arxiv, qo'lyozma va ko'rgazmali hujjatlar, kitoblar, qo'lyozma, qadimiy va noyob kitoblar, eslatmalar, yodgorliklarni va obyektlarini yodgorlik belgi, tosh haykallar, qoya rasmlarida va arxeologik saytlar ifodalovchi tarixiy, ilmiy, badiiy yoki boshqa madaniy qiymati; ansambllar – aniq mahalliyashtirilgan bo'yicha tarixiy hududidan yakka yoki birlashgan guruh yodgorliklar, binolar va inshootlar hamda din, san'at saroylari, turar-joy, jamoat, ma'muriy, tijorat, ishlab chiqarish, ilmiy, o'quv va boshqa maqsadlar bilan bog'liq kartinalari dekorativ san'at, arxitektura, birlik yoki munosabati bilan manzara bo'lgan tarixiy, arxeologik, arxitektura, estetik yoki ijtimoiy-madaniy qiymati, shuningdek qismlari shahar rejalashtirish va qurilish, hisob-kitob ishlarini landshaft arxitekturasi va landshaft dizayn san'ati (bog'lar, istirohat bog'lari, maydon, bulvarlar); manzarasi: inson va tabiat, shuningdek, hududi, qaysi bir tarixiy, arxeologik, shahar, estetik, qiymati, shu jumladan, joy, xalq hunarmandchiligi, markazlari, tarixiy hisob-kitoblar yoki shahar rejalashtirish va rivojlantirish, esdalik joylar, tabiiy landshaftlar bilan bog'liq tarixiy (shu jumladan, harbiy) voqealar, yodgorliklar, hayotini nufuzli tarixiy raqamlar va madaniy qatlamlari, qoldiqlari binolar qadimiy shaharlar, aholi punktlari, qishloqlar, bog'.⁵⁸

2.3. Belgilar tipologiyasi

Kirish ustidagi devor belgilari – kirish ustidagi binoning jabhasidagi tuzilmalar, tashkilot nomi to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan; hajmli harflardan yoki tekis panel shaklida bajarilishi mumkin. Ular **substratsiz hajmli harflar bilan devor belgilariga** va substratda **harflar bilan devor belgilariga bo'linadi**.

⁵⁷ "O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori"ga 1-ilova
2020 yil 20 fevraldagi № 104-son
"Tashqi reklama bozorini tartibga solish to'g'risida"

⁵⁸ O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUNI
2001 yil 30 avgust
№ 269-II
"Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va foydalanish haqida"

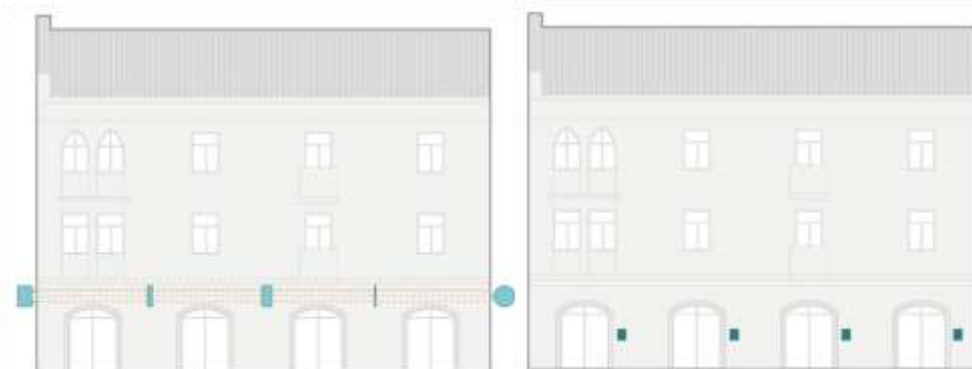

Kirish guruhining visori ustidagi belgilar – qurilish arxitekturasida visor dastlab kirish dizayni elementi sifatida taqdim etilgan binolar uchun ishlatiladi. Belgilar katta harflar shaklida yoki bino uslubiga mos keladigan substratda tayyorlanishi mumkin. .

Uyingizda yoki jabhaning yuqori qismidagi belgilar – dizayn brendni uzoqdan ko‘rish uchun katta tijorat yoki jamoat binolarini ko‘rsatish uchun ishlatiladi. Savdo va ko‘ngilochar majmualar, turar joysiz ofis markazlari uchun amal qiladi.

Konsol panellari – qavslarga o‘rnatilgan va binoning old tomoniga perpendikulyar joylashgan konsol belgilari. Bunday belgilar ikkala tomonning ko‘rinishini ta‘minlaydi.

Axborot plitalari – kirish joyi yaqinida joylashgan ixcham plitalar, ular muassasa haqida muhim ma‘lumotlarni o‘z ichiga oladi: ism, ish vaqti, aloqa ma‘lumotlari, qoidalar yoki qo‘shimcha ma‘lumotlar.

Stendlar va stelalar – logotip va obyekt haqidagi asosiy ma‘lumotlarni ko‘rsatish uchun ishlatiladi, shahar navigatsiyasining bir qismi emas va faqat o‘z hududiga ega obyektlar uchun mo‘ljallangan. Stellar kirish guruhida yoki hududning asosiy kirish joyi yaqinida joylashgan bo‘lib, aniq va sezilarli belgi yaratadi.

Vitrinalar va eshiklarni bezatish – shisha yoki qo‘shni sirlarga joylashtirilgan vizual elementlar va matnlar. Dizayn logotip, muassasa nomi, ish vaqti va dekorativ

elementlarni o'z ichiga olish mumkin.

Bodrum qavat belgisi – yerto‘la (podval)da joylashgan tashkilot nomini ko‘rsatish uchun ishlatiladi.

2.4. Talablar va tavsiyalar.

2.4.1. Barcha turdagi belgilar uchun.

- Faqat 2.3 da tasvirlangan tipologiya belgilariga ruxsat beriladi:
 1. Kirish ustidagi devor belgilari;
 2. Kirish guruhining visori ustidagi belgilar;
 3. Uyingizda yoki jabhaning yuqori qismidagi belgilar;
 4. Konsol panellari;
 5. Axborot plitalari;
 6. Stelalar va stendlar;
 7. Vitrinalar va eshiklarni bezatish;
 8. Bodrum qavatining belgisi.
- Tipologiya ro‘yxatiga kiritilmagan barcha dizaynlar, shu jumladan, **katta hajmli dizaynlar, stendlar, video ekranlar va yugurish chiziqlari, bannerlar**, shuningdek, boshqa har qanday shakllar **reklama tuzilmalari sifatida tartibga solinadi** va belgilarni joylashtirish qoidalariga emas, balki tegishli standartlarga bo‘ysunadi.
- Fasaddagi barcha belgilarning umumiy maydoni fasad maydonining **20 %dan oshmasligi kerak**.
- Har bir tashkilot uchun **1 ta asosiy belgi** (kirish eshigi ustidagi va visor ustidagi, tomdagi belgi) va **1 ta qo‘shimcha** (ma’lumot plitasi, qavs yoki stela) ga ruxsat beriladi. Vitrinalar va eshiklarni bezash talablariga muvofiq rasmiylashtiriladi.
- Agar bir nechta ijarachilarning belgilari bitta jabhada joylashgan bo‘lsa, ular bitta horizontal o‘qda va **bitta ajratilgan yashash joyida joylashgan bo‘lishi kerak**.
- **Madaniy meros obyektlari (oyna) va tarixiy binolar uchun faqat devor belgilarini substratsiz hajmli harflar shaklida o‘rnatishga ruxsat beriladi.** Bunday belgilar to‘g‘ridan to‘g‘ri jabhada yoki taqdim etilgan me’moriy bo‘shliqlarda, tarixiy jabhaning elementlarini qoplaydigan qo‘shimcha qalqonlar, qutilar yoki fondan foydalanmasdan o‘rnatilishi kerak.
- **Davlat tili – o‘zbek.** Barcha belgilarda o‘zbek tilidan foydalanish majburiydir. Istisno – bu asl imlod (shu jumladan, lotin yozuvida) saqlanishi mumkin bo‘lgan ro‘yxatdan o‘tgan savdo belgilari va brendlari.⁶⁴

⁶⁴ O‘zbekiston Respublikasining “Davlat tili to‘g‘risida”gi Qonuni (O‘zbekiston Respublikasining 1989-yil 21-oktabrdagi 42-sonli Qonuni,

- **Ro'yxatdan o'tgan brendlar** (masalan, EVOS, McDonald's, Nike) tarjimasiz qolishi mumkin, ammo barcha tegishli ma'lumotlar (faoliyat turi, xizmatlari) o'zbek tilida bo'lishi kerak.
- **Ro'yxatdan o'tmasdan xorijiy nom** o'zbek tiliga tarjima qilinishi yoki transliteratsiya qilinishi kerak.
- **Tillar tartibi** – ikki tilli belgi bilan o'zbek matni birinchi bo'lib (yuqoridan yoki chapdan) joylashtiriladi. O'zbek matnining hajmi yozuvlarning umumiy hajmining kamida 60 %ni tashkil qiladi. Belgilarning ikkala versiyasi (o'zbek va xorijiy) hajmi, rangi, materiali va uslubi jihatidan bir xil bo'lishi kerak.
- **Turli tillardagi belgilarning joylashuvi** – belgilar yonma-yon joylashtirilishi kerak; birining ostiga qo'yish taqiqlanadi. Ammo xalqaro brendlar uchun lotin alifbosidan o'zbek tili doirasida foydalanishga ruxsat beriladi.

2.4.2. Devor belgisi: substratsiz hajmli harflar.

Madaniy meros obyektlari (oyna) va tarixiy binolar uchun faqat devor belgilarini substratsiz hajmli harflar shaklida o'rnatishga ruxsat beriladi. Bunday belgilar to'g'ridan to'g'ri jabhada yoki taqdim etilgan me'moriy bo'shliqlarda, tarixiy jabhaning elementlarini qoplaydigan qo'shimcha qalqonlar, qutilar yoki fondan foydalanmasdan o'rnatilishi kerak.

	O'lchamlari	Joylashuv	Hizalama	Rang va yoritish	Taqiqlar
Markaziy ko'chalar U1 va U2	harflarning balandligi: 20 dan 50 sm gacha, harflarning qalinligi: 5-15 sm dan, belgining uzunligi: bitta tijorat obyektining jabhasi kengligining 60% dan oshmasligi kerak.	Old eshik yoki derazaning yuqori qismida, me'moriy elementlarni	belgilangan joylashtirish zonasida qat'iy ravishda bitta o'qda yopmasdan: eshik ustidagi me'moriy elementdan 10 sm va ikkinchi qavatning boshidan 10 sm	harflarning rangi-jabhaga mos keladi*, harflarning yoritilishi kontur yoki ichki, statik yorug'lik, yorqinlik-100 gacha CD / m ² , yorug'lik rangi — 3000-4000 K.	Miltillovchi yoritish elementlarini taqiqlash, belgilarning takrorlanishini , taqiqlash, me'moriy elementlarning, bir-biriga mos kelishini taqiqlash, jabhadan tashqarida joylashishni taqiqlash.
Periferik ko'chalar U3 va U4 periferik ko'chalari U1	-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash, ammo ikkinchi qavat darajasida joylashtirishga ruxsat beriladi.	U1-2 ga o'xshash, ammo joylashtirish maydoni eshik ustidagi me'moriy elementdan 5 sm va ikkinchi qavatning boshidan 5 sm.	Harflarning rangi Y1-2 ga o'xshash, ammo qarama-qarshi ranglar mumkin. Harflarning yoritilishi, yorqinligi, yorug'lik rangi – Y1-2 ga o'xshash.	Xuddi shunday, U1-2, belgilarning takrorlanishidan tashqari — bitta jabhada 1-belgidan ko'p bo'lmagan, muassasaga ikkita belgiga ruxsat beriladi.
U1 piyodalar ko'chasi va U7 shahar maydonlari	U1-2 ga o'xshash, bundan mustasno harflarning balandligi:	U3-5 ga o'xshash 20 dan 60 sm gacha.	U3-5 ga o'xshash.	U3-5 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.
M 1 - M 8 mahallasi	harflarning balandligi: 10 dan 30 sm gacha, harflarning qalinligi: 1020 sm gacha,	U1-2 ga O'xshash.	Hizalama bepul bo'lishi mumkin, lekin bitta jabhada.	Harflarning rangi analogdir. U1-2, yoritish istalmagan, agar orqa yorug'lik	U1 – 2 ga o'xshash 70 CD/m ² gacha.

	belgi uzunligi:				
--	------------------------	--	--	--	--

	O'lchamlari	Joylashuv	Hizalama	Rang va yoritish	Taqiqlar
Markaziy ko'chalar U1 va U2	harflarning balandligi: 20 dan 50 sm gacha, harflarning qalinligi: 5-15 sm dan, belgining uzunligi: bitta tijorat obyektining jabhasi kengligining 60% dan oshmasligi kerak.	Old eshik yoki derazaning yuqori qismida, me'moriy elementlarni	belgilangan joylashtirish zonasida qat'iy ravishda bitta o'qda yopmasdan: eshik ustidagi me'moriy elementdan 10 sm va ikkinchi qavatning boshidan 10 sm	harflarning rangi-jabhaga mos keladi*, harflarning yoritilishi kontur yoki ichki, statik yorug'lik, yorqinlik-100 gacha CD / m ² , yorug'lik rangi — 3000-4000 K.	Miltillovchi yoritish elementlarini taqiqlash, belgilarning takrorlanishini , taqiqlash, me'moriy elementlarning, bir-biriga mos kelishini taqiqlash, jabhadan tashqarida joylashishni taqiqlash.
Periferik ko'chalar U3 va U4 periferik ko'chalari U1	-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash, ammo ikkinchi qavat darajasida joylashtirishga ruxsat beriladi.	U1-2 ga o'xshash, ammo joylashtirish maydoni eshik ustidagi me'moriy elementdan 5 sm va ikkinchi qavatning boshidan 5 sm.	Harflarning rangi Y1-2 ga o'xshash, ammo qarama-qarshi ranglar mumkin. Harflarning yoritilishi, yorqinligi, yorug'lik rangi – Y1-2 ga o'xshash.	Xuddi shunday, U1-2, belgilarning takrorlanishidan tashqari — bitta jabhada 1-belgidan ko'p bo'lmagan, muassasaga ikkita belgiga ruxsat beriladi.
	y ¹ -2 ga o'xshash.			bo'lsa, u holda minimal	

Umumiy obyektlar O1-5	harflarning balandligi: 20 dan 70 sm gacha, harflarning qalinligi: 5-15 sm dan, belgining uzunligi: U1-2 ga o'xshash.	Xuddi shunday, Y3 - 5	Moslashuvchan hizalama, lekin jabhaning umumiy uslub yechimini saqlab qolish bilan.	Xuddi shunday U 1 - 2 , obyektning konseptsiyasiga muvofi q o'zgarishlar bo'lishi mumkin. Yoritish-100 CD/m2gacha yoritish.	U1-2 ga o'xshash.
-----------------------	--	-----------------------	---	---	-------------------

	O'lchamlari	Joylashuv	Hizalama	Rang va yoritish	Taqiqlar
Markaziy ko'chalar U1 va U2	harflarning balandligi: 20 dan 50 sm gacha, harflarning qalinligi: 5-15 sm dan, belgining uzunligi: bitta tijorat obyektining jabhasi kengligining 60% dan oshmasligi kerak.	Old eshik yoki derazaning yuqori qismida, me'moriy elementlarni	belgilangan joylashtirish zonasida qat'iy ravishda bitta o'qda yopmasdan: eshik ustidagi me'moriy elementdan 10 sm va ikkinchi qavatning boshidan 10 sm	harflarning rangi-jabhaga mos keladi*, harflarning yoritilishi kontur yoki ichki, statik yorug'lik, yorqinlik-100 gacha CD / m ² , yorug'lik rangi — 3000-4000 K.	Miltillovchi yoritish elementlarini taqiqlash, belgilarning takrorlanishini , taqiqlash, me'moriy elementlarning, bir-biriga mos kelishini taqiqlash, jabhadan tashqarida joylashishni taqiqlash.
Periferik ko'chalar U3 va U4 periferik ko'chalari U1	-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash, ammo ikkinchi qavat darajasida joylashtirishga ruxsat beriladi.	U1-2 ga o'xshash, ammo joylashtirish maydoni eshik ustidagi me'moriy elementdan 5 sm va ikkinchi qavatning boshidan 5 sm.	Harflarning rangi Y1-2 ga o'xshash, ammo qarama-qarshi ranglar mumkin. Harflarning yoritilishi, yorqinligi, yorug'lik rangi – Y1-2 ga o'xshash.	Xuddi shunday, U1-2, belgilarning takrorlanishidan tashqari — bitta jabhada 1-belgidan ko'p bo'lmagan, muassasaga ikkita belgiga ruxsat beriladi.

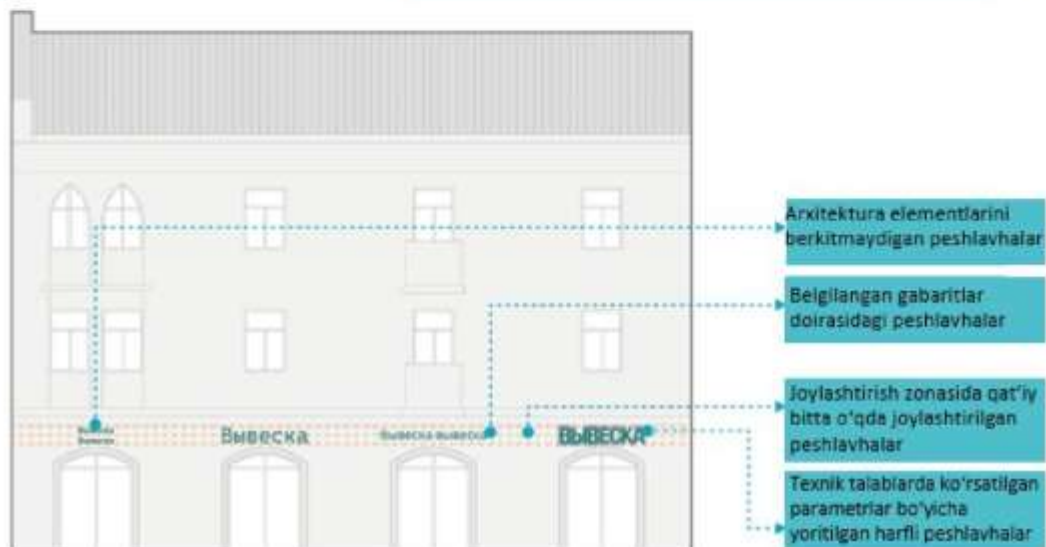
P1-5 dam olish komplekslari	harflarning balandligi: 15 dan 50 sm gacha, harflarning qalinligi: 5-15 sm dan, belgining uzunligi: U1-2 ga o'xshash.	U3-5 Ga O'xshash.	O1-5	Ga O'xshash O1-5 Ga O'xshash.	U1-2 Ga O'xshash.
-----------------------------	--	-------------------	------	----------------------------------	-------------------

⊗ Ta'qiqlangan

⊕ Ruxsat berilgan

! Tarixiy binolar va madaniy meros ob'ektlari uchun ruxsat etilgan belgi turi

2.4.3. Devor belgisi: substratdagi harflar **Umumiy****talablar:**

1. **Fon rangini tanlashda** past to‘yingani ranglar ishlatilishi kerak, ular fasad bilan uyg‘un bo‘lishi yoki fasad rangini takrorlashi lozim. Bir binodagi turli obyektlar fon ranglari **mos kelishi** shart.
2. **Yorug‘lik bilan yoritish** mavjud bo‘lsa, u **tashqi yoritish** (chiroqlarni tashqi konsollarda o‘rnatish) yoki **harflarning ichki yoritilishi** ko‘rinishida bo‘lishi mumkin. **Fonning ichki yoritilishiga** yo‘l qo‘yilmaydi.
3. **Yorqinlik** — **100 kд/m²** gacha.
4. **Yoritish rangi** — **3000–4000 K**.

	O‘lchamlari	Joylashuv	Hizalama	Taqiqlar
Markaziy ko‘chalar U1 va U2	harflarning balandligi: 20 dan 50 sm gacha, harflarning qalinligi: 5-15 sm dan, belining uzunligi: bitta tijorat obyektining jabhasi kengligining 60 % dan oshmasligi kerak. Substratning balandligi: 100 sm gacha	old eshik yoki derazaning yuqori qismida, me‘moriy elementlar-ni	belgilangan joylashtirish zonasida qat’iy ravishda bitta o‘qda yopmasda n — eshik ustidagi me‘moriy elementdan 5 sm va ikkinchi qavatning boshidan 5 sm	madaniy meros uchun ushbu turdagi belgilarni taqiqlash**, miltillovchi yoritishni taqiqlash, takrorlanish-ni taqiqlash, bir-birining ustiga chiqishni taqiqlash, fasaddan tashqarida va birinchi qavat darajasida emas, bannerni taqiqlash
Periferik ko‘chalar U3 va U4 periferik ko‘chalari U1	-2 ga o‘xshaydi. Substratning balandligi: 120 sm gacha	U1-2 ga O‘xshash	Y1-2 ga o‘xshash Y1-2 ga o‘xshash.	Xuddi shunday, U1-2, belgilarning takrorlanishidan tashqari — bitta jabhada 1-belgidan ko‘p bo‘lmagan, muassasaga ikkita belgiga ruxsat beriladi.

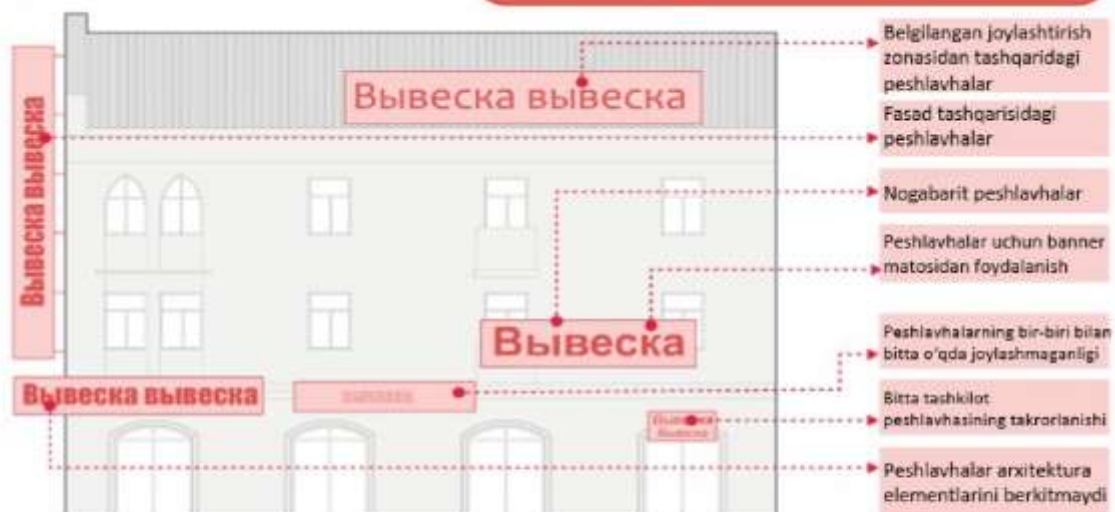
U1 piyodalar ko'chasi va U7 shahar maydonlari	Foydalanishni taqiqlash, faqat substratsiz hajmli harflar bilan variant mavjud.	Foydalanishni taqiqlash, faqat substratsiz hajmli harflar bilan variant mavjud.	Foydalanishni taqiqlash, faqat substratsiz hajmli harflar bilan variant mavjud.	Foydalanishni taqiqlash, faqat substratsiz hajmli harflar bilan variant mavjud.
M 1 - M 8	harflarning	Y1-2 ga	Hizalama bepul	U1-2 ga o'xshash.

mahallasi	balandligi: 10 dan 30 sm gacha, harflarning qalinligi: 1020 sm gacha, belgi uzunligi: y12 ga o'xshash. Substratning uzunligi va balandligi: Y1-2 ga o'xshash	o'xshash y1-2 ga o'xshash.	bo'lishi mumkin, lekin bitta jabhada.	
Umumiy ob'ektlar O1- O4	harflarning balandligi: 20 dan 70 sm gacha, harflarning qalinligi: 5- 15 sm dan, belgining uzunligi: y12 ga o'xshash.	Xuddi shunday Y3 - 5	Moslashuv-chan hizalama, lekin fasadning umumiy uslub echimini saqlab qolish bilan	U1-2 ga o'xshash.
P1-5 dam olish komplekslar i	harflarning balandligi: 15 dan 50 sm gacha, harflarning qalinligi: 515 sm dan, belgining uzunligi:	U3-5 ga o'xshash.	O1-5 ga o'xshash	U1-2 ga o'xshash.

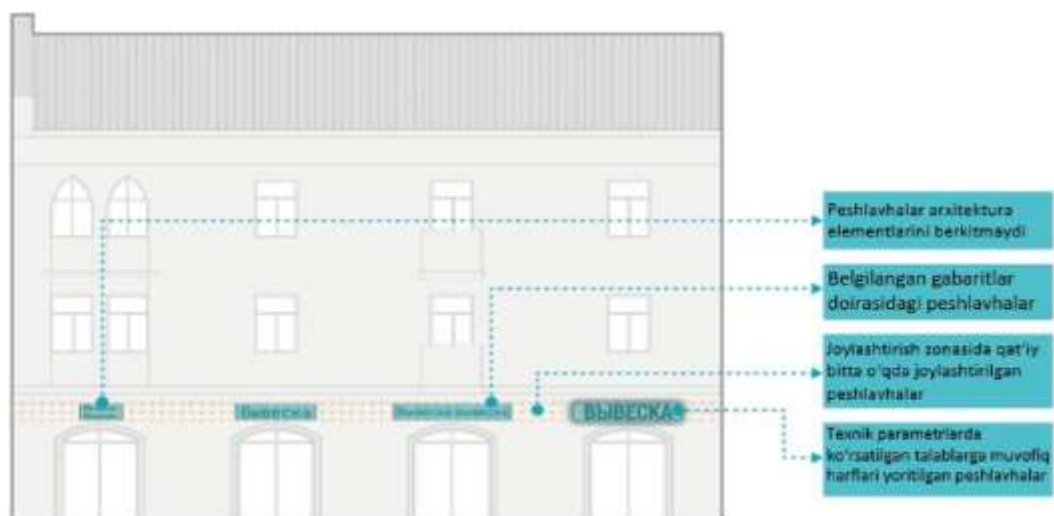
	U1-2 ga o'xshash.			
--	-------------------	--	--	--

⊗ Ta'qiqlangan

! Tarixiy binolar va madaniy meros obyektlari uchun taqiqlangan belgilar

⊙ Ruxsat berilgan

2.4.4. Kirish guruhining visori ustidagi belgi

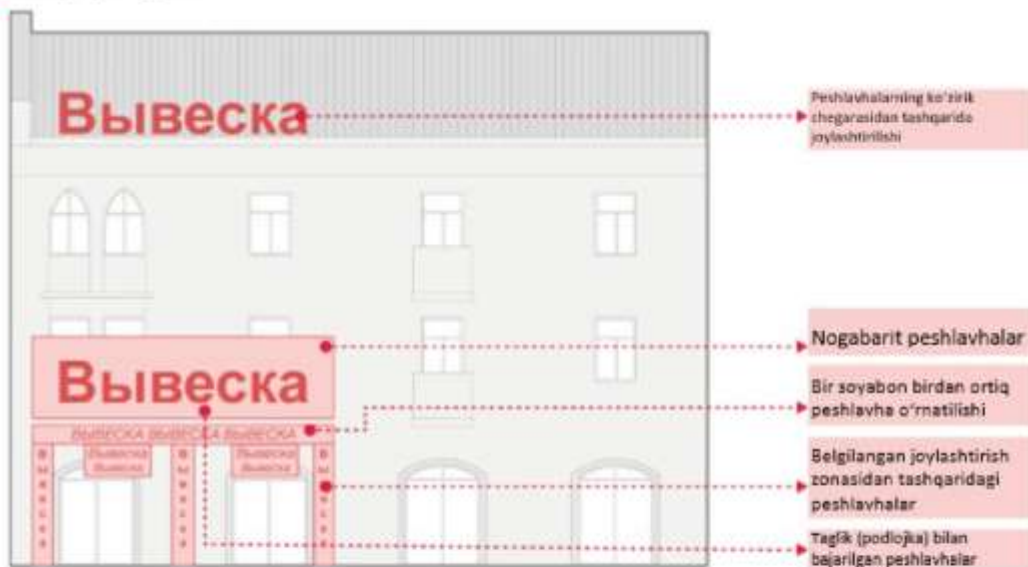
Umumiy talablar:

1. **Harflar va logotip rangi** — neytral, oq yoki yorug' rangda bo'lishi, fasad bilan uyg'unlashishi kerak.
2. **Binolarning soyabon (kozyrk) qismi** uchun qo'llaniladi, agar fasad pasportida bunday yechim ko'rsatilgan bo'lsa.
3. **Asosan alohida harflar (lightbox)** ishlatilishi kerak.
4. **Harflar ichki yoritish bilan** bajarilishi lozim. Yoritish yorqinligi — **100 kд/m²** gacha, yoritish rangi — **3000–4000 K**.

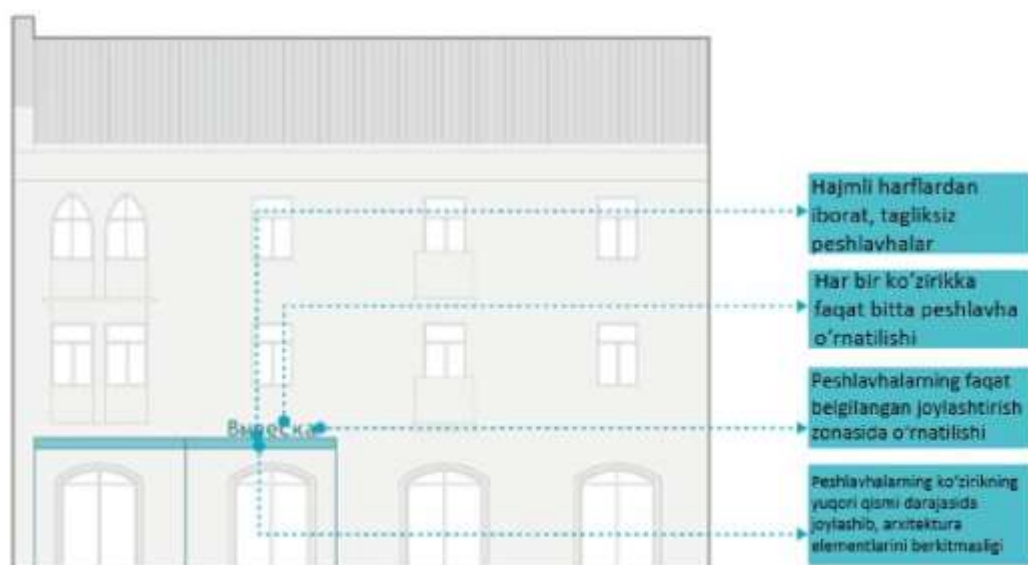
	O'lchamlari	Joylashuv	Hizalama	Taqiqlar
Markaziy ko'chalar U1 va U2 periferik ko'chalar U3 va U4 piyodalar ko'chasi U6 va shahar maydonlari U7 dam olish majmualari P1 – 5	harflarning balandligi: 20 dan 50 sm gacha, harflarning qalinligi 5-15 sm, belgining uzunligi bitta tijorat obyektining Visor kengligining 70 %dan oshmaydi. Faqat substratsiz hajmli harflarga ruxsat beriladi.	Arxitektura elementlar: yopmasdan Visorda joylashgan. Ikkinchi qavatdagi derazalar-d: kamida sm.40	Fasaddagi visordagi boshqa belgilar bilan bir o'qda.	ushbu turdagi belgi obyekt pasportiga muvofiq asl bo'lmagan binolar uchun ushbu turdagi belgilarni taqiqlash** substratni taqiqlash — bino pasportiga binoan istisnolar mumkin**, miltillovchi yoritishni taqiqlash, takrorlanishni taqiqlash, bir-birining ustiga chiqishni taqiqlash.
M 1 - M 8 mahallasi	harflarning balandligi-10 dan 30 sm gacha, harflarning qalinligi — 10-20 sm, belgining uzunligi — U1-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.

Umumiy ob'ektlar O1 - 4	harflarning balandligi — 20 dan 70 sm gacha, harflarning qalinligi — 5-15 sm, belgining uzunligi — U3-4 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.
-------------------------	--	-------------------	-------------------	-------------------

⊗ Ta'qiqlangan

⊕ Ruxsat berilgan

2.4.5. Uyingizda yoki jabhaning yuqori qismidagi belgilar (faqat O1-O4 uchun)

Umumiy qoidalar:

- **Uyingizda yoki jabhaning yuqori qismida joylashishga** faqat **O1-O4 jamoat binolari uchun ruxsat** beriladi.
- **Ushbu turdagi belgi turar-joy binosining jabhalarida**, deraza binolarida joylashishiga yo‘l qo‘yilmaydi. Istisnolar, agar fasad pasporti fasadda ushbu turdagi belgining mavjudligini nazarda tutsa.
- Jamoat binosi nomi bilan faqat bitta katta belgigaruxsat beriladi:

joylashuvi:

jabhaning tomi yoki tepasi, hajmi: jabhaning **10% dan ko‘p bo‘lmagan qismi**.

- Belgilangan yashash joyidan tashqaridagi belgilar, o‘rta zonada bir nechta yashash joylari, katta o‘lchamdagi katta belgilar, me‘moriy elementlarni qoplaydigan belgilar taqiqlanadi.

Savdo markazining jabhasini rayonlashtirish (O4 uchun):

- **Fasadning yuqori qismi** – obyekt nomi yozilgan belgi. Faqat bittasiga ruxsat beriladi.
- **Fasadning o‘rta qismi** – langar ijarachilarining belgilaridir. Ijarachiga bitta belgiga ruxsat beriladi; kirish guruhining tepasida yoki jabhada ajratilgan joyda joylashgan.
- **Fasadning pastki qismi** – kichik ijarachilarning belgilaridir: tipologiyaga muvofiq, substratsiz hajmli harflar bilan tartibga solinadi. Do‘konning old tomondan ko‘chaga chiqishi bo‘lsa, faqat do‘konga kirish guruhlar ustiga ruxsat beriladi.

Langar ijarachilarining belgilari parametrlari:

- **Belgining balandligi:** 50-150 sm.
- **Belgining kengligi:** langar ijarachining do‘kon jabhasi kengligining 70 %gacha.
- **Belgilar zonasining joylashishi:** ajratilgan zonada, o‘q bo‘ylab markazlashtirilgan; jabhaning yuqori uchdan bir qismida yoki o‘rta qismida (bino konsepsiyasiga muvofiq).
- **Arxitektura elementlaridan masofa:** karnizlaridan, derazalardan, dekorativ panellardan va boshqalardan kamida 30 sm.
- **Harflarning chuqurligi / qalinligi:** 10-30 sm.
- **Orqa fon mavjudligi:** orqa fonsiz afzalroq (istisnolar mavjud).
- **Belgilar orasidagi masofa:** langar ijarachilarining belgilari orasida kamida 1,5-2 m.

Qavatlar soniga qarab belgilar balandligi: ●

1-qavat:

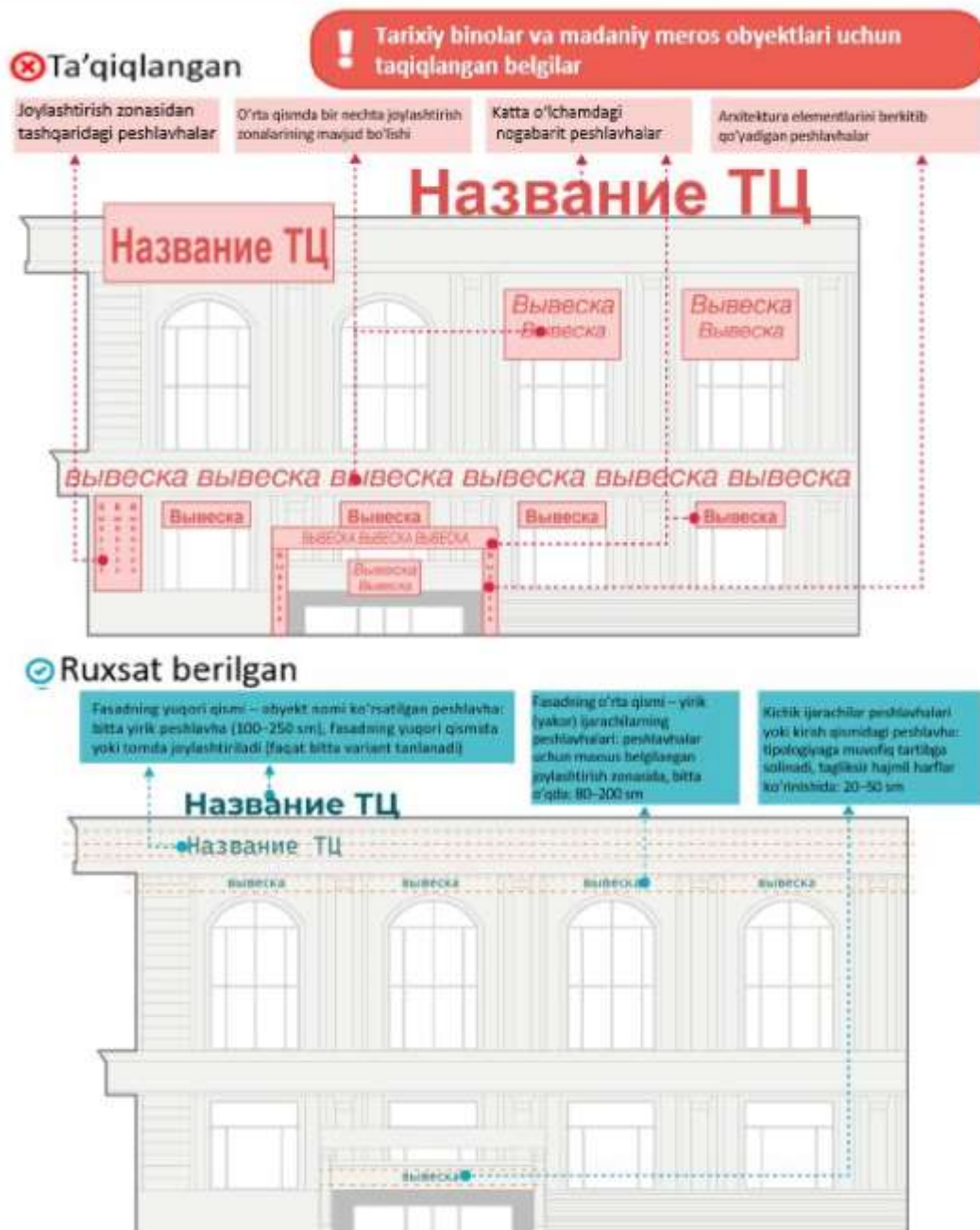
- langar ijarachilarining belgisi: 80-120 sm, ○ uyingizda belgisi: 100-150 sm. ● **2-qavat:**

- langar ijarachilarining belgisi: 120-150 sm,
- uyingizda belgisi: 150-200 sm. ● **3-4 qavat:**

- langar ijarachilarining belgisi: 150-200 sm, ○ uyingizda belgisi: 200-250 sm.

- **4 qavatdan ortiq:**

- langar ijarachilarining belgisi: 200-250 sm (jabhaning balandligining 10 %dan ko‘p bo‘lmagan),
- uy belgisi: 250-300 sm (bino balandligining 10 %dan ko‘p bo‘lmagan).

2.4.6. Konsol paneli

Umumiy talablar:

1. **Bir binodagi reklamalar (viveskalar) konstruktiv elementlari ranglari** bir-biri bilan mos kelishi kerak. Fon (podlozhka) uchun **bitta rang** ishlatilishi lozim.
2. **Bajarilishi** — ichki yoritishli ikki tomonlama Lightbox (lightboxning ikki tomoni) bo'lishi kerak; boshqa yechimlar **tuman (shahar) hokimliklari bilan kelishilgan holda** qo'llaniladi.
Yorqinlik — **100 kд/m²** gacha, yoritish rangi — **3000–4000 K**.

Umumiy taqiqlar:

1. Miltillovchi yorug'lik taqiqlangan
2. Yorug'lik qutisi ichida notekis yorug'lik taqiqlangan
3. Takrorlanish taqiqlangan — har bir tashkilot uchun bitta konsol paneli (qavs) belgisi.
4. Bir-birining ustiga chiqadigan arxitektura elementlari taqiqlangan

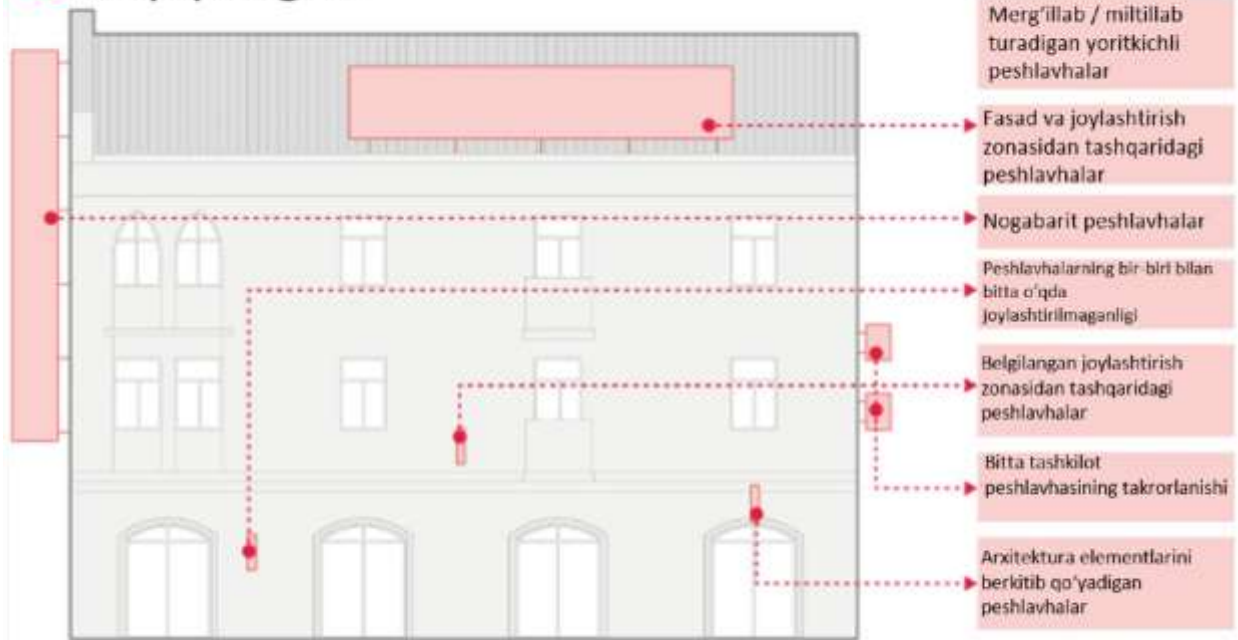
5. Ikkinchi qavat yoki podval oynasi darajasida joylashtirilmagan.

	O'lchamlari	Joylashuv	Hizalama
Markaziy ko'chalar U1 va U2, U5, piyodalar ko'chasi U6 va shahar maydonlari U7	konsol panellarining balandligi 20 dan 40 smgacha, uzunligi 20 dan 40 sm gacha, TPU uchun kirish eshigi ustidagi belgilar darajasida o'lchamlarni 60x60 sm gacha oshirishga ruxsat	Kirish eshigi ustidagi belgilar darajasida, beriladi, yon qavs uchun — masofada emas binoning burchaklaridan 50 sm dan kam. Bitta jabhada konsol panellari orasidagi masofa kamida 10 m	Belgilangan joylashtirish zonasida qat'iy ravishda bitta o'qda — eshik ustidagi me'moriy elementdan 5 sm va ikkinchi qavatning boshidan 5 sm.
Periferik ko'chalar U3 va U4 periferik ko'chalari U1	-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.	Y1-2 ga o'xshash.
M 1 - M 8 mahallalari	balandligi 15 dan 30 sm gacha, braketning uzunligi – 15 dan 30 sm gacha	U1 — 2 ga o'xshash.	Hizalama bepul bo'lishi mumkin, lekin kirish guruhi bilan markazlash-tirilgan
Jamoat obyektlari taqiqlangan O1-4	Balandligi – 20 dan 50 sm gacha, uzunligi – 20 dan	Belgilar bilan bitta o'qda	U1-2 ga o'xshash kirish yoki me'moriy elementlarga nisbatan kichik siljishga ruxsat beriladi

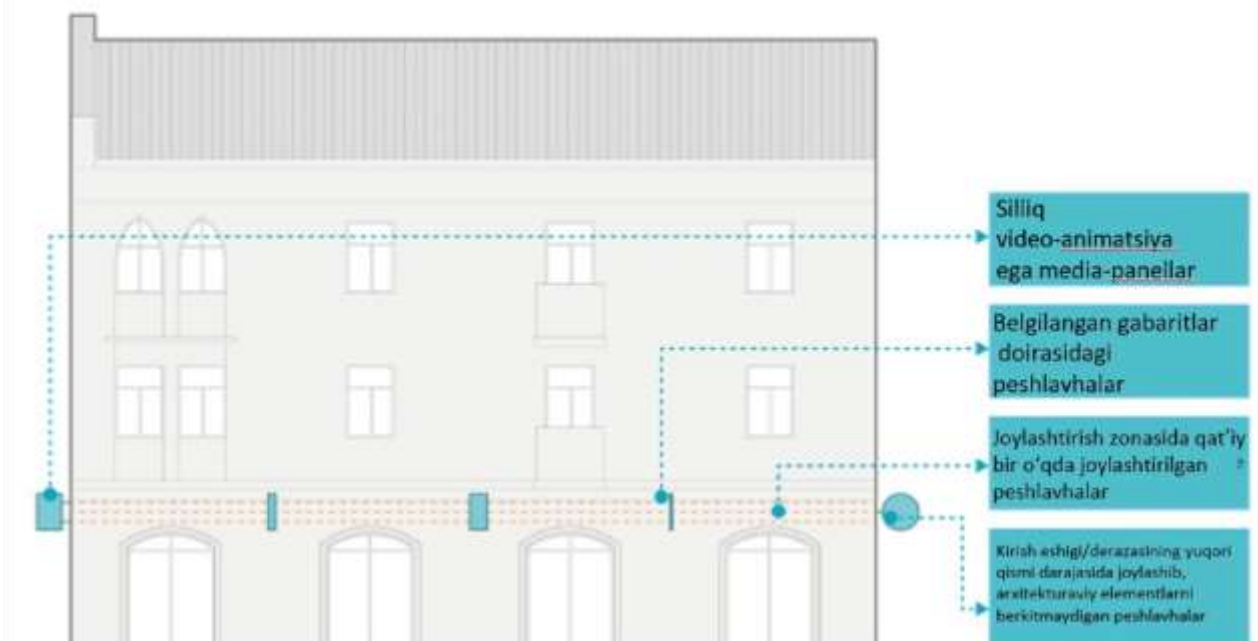
	O'lchamlari	Joylashuv	Hizalama
--	-------------	-----------	----------

Markaziy ko'chalar U1 va U2, U5, piyodalar ko'chasi U6 va shahar maydonlari U7	konsol panellarining balandligi 20 dan 40 smgacha, uzunligi 20 dan 40 sm gacha, TPU uchun kirish eshigi ustidagi belgilar darajasida o'lchamlarni 60x60 sm gacha oshirishga ruxsat	Kirish eshigi ustidagi belgilar darajasida, beriladi, yon qavs uchun — masofada emas binoning burchaklaridan 50 sm dan kam. Bitta jabhada konsol panellari orasidagi masofa kamida 10 m	Belgilangan zonasidalashtirish ravishda bitta o'qda ustidagi me'moriy elementdan 5 sm va ikkinchi qavatning boshidan 5 sm.
Periferik ko'chalar U3 va U4 periferik ko'chalari U1	-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.	Y1-2 ga o'xshash.
	100 sm gacha,		
Dam olish majmualari P1 — 5	balandligi - 15 dan 40 smgacha, uzunligi 15 dan 50 sm gacha	U1 — 2 ga o'xshash, ammo kompleksning me'moriy konsepsiyasiga muvofiq moslashish mumkin.	O1-5 ga o'xshash.

❌ Ta'qiqlangan

✅ Ruxsat berilgan

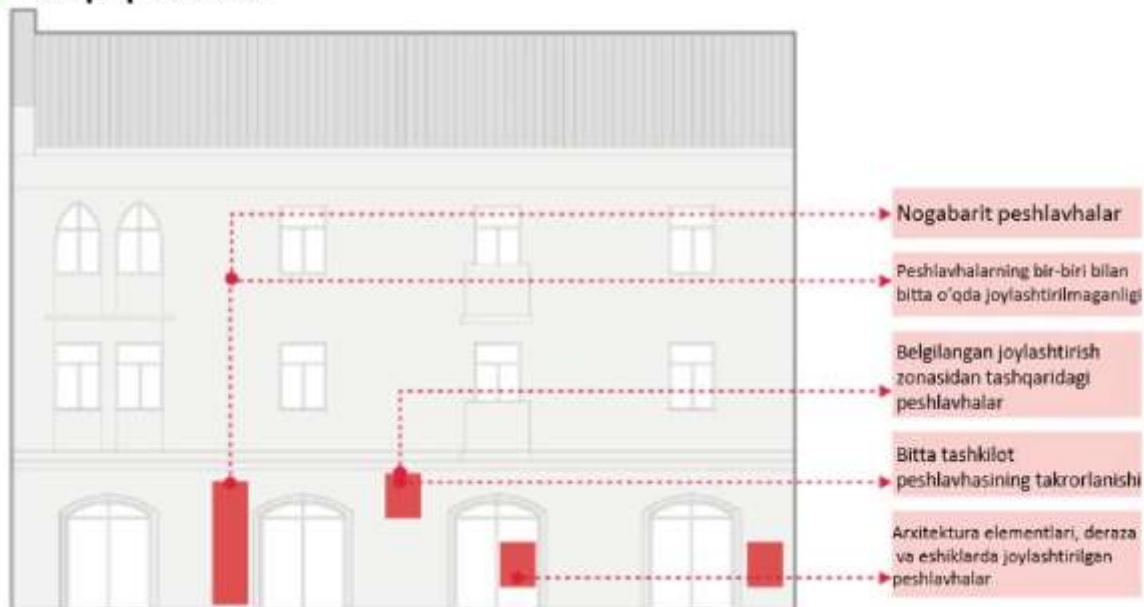
2.4.7. Ma'lumot plitasi.

	O'lchamlari	Joylashuv	Hizalama	Rang va yoritish	Taqiqlar
Markaziy ko'chalar U1 va U2	Plitaning balandligi 10 dan 30 sm gacha, taxtaning kengligi 10-40 sm gacha	Joylashuv old eshikning yon tomonidagi ko'z darajasida joylashgan joy bilan belgilanadi. Eshikdan chiqish — 100 mm. Qoplamaning yuqori darajasidan chiqish — 1200 mm. belgilangan.	Joylashtirish zonasida boshqa belgilar bilan bir o'qda.	Substrat rangi – jabhaga mos keladi, bitta binoda turli xil obyektlarnin g substrat ranglari bir xil palitradan iborat bo'lishi kerak*. Yorqinlik — 70 CD/m2 gacha, yorug'lik rangi- 30004000 K.	Madaniy meros uchun ushbu turdagi belgilarni taqiqlash**, miltillovchi yoritishni taqiqlash, takrorlanishni taqiqlash, bir-birining ustiga chiqishni taqiqlash, tashqarida joylashishni taqiqlash fasad va birinchi qavat darajasida emas bannerni taqiqlash
Periferik ko'chalar U3 va U4	Plitaning balandligi 10 dan 20 sm gacha, Planshetning kengligi 10-30 sm gacha.		Y1-2 ga o'xshash, ammo ozgi na siljishga ruxsat beriladi.	Harflarning rangi Y1-2 ga o'xshash, ammo qarama-qarshi ranglar mumkin.	Yoritish U1-2 ga o'xshash Tarzda taqiqlangan.
Piyodalar ko'chasi U1 va Sha har maydonlari U7	Lavha balandligi — 10 dan 40 sm gacha. Lavha kengligi — 10 dan 50 sm gacha.	U1-2 ga o'xshash, lekin kichik siljishga ruxsat beriladi.	U1-2 ga o'xshash, ammokichik miqdordagi siljishga ruxsat beriladi.	U1-2 ga o'xshash.	U1-2 ga o'xshash.

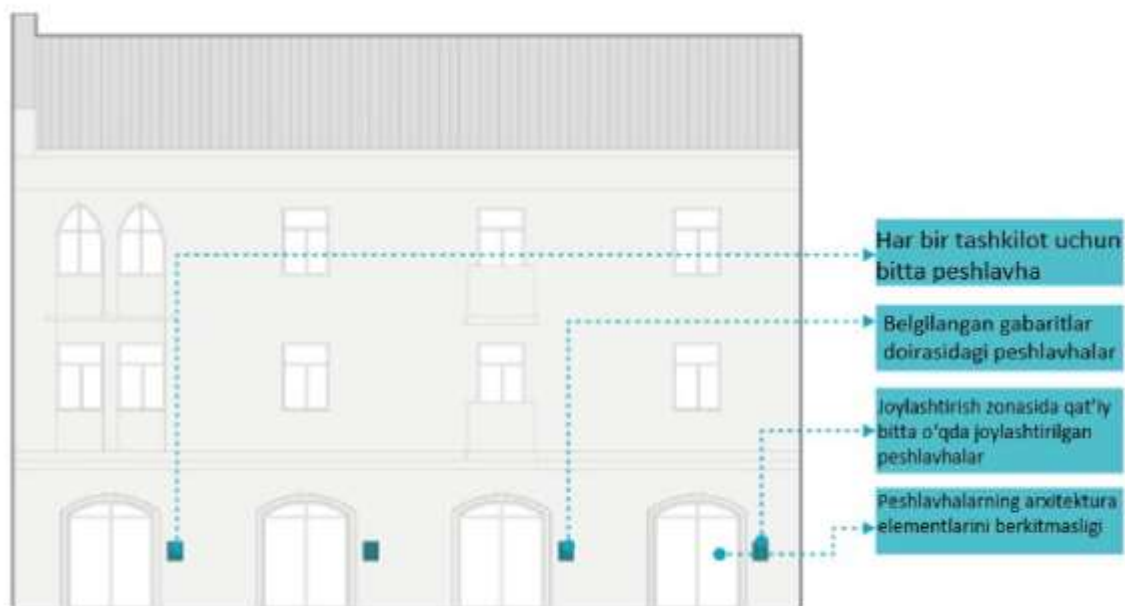
M 1 - M 8 mahallasi	planshetning balandligi 10 dan 15 sm	10-25 sm gacha.	Y1-2 ga o'xshash, ammo ozgina	Harflarning rangi analogdir. U1-	U1 — 2 Ga O'xshash Tarzda
---------------------	---	-----------------	-------------------------------	----------------------------------	---------------------------

	gacha, planshetning kengligi 1025 sm dan.		siljishga ruxsat beriladi.	2, Yoritish	Taqiqlangan.
O 1 - O 4 jamoat ob'ektlari	plitaning balandligi 10 dan 50 sm gacha, taxtaning kengligi 10100 sm gacha.	U1 — 2 ga o'xshash, ammo ozgina siljishga ruxsat beriladi.	Moslashuvchan hizalama, lekin jabhaning umumiy uslub echimini saqlab qolish bilan	U1-2 ga o'xshash, ob'ekt kontseptsiyasi ning arc-ga muvofiq o'zgarishi mumkin. Y o r i t i s h - 7 0 CD/m2 gacha	U1-2 ga o'xshash.
Dam olish komplekslari R1-5	U1-2 ga o'xshash	Y1-2 ga o'xshash Y1-2 ga o'xshash, ammo ozgina siljishga ruxsat beriladi.	O1-5 ga o'xshash	O1-5 ga o'xshash	U1-2 ga o'xshash

❌ Ta'qiqlanadi

✅ Ruxsat etiladi

2.4.8. Stendvastella (faqat O1-O4 uchun).

Umumiy qoidalar:

- Obyekt, logotip va asosiy ma'lumotlarni (ism, yo'nalish, aloqa ma'lumotlari) ko'rsatish uchun ishlatiladi.
- Ular shahar navigatsiyasining elementi bo'lib xizmat qilmaydi, balki **faqat jamoat binolarining xususiy hududlari uchun mo'ljallangan**.
- Egasining hududida va tashqarisida (yoqilg'i quyish shoxobchasidan tashqari) stelalar alohida reglament bilan tartibga solinadi.
- Stelaning kengligi – 1 metrdan 2 metrgacha.

Joylashtirish:

- Kirish guruhi yonida yoki obyekt hududiga asosiy kirish joyi yonida o'rnatiladi.
- O'tish va o'tishga xalaqit bermaslik uchun hudud chegarasidan stellagacha bo'lgan minimal masofa – **1,5 m**.

Yoritish:

- Orqa yorug'lik statik, multilovchi yoki harakatlanuvchi elementlarsiz bo'lishi kerak. • Logotip yoki matnni ichki yoritishga ruxsat beriladi.
- Orqa yorug'lik statik, multilovchi yoki harakatlanuvchi elementlarsiz bo'lishi kerak.
- Yorqinlik darajasi **100 CD/m²**dan oshmaydi.

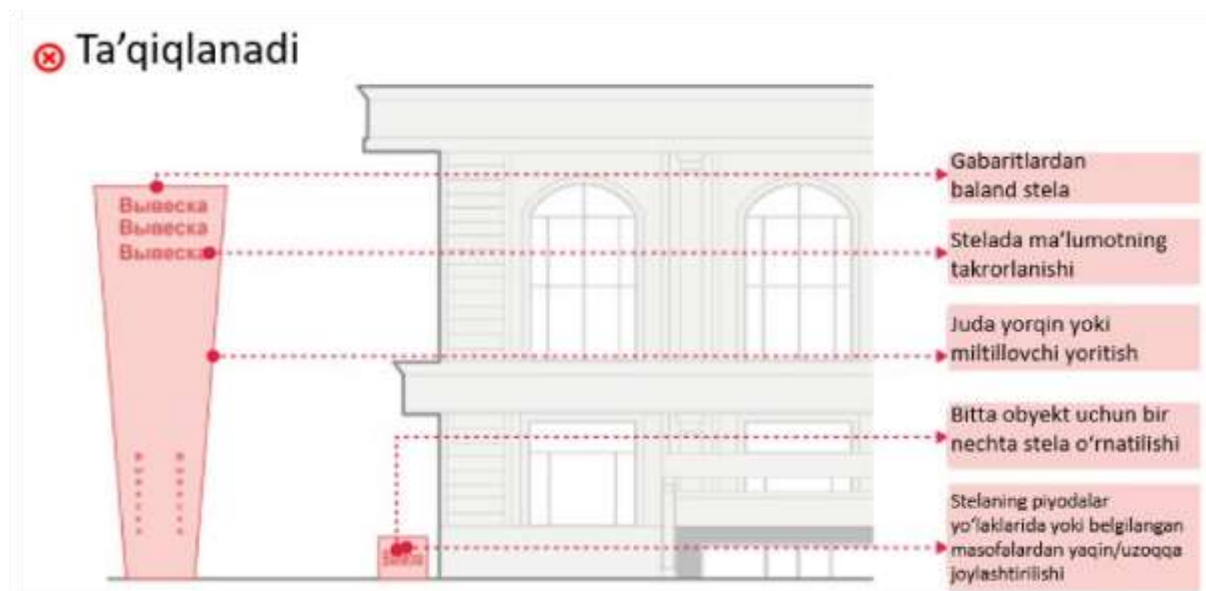
Taqiqlar:

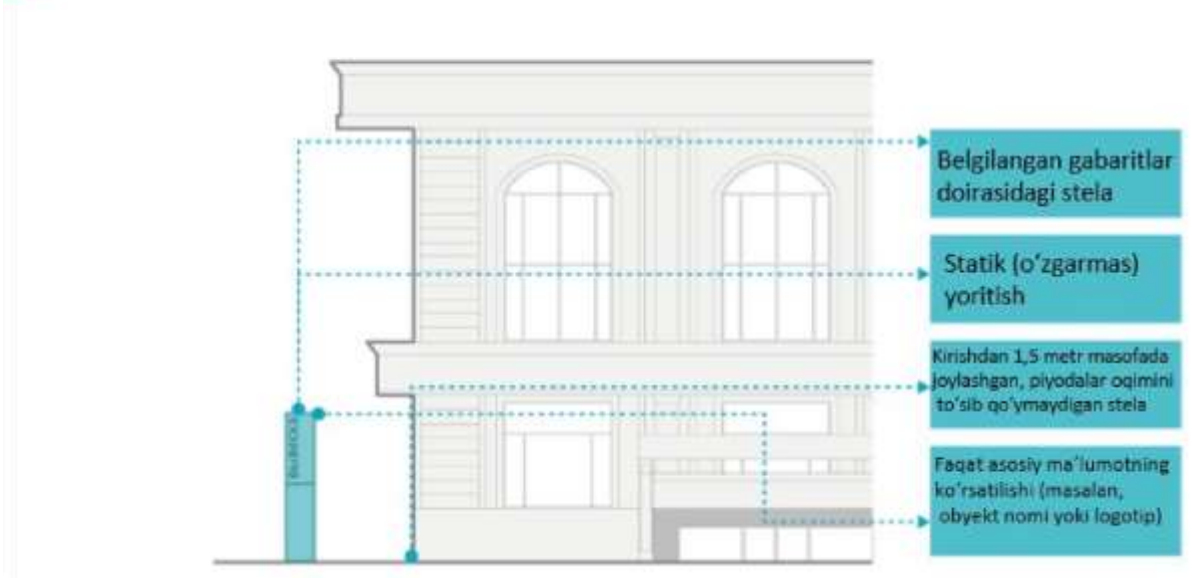
- Piyodalar va transport yo'llarini to'sib qo'yilmaydi.
- Binoning jabhasida allaqachon joylashtirilgan ma'lumotlarning takrorlanishiga yo'l qo'yilmaydi.

- **Obyekt hududiga bir nechta stella ruxsat berilmaydi.**

Obyekt turi va stellaning ruxsat etilgan balandligi:

- 10 m gacha bo'lgan binolar (2-3 qavat) – stelaning balandligi **6 m dan oshmaydi**.
- Binolar 10-20 m (4-6 qavat) – stelaning balandligi **8 m dan oshmaydi**.
- 20 m dan yuqori binolar (7 qavat va undan ko'p) – stelaning balandligi **10 m dan oshmaydi**.
- Turli balandlikdagi bir nechta binolar uchun stela minimal balandlikka e'tibor qaratish kerak.

2.4.9. Vitrinalar va eshiklarni bezatish

Umumiy ko'rsatmalar

- **Belgilar** vitrin oynalari yoki yorug'likni o'tkazuvchi eshiklarning ichki yuzasiga joylashtirilishi, boshqa turdagi belgilarni joylashtirish imkoni bo'lmaganda **ruxsat etiladi**.
- Vitrinlarni **qoplab yopish** va ularni shaffof bo'lmagan plyonkalar yoki boshqa materiallar bilan **to'liq yopishga** yo'l qo'yilmaydi. Vitrinlar va yorug'likni o'tkazuvchi eshiklarni **o'z-o'zidan yopishuvchi plyonkalar bilan to'liq qoplash** faqat **ichki tomondan** ruxsat etiladi, agar ishlatilayotgan plyonka **translyutsent, shaffof, vitraj yoki matlashgan** bo'lib, yorug'lik o'tish koeffitsiyenti **kamida 69 %** bo'lsa.
- Shaffof bo'lmagan plyonkalar bilan oynalar yoki yorug'likni o'tkazuvchi eshik yuzasini yopish – **har bir oynaning umumiy maydonining 30 % dan oshmasligi** kerak.
- **Yopishtiruvchi belgilar** ustida kompaniya faoliyati bilan bog'liq bo'lmagan ma'lumotlarni joylashtirish **taqiqlanadi**.
- Dizayn-kod **vitirinali maydonning chuquridagi (deraza proyomlarining ichki qismi) to'ldirilishini tartibga solmaydi**.

Oynalar va vitrajlarda joylashtiriladigan ruxsat etilgan ma'lumotlar

- **Kompaniya nomi va logotipi** – brendni tanituvchi asosiy elementlar. Fon ichida kesib olingan harflarni **podlozhka (fond)** ishlatmasdan joylashtirish mumkin, faqat translyutsent, shaffof, vitraj yoki matlashgan plyonkalar istisno.
- **Asosiy xizmatlar yoki mahsulotlar tavsifi** – har bir shaffof fasad elementining maydonining **20 % dan oshmasligi** kerak.
- **Mavsumiy aksiyalar, chegirmalar, e'lonlar** – ushbu ilovaning 6.4.5 bo'limiga qarang.

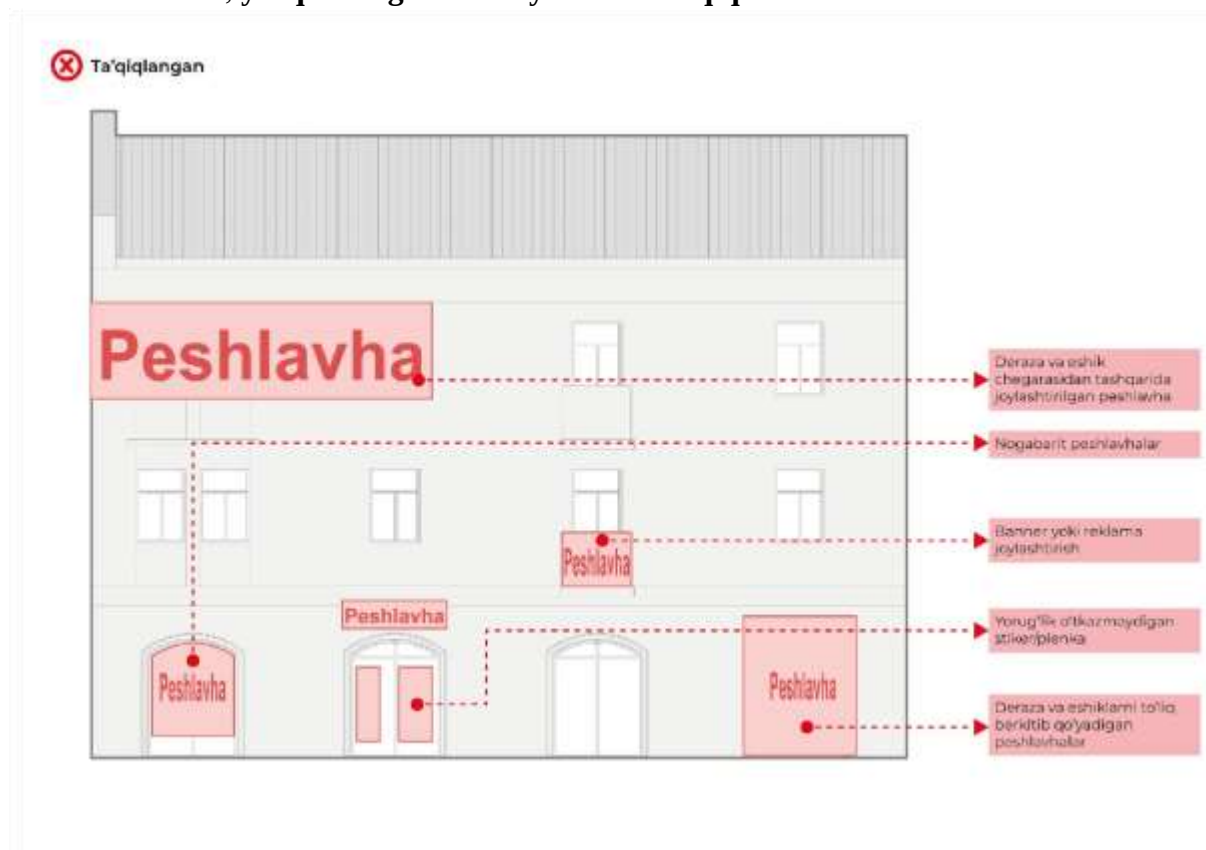
Yorug'likni o'tkazuvchi eshiklarda joylashtiriladigan ruxsat etilgan ma'lumotlar · **Ish vaqti jadvali va kontaktlar** – ish soatlari, telefon, bog'lanish uchun QR-kod. Podlozhka ishlatilishi mumkin. Ma'lumot bloki **poydevor (trotuar) darajasidan 1.2 m dan pastga va 2.2 m dan yuqoriga** joylashtirilmasligi kerak. Ish vaqti jadvali, kontaktlar va tashkilot rekvizitlari bo'lgan ma'lumot bloki **60x90 sm dan oshmasligi** lozim.

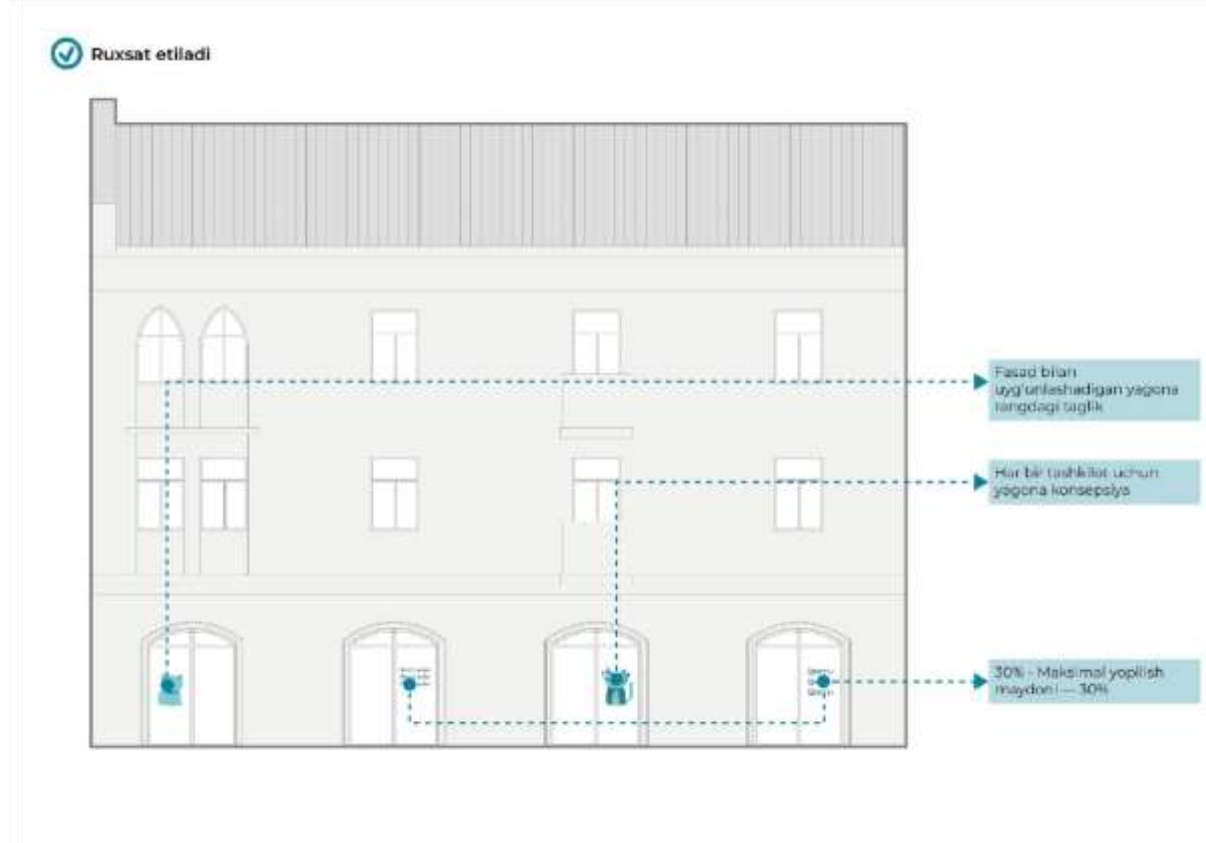
- **Kompaniya logotipi** – eshikning shaffof yuzasining **10 % dan oshmasligi** kerak.

- **Quyidagilar haqida ma'lumot** – agar kam harakatli guruhlar uchun shart-sharoitlar mavjud bo'lsa.
- **Eshikdagi shaffof bo'lmagan yopishtiruvchi belgilar umumiy maydoni** (translyutsent, shaffof, vitraj yoki matlashgan plyonkalar bundan mustasno) – **eshikning shaffof yuzasining 30 % dan oshmasligi** kerak.

Shaffof fasadlar uchun materiallar va tavsiyalar

- **Vinil plyonka** – namlikka chidamli, UV nurlariga chidamli plyonka qo'llash ruxsat etiladi, xizmat muddati **kamida 3 yil** bo'lishi kerak.
Texnik xususiyatlari: plyonka qalinligi **50–150 m. km.** Banner matosi yoki qog'oz ishlatish tavsiya etilmaydi.
- **Shriftlar** – o'qilishi qiyin bo'lgan aktsident shriftlar ishlatilishi taqiqlanadi. Matnli ma'lumotlar **trotuar darajasidan kamida 1000 mm balandlikda** joylashtirilishi kerak.
- **Rang palitrasi** – kompaniyaning brend uslubi va/ yoki ko'cha bezak konsepsiyasi bilan kelishilgan bo'lishi kerak. Ijarachining brend uslubida ishlatiladigan ranglar bundan mustasno, **yorqin ranglardan foydalanish taqiqlanadi.**

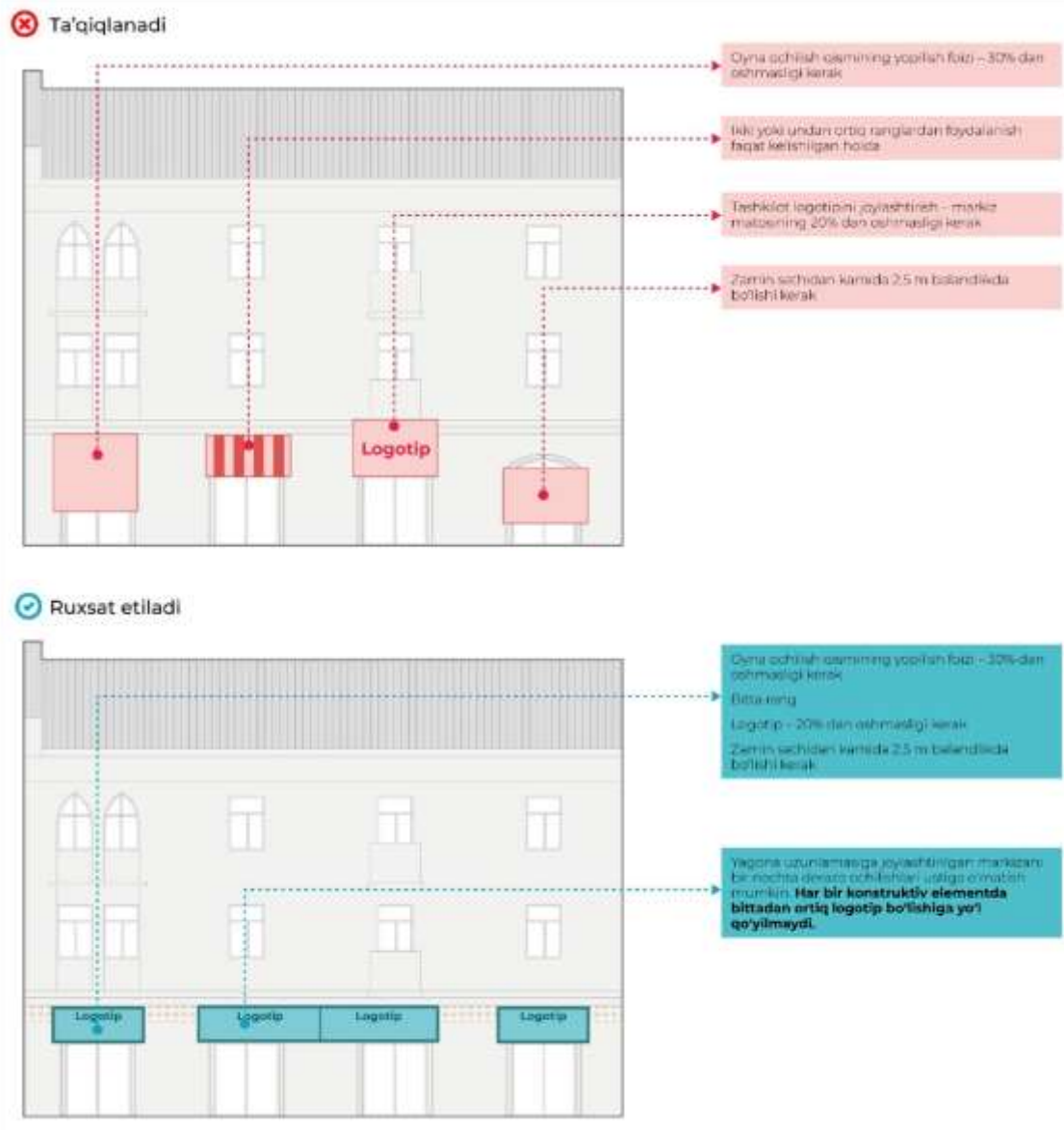
2.4.10. Deraza markizalari

Umumiy talablar

- **Markizaning maksimal chiqib ketish chuqurligi** – 1,5 m.
- **Markizaning maksimal kengligi** – oynaning proyomi yoki kirish zonasining chegaralari doirasida bo‘lishi kerak.
- **Bir rangli, neytral rangdagi markizalar** (binoning fasad rangiga mos) **kelishuvsiz ruxsat etiladi**. Yorqin, kontrast ranglar, murakkab naqshlar va rasmlar **vakolatli organlar bilan kelishilgan holda** ruxsat etiladi.
- Bir fasadda bir nechta markiza o‘rnatilsa, ular **balandligi, o‘lchamlari va mahkamlash uslubi bo‘yicha bir xil** bo‘lishi lozim, bu binoning vizual yaxlitligi va arxitektura uyg‘unligini ta‘minlaydi.
- **Markiza bilan oynaning proyomini yopish** – 30 % **dan oshmasligi** kerak.
- **Tashkilot logotipi** – markizaning maydonining 20 % **dan oshmasligi** kerak.

Taqiqlanadi

- **Yoritishli markizalarni o‘rnatish** taqiqlanadi.
- Markizalarni **fasadning bezak elementlariga** mahkamlash taqiqlanadi.
- Oynaning proyomini yopish foizi – 30 % **dan oshmasligi** (takroriy ta’kid).
- **Markizalarda reklama joylashtirish** taqiqlanadi.
- **Uch yoki undan ko‘p ranglardan foydalanish** taqiqlanadi. Brendlangan, yorqin ranglar, shuningdek, dizayn-kod palitrasiga mos kelmaydigan **patternlar va rasmlar** ham taqiqlanadi.

2.4.11. Belgilarni rang berish bo'yicha tavsiyalar

- Yorliqlar ranglari fasad rangi va materiali bilan uygʻun keladigan tarzda tanlanadi.
- Tagliklar uchun afzal ranglar: neytral ahromatik soyalar — qora, kulrang, oq; hajmli harflar uchun esa tabiiy material ranglari — kumush, bronza, latun, oltin. Bu ranglar universal boʻlib, har qanday fasad rang palitrasi bilan yaxshi uygʻunlashadi.
- Patentlangan brendlar uchun tashkilotning brendbukiga muvofiq, brend ranglari va dizayn yechimlaridan foydalanishga ruxsat beriladi.
- Tagliklar bitta rangda bajarilishi talab etiladi; gradiyentlar, tekstura imitatsiyalari, chekka chiziqlar, fon tasvirlaridan foydalanish mumkin emas.
- Agar bir fasadda bir nechta yorliq joylashtirilgan boʻlsa, tagliklarning rangini bir xil qilib taʼminlash tavsiya etiladi.

3. Kirish guruhi elementlari

3.1. Tartibga solish obyekti

- Kirish guruhlari elementlarining ruxsat etilgan tipologiyasi.

- .⁶⁵ Jamoat maydoni turiga qarab kirish guruhlarining elementlarining ruxsat etilgan tipologiyasiga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar (trim, ayvon, terrasa, ayvon, eshik).*

*Gastronomik va sayyohlik ko'chalarining o'lchamlari 1-banddagi tipologiyaga muvofiq ko'rib chiqiladi.

3.2. Atamalar va ta'riflar

Ko'p kvartirali uyda xonadon egalarining umumiy mulki — ko'p kvartirali uydagi umumiy xonalar, tashqi va ichki (yuk ko'taruvchi va chegaralovchi) konstruksiyalar, kvartiralar orasidagi zinapoyalar, zinapoya joylari, liftlar, lift va boshqa shaftlar, koridorlar, texnik qavatlar, podvallar, mansardlar va tomlar, uyning ichki muhandislik tarmoqlari va kommunikatsiyalari, bir nechta xonadonlarga xizmat ko'rsatadigan xonadon ichida yoki tashqarisida joylashgan mexanik, elektr, sanitariya-texnika va boshqa jihozlar va qurilmalar.

60.

Yozgi xona — ochiq (yarim ochiq) yoki oynali, isitilmaydigan, issiq mavsumda dam olish va maishiy ehtiyojlar uchun mo'ljallangan xona; yozgi xonalar quyidagi turlarga bo'linadi: veranda, lodjiya, terrasa, balkon, an'anaviy ayvonlar va yopiq hovlilar va boshqa turdagi yozgi joylar⁶⁶.

Terrasa — binoga ilova qilingan ochiq yoki yopiq hovli (maydon) bo'lib, dam olish uchun mo'ljallangan, shu jumladan pastroq qavat tomida joylashgan terras ham⁶⁷.

Binoning va inshootning fasadining eskiz loyihasi — binoning va inshootning asosiy va yon fasadlarining rangli ko'rinishini aks ettiruvchi arxitektura chizmasi bo'lib, fasadga kiritiladigan o'zgarishlar natijasi haqida to'liq tasavvur beradi; ushbu loyiha binoning va inshootning o'zgarishlardan oldingi asosiy va yon fasadlarining rangli fotosuratlar bilan to'ldiriladi⁶⁸.

Vakolatli organ — Qoraqalpog'iston Respublikasi Arxitektura va qurilish davlat qo'mitasi, viloyatlar va Toshkent shahar arxitektura va qurilish bosh boshqarmalari, binoning va inshootning tashqi ko'rinishini (fasad ta'miri) o'zgartirishni muvofiqlashtiruvchi organlar⁶⁹.

Bino — yuk ko'taruvchi, chegaralovchi yoki birikma konstruksiyalardan iborat bo'lib, yopiq hajm hosil qiluvchi, funksional maqsadiga qarab odamlar yashashi yoki bo'lishi, shuningdek turli ishlab chiqarish jarayonlarini amalga oshirish uchun mo'ljallangan qurilish tizimi⁷⁰.

3.3. Binoning kirish guruhlarining elementlarining tipologiyasi **Tugatish**

– jabhaning materiallari va dekorativ qoplamalari.

Ayvon – kirish eshigi oldidagi funksional maydon, shu jumladan, zinapoya va platforma. Subtiplar: pastki qavatga tushish, balandligi 0,15 m gacha bo'lgan ayvon, balandligi

⁶⁵ O'zbekiston Respublikasi Qonuni, 2019 yil 7 noyabr, ZRU-581 "Ko'p kvartirali uylarni boshqarish to'g'risida".

⁶⁶ Qurilish normalari va qoidalar (ShNK 2.08.01-19) "Yashash binolari". O'zbekiston Respublikasi Arxitektura va qurilish davlat qo'mitasi. Rasmiy nashr, Toshkent, 2019.

⁶⁷ Qurilish normalari va qoidalar (ShNK 2.08.01-19) "Yashash binolari". O'zbekiston Respublikasi Arxitektura va qurilish davlat qo'mitasi. Rasmiy nashr, Toshkent, 2019.

⁶⁸ Binoning va inshootning tashqi ko'rinishini o'zgartirish (fasad ta'miri) tartibini muvofiqlashtirish to'g'risidagi nizom, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori № 70, 2016 yil 9 mart.

⁶⁹ Binoning va inshootning tashqi ko'rinishini o'zgartirish (fasad ta'miri) tartibini muvofiqlashtirish to'g'risidagi nizom, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori № 70, 2016 yil 9 mart.,

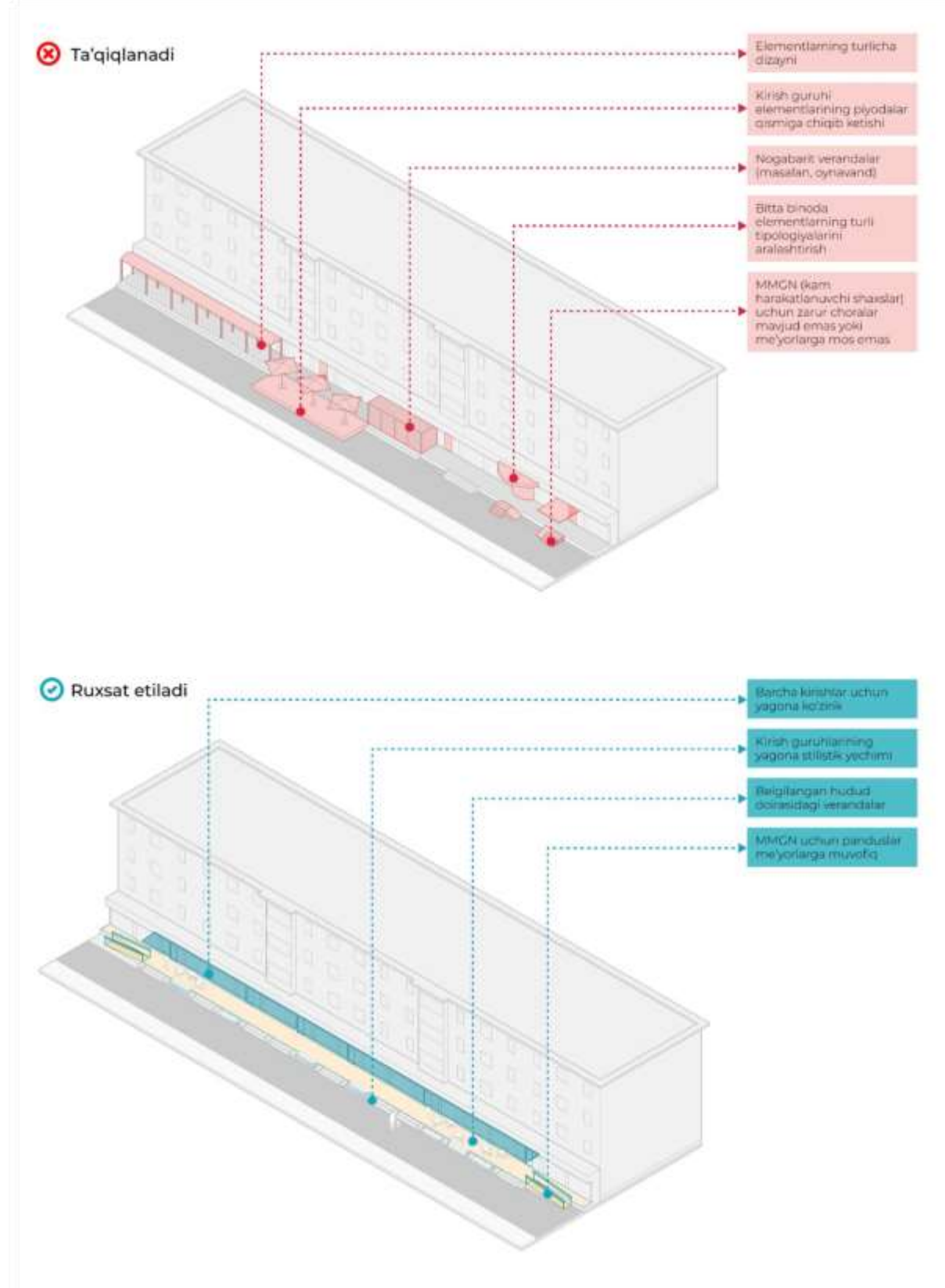
⁷⁰ Binoning va inshootning tashqi ko'rinishini o'zgartirish (fasad ta'miri) tartibini muvofiqlashtirish to'g'risidagi nizom, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori № 70, 2016 yil 9 mart.

0,15-0,45 m bo'lgan ayvon, balandligi 0,45-0,75 m bo'lgan ayvon, balandligi 0,150,75 m bo'lgan burchakli ayvon, balandligi 0,75 m dan yuqori bo'lgan ayvon.

Terraslar – pastki turlari: kichik terraslar, o'rta terraslar, katta terraslar.

Kanoplar – kirishni yog'ingarchilikdan himoya qiladigan dizayn. Materiallar: shisha, polikarbonat, metall va boshqa barqaror materiallar.

Eshiklar – birinchi qavatdagi bino yoki tijorat maydoniga kirish va chiqishni ta'minlaydigan kirish guruhining elementi. Materiallar: shisha, metall, kompozit yechimlar.

3.4. Talablar va tavsiyalar

3.4.1. Kirish guruhlari elementlarining barcha turlari uchun

Talablar:

- Binoning kirish guruhlari yagona uslubda bezatilgan; visorlarni qurishda vakolatli organ tomonidan tasdiqlangan fasadning eskiz loyihasiga mos keladigan yagona me'moriy yechim taqdim etiladi.⁷¹
- **Terraslarga** belgilangan hududda 2.1-bandga muvofiq ruxsat beriladi.
- **MGn uchun rampalar** – bu kam harakatlanadigan aholi guruhlari mavjudligini ta'minlash uchun standartlarga muvofiq majburiy qurilma.⁷²**Taqiqlar:**
- **Elementlarning turli xil dizayni** – kirish guruhlarining dizayni jabhaning eskiz pasportiga muvofiq bir xil uslubda saqlanishi kerak.
- **Elementlarning piyodalar qismiga chiqishi** – 2.1-bandga muvofiq piyodalar qismini yopish yoki chigallashtirish taqiqlanadi. Jamoat maydoni zonalarini funksional tashkil etish ham tavsiya etiladi.
- **Katta o'lchamdagi terraslar** – shu jumladan, belgilangan o'lchamlarga mos kelmaydigan sirlangan verandalar va terraslar.

3.4.2. Tugatish

Talablar:

- **Standartlarga** muvofiqligi – fasadni bezatish materiallari me'moriy ko'rinishning yaxlitligini ta'minlab, ko'cha dizayn kodining tasdiqlangan standartlariga javob berishi kerak.
- **Mavjud binolar** – restavratsiya asl materiallardan foydalangan holda jabhaning eskiz pasportiga muvofiq amalga oshiriladi. Tarixiy obyektlar uchun me'moriy loyihani hisobga olgan holda tiklash loyihasi ishlab chiqilmoqda va muvofiqlashtirilmoqda.
- **Yangi binolar** – tugatish materiallari rang, to'qima va uslubni hisobga olgan holda dizayn kodi bo'yicha tanlanadi. Fasad pasporti ish boshlanishidan oldin ishlab chiqiladi va tasdiqlanadi.
- **Nazorat** – jabhalar loyihalari shahar atrof-muhit standartlariga muvofiqligi uchun majburiy ravishda tasdiqlanishi kerak.
- **Haqiqiylikni saqlash** – fasadning asl rangi va uslubi fasadning eskiz pasportiga muvofiq saqlanishi kerak. **Tavsiyalar:**
- Kirish guruhlari binoning jabhasi materiallariga o'xshash ranglar va materiallarda (fasad pasportiga muvofiq) tavsiya etiladi.
- Bir xil jabhadagi barcha kirish guruhlari bir xil pardozlash materiallaridan foydalangan holda bitta uslubda bezatilgan bo'lishi kerak. **Taqiqlar:**
- Bir xil jabhada bir nechta turli xil materiallar va tugatish ranglarini qo'llash.
- Binoning jabhasi pasportiga mos kelmaydigan bezaklardan foydalanish.
- Fasad pasporti kelishuvidan o'tmagan materiallar yoki yechimlardan foydalanish.

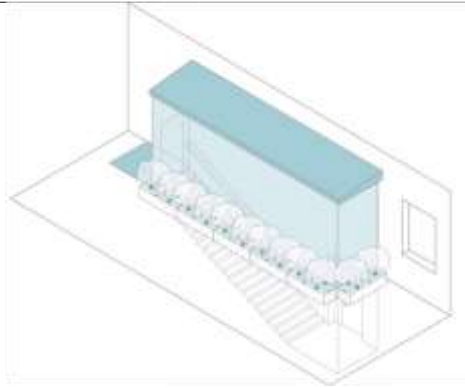
3.4.3. Ayvon

Ruxsat etilgan tipologiyaga qo'yiladigan talablar:

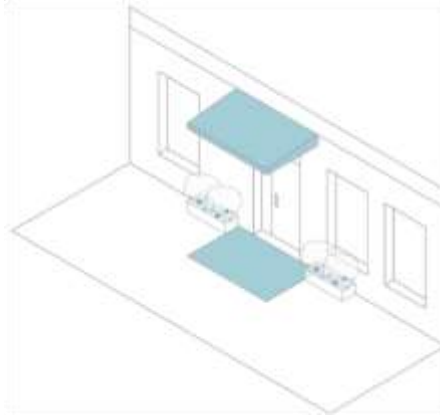
- **Pastki qavatga tushish:** asosiy kirish joylaridan alohida chuqur orqali yopiq kirish joyi, tushish har qanday ob-havo sharoitida qulay va xavfsiz bo'lishi kerak, zinapoyalarning kengligi kamida – 0,9 m.

⁷¹ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 9-martdagi 70-sonli qarori bilan tasdiqlangan Bino yoki inshootning tashqi ko'rinishidagi o'zgarishlarni (jabhani ta'mirlash) muvofiqlashtirish tartibi to'g'risidagi nizom.

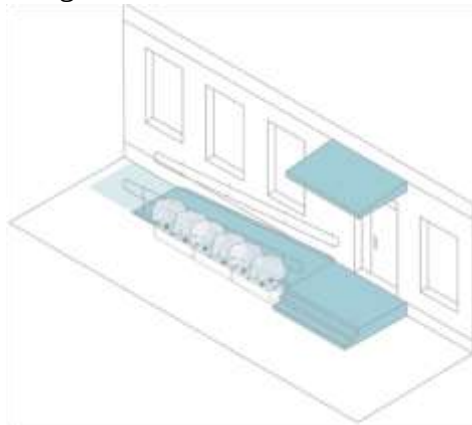
⁷² SHNK 2.07.02-07 Harakati cheklangan odamlarning ehtiyojlarini hisobga olgan holda muhitni loyihalash.

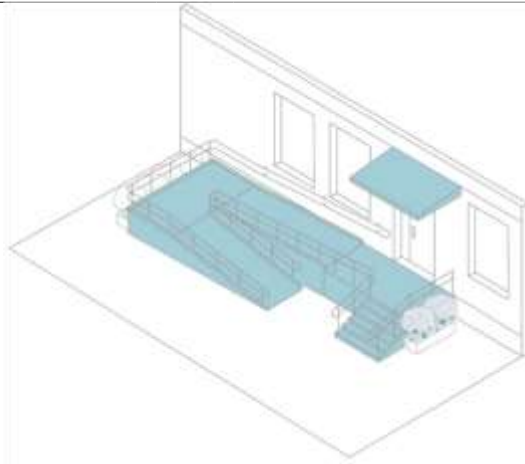
- **Balandligi 0,15 m gacha bo'lgan ayvon:** rampasiz kirishga ruxsat beriladi, eshik oldidagi platforma – jabhadan kamida 1,5 m kenglikda va kamida 2,2 m uzunlikda.

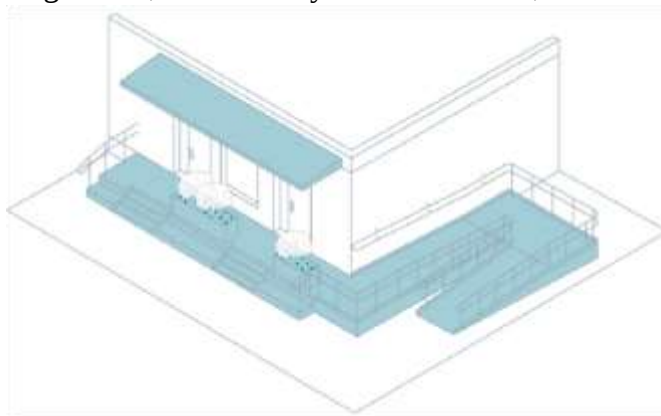
- **Balandligi 0,15–0,45 m bo'lgan ayvon:** ikki darajali tutqichli rampa bilan jihozlangan. Rampaning qiyaligi 8% dan oshmaydi (5-8% tavsiya etiladi). Rampaning kengligi: minimal – 0,9 m; tavsiya etilgan – 1 m dan.

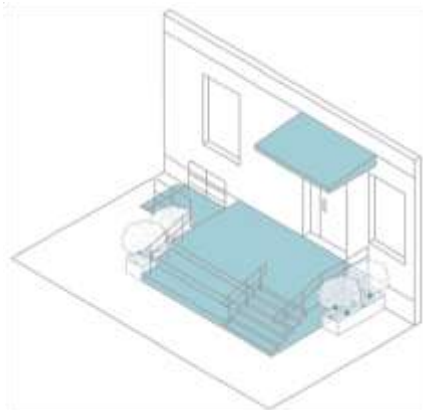
- **Balandligi 0,45-0,75 m bo'lgan ayvon:** rampa ikki darajali tutqichli bir nechta qismlardan iborat. Rampaning kengligi: minimal – 0,9 m; tavsiya etilgan – 1 m dan, rampaning bitta qismining maksimal uzunligi – 9 m. Har bir qismning oxirida kamida 1,5 m uzunlikdagi burilish maydoni bo'lishi kerak.

- **Balandligi 0,15–0,75 m bo‘lgan burchakli ayvon:** rampa binoning oxirida joylashgan. Rampaning kengligi: minimal – 0,9 m; tavsiya etilgan – 1 m dan, bitta qismning maksimal uzunligi – 9 m, burilish maydoni kamida – 1,5 m.

- **Balandligi 0,75 m dan ortiq bo‘lgan ayvon:** rampa o‘rniga mexanik ko‘targich ishlatiladi. Ko‘targichning minimal o‘lchamlari 800×1250 mm. ko‘targichning tavsiya etilgan o‘lchamlari 1100×1400 mm.

Qanot dizayni uchun umumiy talablar:

- Bosqichlarning balandligi **150 mm dan oshmaydi.**
- Bosqichlarning kengligi kamida **300 mm.**
- Old eshik oldidagi platformaning kengligi kamida **1200 mm.**
- Verandaning balandligi **300 mm dan oshganda panjara talab qilinadi.**
- Barcha ayvonlar xavfsiz va qulay kirishni ta'minlashi kerak, shu jumladan, tutqichlar va sirpanishga qarshi qoplamalardan foydalanish.
- Qanotlarni joylashtirish-qat'iy ravishda B3 zonasida, R 2.1 ga muvofiq – “zonalarining funksional tashkil etilishi”.

- Bitta bino ichida joylashgan barcha tijorat binolarining ayvonlari bir xil pardozlash materiallari yordamida va binoning me'moriy yaxlitligini ta'minlaydigan jabhaning eskiz pasportiga muvofiq bezatilishi kerak.

Umumiy tavsiyalar:

- **Tabiiy tosh** – granit, marmar, qumtosh.
- **Beton** – tugatish yoki plitka bilan qoplangan.
- **Seramika plitalari** – sovuqqa chidamli va toymasin.
- **Metall** (zanglamaydigan po'lat, alyuminiy) – panjara va ramka uchun.
- Tavsiya etiladi: sirpanishga qarshi prokladkalar, teksturali plitalar, rezina gilamchalar.
 - Bitta jabhadagi barcha ayvonlarni **bitta rang va materialda bajarish tavsiya etiladi.**

Taqqiqlar:

- **Rampaning g'ayritabiiy qiyaligi** 8 % dan oshadi.
- **Rampalarda tutqichlarning yo'qligi.**
- **O'tkir qirrali** yoki sirpanishga qarshi qoplamali qadamlar.
- Kirish joyi bo'lmagan yoki kirish joyi oldida kengligi yetarli bo'lmagan ayvon.
- Binoning me'moriy uslubiga zid bo'lgan mos kelmaydigan materiallar yoki elementlardan foydalanish.
- **Fasad va derazalarning me'moriy tafsilotlarini chalkashtirib yuborish yoki qoplash.**
- Fasadning eskiz pasportiga mos kelmaydigan materiallar bilan tugatish. 3.4.4. Terraslar

Terraslar uchun umumiy talablar:

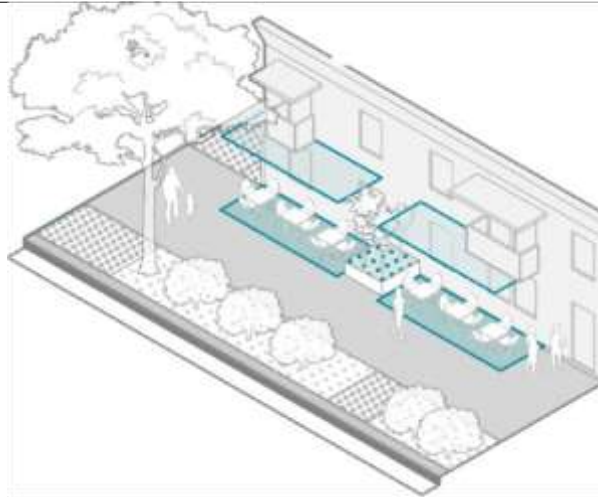
- Terraslar qat'iy ravishda B3 bufer zonasida piyodalar qismi va binoning jabhasi o'rtasida joylashgan bo'lib, piyodalar yo'lakchasiga kira olmaydi P 2.1. "Jamoat maydoni zonalarini funksional tashkil etish".
- Kichik terraslar uchun o'lchamlar: kengligi **1,5 m dan.**
- O'rta terraslar uchun o'lchamlar: kengligi **2,5 m dan.**
- Katta terraslar uchun o'lchamlar: kengligi **4 m dan.**

Umumiy tavsiyalar:

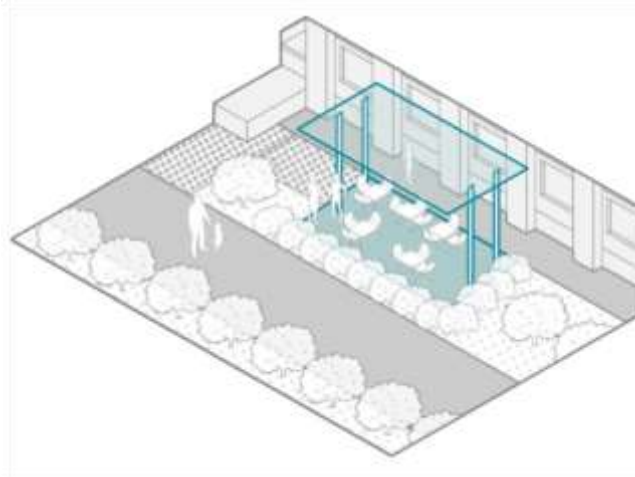
- Sovutish uchun dekorativ obodonlashtirish va boshqa mikroiklim yechimlaridan foydalanish.
- **Materiallar:** yog'och, metall, kompozit materiallar, shisha, namlikka chidamli qoplamalar.
- **Tugatish:** namlikka chidamli va bardoshli qoplamalar – plitkalar, terras taxtasi.
- **Dekor:** o'simliklar bilan ekish, vertikal bog'dorchilik.
- **Yoritish:** atmosfera va xavfsizlik uchun energiya tejaydigan chiroqlar (LED).

Ruxsat etilgan tipologiyaga qo'yiladigan talablar:

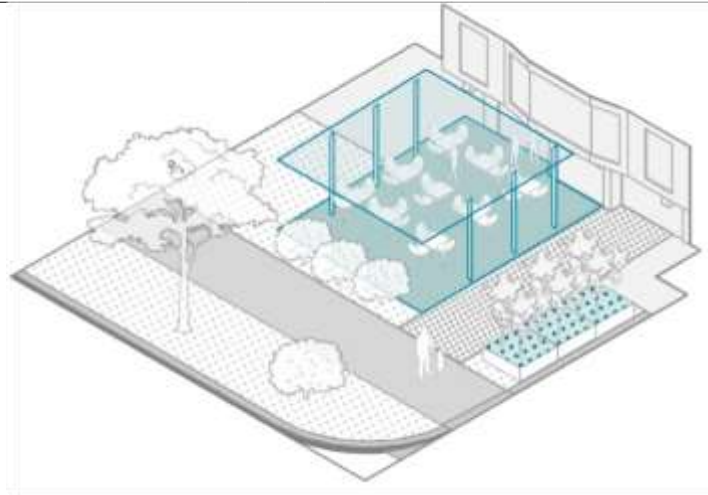
- **Kichik terraslar:** bir qator ustunlar bilan ixcham dizayn. Kichik qo'shni hududga ega bo'lgan tor yo'laklar va binolarning jabhalari uchun javob beradi. O'lchamlari: kengligi – 1,5 - 2 m; uzunligi – 3-6 m. Ilova: tor yo'laklar yoki kichik qo'shni hududga ega binolarning jabhalari. **Hudud tipologiyasi: barchasi.**

- **O'rta terraslar:** ikki qatorli stollı joy. Yuqori trafikli restoran va kafelar uchun mo'ljallangan. U piyodalar yo'laklarining kengroq joylarida yoki savdo maydonchalarida joylashgan. O'lchamlari: kengligi – 2,5-3,5 m; uzunligi – 4-10 m. **Ilova:** savdo yoki restoran zonalariga ulashgan keng yo'laklar. **Hudud tipologiyasi:** U1 va M1-M2 dan tashqari barchasi.

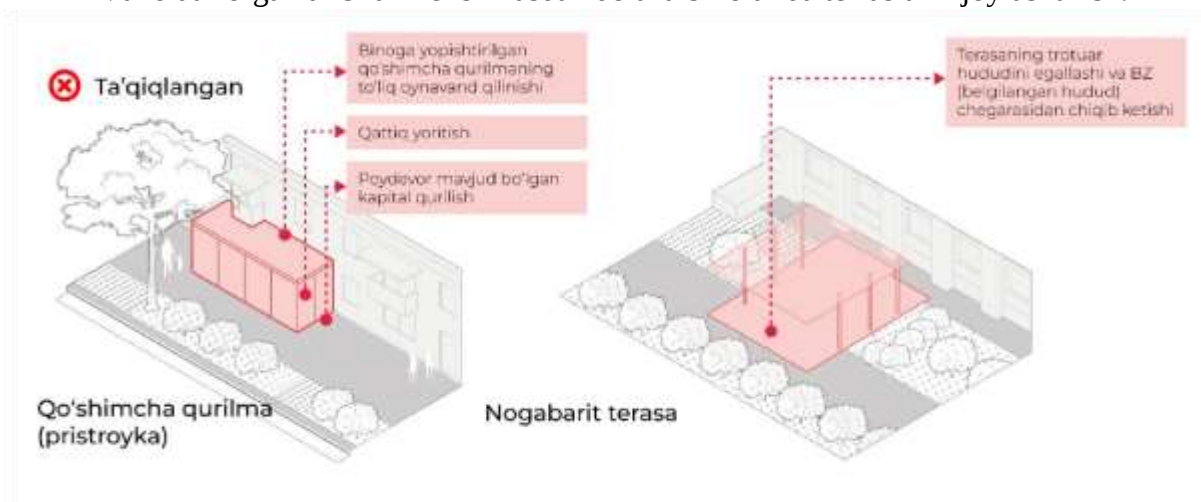

- **Katta terraslar:** bar taymerlari, dekorativ obodonlashtirish, sahna ko'rinishlari kabi qo'shimcha elementlarni o'z ichiga olishi mumkin. Shahar muhitiga uyg'un tarzda birlashtirilishi va tumanning me'moriy xususiyatlarini hisobga olishi kerak. O'lchamlari: kengligi – 4-6 m; uzunligi – 6-15 m va undan ko'p. **Ilova:** yirik restoranlar, gastronomik majmualar, tadbirlar o'tkaziladigan joylar. **Xususiyat:** piyodalar uchun kengligi kamida 2,5–3 m bo'lgan o'tish joyini ta'minlash. **Hududlarning tipologiyasi:** U1, U2, M1, m2, M6, M8, R5 dan tashqari barchasi.

Taqiqlar:

- **Ochiq terraslar o‘rniga binolarga verandalar, sirlangan yoki ko‘r qo‘shimchalar.**
- Piyodalar yo‘lakchasining minimal piyodalar qismiga yoki ruxsat etilgan veranda tipologiyasining o‘lchamlaridan tashqariga chiqadigan katta o‘lchamli tuzilmalar – 2-bandga muvofiq B3 chegaralaridan tashqarida piyodalar qismida terrastani joylashtirish taqiqlanadi. (“Jamoat maydoni zonalarini funksional tashkil etish”)
- Tijorat binolarining terraslarida fasadning eskiz loyihasi doirasida vakolatli organ bilan oldindan kelishmasdan, shahar muhitiga mos kelmaydigan yorqin, kislotali ranglardan foydalanish taqiqlanadi.⁷³
- Shamol shikastlanishiga moyil bo‘lgan beqaror tuzilmalar yoki mebellardan foydalanish.
- Vakolatli organlar bilan kelishmasdan deraza binolarida terraslarni joylashtirish.⁷⁴

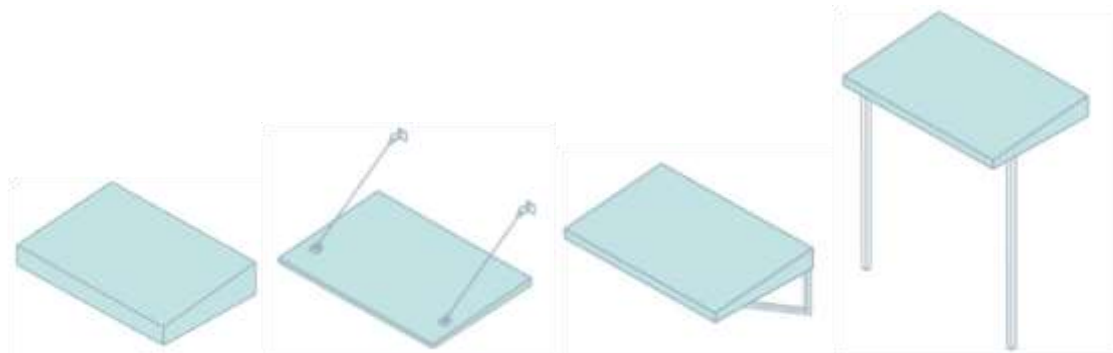
3.4.5. Kanoplar

Umumiy talablar

⁷³ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 9-martdagi 70-son qaroriga muvofiq, fasad rangini o‘zgartirish (maydonning 25 % dan ortig‘i) vakolatli organning dastlabki fasad dizayni orqali tasdiqlanishini talab qiladi. Ushbu qoida, shuningdek, ko‘chadan ko‘rinadigan elementlar, jumladan, terraslar kabi fasadlarga ham tegishli..

⁷⁴ O‘zbekiston Respublikasining “Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to‘g‘risida”gi Qonuniga (2001-yil 30avgustdagi 269-II-son) muvofiq, me‘moriy va vizual o‘zgarishlarni o‘z ichiga olgan har qanday o‘zgarishlar Madaniyat vazirligi yoki boshqa vakolatli organlar tomonidan tarixiy va madaniy ekspertizadan o‘tkazilishi va tasdiqlanishi kerak.

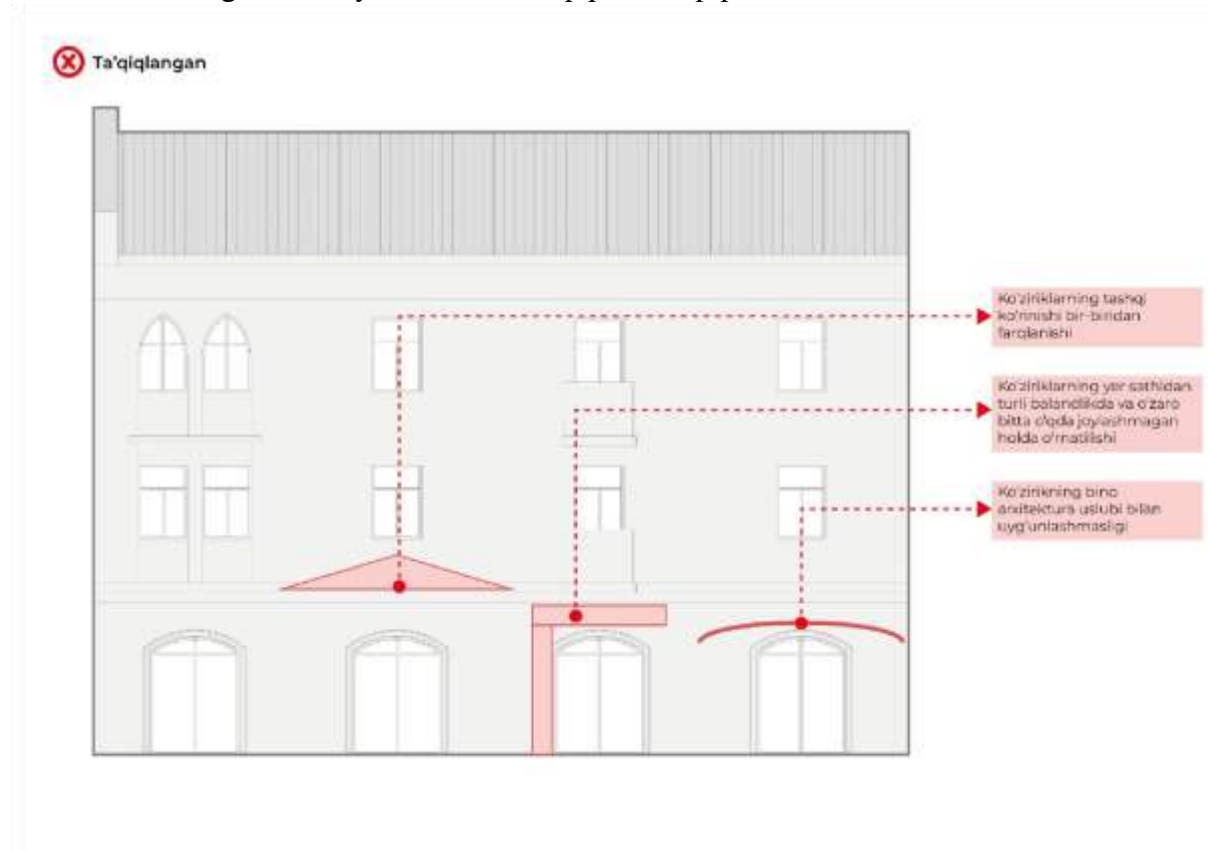
- Bitta bino ichida joylashgan barcha tijorat binolarining soyabonlari bir xil pardoqlash materiallari yordamida va me'moriy yaxlitlikni ta'minlaydigan jabhaning eskiz pasportiga muvofiq bezatilishi kerak.
- **O'lchamlari** – Visorning chiqishi 1,5-2 m (yopiq galereyalar bundan mustasno). Visor piyodalar yo'lakhasining yarmidan ko'pini qoplamasligi kerak.
- **Yuk** – tuzilmalar mintaqaning iqlim sharoitini hisobga olgan holda shamol va qor yuklari uchun mo'ljallangan bo'lishi kerak.
- **Joylashuv** – Visorning pastki qirralari yer sathidan kamida 2,5 m. Qo'shni visorgacha bo'lgan minimal masofa 3 m. bitta bino ichida joylashgan turli tashkilotlarning visorlari bitta gorizontal o'qqa joylashtirilishi kerak, bu esa jabhaning yagona me'moriy darajasi va vizual uyg'unligini ta'minlaydi.
- **Tom yopish** – metall plitkalar, gofrokarton, shisha.
- **Ramka** – metall-po'lat, alyuminiy, soxta elementlar. Yog'och-antiseptiklar va namlikka chidamli birikmalar bilan ishlov berilgan. **Ruxsat etilgan tipologiyaga qo'yiladigan talablar:**
- **Yashirin ichki o'rnatish** – Visor toza ko'rinishni ta'minlaydigan yashirin elementlar bilan o'rnatiladi.
- **Vantalardagi Visor** – po'lat kabellar yoki zanjirlar bilan osilgan tuzilmalar bilan birlashtirilgan. Yengil zamonaviy jabhalar uchun javob beradi.
- **Qavslardagi Visor** – konsol elementlari yordamida o'rnatiladi. Tavsiya etilgan ramka materiali metall profildir.
- **Qo'llab-quvvatlanadigan Visor** – vertikal ustunlar bilan qo'llab-quvvatlanadi. U faqat podvalga kirish joylarini yopish uchun ishlatiladi. Ramka metall profildan tavsiya etiladi.

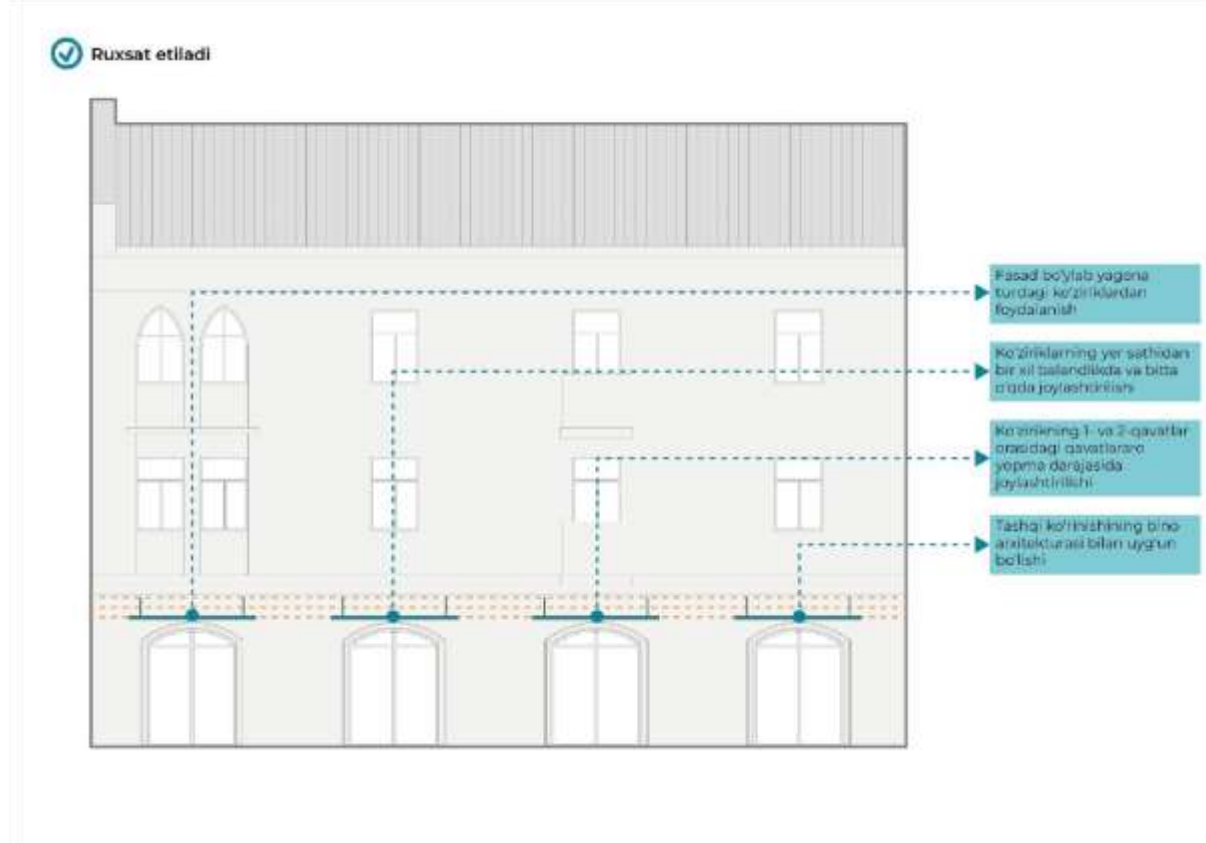

Taqiqlar:

- **Reklama** – reklama tuzilmalarini shiyponlarga joylashtirish **taqiqlanadi**.
- **Yoritish** – miltillovchi orqa yorug'lik effektlaridan foydalanishga yo'l qo'yilmaydi.
- **Katta o'lchamdagi shiyponlar** – balandligi jabhadan 2 m dan oshadigan shiyponlarni o'rnatish taqiqlanadi.
- **Polikarbonat soyabonlari** – polikarbonatni shahar muhitining estetikasiga mos kelmasligi sababli tom yopish materiali sifatida ishlatish taqiqlanadi.
- **Binoning old tomonining eskiz pasporti bilan mos kelmaydigan shiyponlar** – bino old tomonining tasdiqlangan eskiz pasportiga mos kelmaydigan shiyponlarni o'rnatish taqiqlanadi. Barcha yangi me'moriy yechimlar, shu jumladan shiyponlarning dizayni va rang sxemasini almashtirish yoki o'zgartirish, belgilangan tartibda vakolatli organlar bilan majburiy ravishda kelishilishi kerak.
- **Bir xil jabhada turli xil soyabon tipologiyalarining kombinatsiyasi** – bitta binoda har xil turdagi shiyponlarni joylashtirish qabul qilinishi mumkin emas. Fasaddagi barcha visorlar bir xil darajada bo'lishi va bitta tipologiyada bajarilishi kerak.

- **Ko'zni qamashtiruvchi effekt** – ko'zgu yuzasi yoki yuqori aks ettiruvchi qoplamalardan foydalanish taqiqlanadi, bu esa porlashni yaratadi.
- **Xavfsizlikni buzish** – belgilangan hududdan tashqariga chiqadigan va piyodalar yoki transport uchun to'siqlar yaratadigan tuzilmalar taqiqlanadi.
- Fasadning me'moriy elementlarini qoplash taqiqlanadi.

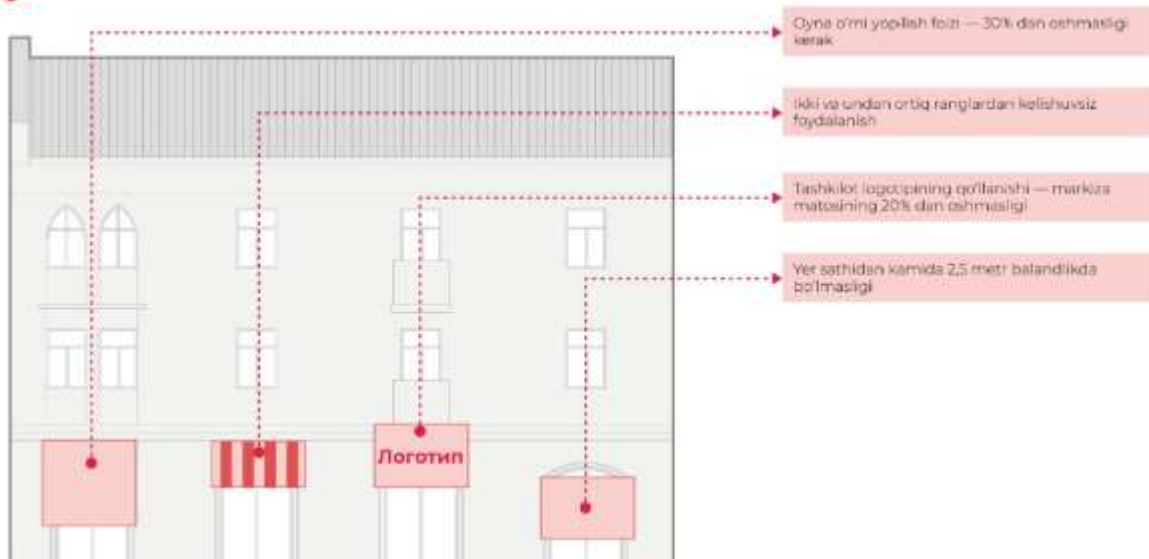

3.4.6. Markizlar

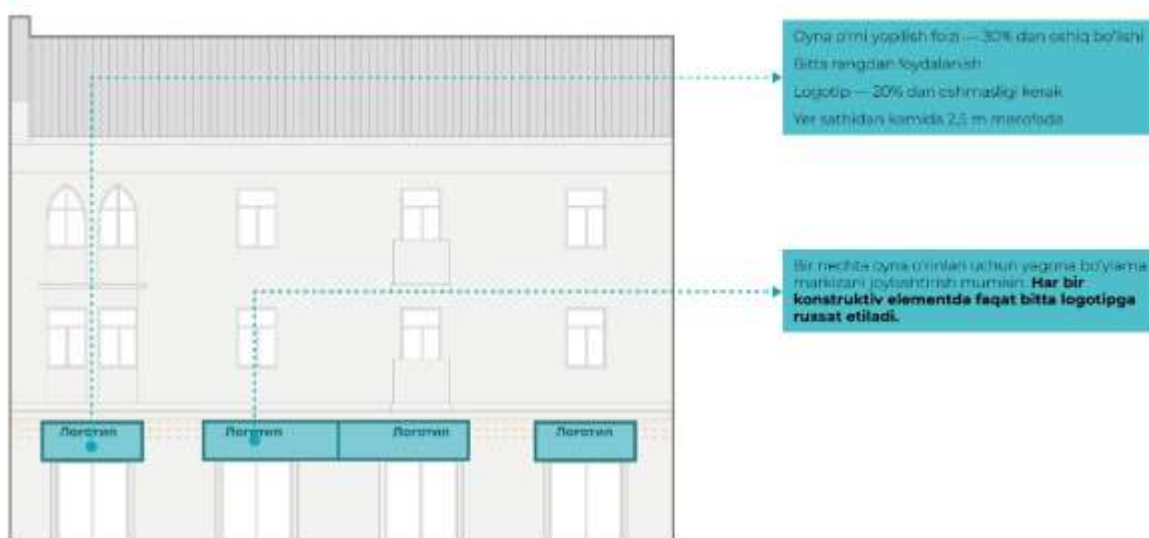
Umumiy talablar

- Markizni olib tashlashning maksimal chuqurligi – **1,5 m.**
- Markizning maksimal kengligi – **deraza ochilishi yoki kirish zonasi doirasida bo'ladi.**
- Neytral ranglarning monofonik markizlariga (binoning old tomoniga mos ravishda) kelishuvsiz ruxsat beriladi. Yorqin qarama-qarshi ranglar, murakkab sxemalar va chizmalar vakolatli organlarda muvofiqlashtirishni talab qiladi.
- Bir xil jabhada bir nechta markizlarni o'rnatishda ular balandligi, o'lchamlari va mahkamlash usuli bilan bir xil bo'lishi kerak, bu bino dizaynining vizual yaxlitligi va me'moriy birligini ta'minlaydi.
- Deraza ochilishini markiz bilan yopish – **30% dan oshmasligi kerak.**
- Tashkilot logotipi **tuval maydonining 20% dan oshmaydi. Taqiqlangan**
- O'rnatish yoritgichli – markiz.
- Markizani fasadning dekorativ elementlariga mahkamlash.
- Deraza ochilishining yopilish foizi 30 % dan oshmaydi.
- Tashkilot logotipini qo'llash – markiza maydonining 20 % dan oshmasligi kerak.
- Uchta rangdan foydalanish taqiqlanadi. Dizayn kodi palitrasiga mos kelmasa, markali, yorqin ranglar, shuningdek naqsh va chizmalar taqiqlanadi.
- Markiz fasadning dekorativ elementlariga mahkamlash.

❌ Ta'qiqlanadi

✅ Ruxsat etiladi

3.4.6. Eshiklar

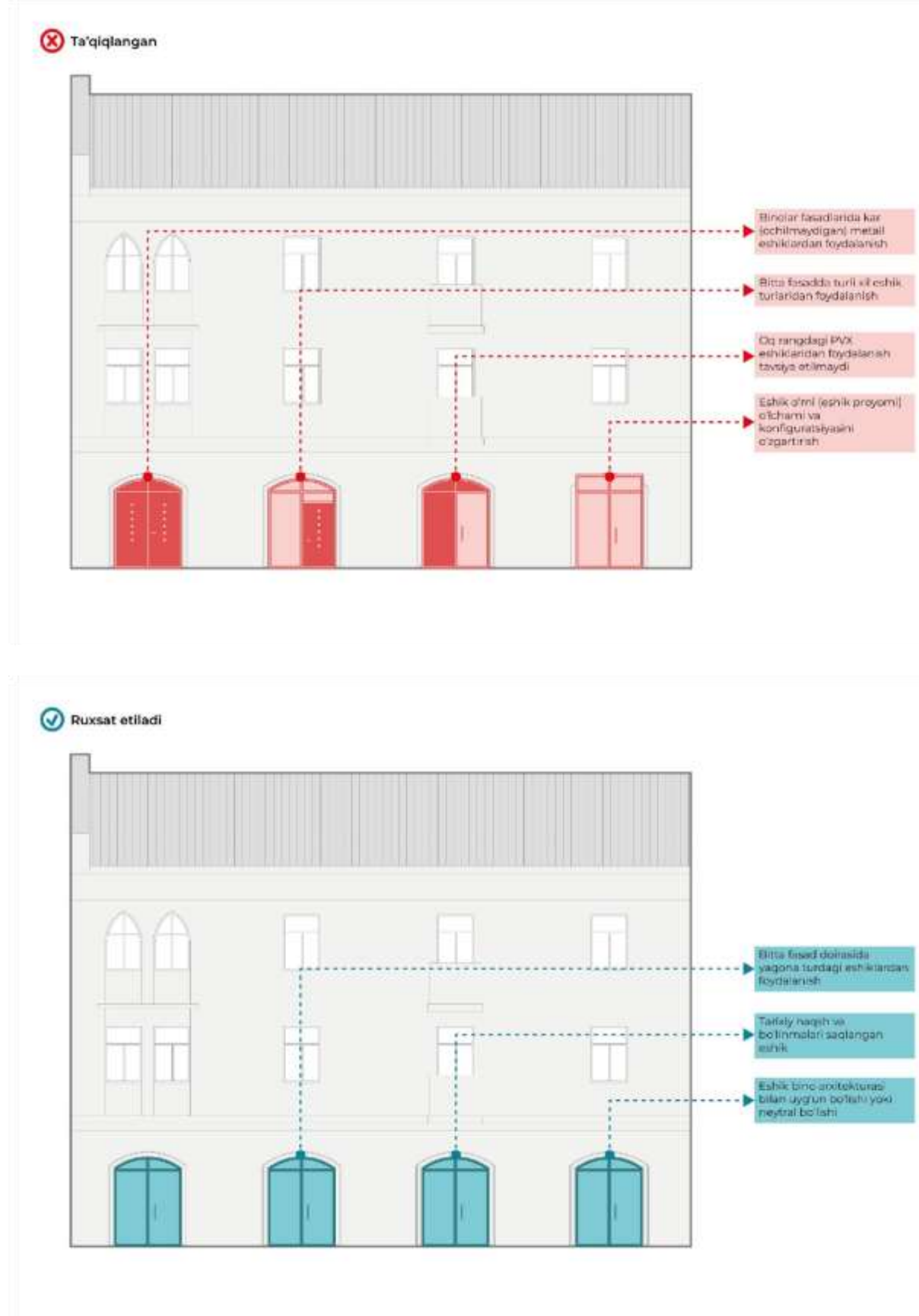
Umumiy talab – bitta bino jabhasi ichidagi eshiklarning bir turi.

Ruxsat etilgan tipologiyaga qo'yiladigan talablar:

- **Ikki oynali oynali alyuminiy eshik** – shaffof eshiklar, oynalar foizi 60 dan 90 % gacha. Materiallar – yuqori quvvatli alyuminiy profil va energiya tejaydigan ikki oynali oyna.
- **Tarixiy eshiklar** – tarixiy uylardagi yangi eshiklar bino arxitekturasini bilan birgalikda, shuningdek, mavjud tarixiy eshiklar bilan birgalikda tanlanishi kerak (eshikni tegishli idorada muvofiqlashtirish kerak).

Taqiqlangan

- Ko'r PVX eshiklar va oynalar ulushi 60 % dan kam.
- Binoning bir jabhasida turli xil materiallar va eshik turlari.
- Vakolatli organlar bilan kelishmasdan eshikning o'lchamlari va konfiguratsiyasini o'zgartirish.

4. Nokapital savdo nuqtalari va obyektlar

4.1. Tartibga solish obyekti

Savdo obyektlari:

- Savdo nuqtalari va obyektlarining ruxsat etilgan tipologiyasi
- Jamoat maydoni turiga qarab savdo nuqtalari va obyektlarining ruxsat etilgan tipologiyasiga qo'yiladigan talablar va tavsiyalar*

4.2. Atamalar va ta'riflar

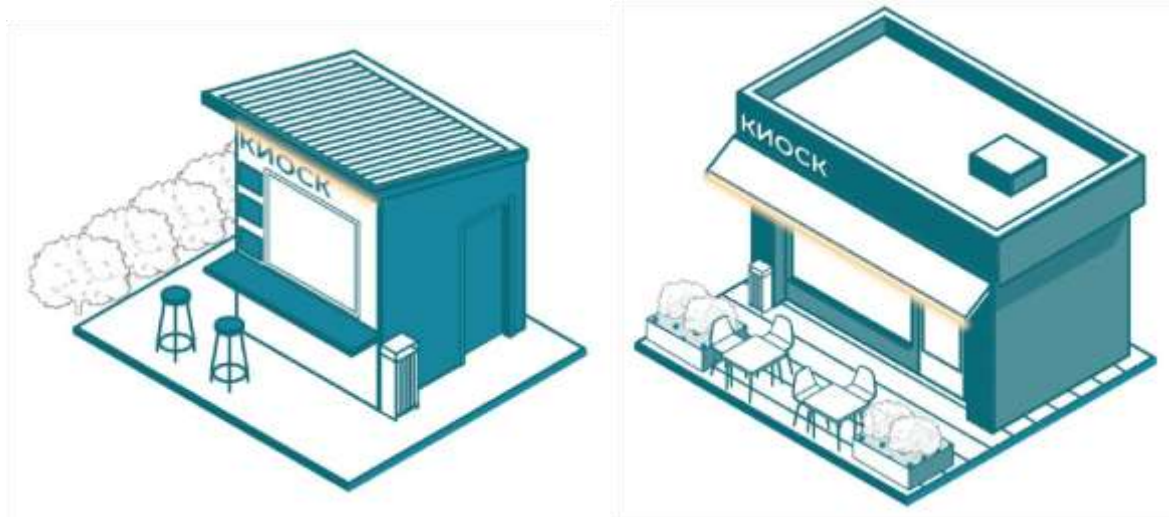
Statsionar savdo nuqtalari – mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan belgilangan joylarda doimiy ravishda joylashgan savdo obyektlari (do'konlar, kiosklar, do'konlar, pavilyonlar, dorixonalar, optika, yoqilg'i quyish shoxobchalari).⁷⁵

Ko'chma savdo obyektlari – vaqtincha joylashtirilgan va mavsumiy yoki maqsadli xarakterga ega bo'lgan, shuningdek, ish kuni tugagandan so'ng obyektni demontaj qilish va ko'chirishni talab qiladigan savdo obyektlari (tovoqlar, hisoblagichlar, chodirlar, avtoullov do'konlari va boshqalar).⁷⁶

4.3. Savdo nuqtalari va obyektlarining tipologiyasi

Kichik o'lchamli statsionar savdo nuqtasi maydoni 10 m² gacha bo'lgan yopiq pavilyon. Asosan, kiosklar, kofe stantsiyalari va savdo do'konlari kabi kichik savdo nuqtalari uchun ishlatiladi.

O'rta o'lchamdagi statsionar savdo nuqtasi 10 dan 25 m² gacha bo'lgan yopiq pavilyon. Kichik kafelar, mini-do'konlar va xizmat ko'rsatish punktlari uchun javob beradi.

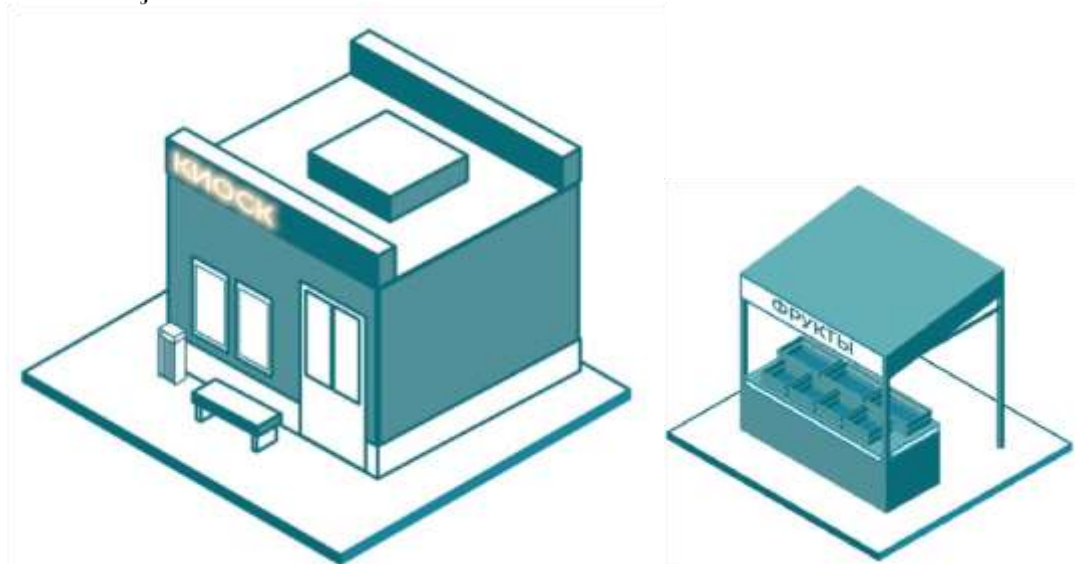
Norasmiy statsionar savdo nuqtasi – bu odatiy yechimlardan tashqariga chiqadigan, ammo dizayn kodi qoidalariga tayanadigan yopiq pavilyonlar. Materiallar, ranglar va o'lchamlar o'rnatishning o'ziga xos joyiga qarab farq qiladi, maydoni 20-25 m² dan oshmaydi.

Ochiq ko'chma savdo obyekti maydoni 10 m² gacha bo'lgan ochiq konstruksiya. Standartlashtirilgan, 3 ta kichik turga ega. Xaridorlarga qulay kirish va tovarlarning yaxshi ko'rinishini ta'minlaydi. Bozorlar, shuningdek mavsumiy, vaqtinchalik yoki bayram

⁷⁵ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012-yil 7-martdagi 65-sonli qarori bilan o'zgartirilgan 3-bandning yettinchi xatboshisi - O'R QHT, 2012-yil, 11-son, 116-modda

⁷⁶ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012-yil 7-martdagi 65-sonli qarori bilan o'zgartirilgan 3-bandning yettinchi xatboshisi - O'R QHT, 2012-yil, 11-son, 116-modda

tadbirlari uchun javob beradi.

4.4. Talablar va tavsiyalar

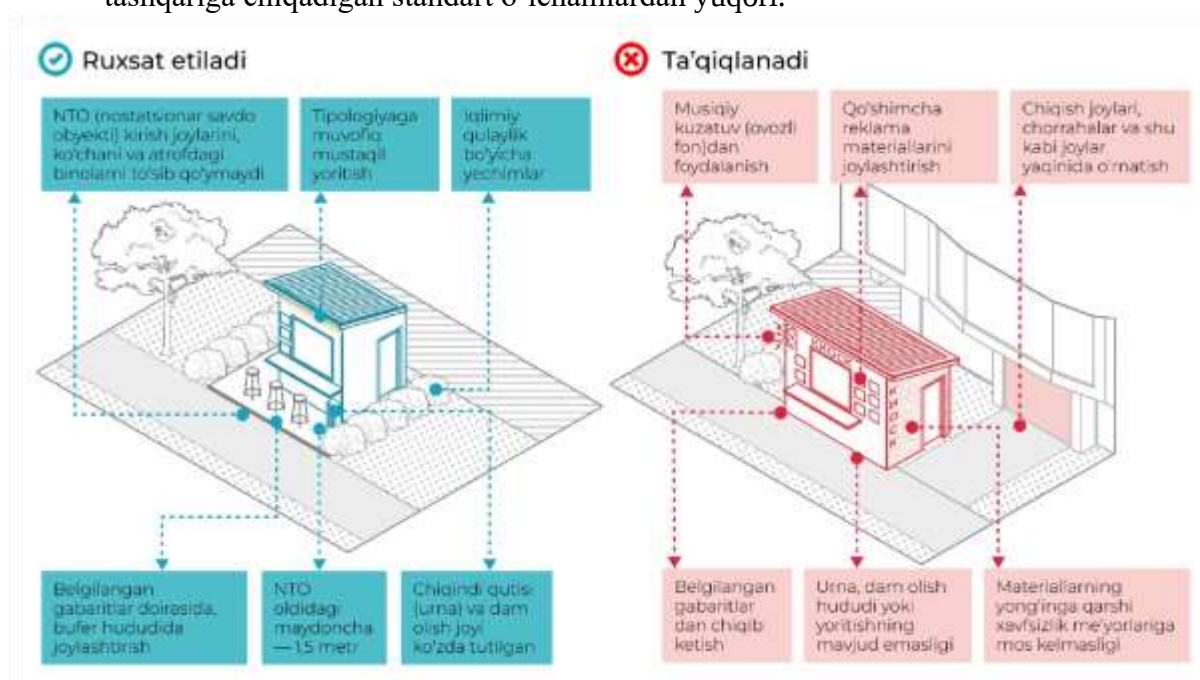
4.4.1. Barcha turdagi savdo nuqtalari va obyektlari uchun

Umumiy talablar

- U1–U7 va P 1– P 5 zonalaridagi savdo nuqtalari va obyektlarning arxitektura yechimi nokapital savdo obyektlari uchun mo'ljallangan tipik yechimlar kataloglariga, yoki mavjud bo'lgan taqdirda, kelishilgan obodonlashtirish dizayn-loyihasi yoki ko'cha dizayn-kodiga muvofiq bo'lishi kerak.
- Chakana savdo shoxobchalari va inshootlari piyodalar yo'lagining piyodalar qismiga mos kelmasligi kerak P 2.1. – "Jamoat maydoni zonalarini funksional tashkil etish", shuningdek binolarga kirish va to'xtash joylari.
- U1–U7 zonalarida joylashtirilganda, savdo nuqtalari va obyektlar fazoviy tipologiya cheklovlariga muvofiq holda, qat'iy ravishda B2 va B3 bufer zonalarida joylashtirilishi lozim.
- Joylashuv **piyodalar va MH uchun qulay kirishni ta'minlashi kerak.**
- Obyekt oldida kamida 1,5 m kenglikdagi saytni ta'minlash kerak.
- Savdo obyekti va infratuzilma obyektlari orasidagi minimal talab qilinadigan masofa **1,5 m.**
- Statsionar savdo shoxobchalari va kommunikatsiyalarning chekinishi belgilangan texnik shartlar va shahar qoidalariga muvofiq bo'lishi kerak. Aniq normalar bo'lmagan taqdirda, ish boshlanishidan oldin vakolatli organlar bilan kelishish kerak.⁷⁷
- Savdo shoxobchalari yoritish tizimlari, avtonom elektr ta'minoti va axlat qutilari bilan jihozlangan.
- Savdo nuqtalariga xizmat ko'rsatish va ularni muntazam tozalash ijarachilar uchun majburiy hisoblanadi. Agar obyektning ijarachisi bo'lmasa, xizmat ko'rsatish va muntazam tozalash mulkdor tomonidan amalga oshiriladi **Tavsiyalar**

⁷⁷ O'zbekiston Respublikasining shaharsozlik standartlari (O'zR UDS) 2.07.01-03 "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlarini rejalashtirish va rivojlantirish"

- Savdo nuqtalarini mikroiklim yechimlari bilan jihozlash: obodonlashtirish, shiyponlar va boshqalar.
- Savdo shoxobchalari yonida dam olish maskanini tashkil etish. **Taqiqlar**
- U1–U7 va P1–P5 zonalarida savdo nuqtalarini tuman hokimliklarining arxitektura bo‘limlari bilan kelishmasdan joylashtirish taqiqlanadi.
- Yong‘in gidrantlari, metro chiqish joylari, chorrahalar va odamlar gavjum joylar yaqinida o‘rnatish, bu evakuatsiyaga to‘sqinlik qiladi.
- Yong‘in xavfsizligi standartlariga javob bermaydigan materiallardan foydalanish.⁷⁸● **Musiqiy akkompanimentdan foydalanish taqiqlanadi.**
- Savdo nuqtalarini kapital qilish taqiqlanadi, ya‘ni poydevorni tashkil qilish.
- Savdo nuqtasida reklama materiallarini joylashtirish taqiqlanadi.
- **Miltillovchi yorug‘lik elementlaridan foydalanish taqiqlanadi.**
- **Brendli pavilyon** – ma‘lum bir brend uslubida to‘liq bezatilgan.
- **Katta va norasmiy pavilyonlar** – rejalashtirish tavsiyalarida nazarda tutilgan zonadan tashqariga chiqadigan standart o‘lchamlardan yuqori.

	Kichik o'lchamli	O'rta o'lchamli norasmiy	savdo ochiq pavilyoni
--	------------------	--------------------------	-----------------------

⁷⁸ 1997-yil 1-iyulda tasdiqlangan "Ko'p odamlar to'planadigan ob'ektlar uchun yong'in xavfsizligi qoidolari" (ro'yxatga olish raqami 354)

Markaziy ko'chalar U1	Ruxsat berilgan- U1 uchun asosiy turi. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun 4 m kenglikda. Joylashtirish bosqichi 30 metrdan oshmaydi.	Taqiqlangan, ammo piyodalar zonasining me'yoriy kengligiga rioya qilingan taqdirda alohida istisnalar mumkin.	Taqiqlangan.	Taqiqlangan.
Markaziy ko'chalar U2	Ruxsat berilgan- U2 uchun asosiy turi. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun 4 m kenglikda. Joylashtirish bosqichi 30 metrdan oshmaydi.	Ruxsat berilgan- U2 uchun asosiy turi. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun 4 m kenglikda. Joylashtirish bosqichi — 50 metrdan oshmaydi.	Taqiqlangan.	Taqiqlangan.
Periferik ko'chalar U3, U4 va U7	Ruxsat berilgan — U3 va U4 uchun asosiy turi. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun 2,5 m kenglikda. Joylashtirish bosqichi	Ruxsat berilgan — U3 va U4 uchun asosiy turi. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun 2,5 m kenglikda. Joylashtirish bosqichi — 60 metrdan	Ruxsat berilgan — standartlardan keyin ikkinchi ustuvorlik. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun 2,5 m kenglikda. Joylashtirish	Ruxsat berilgan — lekin faqat vaqtinchalik tadbirlar uchun va piyodalar zonasi uchun 2,5 m kenglikda.

	40 metr dan oshmaydi.	oshmaydi.	bosqichi — kamida 70 metrni tashkil qiladi.	
U5 piyodalar ko'chasi va U6 shahar maydonlari U1 ga o'xshash	Piyodalar zonasi uchun 6 m kenglikda va joyning umumiy konsepsiyasini hisobga olgan holda.	Xuddi shunday U2 , lekin piyodalar zonasi uchun 6 m kenglikda va joyning umumiy konsepsiyasini hisobga olgan holda.	O1-5 ga o'xshash , lekin piyodalar zonasi uchun 6 m kenglikda va joyning umumiy konsepsiyasini hisobga olgan holda.	Xuddi shunday U1 , lekin piyodalar zonasi uchun 6 m kenglikda va joyning umumiy konsepsiyasini hisobga olgan holda.
M 1 - M 8 Mahallasi	U3-4 ga o'xshash.	U3-4 ga o'xshash.	U3-4 ga o'xshash.	Taqiqlangan , ammo hovli ichidagi vaqtinchalik tadbirlarda alohida istisnolar bo'lishi mumkin.
O 1 - O 4 jamoat obyektlari va dam olish majmualari P1-5	Ruxsat berilgan — O1-5 uchun asosiy turi. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun 5 m kenglikda. Joylashtirish bosqichi 60 metr dan oshmaydi.	Ruxsat berilgan — O1-5 uchun asosiy turi. Buferga joylashtirish — piyodalar zonasi uchun kengligi 5 m ga muvofiq. Joylashtirish bosqichi – 100 metr dan oshmaydi.	Ruxsat berilgan — lekin obyekt hududining maqsadiga mos keladigan funktsiya bilan (madaniy obyekt uchun ko'rgazma pavilyoni), hududdagi yagona pavilyonlar.	Ruxsat berilgan — bozorlar uchun doimiy ravishda, boshqa obyektlar uchun faqat vaqtinchalik tadbirlar uchun va piyodalar zonasi uchun 4-5 m kenglikda.

4.4.2. Kichik o'lchamdagi statsionar savdo nuqtasi

Maydoni **10 m² gacha** bo'lgan, savdo maydonchasi bo'lmagan, yopiq joy va savdo uskunalari bo'lgan, konstruksiyalarni demontaj qilmasdan ko'chirish uchun mos bo'lgan inshoot. Bunday obyektlar uchun yagona dizayn standartini (1-3 standart model) ishlab chiqish tavsiya etiladi.

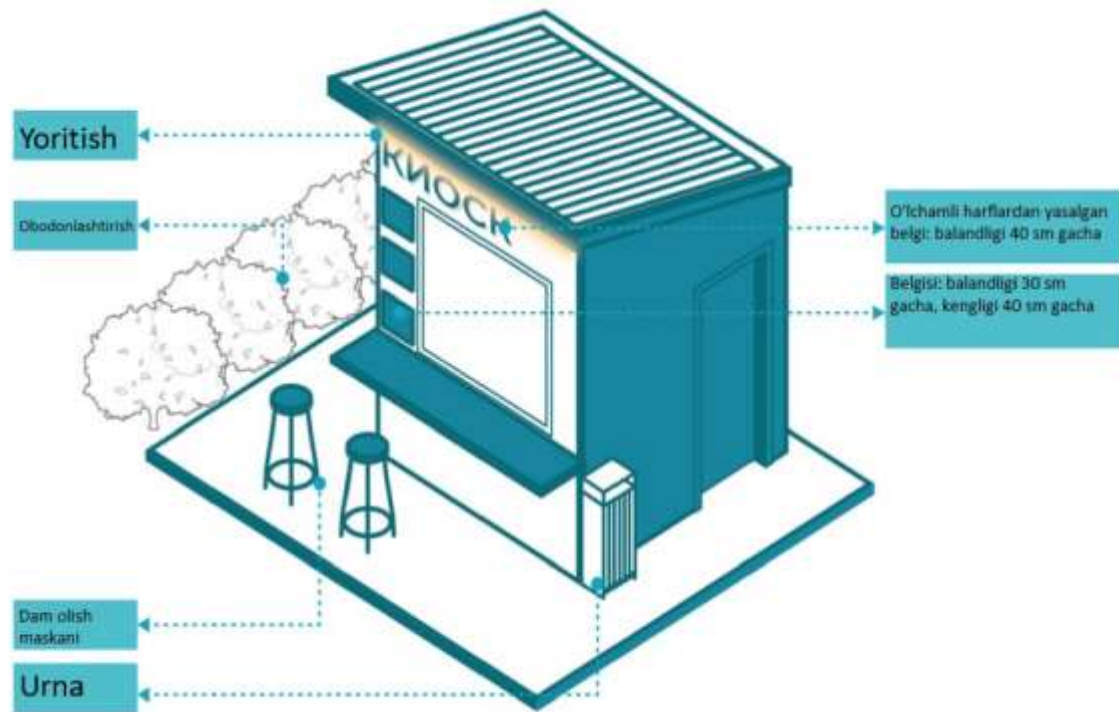
Talablar:

- **O'lchamlar** kengligi – 3000 mm gacha, balandligi – 3400 mm gacha, maydoni – 10 m² gacha.

- **Belgi** – asosiy belgi, menyu va/yoki xizmatlarning tavsifi dizayn kodi tavsiyalariga muvofiq amalga oshiriladi. Pavilyon visori ostida va deraza ustida joylashgan. Faqat fasadga oʻrnatilgan hajmli harflar va logotip shaklida. Harflarning balandligi – **40 sm gacha**, kengligi – jabhaning uzunligidan koʻp emas, qalinligi – **10 sm gacha**, Visorning pastki chetidan chekinish – kamida **5 sm**, jabhaning pastki chegarasidan kamida **10 sm**. Qoʻshimcha plastinka: **30×40 sm** gacha, boshqa elementlardan chekinish bilan kamida **5 sm**.
- **Materiallar va qurilish** – qoplama: metall, kompozit panellar, namlikka chidamli singdirilgan yogʻoch lamellar. Qoʻllab-quvvatlaydi: metall profillar. Shisha: fasad maydonining 50 % dan oshmasligi kerak. Poydevor: mobil asoslar (vintli yoki qoziq).
- **Yoritish** – LED, yoʻnaltirilgan oqim, porlashsiz. Rang harorati **3000-4500 K** (neytral yoki issiq oq yorugʻlik).
- **Qoʻshimcha uskunalar** – **pavilyondan 1 metr radiusdagi Vandalga qarshi urna**, hududning urnalari bilan bir xil uslubda. Kirish joyidan kamida **1 m masofada dam olish zonasi**. Kanoplarni oʻrnatish mumkin (dizayn kodining MAF boʻlimiga muvofiq).
- **Muhandislik tarmoqlari** – 220 V elektr tarmogʻiga elektron toʻsar bilan ulanish; IP65 sinf kabellari. Suv taʼminoti va drenaj — agar kerak boʻlsa, shahar tarmogʻiga ulanish yoki idishlarni oʻrnatish. Shamollatish tabiiy yoki majburiydir.

Taqiqlar:

- Vaqtinchalik tarmoqlarni kelishuvsiz oʻz-oʻzini ulash va ulardan foydalanish.
- **Savdo nuqtasi jabhasini** korporativ ranglarga markalash.
- Fasadni yoki displey yuzasining 30 % dan ortigʻini qoplaydigan stikerlar va plakatlar.
- **Kelishilmagan dizayn taqiqlanadi** — pavilyon dizayni kelishilgan obodonlashtirish loyihasi yoki koʻcha dizayn-kodiga mos boʻlishi kerak. Agar ular mavjud boʻlmasa, dizayn vakolatli organlar (tuman hokimliklaridagi bosh arxitektor xizmati) bilan majburiy tartibda kelishilishi lozim.
- Uy qurilishi, vaqtinchalik yoki sertifikatlanmagan dizaynlardan foydalanish.
- **Kechasi tovush va yorugʻlik hamrohligidan foydalanish** (baland musiqa, miltillovchi chiroqlar).
- Doimiy texnik xizmat koʻrsatmasdan turar joy.
- Pavilyon maydonini ruxsatsiz kengaytirish (koʻchada tovarlar koʻrgazmasi, qoʻshimchalar va omborxonalar).
- Bino va inshootlardan transport yoki evakuatsiya chiqish uchun koʻrinishni toʻsib qoʻyadigan joylarda oʻrnatish.

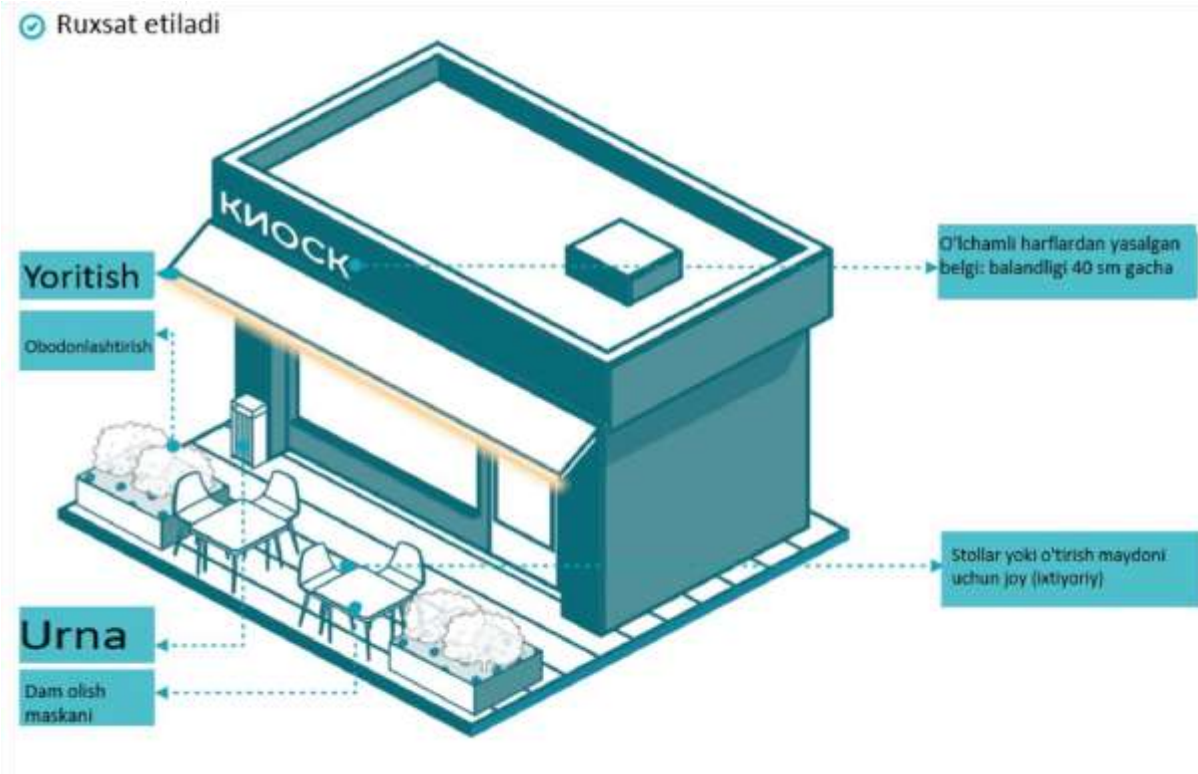
4.4.3. O'rta o'lchamdagi statsionar savdo nuqtasi

O'rta o'lchamdagi pavilyonlar uchun yagona dizayn standartini ishlab chiqish va bitta me'moriy uslubda 1-3 ta namunaviy modelni tasdiqlash maqsadga muvofiqdir. **Talablar:**

- **O'lchamlari** kengligi ≤ 3600 mm, uzunligi ≤ 6600 mm, balandligi ≤ 3400 mm. maydon: 25 m^2 gacha.
- **Belgi** – majburiy joylashtirish: Visor ostida va derazalar ustida. Ijro: fasadga o'rnatilgan hajmli harflar va logotiplar. Harflarning balandligi 40 sm dan oshmaydi, belgining kengligi jabhaning uzunligidan oshmaydi. Harflarning qalinligi 10 sm gacha, Visorning pastki chetidan chekinish kamida 5 sm, jabhaning pastki chegarasidan – kamida 10 sm.
- **Planshet** – hajmi: balandligi 30 sm gacha, kengligi 40 sm gacha, boshqa elementlardan (belgilar, eshiklar, derazalar) chekinish kamida 5 sm.
- **Xona** – 2 zonaga bo'linadi: xizmat ko'rsatish peshtaxtasi va tashrif buyuruvchilar uchun maydon. Kafe bo'lsa, stoli terras tavsiya etiladi. Boshqa funksiyalar uchun pavilyon oldidagi yashash maydoni mavjud. Ikkita kirish: xizmat ko'rsatish va tashrif buyuruvchilar uchun.
- **Materiallar va qurilish** – qoplama: metall, kompozit panellar, namlikka chidamli singdirilgan yog'och lamellar. Qo'llab-quvvatlaydi: metall profillar. Shisha: old maydonning $\leq 50\%$. Poydevor: mobil asoslar (vintli, qoziq). Ranglar va to'qimalar – dizayn kodiga muvofiq. 1 m radiusda majburiy vandalga qarshi urna.pavilon oldida soyabon yoki dam olish joyiga ruxsat beriladi.
- **Yoritish** – LED, yo'naltirilgan oqim, porlashsiz. Rang harorati **3000-4500 K** (neytral yoki issiq oq yorug'lik).
- **Qo'shimcha uskunalar:** pavilyondan **1 m radiusdagi Vandalga qarshi urna**, hududning urnalari bilan bir xil uslubda. Kirish joyidan kamida **1 m masofada dam olish zonasi**. Kanoplarni o'rnatish mumkin (dizayn kodining MAF bo'limiga muvofiq).

- **Kommunal xizmatlar:** elektron to'sar bilan 220V elektr tarmog'iga ulanish; IP65 sinf kabellari. Suv ta'minoti va drenaj – agar kerak bo'lsa, shahar tarmog'iga ulanish yoki idishlarni o'rnatish. Havoni tayyorlash — split-tizimlar yoki kanalli konditsionerlar yordamida ventilyatsiya va havoni konditsiyalash majburiy hisoblanadi.

Taqiqlar: kichik o'lchamdagi statsionar savdo shoxobchasi taqiqlariga o'xshash

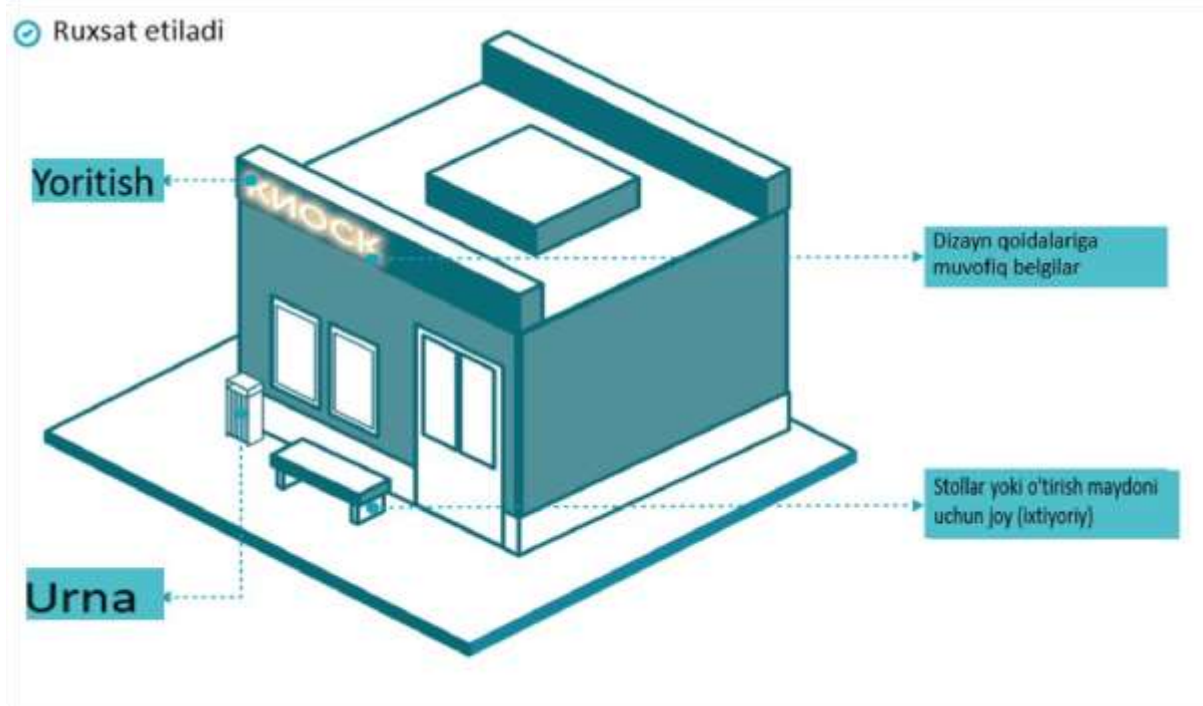

4.4.4. Norasmiy statsionar savdo nuqtasi

Norasmiy savdo nuqtalari – bu dizayn kodi ko'rsatmalariga muvofiq qayta ishlab chiqilgandan so'ng mavjud tuzilmalar. Bunday pavilyonlarda savdo obyekti ichidagi tashrif buyuruvchilarga xizmat ko'rsatish uchun mo'ljallangan savdo zali bo'lishi mumkin yoki faqat ishchilar uchun xona bo'lishi mumkin. Bunday obyektlar uchun funktsionallik va shahar muhiti bilan uyg'unlikni ta'minlaydigan yagona dizayn standartini (1-3 standart model) ishlab chiqish tavsiya etiladi. **Talablar:**

- **O'lchamlari** tartibga solinmagan, ammo balandligi **3400 mm gacha** maydoni **25 m² gacha**.
- **Belgi** – asosiy belgi talab qilinadi, dizayn kodi tavsiyalariga muvofiq amalga oshiriladi. Substratda volumetrik harflar, plitalar yoki elementlardan foydalanishga ruxsat beriladi. Harflar yoki elementlarning balandligi – 50 sm dan oshmasligi kerak, belgining kengligi – me'moriy tafsilotlarni qoplamasdan, jabhaga mutanosib. To'ldirish: boshqa elementlardan (eshiklar, derazalar, plitalar) kamida 5 sm.
- **Plastinka** – hajmi: balandligi – **40 sm gacha**, kengligi – **50 sm gacha**, fasad estetikasiga rioya qilgan holda erkin joylashishi.
- **Materiallar va qurilish** – materiallar iqlim sharoitlariga chidamli va atrof-muhit bilan uyg'un bo'lishi kerak. Qabul qilinadi: metall, kompozit panellar, yog'och, shisha, to'qimachilik, polimer panellar. Ko'zgu va haddan tashqari aks ettiruvchi qoplamalar taqiqlanadi. Ramka-metall profillardan.
- **Shisha** – dizayndagi moslashuvchanlik, lekin **fasad maydonining 50% dan oshmasligi** kerak. Oyna oynasidan foydalanishga yo'l qo'yilmaydi.

- **Poydevor** – ko‘milgan poydevorning yo‘qligi. Ko‘chma asoslar (vintli, qoziq) qabul qilinadi.
- **Yoritish** – tashqi yoritishga faqat menyu bilan belgi va tablo uchun ruxsat beriladi (agar mavjud bo‘lsa). LED yoritgichi, multilovchi va dinamik effektlarsiz.
- **Qo‘shimcha uskunalar: pavilyondan 1 m radiusdagi Vandalga qarshi urna**, hududning urnalari bilan bir xil uslubda. Kirish joyidan kamida **1 m masofada dam olish zonasi**. Kanoplarni o‘rnatish mumkin (dizayn kodining MAF bo‘limiga muvofiq).
- **Kommunal xizmatlar:** elektron to‘sar bilan 220V elektr tarmog‘iga ulanish; IP65 sinf kabellari. Suv ta‘minoti va drenaj — agar kerak bo‘lsa, shahar tarmog‘iga ulanish yoki idishlarni o‘rnatish. Havoni tayyorlash — split-tizimlar yoki kanalli konditsionerlar yordamida ventilyatsiya va havoni konditsiyalash talab etiladi. **Taqiqlar:** kichik o‘lchamdagi statsionar savdo shoxobchasi taqiqlariga o‘xshash.

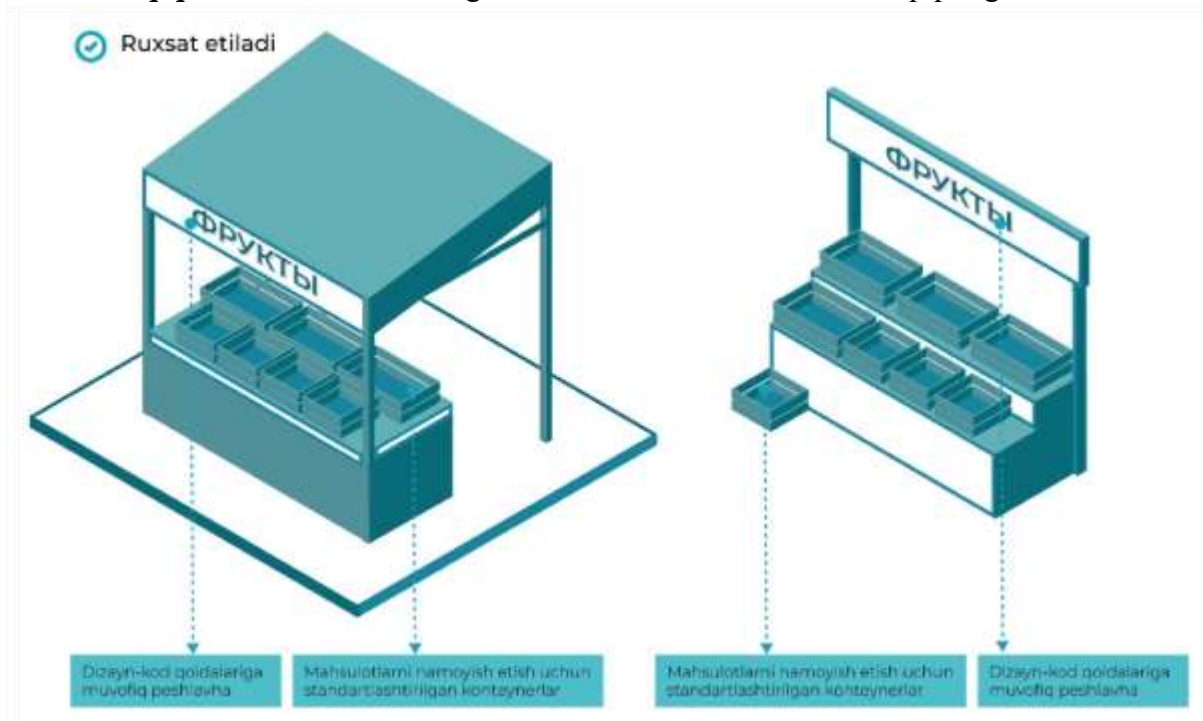

4.4.5. Ochiq ko‘chma savdo obyekti

Bu 10 m² gacha bo‘lgan bozorlarda va vaqtinchalik tadbirlarda savdo qilish uchun mo‘ljallangan engil, mobil hisoblagich formatining dizayni. U 2-3 ta kichik turga ega bo‘lishi mumkin, ular orasida savdo peshtaxtasi, mavsumiy chodir, tadbirlar chodiri mavjud. **Talablar:**

- **O‘lchamlari** – kengligi ≤ 2100 mm, balandligi ≤ 3000 mm. tavsiya etilgan maydoni 10 m² gacha.
- **Belgi** – majburiy joylashtirish: peshtaxtaning old tomonida yoki ramkaning yuqori qismida. Ijro: tekis plastinka. O‘lchamlari: balandligi – 30 sm dan oshmasligi kerak, kengligi – strukturaning kengligidan oshmaydi (2100 mm gacha). Chiziqlar: strukturaviy elementlarning chegaralaridan kamida 5 sm. Qo‘shimcha plitalar qo‘llanilmaydi.
- **Materiallar va qurilish** – tayanchlar: metall yoki yog‘och elementlardan yasalgan ramka. Poydevor: ko‘milgan poydevorning yo‘qligi (mobil o‘rnatish). Ranglar va to‘qimalar: tasdiqlangan dizayn kodiga muvofiq. Ramka: namlikka chidamli ishlov berilgan yog‘och, kontrplak, ramka uchun metall. Qo‘shimcha: kanop uchun mato elementlari. Tovarlarini namoyish qilish uchun javonlar va tortmalarni o‘rnatishga ruxsat beriladi.

- **Shisha** ishlatilmaydi, dizayn butunlay ochiq.
 - **Poydevor** – ko‘milgan poydevorning yo‘qligi.
 - **Yoritish** – belgilar va jabhaning yoritilishi qo‘llanilmaydi.
 - **Qo‘shimcha uskunalar** – **soyabon:** materiallar-to‘qimachilik (PVX, suv o‘tkazmaydigan emdirish bilan akril) yoki polikarbonat. O‘lchamlari – kanop yog‘ingarchilikdan himoya qilish uchun strukturadan kamida 30 sm tashqariga chiqishi kerak. **Urna: pavilyondan 1 m radiusda vandalga qarshi urnani majburiy o‘rnatish.** Pavilyon oldida kamida 1,5 m kenglikdagi mijozlarga xizmat ko‘rsatish zonasini ta‘minlash tavsiya etiladi.
 - **Muhandislik tarmoqlari** – elektr ta‘minoti: vaqtinchalik energiya manbalariga ulanish yoki avtonom batareyalardan foydalanish mumkin.
- Taqiqlar:** kichik o‘lchamdagi statsionar savdo shoxobchasi taqiqlariga o‘xshash.

5. Statsionar reklama konstruksiyalari

5.1. Regulyatsiya obyekti (yoki nazorat obyekti)

Ushbu bo‘lim statsionar reklama konstruksiyalarining tashqi ko‘rinishi, turlari, joylashtirish usullari va ekspluatatsiya shartlariga oid talablarni belgilaydi.

Reklama konstruksiyalarining tashqi ko‘rinishini tartibga solish “Toshkent shahrida tashqi reklama va axborot obyekti (konstruksiyasini) o‘rnatish hamda unda reklamani joylashtirishga bo‘lgan huquq uchun yagona oylik yig‘im miqdorini tasdiqlash va tashqi reklama sohasini tartibga solish to‘g‘risida” 2024 yil 01 maydagi Kengash xalq deputatlari qarori (№ VI-101-60-14-0-K/24) bilan mos keladigan qismda amalga oshiriladi.

Mazkur Kengash qarorida tartibga solinmagan masalalar ushbu dizayn-kodga muvofiq tartibga solinadi.

Ushbu bo‘limning amal qilish doirasi yorliqlar (shiorlar) va nostatsionar reklama konstruksiyalariga taalluqli emas.

5.2. Atamalar va ta’riflar

- **Reklama** — har qanday reklama vositalaridan foydalangan holda tarqatiladigan maxsus ma’lumot bo‘lib, uning mazmuni O‘zbekiston Respublikasi hududida joylashgan reklama foydalanuvchilariga yo‘naltirilgan va reklama obyekti e’tiborini jalb qilish, unga qiziqish hosil qilish yoki uni qo‘llab-quvvatlash hamda bozorni rivojlantirish orqali to‘g‘ri yoki bilvosita daromad olish maqsadida targ‘ib qilish uchun mo‘ljallangan.
- **Statsionar reklama konstruksiyasi** — ko‘pincha tipik reklama vositasi bo‘lib, reklama xabarlarini tijorat asosida joylashtirish uchun mo‘ljallangan. Jamiyat makonida reklama maydonini egallaydi. Kommunal yoki xususiy mulkdorlarga tegishli bo‘lishi mumkin.
- **Reklama joyi pasporti (keyingi matnda “passport”)** — belgilangan shakldagi hujjat bo‘lib, tashqi reklama texnik vositasi o‘rnatiladigan joyning texnik hujjati hisoblanadi. Reklama joyi pasporti reklama konstruksiyasini o‘rnatish uchun asos bo‘lmaydi va tashqi reklamani joylashtirish huquqini tasdiqlovchi guvohnoma (sertifikat) bo‘lmagan holda haqiqiy emas.
- **Tashqi reklamani joylashtirish joyi** — maxsus ajratilgan va (yoki) belgilangan hudud (yer, asfalt, yashil maydon va boshqalar), shuningdek, Toshkent shahri hududida joylashgan bino, inshoot yoki ularning komplekslarining ma’lum yuzasi.
- **Tashqi reklama vositalarini joylashtirish shartlari bo‘yicha shartnoma (keyingi matnda “shartnoma”)** — Komissiya nomidan ishchi organ va reklama beruvchi yoki uning tarqatuvchisi o‘rtasida tuziladigan kelishuv bo‘lib, reklama beruvchi yoki uning tarqatuvchisiga ma’lum muddatga, ma’lum joyda, tasdiqlangan tariflarga muvofiq tashqi reklama vositalarini joylashtirish huquqini tasdiqlaydi.
- **Reklama tashuvchisi** — reklama xabarini o‘z ichiga olgan almashtiriladigan element. U reklama xabari tushirilgan plyonka, plastik varaq yoki banner matosi varag‘i shaklida bo‘lishi mumkin.
- **Reklama tashuvchisi gabariti** — konstruksiya va uning tagligi o‘lchovlari hisobga olinmagan holda reklama elementining o‘lchami.
- **Afisha** — yozma reklamaning asosiy vositalaridan biri bo‘lib, madaniy-ma’naviy, sport va boshqa tadbirlar, turli promo-aksiyalar haqida ma’lumotni o‘z ichiga oladi.
- **Afisha stendi** — format bo‘yicha individual, alohida turadigan reklama konstruksiyasi bo‘lib, bitta yoki bir nechta axborot maydonidan iborat. Teatrlar, kinoteatrlar va konsert zallari yonida o‘rnatiladi.

5.3. Reklama tuzilmalarining tipologiyasi

<u>№</u>	<u>Statsionar reklama konstruksiyasining turi</u>	<u>Tashuvchi (reklama elementi) gabaritlari</u>	<u>Konstruksiya turi</u>	<u>Joylashtirish mumkin bo‘lgan hududlar</u>
<u>1</u>	<u>City-Format</u>	<u>1.2x1.8h</u>	<u>Kichik reklamali (yoki kichik o‘lchamli reklama)</u>	<u>Piyoda zonasi buferida (yoki piyodalar zonasining bufer qismida)</u>

<u>2</u>	<u>Stoykali (ustunli) City iformat (yoki City -format konstruksiyasi ustunda)</u>	<u>1.2x1.8h</u>	<u>Kichik reklamali (yoki kichik o'lchamli reklama)</u>	<u>Piyodalar zonasining bufer qismida (yoki piyoda zonasi buferida)</u>
<u>3</u>	<u>Axborot ko'rsatgichi (yoki axborot belgilovchi)</u>	<u>1.1x1.8h</u>	<u>Kichik reklamali (yoki kichik o'lchamli reklama)</u>	<u>Piyodalar zonasining bufer qismida (yoki piyoda zonasi buferida)</u>
<u>4</u>	<u>Pilon</u>	<u>1.4x2.8h</u>	<u>Kichik reklamali (yoki kichik o'lchamli reklama)</u>	<u>Piyodalar zonasining bufer qismida (yoki piyoda zonasi buferida)</u>
<u>5</u>	<u>Burchakli pilon</u>	<u>1.4x3h</u>	<u>Afisha stendi</u>	<u>Piyoda yo'laklarida</u>
<u>6</u>	<u>Aylana (dumaloq) pilon</u>	<u>2.3x4.7h</u>	<u>Afisha stendi</u>	<u>Piyoda yo'laklarida</u>
<u>7</u>	<u>Ko'rgazma stendi (yangi turdagi tashuvchi)</u>	<u>1.8x1.75h, 1.5x1.5h</u>	<u>Afisha stendi</u>	<u>Piyoda yo'laklarida</u>
<u>8</u>	<u>Axborot stendi</u>	<u>4x2h</u>	<u>Katta reklamali (yoki katta o'lchamli reklama)</u>	<u>Piyodalar zonasining bufer qismida (yoki piyoda zonasi buferida)</u>
<u>9</u>	<u>City -format-plus</u>	<u>2x4h</u>	<u>Katta reklamali (yoki katta o'lchamli reklama)</u>	<u>Piyodalar zonasining bufer qismida (yoki piyoda zonasi buferida)</u>
<u>10</u>	<u>Senior</u>	<u>4x3h</u>	<u>Katta reklamali (yoki katta o'lchamli reklama)</u>	<u>Maxsus ajratilgan hududda</u>
<u>11</u>	<u>Billbord</u>	<u>6x3h</u>	<u>Katta reklamali (yoki katta o'lchamli reklama)</u>	<u>Maxsus ajratilgan hududda</u>
<u>12</u>	<u>Billbord-plus</u>	<u>8x4h</u>	<u>Katta reklamali (yoki katta o'lchamli reklama)</u>	<u>Maxsus ajratilgan hududda</u>
<u>13</u>	<u>Supersayt (Super site / Superboard)</u>	<u>10x5h</u>	<u>Katta reklamali (yoki katta o'lchamli reklama)</u>	<u>Maxsus ajratilgan hududda</u>
<u>14</u>	<u>Stela</u>	<u>3-15h</u>	<u>Maxsus</u>	<u>Tijorat obyekti hududi</u>

			<u>reklamali</u>	<u>chegaralarida</u>
<u>15</u>	<u>Brandmauer</u>	<u>Loyihaga ko'ra</u>	<u>Maxsus reklamali</u>	<u>Oynasiz (g'alati) fasadda</u>
<u>16</u>	<u>Tom usti konstruksiyasi</u>	<u>Loyihaga ko'ra</u>	<u>Maxsus reklamali</u>	<u>Ko'p qavatli ommaviy binolarning tomilarida</u>
<u>17</u>	<u>Mediaekran</u>	<u>Loyihaga ko'ra</u>	<u>Maxsus reklamali</u>	<u>Ommaviy binolarning fasadlarida</u>
<u>18</u>	<u>To'xtash joyiga integratsiyalangan City-format</u>	<u>1.2x1.8h</u>	<u>Jamoat transporti to'xtash joyidagi reklama</u>	<u>Jamoat transporti to'xtash punktlari tarkibida</u>
<u>19</u>	<u>To'xtash joyiga integratsiyalangan axborot stendi</u>	<u>Loyihaga ko'ra</u>	<u>Jamoat transporti to'xtash joyidagi reklama</u>	<u>Jamoat transporti to'xtash punktlari tarkibida</u>
<u>20</u>	<u>To'xtash joyiga integratsiyalangan mediaekran</u>	<u>Loyihaga ko'ra</u>	<u>Jamoat transporti to'xtash joyidagi reklama</u>	<u>Jamoat transporti to'xtash punktlari tarkibida</u>

5.4. Joylashuvga qarab ruxsat etilgan foydalanish turlari Shartli

belgilashlar:

R – reklama, tadbirlar haqidagi ma'lumotlar va ijtimoiy reklama joylashtirishga ruxsat etiladi
 K – tijorat infratuzilma obyektlari haqida ma'lumot (yorliqlar va ko'rsatiladigan xizmatlar haqida ma'lumot) joylashtirishga ruxsat etiladi

A – madaniy, ta'lim va sport tadbirlari hamda ijtimoiy reklama haqida ma'lumot joylashtirishga ruxsat etiladi

K – ko'cha ko'rgazmalari elementlari sifatida ishlatishga ruxsat etiladi

T – taqiqlanadi

S – shartli ravishda ruxsat etiladi (reklama joylashtirish uchun alohida kelishuv talab etiladi)

<u>No</u>	<u>Konstruksiya turi</u>	<u>Y 1</u>	<u>Y 2</u>	<u>Y 3</u>	<u>Y 4</u>	<u>Y 5</u>	<u>Y 6</u>	<u>Y 7</u>	<u>M 1</u>	<u>M 2</u>	<u>M 3</u>	<u>M 4</u>	<u>M 5</u>	<u>O 1</u>	<u>O 2</u>	<u>O 3</u>	<u>O 4</u>	<u>P1</u>	<u>P2</u>	<u>P3</u>	<u>P4</u>	<u>P5</u>
<u>1</u>	<u>City- format</u>	R	R	R	R	R	R	R	T	T	T	T	T	A	A	A	R	A	A	A	A	A
<u>2</u>	<u>City- format ustunda</u>	R	R	R	R	R	R	R	T	T	T	T	T	A	A	A	R	A	A	A	A	A
<u>3</u>	<u>Axborot ko'rsatkich (indikator)</u>	R	R	R	R	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
<u>4</u>	<u>Pilon</u>	R	R	R	R	A	R	R	T	T	T	T	T	A	R	A	R	A	A	A	A	A

5	<u>Burchakli pilon</u>	A	A	A	A	A	A	A	T	T	T	T	T	A	A	A	A	A	A	A	A
6	<u>Aylana shaklidagi pilon</u>	A	A	A	A	A	A	A	3	3	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
7	<u>Ko'rgazma stendi (yangi turdagi tashuvchi!)</u>	A K	A K	A K	T	A K	A K	T	T	T	A K	A K	A K	A K	A K	A K	A K	A K	A K	A K	A K
8	<u>Axborot stendi</u>	T	T	R	R	T	T	R	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
9	<u>City -format-plus</u>	T	S	T	R	T	T	R	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
10	<u>Senior</u>	T	S	T	R	T	T	S	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
11	<u>Billbord</u>	T	S	T	R	T	T	S	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
12	<u>Billbord plus</u>	T	T	T	R	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
13	<u>Supersayt (Super site / Superboard)</u>	T	T	T	R	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
14	<u>Stela</u>	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	K	T	T	T	T	T
15	<u>Brandmauer (brend devori / brendmauer)</u>	T	T	T	S	T	S	S	T	T	T	T	T	T	T	T	S	T	T	T	T
16	<u>Tom usti konstruksiya (kryshnaya konstruksiya)</u>	T	S	T	S	T	S	T	T	T	T	T	T	T	T	T	S	T	T	T	T
17	<u>Mediaekran</u>	T	T	T	S	T	S	S	T	T	T	T	T	S	T	S	S	T	T	S	T
18	<u>Bekat ichiga o'rnatilgan City format</u>	R	R	R	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	<u>Bekat ichiga o'rnatilgan axborot stendi</u>	T	R	T	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	<u>Bekat ichiga o'rnatilgan mediaekran</u>	T	T	T	S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Statsionar reklama konstruksiyalariga qo'shimcha talablar

Materiallarga, ruxsat etilgan tashqi ko'rinishga, axborot mazmuniga, shahar muhitidagi boshqa obyektlardan minimal masofaga, zonalar chegaralariga va reklamadan bo'sh zonalarga oid talablar Toshkent shahri Reklama dizayn-kodida belgilangan.

6. Nostatsionar reklama konstruksiyalari

6.1. Regulyatsiya obyekti

Ushbu bo‘lim shaharning jamoat maydonida vaqtincha joylashtiriladigan nostatsionar reklama konstruksiyalarining tashqi ko‘rinishi, turlari, joylashtirish usullari va ekspluatatsiya muddatlariga oid talablarni belgilaydi.

Reklama konstruksiyalarining tashqi ko‘rinishini tartibga solish “Toshkent shahrida tashqi reklama va axborot obyekti (konstruksiyasini) o‘rnatish hamda unda reklamani joylashtirishga bo‘lgan huquq uchun yagona oylik yig‘im miqdorini tasdiqlash va tashqi reklama sohasini tartibga solish to‘g‘risida” 2024-yil 1-maydagi Xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashi qarori (VI-101-60-14-0-K/24-son) bilan mos keladigan qismda amalga oshiriladi.

Mazkur qarorda tartibga solinmagan masalalar ushbu dizayn-kodga muvofiq tartibga solinadi.

6.2. Terminlar va ta’riflar

- **Reklama** — har qanday reklama vositalaridan foydalangan holda tarqatiladigan maxsus ma’lumot bo‘lib, uning mazmuni O‘zbekiston Respublikasi hududida joylashgan reklama foydalanuvchilariga yo‘naltirilgan va reklama obyekti e’tiborini jalb qilish, unga qiziqish hosil qilish yoki uni qo‘llab-quvvatlash hamda bozorni rivojlantirish orqali to‘g‘ridan-to‘g‘ri yoki bilvosita daromad olish maqsadida targ‘ib qilish uchun mo‘ljallangan.
- **Nostatsionar reklama konstruksiyasi** — ko‘pincha tipik reklama tashuvchisi bo‘lib, tijorat asosida reklama xabarlarini vaqtincha joylashtirish uchun mo‘ljallangan. Ochilish, aksiyalar, festivallar kabi tadbirlarga e’tibor jalb qilish maqsadida ishlatiladi. Kommunal yoki xususiy mulkdorlarga tegishli bo‘lishi mumkin.
- **Reklama tashuvchisi** — reklama xabarini o‘z ichiga olgan almashtiriladigan element. U reklama xabari tushirilgan plyonka, plastik varaq yoki banner matosi varag‘i shaklida bo‘lishi mumkin.

6.3 Nostatsionar reklama tashuvchilari tipologiyasi va o‘rnatish muddati

- **Qurilish o‘rnatma to‘siqlaridagi reklama** — qurilish maydonchalarining vaqtincha o‘rnatilgan to‘siqlarida reklama xabarlarini joylashtirish. Reklama qurilish ishlari davomida joylashtirilishi mumkin.
- **Bayroqli kompozitsiyalar** — tipik bayroq konstruksiyalarida reklama xabarlarini joylashtirish; tadbirlar davomida yoki tijorat obyekti ochilgan kundan boshlab **14 kun davomida** ruxsat etiladi.
- **Kirish guruhlar uchun vaqtinchalik bezak** — rekonstruksiya va rasmiy ochilishdan so‘ng tijorat obyektining kirish joylari atrofida dekorativ kompozitsiyalar. Tijorat obyekti ochilgan kundan boshlab **14 kun** muddatga ruxsat etiladi.
- **Tentli konstruksiyalar** — alohida turadigan tentli konstruksiyalarda (, chodirlar) reklama xabarlarini joylashtirish; hokimliklar tomonidan kelishilgan tadbirlar (yarmarkalar, madaniy va sport tadbirlari) davomida ruxsat etiladi.
- **Fasadning shaffof elementlarini aksiya haqidagi xabarlar bilan yopish** — deraza va shaffof eshiklarni bezashga ruxsat beriladi. Mavsumiy aksiyalar haqidagi materiallarni yil davomida **4 oydan (120 kun) ko‘p bo‘lmagan muddatga** joylashtirish mumkin.

6.4 Joylashuvga qarab ruxsat etilgan foydalanish turlari.

Shartli belgilashlar:**R** – reklama joylashtirish ruxsat etiladi (obyektni bezash maqsadida).**T** – reklama joylashtirish taqiqlanadi.

№	Nostatsionar reklama konstruksiyasining turi	U	U	U	U	U	U	U	M	M	M	M	M	O	O	O	O	P1	P2	P3	P4	P5
		1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	1	2	3	4					
1	Qurilish o‘rnatma to‘siq‘i (yoki qurilish to‘siq o‘rnatmasi)	T	T	T	T	T	T	T	R	R	R	R	R	R	R	R	R	T	T	T	T	T
2	Bayroqli kompozitsiyalar	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	R	R	R	R	R	R	R	T	R
3	Tentli konstruksiyalar	T	T	T	T	T	T	R	T	T	T	T	T	T	T	T	T	R	R	R	T	R
4	Kirish guruhlar uchun vaqtinchalik bezak	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
5	Fasadning shaffof elementlarini yopishtirish (dekoratsiya qilish)	R	R	R	R	R	R	R	T	T	T	T	T	R	R	R	R	T	T	T	T	T

6.5.1 Talablar va tavsiyalar.

6.5.2 Har qanday turdagi qurilish o‘rnatma to‘siqlaridagi reklama.

Axborot maydoni.

- Turli yo‘nalishlardan ko‘rinishini ta‘minlash uchun **bir, ikki yoki uch tarafli** bo‘lishi mumkin.
- Har bir maydonning markaziy o‘qida **konstruksiya egasi va reklama joyi raqami** ko‘rsatilishi majburiy.
- **Statik, skrollerli va elektron (LED-panel) maydonlar** ruxsat etiladi.

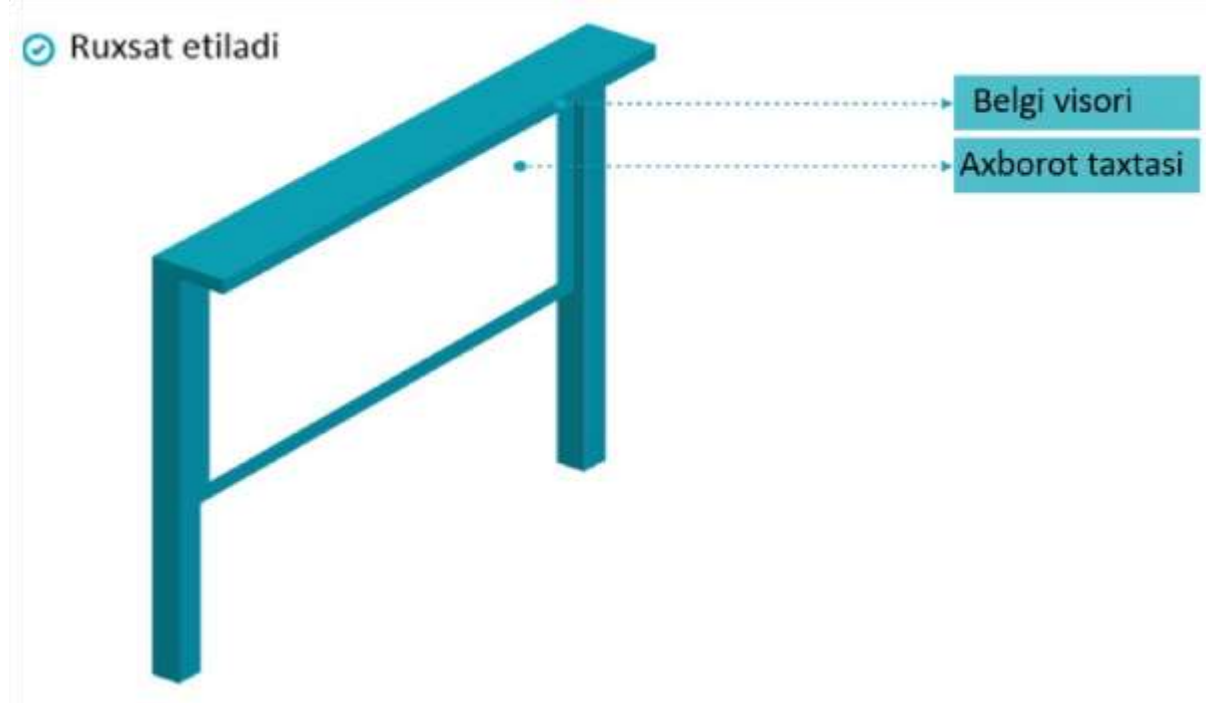
Dizayn va materiallar.

- **Yoritish** — foydalanish tavsiya etilmaydi. Ruxsat etilgan holatlarda **projektorlar yoki LED lenta yordamida yoritish** mumkin (kelishuv asosida).
- **Axborot maydoni** — materiallar: vinil, mato. Mazmuni: reklama, qurilish obyektlari, ta‘mirlash yoki yaqinlashib kelayotgan tadbirlar haqida ma‘lumot. Maydon o‘lchamlari konstruksiyaga bog‘liq.
- **Poydevor va mahkamlash** — chuqurlashtirilgan poydevor talab qilinmaydi. Ko‘chma ramkalar, panjaralar yoki tom yopqichlar ustiga o‘rnatiladi. Metall simlar va ramkali konstruksiyalar ishlatiladi.
- **Dizayn** — dekorativ elementlar ishlatilmaydi. Asosiy urg‘u — informativlik va funktsionallik. Mahkamlashlar konstruksiyaning mustahkamligi va barqarorligini ta‘minlashi kerak.
- **O‘rnatish bo‘yicha tavsiyalar** — qurilish maydonchalari va ta‘mirlash zonalari bo‘yicha joylashtirish. Faqat **tasdiqlangan ommaviy tadbirlar** davomida ruxsat etiladi.

Gabaritlar

- Kenglik — **6000 mm gacha**, balandlik — **3000 mm gacha**.
Taqiqlanadi.

- Binoning arxitektura elementlarini yopib qo'yish.
- Piyodalar yoki transport harakatiga to'sqinlik yaratish.
- Konstruksiya xavfsizligi va barqarorligi talablariga rioya qilmaslik.
- Tadbir tugagach yoki ishlar yakunlangach bannerlarni qoldirib ketish.

6.5.3. Yerdagi bayroqlik kompozitsiyalar.

Axborot maydoni.

- Turli yo'nalishlardan ko'rinishini ta'minlash uchun **bir- yoki ikki tarafli** bo'lishi mumkin.
 - Har bir maydonning markaziy o'qida **konstruksiya egasi va reklama joyi raqami** ko'rsatilishi majburiy.

Dizayn va materiallar.

- **Axborot maydoni** — tekstil yoki polimer materiallardan tayyorlangan mato. Ruxsat etilgan materiallar: poliester, satin, shifon, atlas; polimer matolar (vinil tarmoq, polietilen, polimer qoplamali tekstil).
- **Karkas** — alyuminiy, po'lat (galvanizlangan yoki zanglamaydigan), shisha tolali plastmassa yoki kompozitlardan, antikorrozion qoplama bilan ishlangan quvurlar.
- **Mahkamlash turlari** — yerga (mixli, vintli yoki urilgan poydevor); bino yoki inshoot fasadiga; alohida turadigan ustunga; panjara yoki to'siqqa; shahar chiroq ustunlariga; bayroq ustunini stakanga joylab.
- **Poydevor** — vaqtinchalik (quymali plastik yoki metall), ko'chma bayroq ustunlari ruxsat etiladi.

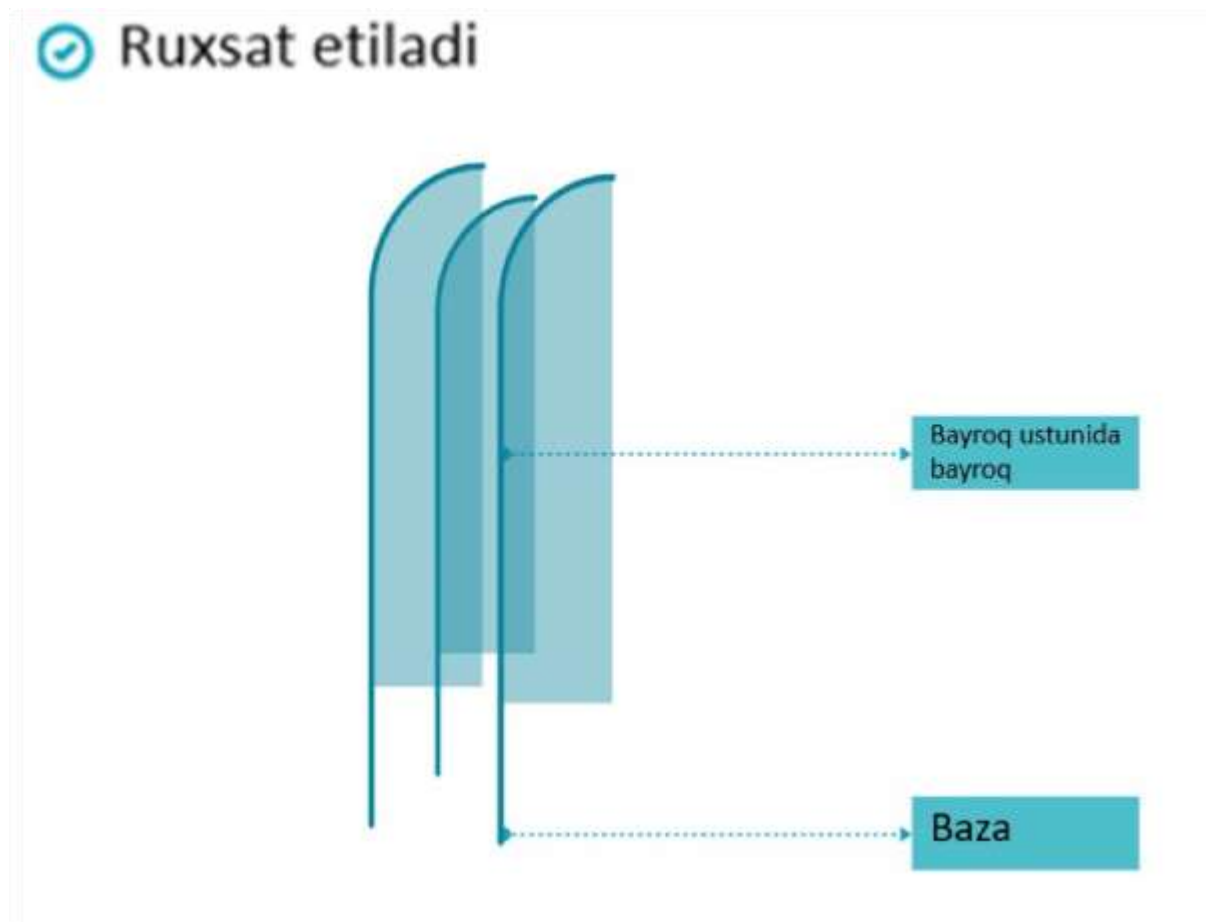
- **Dizayn** — matolar arxitektura muhitiga mos bo‘lishi kerak; burchak va balandlik shamol yukini hisobga olgan holda xavfsizlikni ta’minlashi lozim; elementlar barqaror va oson demontaj qilinadigan bo‘lishi kerak.

Gabaritlar.

- Bayroq ustunining balandligi — **3 m gacha**.

Taqiqlanadi.

- Tarixiy-madaniy qiymatga ega obyektlarda kelishuvsiz o‘rnatish. ● Piyodalar yoki transport harakatiga to‘sqinlik qiladigan joylarda joylashtirish yoki ko‘rish maydonini yopib qo‘yish.
- O‘rnatish vaqtida binoning arxitektura va muhandislik elementlarining yaxlitligini buzish. ● Tegishli texnik shartlar va ruxsatlarsiz chiroq ustunlariga o‘rnatish.
- Shamol yukiga mo‘ljallanmagan yoki ekspluatatsiya uchun xavfli konstruksiyalardan foydalanish.

6.5.4. Tentlikonstruksiyalar.

Axborot maydoni.

- Reklama xabarlarini shatarning matosida joylashtiriladi (yuqori qismi va yon yuzalar); formatstatik bo‘lib, brending, logotiplar, reklama xabarlarini bo‘ladi.

Dizayn va materiallar.

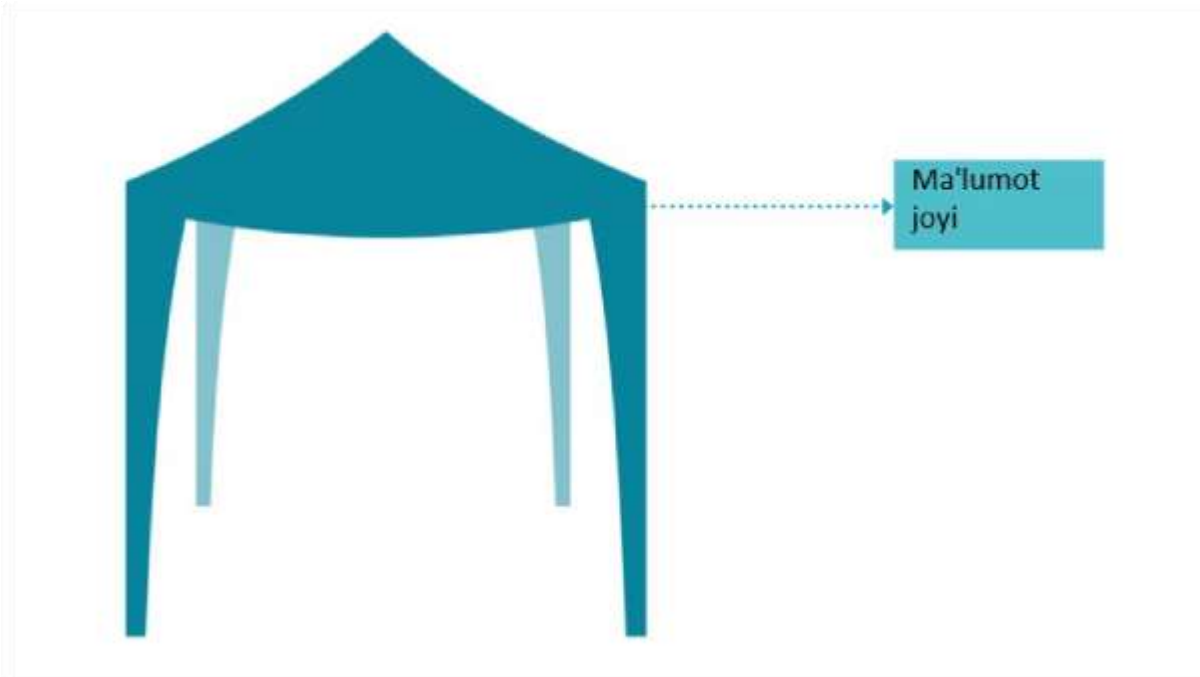
- **Yoritish** — osma chiroqlar, LED-panellar, akkumulyatorli lampalar.
- **Materiallar** — poliestер, oksford, saten, vinil tarmoq (mesh), PVX-banner, polimer qoplamali tekstil.
- **Dizayn** — oddiy va guruhli konstruksiyalar ruxsat etiladi; maxsus ajratilgan joylarda yoki bufer zonalarida oʻrnatiladi; xavfsiz, barqaror boʻlishi va piyodalar hamda transport harakatiga toʻsqinlik qilmasligi kerak.
- **Konstruksiya** — karkasli, yigʻma (bir tomli, ikki tomli, gumbaz, modul, karkastoʻqimachilik, qattiq karkasli).

Gabaritlar.

- Kenglik ≤ 3000 mm, balandlik ≤ 6000 mm.

Taqiqlanadi.

- Tarixiy zonalarida kelishuvsiz joylashtirish.
- Oʻtish joylari, yoʻlaklar va harakat zich boʻlgan joylarda oʻrnatish.
- Yongʻin xavfi boʻlgan materiallardan foydalanish.
- Kuchli shamolli zonalarida mustahkamlashsiz joylashtirish.
- Ruxsat etilgan balandlikni (3–5 m) oshirish.
- Piyodalar, transport yoki koʻrish maydoniga toʻsqinlik qiluvchi oʻrnatish.
- Binoning arxitektura elementlarini yopib qoʻyish.
- Tadbir tugagach demontaj qilmaslik.

6.5.5. Kirish guruhlarini vaqtinchalik bezash.

Ochilishga moʻljallangan vaqtinchalik konstruksiyalar — yangi obyektlar (doʻkonlar, kafelar, ofislar va boshqalar) ochilishi paytida kirish guruhini bezash uchun ishlatiladigan dekorativ elementlar.

Umumiy talablar.

- O'tish yo'lini to'smasligi va binoning arxitektura ko'rinishini buzmasligi sharti bilan **konstruktiv bo'lmagan va oson demontaj qilinadigan elementlar** ruxsat etiladi.
- Joylashtirish muddati — ochilish sanasidan boshlab **14 kundan ko'p bo'lmاسligi** kerak.
- Ushbu muddat tugagach **darhol demontaj** majburiy.
- Qoidalar barcha turdagi shahar makonlariga nisbatan amal qiladi.
- Bezashning umumiy maydoni:
 - madaniy meros obyektlari (MMO) uchun **15 % gacha**;
 - barcha boshqa obyektlar uchun (savdo markazlari bundan mustasno) **20 % gacha**;
 - savdo va ijtimoiy-biznes markazlari uchun **25 % gacha**.
- Ruxsat etilgan me'yorlarni oshirish faqat vakolatli organlar bilan kelishilgan holda mumkin.
- Fasadga mahkamlab qo'yilmagan va piyodalar hamda transportga to'sqinlik qilmaydigan bezashlar ruxsat etiladi.
- Brend elementlari (logotiplar, reklama slo'ganlari, aksiyalar) reklama hisoblanadiva **kelishuvni talab qiladi**.
- Barcha elementlar barqaror, xavfsiz va fasadga zarar yetkazmasdan demontaj qilinadigan bo'lishi kerak.
- Bezash binoning arxitektura elementlarini yopmasligi kerak.

Podturlar

- **Yozuvsiz sharlar:** joylashtirish zonasi — kirish guruhi. Cheklovlar — fasadga mahkamlab qo'yilmasligi, o'tishga to'sqinlik qilmasligi. Tavsiya — **3 tagacha rang**.
- **“Biz ochiqmiz” yozuvi yoki shunga o'xshash iborali banner:** joylashtirish zonasi — kirish guruhi yoki vitrina. Cheklovlar — o'lchami **1,5×0,5 m gacha**; obyektga **1 tadan ko'p banner bo'lmاسligi**; faqat “Biz ochiqmiz” yozuvi bo'lishi kerak, reklama bo'lmاسligi lozim. Tavsiya — **2 tagacha rang**.
- **Gul kompozitsiyalari va yengil dekor:** joylashtirish zonasi — kirish guruhi yoki vitrina. Cheklovlar — fasad elementlarini yopmasligi, o'tishga to'sqinlik qilmasligi. Tavsiya — **3 turdagi bezakdan ko'p bo'lmاسligi va 3 tagacha rang**.

Taqiqlanadi.

- Logotipli sharlar
- Reklama yoki logotipli bannerlar
- Og'ir dekor (kattaroq hajmli arka, og'ir konstruksiyalar) — xavfsizlik xavfi tug'dirishi, arxitektura ko'rinishini buzishi mumkin, kelishuvni talab qiladi.

6.5.6. Shaffof fasad elementlarini reklama aksiyalari haqidagi xabarlar bilan yopish (okleyka)

Umumiy ko'rsatmalar.

- Mavsumiy reklama aksiyalari haqida ma'lumotli stikerlar (yopishtirmalar) aksiyaning davomiyligi davrida joylashtirilishi mumkin, lekin **ketma-ket 2 oydan ko'p bo'lmاسligi** va yil davomida **4 oydan oshmasligi** kerak.
- Dizayn-kod derazalar (vitrinalar) chuquridagi maydonni (ichki qismni) tartibga solmaydi.

Deraza va vitrinalarda joylashtirilishi mumkin bo'lgan ma'lumot:

- Aksiyaning amal qilish muddatida yopishtiriladigan stikerda **grafik elementlar, brend logotipi, aksiyada ishtirok etadigan mahsulot turlari, aksiya nomi va “Sale”, “chegirmalar” kabi soʻzlar** boʻlishi mumkin.
- Stikerda **narx va mahsulot xususiyatlari tavsifi** joylashtirilishi mumkin emas. • Stikerlarda kompaniya faoliyati bilan bogʻliq boʻlmagan maʼlumotlar joylashtirish taqiqlanadi.

Maksimal parametrlar.

- Opaqli boʻlmagan plyonkalar bilan yopish yoki derazalar hamda shaffof eshik yuzasini yopish — **stiker maydoni umumiy maydonning 40 % dan oshmasligi** kerak.
- Vaqtinchalik aksiyalar, chegirmalar, eʼlonlar — maxsus takliflar haqidagi matnli maʼlumotlar **bir shaffof fasad elementi maydonining 10 % dan koʻpini egallamasligi** kerak.

Materiallar va shaffof fasadlarni bezash boʻyicha tavsiyalar

- **Viniyl plyonka** — suvga chidamli, UV nurlariga chidamli plyonka qoʻllanishi mumkin, xizmat muddati kamida **3 yil** boʻlishi kerak. Texnik xususiyatlar: plyonka qalinligi **50–150 mkm**.
- **Shriftlar** — oʻqilishi qiyin boʻlgan dekorativ shriftlardan foydalanish mumkin emas. Matnli maʼlumotni trotuar darajasidan kamida **1000 mm** balandlikda joylashtirish zarur. • **Rang palitrasi** — kompaniyaning brend uslubi va/yoki koʻcha bezagi konsepsiyasi bilan kelishilgan boʻlishi kerak. Ijarachining brend uslubida ishlatiladigan ranglardan tashqari **yorqin ranglardan foydalanish mumkin emas**.

P2.4. Shahar vizual identifikatorini shakllantirish qoidalari va axborot vositalarini joylashtirish qoidalari.

Tarkibi

1. Shahar vizual identifikatsiyasi.

- 1.1 Tartibga solinadigan obyekt va subyektlar
- 1.2 Terminlar va taʼriflar
- 1.3 Rang palitrasi
- 1.4 Patternlar (namunaviy naqshlar)
- 1.5 Piktogrammalar
- 1.6 Kartografik sxemalar
- 1.7 Harakatlanuvchi tarkibni bezash (transport vositalarini bezash)

2. Manzil plakatleri (adres tablichkalari).

- 2.1 Tartibga solinadigan obyekt
- 2.2 Terminlar va taʼriflar
- 2.3 Manzil plakatleri tipologiyasi
- 2.4 Manzil plakatlarini joylashtirish talablari
- 2.5 Manzil plakatleri maketlariga boʻlgan talablar

3. Navigatsion (yoʻnalish koʻrsatish) vositalar.

- 3.1 Tartibga solinadigan obyekt

- 3.2 Terminlar va ta'riflar
- 3.3 Navigatsion vositalar tipologiyasi
- 3.4 Talablar va tavsiyalar
- 3.5 Jamoat joylarida navigatsiya elementlarini qo'llash

4. Memorial plakat (marmar/eshik plakat).

1. Shahar vizual identifikatsiyasi

1.1. Tartibga solinadigan obyekt

Shahar vizual identifikatsiyasi — shahar ma'lumot beruvchi vositalarni bezashda ishlatiladigan brend ranglari, naqshlar (patternlar), shriftlar, piktogrammalar va grafika hamda shuningdek, **qurilish to'siqlari** va **shahar jamoat transporti harakatlanuvchi tarkibini** (shahar marshrut avtobuslari, trolleybuslar, tramvaylar, marshrut taksilari) bezashda qo'llaniladigan elementlar.

Tartibga solinadigan subyektlar va dizayn-kodni bajarish bo'yicha majburiyatlar

- **Shahar kommunal xizmatlari va boshqaruv tashkilotlari**, ta'mirlash ishlarini olib boradiganlar — qurilish to'siqlarini loyihalashda brend uslubini (firmenny stil) qo'llashlari shart.
- **Yer usti jamoat transporti operatorlari** — shahar jamoat transporti harakatlanuvchi tarkibini yopishtirish (okleyka) dizayn-maketlarini ishlab chiqishda brend uslubidan foydalanishlari shart.
- **Toshkent shahar hokimligi va Toshkent shahridagi tuman hokimliklari** — shahar hududida yangi qurilayotgan va mavjud binolar uchun manzil tablichkalari (adres tablichkalari) standart dizayn-maketlarini qo'llashlari shart.
- **Toshkent shahar hokimiyati, tuman hokimiyatlari hamda ularning tasarrufidagi arxitektura va qurilish boshqarmalari** — navigatsiya elementlari (kartalar, navigatsion ko'rsatkichlar va stela, jamoat transporti bekatlari axborot tablolarini o'rnatish va almashtirish) uchun standart dizayn-maketlardan foydalanishlari shart. Bu talab barcha jamoat makonlarida amal qiladi, faqat xususiy hududlar bundan mustasno.

1.2. Terminlar va ta'riflar

Shahar vizual identifikatsiyasi — shahar identifikatsiyasining kommunikativ va vizual komponenti. Bu shaharni taniqli qilish, uning brend tasvirini yaratish va targ'ib qilishning eng to'g'ridan-to'g'ri va samarali usulidir. U shaharning ma'naviy g'oyasini vizual shakllar orqali ifodalaydi, uning o'ziga xosligini aks ettiradi va xarakterli jihatlarini ta'kidlaydi.⁷⁹

⁷⁹ Zhou, Jianhua. Xiamen shahar vizual identifikatsiyasini loyihalash bo'yicha tadqiqotlar. Atlantis Press, 2019, <https://www.atlantispres.com/article/55910481.pdf>

Shahar vizual identifikatsiyasining asl ta'rifi - "Shahar vizual identifikatsiyasi (VI) shahar identifikatsiyasining kommunikatsiya va vizualizatsiya qismidir. Bu shaharning mashhurligini yaratish va targ'ib qilish hamda shahar brendi imidjini shakllantirishning eng to'g'ridan-to'g'ri va samarali usulidir. U shaharning ma'naviy g'oyasini vizual shakl orqali ifodalaydi, shaharning farqini o'zida mujassam etadi va shaharning shaxsiy xususiyatlarini ta'kidlaydi".

Rang palitrasi — turli vizual taqdimotlarda rang tanlashni optimallashtirish va umumiy uyg'unlikni ta'minlash maqsadida ishlatiladigan standartlashtirilgan ranglar to'plami.⁸⁰

Pattern (naqsh) — elementlar yoki shakllarning takrorlanuvchi va osongina tanib olinadigan kombinatsiyasi bo'lib, vizual tuzilma (strukturani) yaratadi.⁸¹

Element — naqsh "quriladigan" tarkibiy qism.

Dizayn-maket — rangli to'ldirishlar, grafik elementlar, shrift kompozitsiyalarini o'z ichiga olgan, tahrirlanadigan vektor formatida (ai, eps, pdf, cdr) tayyorlangan grafik kompozitsiya fayli.

Manzil tablichkasi - odatda ko'cha nomi va uy raqamini o'z ichiga olgan, bino devoriga o'rnatiladigan axborot vositasi.

Memorial tablichka — bino, mahalla yoki tarixiy shaxs haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan, bino devoriga o'rnatiladigan axborot vositasi.

Navigatsiya elementi — ustunli ko'rsatkich yoki stela ko'rinishidagi polga o'rnatiladigan vosita bo'lib, shahar ichidagi ijtimoiy ahamiyatga ega obyektlar (ijtimoiy xizmat ko'rsatish muassasalari, turistik ko'rsatish obyektlari, jamoat transporti bekatlari) joylashuvi haqida ma'lumot berish uchun mo'ljallangan.

Jamoat transporti uchun axborot paneli — jamoat transporti bekatiga o'rnatiladigan axborot paneli bo'lib, unda xizmat ko'rsatiladigan jamoat transporti marshrutlari haqida ma'lumot beriladi.

Piktogramma — xaritalar va axborot tablichkalarida ishlatiladigan grafik element bo'lib, matnni tasvirlash yoki o'rni bosish uchun xizmat qiladi.

Kartoxema — shahar hududining grafik ko'rinishidagi maketi bo'lib, odatda xarita joylashgan nuqtadan 10 daqiqalik piyoda borish masofasidagi hudud chegaralarida belgilanadi. Kartoxema axborot stela va jamoat transporti bekatlarida ishlatilishi mumkin.

1.3. Rang palitrasi.

- **Asosiy rang** — HEX #025E69.
- **Pattern dizayn-maketlari uchun** — HEX #149AA6, HEX #02818C, HEX #024952, HEX #014047.
- **Xarita dizayn-maketlari uchun** — HEX #027680, HEX #E5E2DF, HEX #FFE2B3, HEX #E7A750, HEX #FFFFFF, HEX #F7F6F0. ● ● **Memorial tablichkalar uchun** — HEX #F7F6F0.

⁸⁰ "Ranglar palitrasi." ScienceDirect Topics, Elsevier, <https://www.sciencedirect.com/topics/engineering/color-palette>. 2025-yil 7-sentabrda kirish sanasi Rang palitrasining original ta'rifi - "Ranglar palitrasi rang tanlashda yordam berish, turli vizualizatsiya displeylarida izchillikni ta'minlash uchun ishlatiladigan standartlashtirilgan ranglarning kichik to'plami sifatida belgilanadi."

⁸¹ Pixartprinting. "Grafik dizayndagi naqshlar: Ulardan qanday foydalanish kerak." Pixartprinting blogi, 2024, <https://www.pixartprinting.co.uk/blog/patterns-in-graphic-design/>. Kirish sanasi: 2025-yil 7-sentabr. Patternning original ta'rifi - "Grafik dizayn nuqtai nazaridan, naqsh vizual tuzilmani yaratadigan elementlar yoki shakllarning takrorlanadigan va tanib olinadigan joylashuvi sifatida ta'riflanishi mumkin."

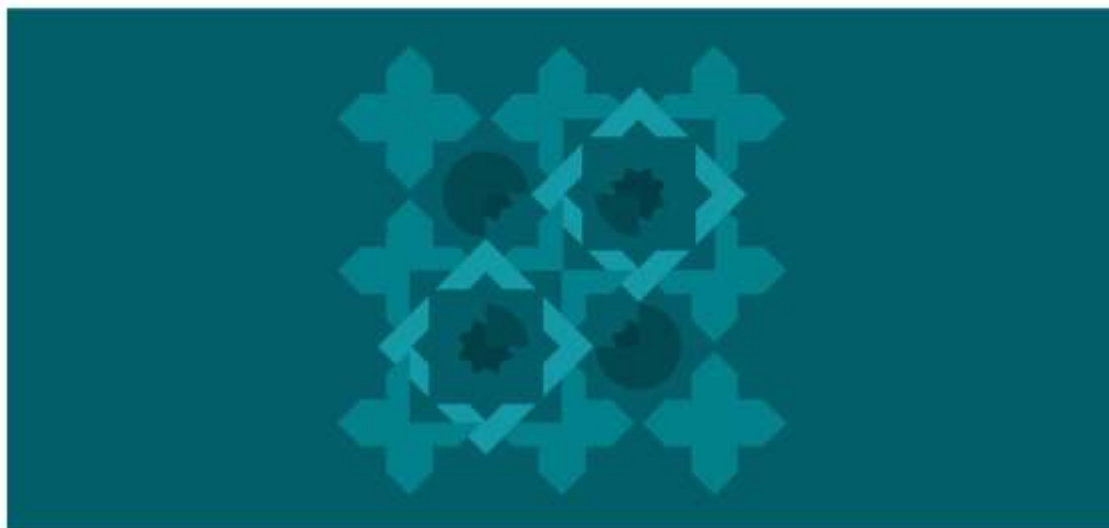
Qo'shimcha ranglar

Pattern / naqsh	Pattern / naqsh	Axo xaritalari	Pattern / naqsh	Pattern / naqsh
HEX #149AA6	HEX #02818C	HEX #027680	HEX #024952	HEX #014047
Matn Xaritalar Lavhalar	Axborot lavhalar Xaritalar	Axo xaritalari	Axo xaritalari	Axo xaritalari
HEX #FFFFFF	HEX #F7F6F0	HEX #E5E2DF	HEX #FFE2B3	HEX #E7A750

1.4 Patternlar (naqshlar)

Asosiy pattern — jamoat transporti vositalarining tashqi qoplamasiga, qurilish o'rnatmalari (bezaklari) dizayn-maketlarini tayyorlashda hamda shahar hokimiyati tomonidan tayyorlanadigan axborot materiallarida ishlatish tavsiya etiladi.

Asosiy pattern elementi:

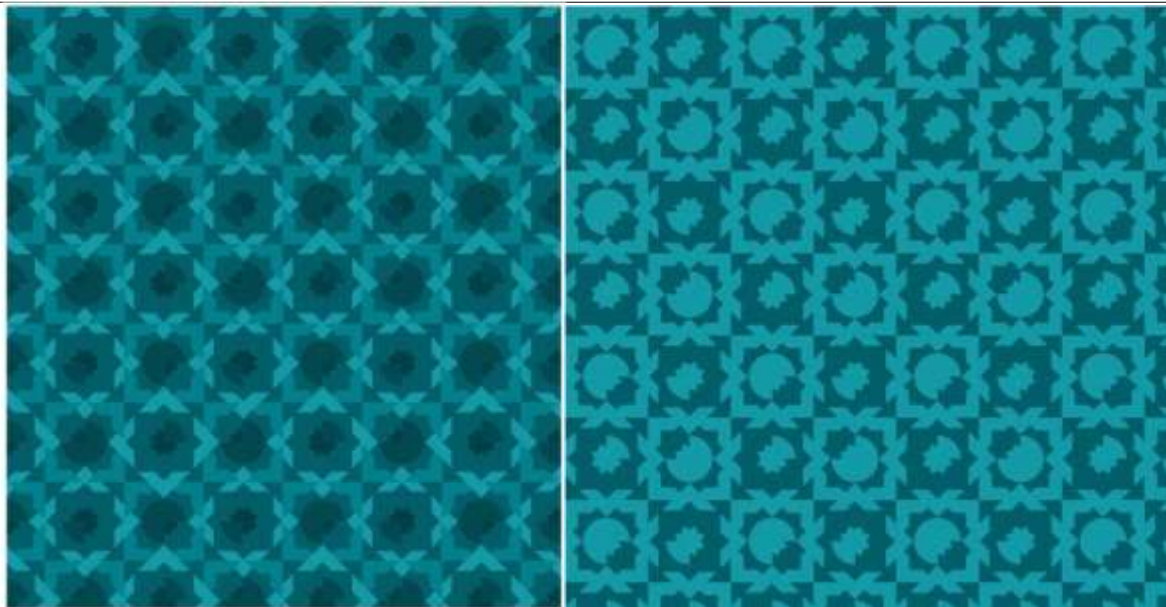

Rangli va batafsil ishlangan rasm dizayn-kodda qo'llaniladigan asosiy patternga xizmat qiladi.

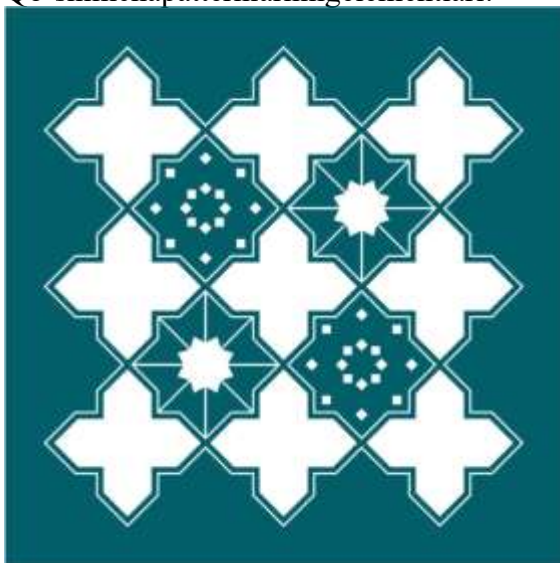
Minimalistik variant esa to'liq va boy geometrik shakllar ornamentidan olingan soddalashtirilgan patterndir.

Asosiy patternning layout (verstka) misollari::

Qo'shimcha patternlar — asosiy pattern bilan birga, kapital bo'lmagan konstruksiyalarda qo'llanilishi tavsiya etiladi.

Qo'shimchapatternlarningelementlari:

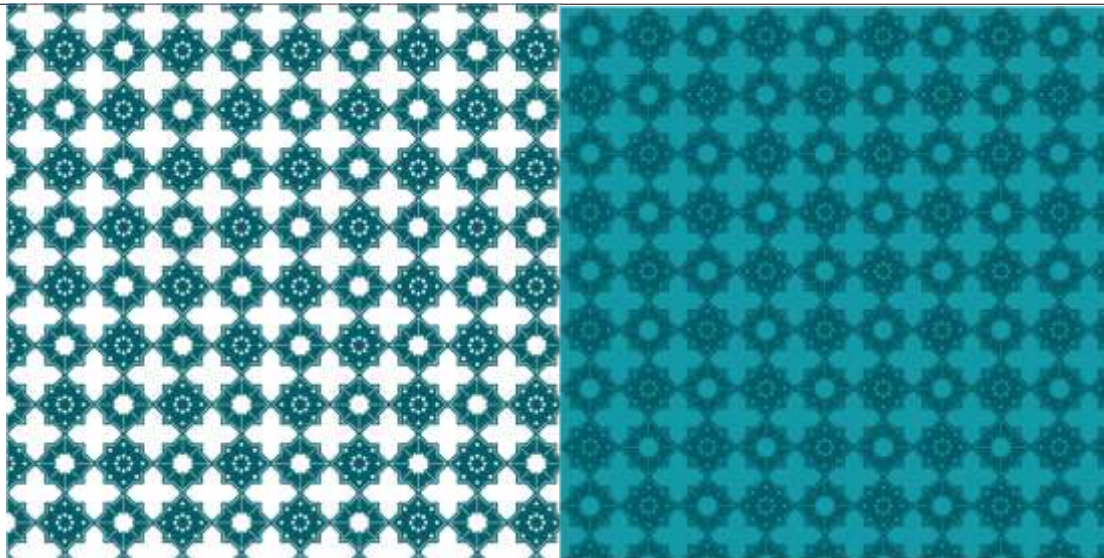

An'anaviy

Minimalistik

Qo'shimcha patternlar uchun layout (verstka) misollari:

An'avi pattern(yuqorida), minimalistik pattern(quyida)

1.5 Piktogrammalar.

1.5.1 Xaritada ishlatiladigan piktogrammalar:

IKONKALAR**Transport**

Piyoda

Avtomobil

Avtobus

Temir yo'l
stansiyasi

Taksi

Velo yo'l

Metro

Samolyot

Tez yordam

Avtoturargoh

Vaqt bilan
cheklangan
avtoturargoh**Xizmat**

Bank

Bankomat

Mehmonxona

Do'kon

Supermarket

Savdo
markazi

Restoran

Kafe

Bar

Yoqilg'i quyish
shoxobchasi

Dorixona

Shifoxona

Tish shifoxonasi

1.5.2 Axborot tablichkalariga joylashtiriladigan taqiqllovchi piktogrammalar:

1.6 Kartoskhemalar (xarita sxemalari)

Kartoskhemada quyidagi elementlar ko'rsatilishi kerak:

- mahalla chegaralari va nomlari
- asosiy ko'chalar nomlari
- metro stansiyalari nomi va joylashuvi
- jamoat transporti bekatlari nomi va joylashuvi
- poliklinikalar va shifoxonalar
- ibodatxonalar (diniy bino va inshootlar)
- shahar madaniyati va ta'lim muassasalari (maktablar, institutlar, universitetlar, kutubxonalar, teatrlari, bog'chalar, stadionlar)
- davlat xizmatlari markazlari va davlat hokimiyati organlari
- huquq-tartibot organlari bo'limlari
- parklar
- bozorlar
- **Kartoskhemada quyidagi elementlarni joylashtirish mumkin** — agar kunlik tashrif buyuruvchilar soni 100 kishidan oshsa:
- savdo markazlari
- ko'ngilochar markazlar
- kinoteatrlar
- art-galereyalar
- **Kartoskhemada quyidagi elementlarni joylashtirish mumkin** — yuqori tarixiy-madaniy ahamiyatga ega bo'lgan hollarda:
- yodgorliklar
- tarixiy-madaniy meros maqomiga ega bo'lgan me'moriy obyektlar
- art-galereyalar
- maydonchalar va yashil hududlar

Rang yechimi bo'yicha talablar

- 10 daqiqalik piyoda yetib borish hududi doirasidagi fon rangi — HEX #025E69

- 10 daqiqalik piyoda yetib borish hududidan tashqaridagi fon rangi — HEX #8BD1D0
- mahalla hududi rang bilan to'ldiriladigan qo'shimcha fon rangi — HEX #FFDDAB
- asosiy magistrallar rang bilan to'ldirilishi — HEX #B38A72
- ikkinchi darajali yo'llar va o'tish yo'laklari rang bilan to'ldirilishi — HEX #BCB6AA
- qurilish hududlari (zichlik maydonlari) rang bilan to'ldirilishi — HEX #077880
- asosiy obyektlar piktogrammalari (yirik) — HEX #E7A750
- jamoat transporti bekatlari piktogrammalari — HEX #FFFFFF
- ikkinchi darajali obyektlar piktogrammalari — HEX #F7F6F0
- matnli elementlar — HEX #FFFFFF

Kartoskhemadizayninamunasi

1.7 Harakatlanuvchi transport tarkibini bezash.

Avtobusni qoplash (okleyka) maketini ishlab chiqishda asosiy rang pattern bilan uygʻunlikda qoʻllaniladi.

Maketni ishlab chiqishda oynalar orqali ko‘rinish saqlanishi shart: tasvirlar oynalarning umumiy maydonining 30 % dan oshmasligi kerak..

Qoplash dizayni namunasi:

2. Manzil tablichkalari.

2.1. Regulyatsiya obyekti.

Axborot tashuvchilari: Manzil tablichkasi, memorial tablichka

2.2. Terminlar va ta’riflar.

Manzil tablichkasi — binoga o‘rnatiladigan axborot tashuvchisi bo‘lib, odatda ko‘cha nomi va uy raqamini o‘z ichiga oladi.

Memorial tablichka — binoning fasadiga o‘rnatiladigan tashuvchi bo‘lib, binoning, mahalla yoki tarixiy shaxsning tarixi haqida ma’lumot beradi.

Axborot tashuvchisi — ma’lum bir auditoriyaga axborot yetkazish uchun yaratilgan har qanday vizual-grafik element (masalan, axborot tablichkalari, xaritalar, ko‘rsatkichlar, displeylar)

2.3. Manzil tablichkalari tipologiyasi

Ko‘cha nomi bloki

Bu blok faqat o‘zi o‘rnatilishi yoki uy raqami bloki bilan birga o‘rnatilishi mumkin.

Standart o‘lchamlari (2 ta):

Qisqa: 1100×300 mm

Uzun: 1330×300 mm

Bir ko‘chada faqat bitta tur (qisqa yoki uzun) ishlatilishi kerak. Tip o‘lchami mijoz tomonidan maket asosida tanlanadi — maket to‘ldirilganda, qisqa tip o‘lcham ishlatilishi mumkin yoki yo‘qligi aniqlanadi.

Uy raqami bloki

Bu element faqat o‘zi o‘rnatilishi yoki ko‘cha nomi bloki bilan birga o‘rnatilishi mumkin.

		
Ko'cha nomi. 1330 mm	Ko'cha nomi. 1100 mm	uy raqami

Qo'shimcha yechimlar.

Blok maketi qo'shimcha grafik elementlarni o'z ichiga olishi mumkin — masalan, ko'chadagi ushbu tomonda joylashgan birinchi va oxirgi uy raqamiga ko'rsatkich (indikator). Bunday maket U1–U5 turidagi ko'chalar uchun ishlatilishi mumkin..

Ko'cha nomi blokining murakkabroq shakli qo'llanilishi mumkin. Bunday element U1, U2, U5 va U6 zonalarida qo'llanilishi mumkin.

2.4 Manzil tablichkalarini joylashtirish bo'yicha talablar.

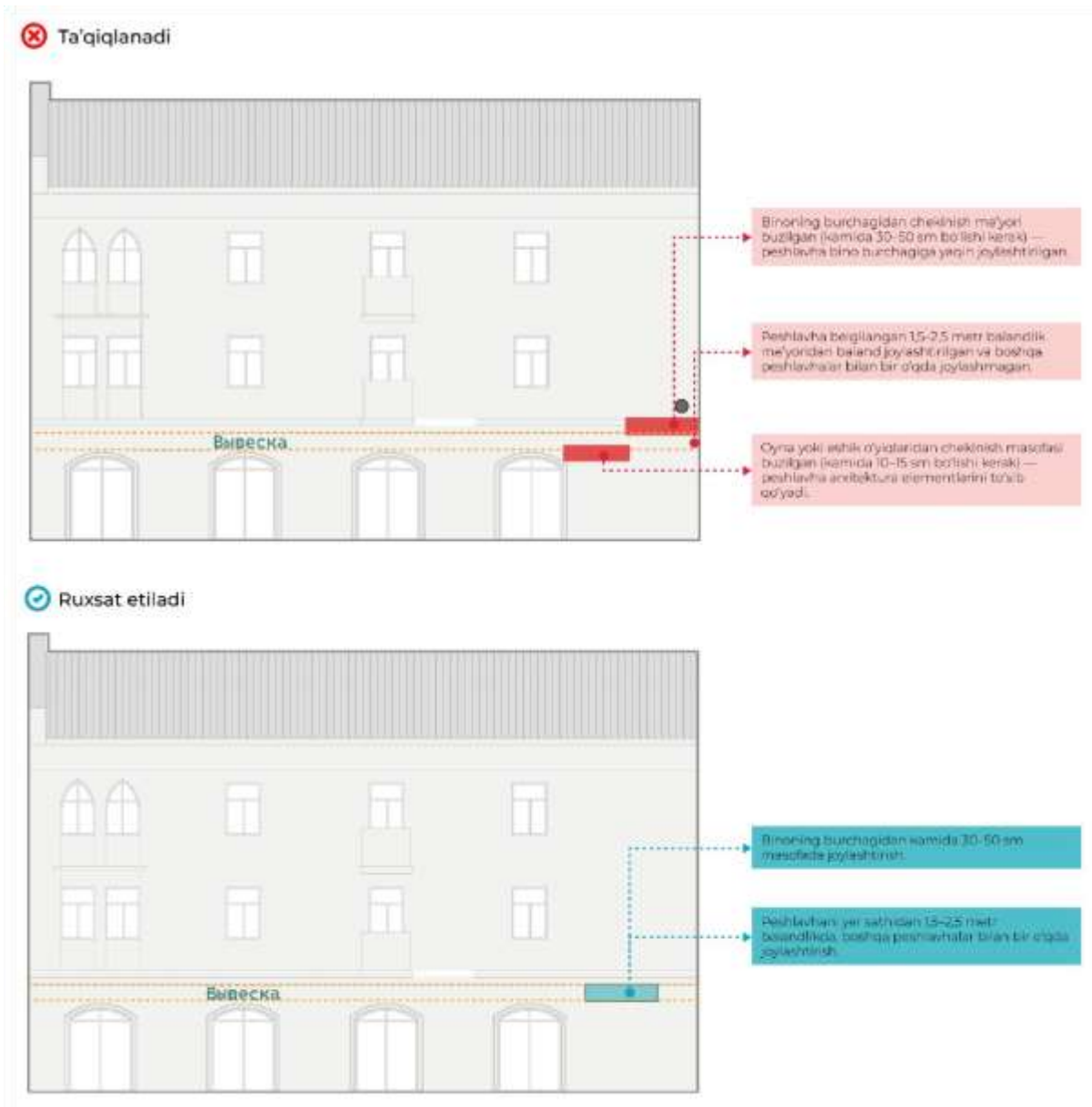
Manzil tablichkalari binoning fasadiga o'rnatilishi va turli ko'rinish burchaklaridan ko'rinishi kerak. Manzil tablichkalarida kvartalning har bir uchida joylashgan oxirgi ikki uy raqami ko'rsatiladi. Agar uy ikki ko'chaning kesishmasida joylashgan bo'lsa, tavsiya qilinadi: 2 ta manzil tablichkasi o'rnatish — ko'cha nomi va uy raqami ko'rsatilgan tablichka hamda faqat ko'cha nomi ko'rsatilgan tablichka (uy joylashgan ko'chaga parallel). Bu foydalanuvchilarga shaharda yaxshiroq oriyentatsiya qilishga yordam beradi.

Boshqa hollarda ko'cha nomi va uy raqami ko'rsatilgan manzil tablichkasi o'rnatiladi.

DKC tipidagi hududlarda manzil tablichkasini yo'l kesishmasida yoki ko'cha boshida ko'cha nomi ko'rsatilgan holda o'rnatish tavsiya etiladi. Uy raqami ko'rsatilgan manzil tablichkasi esa har bir uy kirish guruhida o'rnatiladi.

- **Ko'cha nomi bloki va uy raqami bloki orasidagi masofa** — 50 mm.
- **Joylashtirish balandligi:** yer sathidan 1,5 dan 2,5 metrgacha.
- **Binoning burchagidan chekinish:** kamida 30–50 sm.
- **Fasadning boshqa elementlaridan chekinish:** oynalar yoki eshik ochilish joylaridan kamida 10–15 sm.
- **Bezatilgan elementlardan (lepnina, karniyalar) chekinish:** kamida 20 sm.
- **Muhandislik ob'ektlaridan (quvurlar, videokuzatuv tizimlari va boshqa texnik elementlar) chekinish:** kamida 10–15 sm.
- **Tashkilot nomi yozilgan reklama taxtalaridan chekinish:** kamida 50 sm.
- **Oriyentatsiya** — Tablichka piyoda ko'z qarashi chizig'iga perpendikulyar bo'lishi kerak, shunda matn oson o'qiladi.
- **Yoritish** — Ayniqsa ko'cha yoritilishi yaxshi bo'lmagan joylarda yoritish (podsvetka)ni ko'zda tutish muhim.
- **Istisnolar** — Agar uyning fasadi tor bo'lsa, tablichkani burchakka yaqinroq o'rnatish mumkin, lekin matn ko'rinishini saqlash muhim.

- **Tarixiy binolar** yoki joylashtirish talablariga ega zonalarda elementlar arxitektura reglamenti bilan kelishilgan bo'lishi mumkin.
- **Manzil tablichkalarini** oynalar ochilish joylari va muhandislik kommunikatsiyalari yonida, shuningdek, quyida ko'rsatilgan o'lchamlardan tashqarida joylashtirish tavsiya etilmaydi.

2.5 Manzil tablichkalari maketlari bo'yicha talablar.

Maketlar bo'yicha talablar.

- **Foydalaniladigan shrift** — Adelphi PE Variable
- **Keyingi uy raqamlarini belgilash** — Keg'1: 170 pt (30–40 mm), Registr: small letters, Kerning: 0.
- **Uy raqami (1–99) / korpus / liter** — Keg'1: 400 pt (90 mm), Registr: small letters, Kerning: 70 pt.
- **Ko'cha nomi** — Keg'1: 320 pt (72 mm), Registr: small caps, Kerning: 15 pt.

- **Ko‘cha / prospekt va boshqalarni belgilash** — Keg‘l: 170 pt (30–40 mm), Registr: small letters, Kerning: 0
- **Burchaklarni yumaloqlash** — Radius: 10 mm, Maqsad: yumshoq va do‘stona vizual tasvir yaratishda shaklning aniqligi va grafikligini saqlash. Navigatsiya tashuvchilarining barcha burchaklarida qo‘llaniladi: manzil tablichkalari, axborot tablichkalari, navigatsiya stendlari barcha namunalarida..

Taqiqlanadi

- Maketda matn bloklarining joylashuvini o‘zgartirish taqiqlanadi
- Grafik elementlarni olib tashlash yoki qo‘shish taqiqlanadi
- Tashuvchilarning ranglarini o‘zgartirish taqiqlanadi
- Tashuvchilarning tashqi o‘lchamlarini o‘zgartirish taqiqlanadi
- Boshqa shriftlardan foydalanish taqiqlanadi

3. Navigatsion tashuvchilar

3.1 Regulyatsiya obykti

- **Navigatsion tashuvchilar:** manzil tablichkasi, navigatsiya karta-sxemasi.
- Bixillik: navigatsion tashuvchilarning yagona dizaynini saqlash majburiyati.

3.2 Terminlar va ta’riflar

Navigatsion tashuvchilar — bu vizual yo‘naltirilgan axborot tizimlari bo‘lib, unda belgilar, xaritalar, o‘qchalar, rang kodlari, piktogrammalar va turli tipografik elementlar mavjud.

Odatda ular odamlarning jismoniy makonda harakatlanishida yordam berish uchun ishlatiladi — ya'ni navigatsiya va oriyentatsiyani ta'minlaydi.⁸²

Navigatsiya — bu odamlarning bir joydan boshqasiga harakatlanish jarayoni bo'lib, unda orientatsiya va makonda harakatlanish uchun axborot to'plash hamda qaror qabul qilish ham kiradi.⁸³

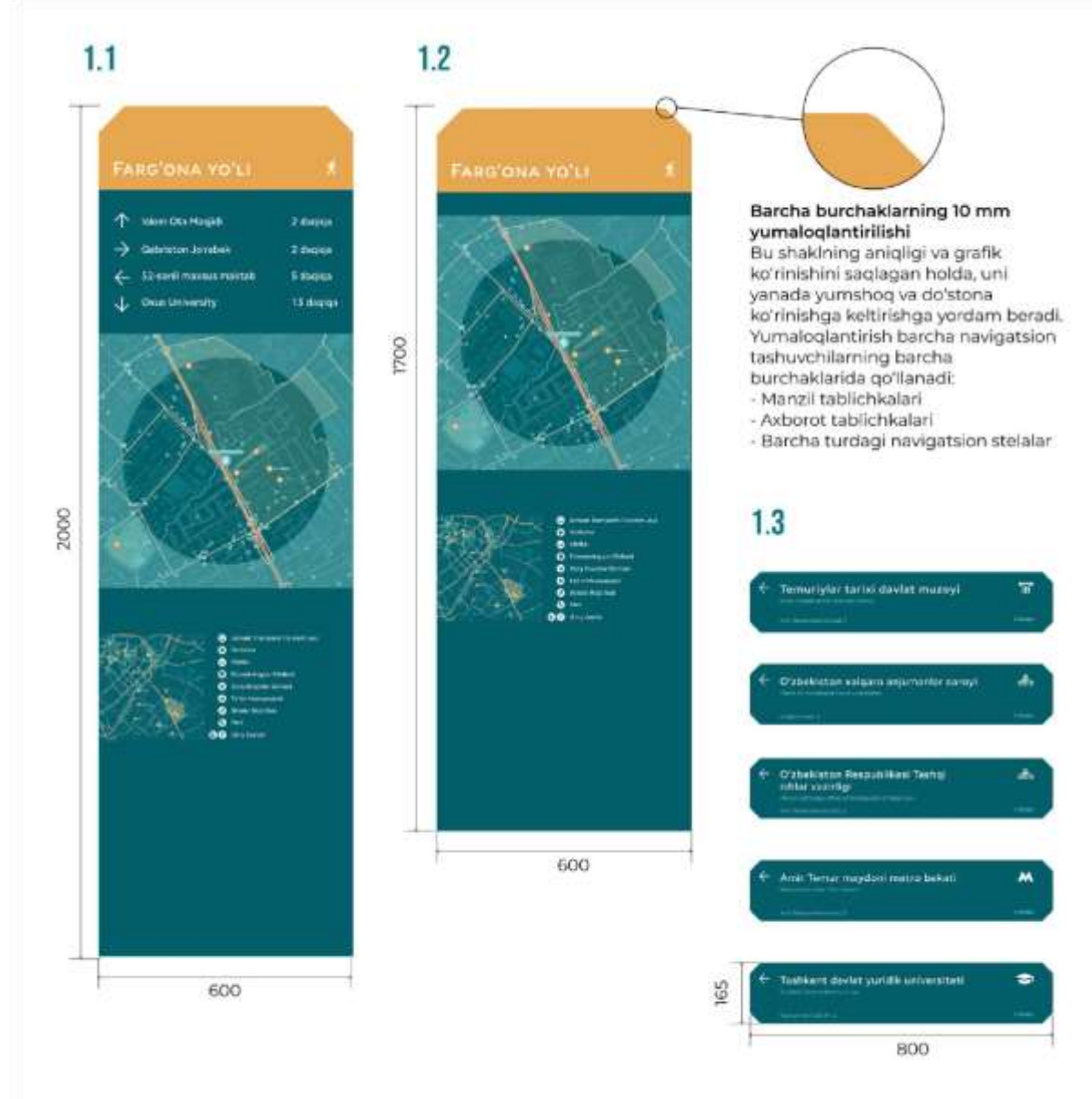
3.3 Navigatsion tashuvchilar tipologiyasi.

Piyoda navigatsiyasi.

- 1.1. Yo'nalishlar va piyodalar uchun mavjud bo'lgan masofalar xaritasi (10 daqiqalik piyodamasofasi) ko'rsatilgan stela.
- 1.2. Piyodalar uchun mavjud bo'lgan masofalar xaritasi (10 daqiqalik piyoda masofasi) ko'rsatilgan stela.
- 1.3. Jalb etuvchi nuqtalarga yo'nalish ko'rsatuvchi yo'nalish ko'rsatkichlari.
- 1.4. TPU ichida va yerosti hamda yer usti piyodalar o'tkazgichlarida yo'nalish ko'rsatkichlari.

⁸² "Belgilar tizimlari." Vikipediya, Wikimedia Jamg'armasi, 2023, https://en.wikipedia.org/wiki/Signage_systems. Kirish sanasi: 2025-yil 8-sentabr. Matn - "Belgilar tizimlari vizual yo'naltirilgan axborot tizimlari bo'lib, belgilar, xaritalar, strelkalar, rang kodlash tizimlari, piktogrammalar va turli tipografik elementlardan iborat. Ular odatda odamlarning jismoniy dunyo orqali o'tishini boshqarish uchun ishlatiladi".

⁸³ Yo'lni topish dizayni. IDEA markazi, Buffalo universiteti, 2009, <https://idea.ap.buffalo.edu/wp-content/uploads/sites/110/2019/08/14.pdf>. 2025yil 8-sentabrda kirish mumkin. Matn - "Yo'lni topish - bu odamlarning bir joydan ikkinchi joyga qanday o'tishlari, shu jumladan ma'lumot to'plash va kosmosda yo'nalish va harakatlanish uchun qaror qabul qilish jarayonlari."

Transport navigatsiyasi

2.1. Avtobus yo'nalishlari ko'rsatilgan stela va/yoki jamoat transporti yo'nalishlari xaritasxemasi

2.2. To'xtash joyi nomi va avtobus yo'nalishlari raqamlari ko'rsatilgan tablichka

2.3. Elektron tablolar.

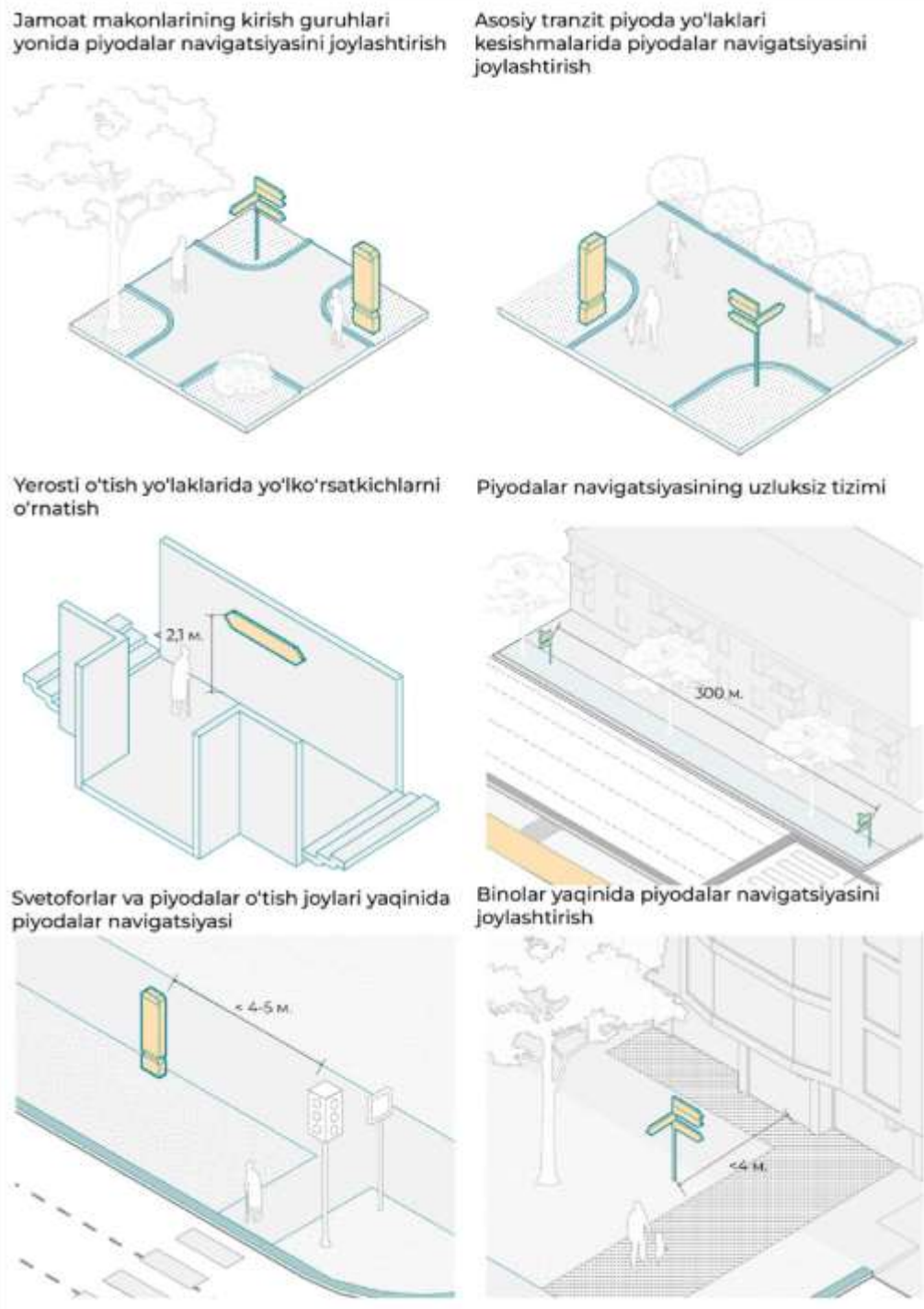
3.4 Talablar va tavsiyalar.

Piyoda navigatsiyasi.

- Piyoda navigatsiyasi elementlari ko'p piyodalar oqimi bo'lgan ko'chalarda joylashtirilishi tavsiya etiladi.
- Elementlar turli burchaklardan yaxshi ko'rinadigan joylarda joylashtirilishi kerak, lekin piyodalar o'tkazgichlaridan kamida 5 metr, svetoforlar va boshqa yo'l harakati belgilaridan kamida 4 m masofada bo'lishi lozim.
- Piyoda navigatsiyasi uzluksiz tizim bo'lishi kerak, qadam (oralig'i) 300 m dan oshmasligi lozim.
- Elementlar nogironligi bo'lgan shaxslar (MFN) uchun foydalanishga qulay bo'lishi kerak.
- Navigatsion elementlarning joylashtirilishi ko'chalar, jamoat va dam olish joylarining ekspluatatsiyasiga va tozaligiga to'sqinlik qilmaydigan joylarda belgilanishi kerak.
- Navigatsion elementlarni jamoat transporti bekatlari yaqinida; kirish guruhlar, jamoat va dam olish joylarining asosiy tranzit yo'laklari kesishgan joylarda joylashtirish tavsiya etiladi.
- Stela va ko'rsatkichlar jamoat transporti bekatidan kamida 3 m, yaqin binolardan kamida 4 m masofada joylashtirilishi kerak.
- Stela piyodalar harakati yo'nalishiga parallel joylashtiriladi va piyodaning to'xtab turishi uchun kengligi kamida 0.75 m bo'lgan platformaga ega bo'lishi kerak.
- Muhim jalb etuvchi nuqtalarga yo'nalish ko'rsatkichlari piyodalar harakati yo'nalishiga perpendikulyar joylashtirilishi kerak.
- Yo'nalish ko'rsatkichlari 2.2 dan 4 metrgacha balandlikda o'rnatilishi kerak; ko'rsatkichning minimal balandligi 200 mm ga teng bo'lishi kerak.
- TPU ichida va yerosti hamda yer usti piyodalar o'tkazgichlarida yo'nalish ko'rsatkichlari piyoda ko'rinish zonasida, balandligi kamida 2.1 m bo'lgan joyda joylashtirilishi kerak; ko'rsatkichning minimal balandligi 300 mm ga teng bo'lishi kerak. **Transport navigatsiyasi.**
- Avtobus yo'nalishlari va jamoat transporti yo'nalishlari karta-sxemasi ko'rsatilgan stela jamoat transporti bekatlari yaqinida, 2 m dan oshmaydigan masofada joylashtirilishi kerak.
- Karta-sxema jamoat transporti bekatida joylashtirilishi mumkin, osma konstruktsiya yoki o'zidan yopishqoq plakat bo'lishi mumkin.

- To'xtash joyi nomi va avtobus yo'nalishlari raqamlari ko'rsatilgan tablichka alohida turuvchi konstruksiya bo'lishi yoki bekat konstruksiyasiga integratsiyalangan bo'lishi mumkin.
- Tablichka balandligi kamida 4 m bo'lishi kerak.

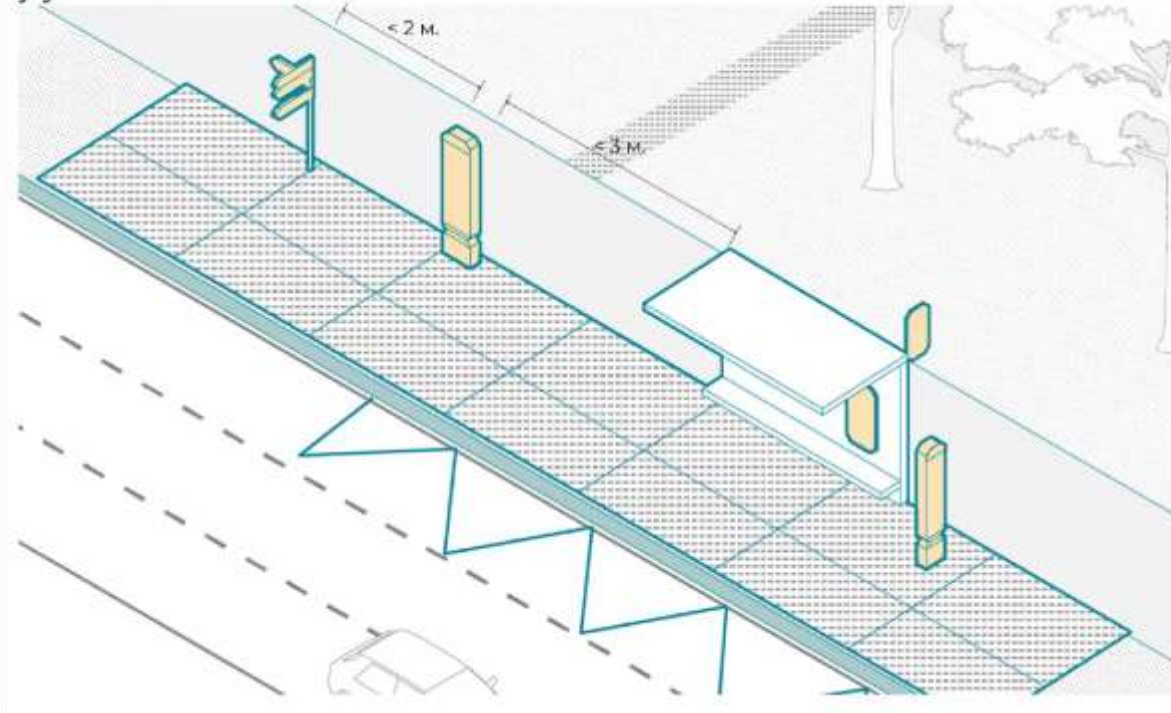
Elektron tablo piyodalar harakati yo'nalishiga perpendikulyar holda, jamoat transporti bekatlari yonida joylashtirilishi kerak.

3.5 Jamoat joylarida navigatsiya elementlarini qo'llash.

Navigatsion tashuvchilar turlari	Mahalla M1–M5	U1–U7 ko‘cha va yo‘l tarmog‘i	Jamoat obyektlari hududlari O1–O4	Rekreatsion kompleks R1–R5
Piyoda navigatsiyasi				
Yo‘nalishlar va piyodalar uchun mavjud bo‘lgan masofalar xaritasi (10 daqiqalik piyoda masofasi) ko‘rsatilgan stela	+	+	+	+
Piyodalar uchun mavjud bo‘lgan masofalar xaritasi (10 daqiqalik piyoda masofasi) ko‘rsatilgan stela	+	+	+	+
Yo‘nalishlar ko‘rsatilgan ko‘rsatkichlar (juda muhim jalb etuvchi nuqtalarga)	+	+	+	+
TPU ichida va yerosti hamda yer usti piyodalar o‘tkazgichlarida yo‘nalish ko‘rsatkichlari	-	+	-	-
Transport navigatsiyasi				
Avtobus yo‘nalishlari ko‘rsatilgan stela va/yoki jamoat transporti yo‘nalishlari karta-sxemasi	-	+	-	-
To‘xtash joyi nomi va avtobus yo‘nalishlari raqamlari ko‘rsatilgan tablichka	-	+	-	-
Elektron tablo	-	+	-	-

Piyodalar va transport navigatsiyasini jamoat transporti bekatlari va ularning yaqinida joylashtirish

4. Memorial tablichka.

Memorial tablichkalar madaniy meros obyektlari va binolarida joylashtirilishi mumkin. Bir bino yoki bino kompleksi uchun 1 tadan ortiq tablichka o'rnatilishi mumkin emas. Tablichka bino asosiy kirish joyiga yaqin joylashtirilishi tavsiya etiladi. Tablichkaning joylashtirish balandligi (pastki qismi) — 1400 mm.

Manzil tablichkalari maketlari bo'yicha talablar.

- Axborot tablichkasi sarlavhasi — Keg'1: 200 pt (79 mm), Registr: small caps, Kerning: 70 pt
- Axborot tablichkasi matni — Keg'1: 112 pt (20,8–26,5 mm), Registr: small caps, Kerning: 10 pt, Interliniyaj: 134,4 pt.
- Rang — Axborot tablichkasi uchun manzil tablichkalari fonidan ajralib turadigan boshqa rang ishlatiladi. Yorqin fon ustidagi qorong'i matn o'qilishi va qabul qilinishi yaxshiroq bo'ladi.

MADRASA BARAK-XONA

Qurilgan yili: 16-asr. Bu madrasa 16-asrda Shayboniylarsulolasi hukmdori Abul-Muzaffar Barak-xon davrida qurilgan. Bino Samarqand shahrining eski shahar darvozalarining yaqinida joylashgan bo'lib, musulmonlar uchun o'quv muassasasi va ibodatxona sifatida xizmat qilgan. Hozirgi kunda bu madrasa mashhur turistik joy hisoblanadi.

Axborot tablichkasining sarlavhasi

Kegl: 200 pt (≈79 mm), small caps, Kerning: 70 pt

Axborot tablichkasining matni

Kegl: 112 pt (20,8–26,5 mm), small caps, Kerning: 10 pt, Интерлиньяж: 134,4 pt

Rang

Axborot tablichkasida manzil tablichkalaridan ajralib turishi uchun boshqa rang qo'llanilgan. Bundan tashqari, bunday matn bloki yorug' fonda quyuc rangda yozilganda o'qilishi va qabul qilinishi ancha oson bo'ladi.

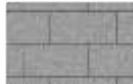
P2.5 Dizayn elementlarini tanlash bo'yicha tavsiyalar. Mundarija.

- 1. Qoplama.**
- 2. Yashil maydonlar.**
- 3. Shahar mebellari.**
- 4. Tashqi yoritish.**

1. Qoplama.

Turi	Maqsadi	Belgilanishi	Material	O'lchamlari	Artikulyatsiya-si	Ishlab chiqaruvchi	Hudud turi
Yo'l va yo'lak qoplamalari							
P 1.1 — klinker, plitkalar	Piyodalar yo'lakchasini asfaltlash uchun	Qo'pol	Klinker g'isht	240x55x5 2 mm	1209116	Westerw alder Klinker*	U1-U2, U6, U7, O1-O5, P1-P5.
P1.2 — klinker, plitkalar	Piyodalar yo'lakchasini asfaltlash uchun	Qo'pol	Klinker g'isht	240x55x5 2 mm	1209201	Westerw alder Klinker*	U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5
P 2.2 — klinker, plitkalar	Piyodalar yo'lakchasini asfaltlash uchun	Silliq	Klinker g'isht	200x100x 45 mm	2652	Vandersa nden*	U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5
P 2.2 — klinker, plitkalar	Piyodalar yo'lakchasini asfaltlash uchun	Silliq	Klinker g'isht	200x100x 45 mm	118494	LSR (RAUF) *	U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5
P 3.1 — klinker, plitkalar	Asosiy qoplama naqshiga qo'shim- chalar, dam olish uchun maskanlar	Dekorativ plitkalar	Klinker g'isht	50x50x50 mm	2613	LHL (CRH) Klinker*	U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5

P 3.2 — klinker, plitkalar	Asosiy qoplama naqshiga qo‘shim- chalar, dam olish uchun maskanlar	Dekorativ plitkalar	Klinker g‘isht	200x100x 51 mm	2602	LHL (CRH) Klinker*	U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5	
P 4.1 — klinker, plitkalar	Piyodalar yo‘lakchasini asfaltlash uchun	O‘rta format	Qibray graniti	300x300 mm, 400x400 mm, 300x600 mm; Qalinligi piyodalar uchun 30-60 mm, piyodalar va transport uchun 60-80 mm		U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5		
P 4.2 — granit, plitkalar	Piyodalar yo‘lakchasini asfaltlash uchun	O‘rta format	Qibray graniti	300x300 mm, 400x400 mm, 300x600 mm; Qalinligi piyodalar uchun 30-60 mm, piyodalar va transport uchun 60-80 mm		U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5		
P 4.3 — konser vasiya, plitkalar	Piyodalar yo‘lakchasini asfaltlash uchun	O‘rta format	Kosonso y bazaltme n	300x300 mm, 400x400 mm, 300x600 mm; Qalinligi piyodalar uchun 30-60 mm, piyodalar va transport uchun 60-80 mm		U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5		
P 5.1 — granit, cherepitsa	Buferlar, pandus, dam olish joylari, umumiy foydalanish joylari uchun	Yo‘lak toshlari	Qibray graniti	100x100 mm, 200x100 mm, 200x200 mm; Piyodalar uchun qalinligi 30-60 mm, piyodalar va transport uchun 60-80 mm		U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5		

P 5.2 — granit, cherepitsa	Buferlar, pandus, dam olish joylari, umumiy foydalanish joylari uchun	Yo‘lak toshlari	Gazgan graniti	100x100 mm, 200x100 mm, 200x200 mm; Piyodalar uchun qalinligi 30-60 mm, piyodalar va transport uchun 60-80 mm	U1-U2, U6, U7, O1-O5, R1-R5	
-------------------------------------	---	--------------------	-------------------	---	---	---

P 5.3 — konser- vatsiya, cherepitsa	Buferlar, pandus, dam olish joylari, umumiy foydalanish joylari uchun	Yo‘lak toshlari	Kosonsoy konservat -siya	100x100 mm, 200x100 mm, 200x200 mm; Piyodalar uchun qalinligi 30-60 mm, piyodalar va transport uchun 60-80 mm	U1-U2, U6, U7, O1- O5, R1- R5	
R 6.1 — beton, plitka		Standart beton	Beton	Piyodalar qismi: 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Bufer: 100x100 mm, 150x150 mm; Qalinligi piyodalar zonasi uchun 60 mm, piyodalar transport vositasi uchun 80 mm	U1-U2, U6, U7, O1-O5	
P 6.2 — beton, plitka		Standart beton	Beton	Piyodalar qismi: 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Bufer: 100x100 mm, 150x150 mm; Qalinligi piyodalar zonasi uchun 60 mm, piyodalar transport vositasi uchun 80 mm	U1-U2, U6, U7, O1-O5	

P 6.3 — beton, plitka	Standart beton	Beton	Piyodalar qismi: 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Bufer: 100x100 mm, 150x150 mm; Qalinligi piyodalar zonasi uchun 60 mm, piyodalar transport vositasi uchun 80 mm	U6, U7, O1-O5	
P 6.4 — beton, plitka	Standart beton	Beton	Piyodalar qismi: 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Bufer: 100x100 mm, 150x150 mm; Qalinligi piyodalar zonasi uchun 60 mm, piyodalar transport vositasi uchun 80 mm	U3-U5, O1-O5, R1-R5, M1-M8	
P 6.5 — beton, plitka	Standart beton	Beton	Piyodalar qismi: 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Bufer: 100x100 mm, 150x150 mm; Qalinligi piyodalar zonasi uchun 60 mm, piyodalar transport vositasi uchun 80 mm	U3-U5, O1-O5, R1-R5, M1-M8	
P 6.6 — beton, plitka	Standart beton	Beton	Piyodalar qismi: 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Bufer: 100x100 mm, 150x150 mm; Qalinligi piyodalar zonasi uchun 60 mm, piyodalar transport vositasi uchun 80 mm	U3-U5, O1-O5, R1-R5, M1-M8	

P 7.1 — beton, plitka	dam olish maskanla ri, o'yin maydonc halari va asosiy qoplama ga qo'shimc halar uchun	Manzarali beton	Beton	100x100 mm, 150x150 mm, 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Qalinligi piyodalar uchun 60 mm, piyodalar va transport 80 mm uchun	Barchasi	
P 7.1 — beton, plitka	Dam olish maskanla ri, o'yin maydonc halari va asosiy qoplama ga qo'shimc halar uchun	Manzarali beton	Beton	100x100 mm, 150x150 mm, 200x200 mm, 300x300 mm, 300x150 mm, 300x400 mm; Qalinligi piyodalar uchun 60 mm, piyodalar va transport 80 mm uchun	Barchasi	
P 8.1 — Asfalt	velosiped yo'llari, yugurish yo'laklari uchun	Klassik	Asfalt	Yuqori qatlam qalinligi: yengil yo'llari uchun velosiped 30-40 mm, zonalari birlashtirilgan bilan avtomobil yo'llari uchun velosiped 50-60 mm	Barchasi	
P 9.1 — Asfalt	velosiped yo'llari, yugurish yo'llari uchun - piyodalar faolligi yuqori bo'lgan joylarda,	Rangli	Asfalt	Yuqori qatlam qalinligi: yengil uchun velosiped yo'llari 30-40 mm, zonalari birlashtirilgan bilan avtomobil yo'llari uchun velosiped 50-60 mm	Barchasi	

	yo'llar bilan kesishgan joylarda					
--	--	--	--	--	--	--

P 9.1 — Asfalt	Piyodalar harakat- lanadigan joylarda velosiped yo‘llari, yugurish yo‘llari uchun	Rangli	—	Qalinligi 30-40 mm / 50- 60 mm	—	—	hamma	
P 10.1 — Rezina	o'yin maydonc hasiva sport maydonchalari	EPDM	—	Qalinligi 10-50 mm / 13- 20 mm	—	—	hamma	
P 11.1 — Grunt	Biroz trotuarlar	Barqaror zamin	—	—	—	—	ULTRATO VUSHLI, Y4, M1–M8, O1–O5, R1–R5	
P 12.1 — Damping	Joylari uchun dam olish, o‘rta piyoda yurish maydoni	Granit	—	Qalinligi 3-5 sm	—	—	hamma	
P 12.2 — Damping	Dam olish joylari, ikkilamc hi piyodalar yo'laklari	Granit	—	Qalinligi 3-5 sm	—	—	barcha	
N 13.1 — Damping	Elementlari bezatish (atrofida	Manzaral i	—	Qalinligi 3 -5 sm	—	—	hamma	

	daraxtlar, butalar)							
--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--

P 14.1 — Yogʻoch	Terrasa, joylarda hordiq (yopiq/ qisman himoyalangan)	Thermo Wood, DPK	—	—	—	—	barcha	
P 15.1 — Yogʻoch	Terrasa, joylarda hordiq (yopiq/ qisman himoyalangan)	Decking	—	—	—	—	barcha	
Fasad qoplamalari								
P 18.1 — tosh, fasad	Maʼmuriy bino, tijorat	Standart	Granit				Y1-Y2, Y6, u7, O2, O4	
P 18.2 — tosh, fasad	Maʼmuriy qurilish, savdo inshoot, turar-joy majmualari	Standart	Tosh veneer				Y1-Y2, Y6, U7, O2, O4, M3, M7	
P 19.1 — tosh fasad	Savdo va madaniy binolar, turar-joy majmualari	Travertin	Travertin				Y1-Y2, Y6, u7, O2, O4, M1, M2, M3, M7, M8	
P 20.1 — tosh fasad	Barcha turdagi binolar	Qumtosh -lar	Qumtosh -lar va mosla- shuvchan tosh	zichlik ≥ 2000 kg / m ³ , qalinligi ≥ 10 mm (egiluvchan tosh ≥ 2 mm)			Y1-U7, O1o4, M1 — M8	
P 21.1klinker, fasad	Markazdagi barcha	silliq	klinker				U1-U2, U6, U7, O1- o4,	

							M1— M8	
--	--	--	--	--	--	--	-----------	--

	turdagi jamoat binolari, barcha turdagi uy							
P 22.1klinker, fasad	Markazdagi barcha turdagi jamoat binolari, barcha turdagi uy	qo‘pol	klinker				U1-U2, U6, U7, O1 — o4, M1-M8	
P 23.1dekor. Beton	barcha turdagi binolar	teksturali beton	Beton				U1-U2, U6, U7, O1-o4, M1 — M8	
P 24.1dekor. Beton	barcha turdagi binolar	rangli beton	Beton				U1-U2, U6, U7, O1-o4, M1-M8	
P 25.1metall	jamoat binolari	Alyuminiy, po‘lat	metall				U1-U7, O1o4, P1-P5	
P 26.1metall	yangi obyektlar	Korten	metall				U1-U7, O1o4, P1-P5	
P 27.1 — keramik	detallari va glazurovning qo‘shimchalari	Glazurovannaya	keramika				U1-U2, U6, U7, O1-o4, M1-m2, M8	

P 28.1keramika	jamoat binolari va yangi turar- joy majmualari	silliq	keramika			U3-U5, O1o4, M5	
P 29.1 — dekorativ gips	barcha turdagi binolar	Silikon	dekorativ gips			hammasi	
P 30.1dekorativ gips	barcha turdagi binolar	Travertinli	dekorativ gips			hammasi	
P 31.1kompozit panel	jamoat binolari	HPL turar-joy majmualari panellar	kompozit panellar			U1-U7, O1o4, m3, M5, M7	
P 32.1kompozit panel	jamoat binolari, turar-joy majmualari	metall (shu jumladan alukobond)	Kompozit panellar			U1-U7, O1 — o4, m3, M5, M7	
P 33.1yo- g'och panel	jamoat binolari, termoderevo turar joy majmualari		Yog'och panellar			U3 — U5, O1-o4, m3, M5, M7	
P 34.1yo- g'och panel	jamoat binolari,	Yog'ochpolim turar-joy majmualari kompozit	Yog'och panellar			U3-U5, O1o4, m3, M5, M7	

2. Yashil maydonlar.

Nomi	Turi	Kichik turi	Tavsifi	Rasmi
------	------	-------------	---------	-------

33 1.1-spirea	old bog'lar	manzarali butalar	mo'l-ko'l gullaydigan oddiy buta	
33 1.2-barberry	old bog'lari	dekorativ butalar	dekorativ barglari va yorqin mevalari	
33 2.1-lavanda	old bog'lari	ko'p yillik o'simliklar	ko'p yillik o'simliklar xushbo'y gullar bilan qurg'oqchilikka chidamli o'simlik	
33 2.2-astilba	old bog'lar	ko'p yillik o'simliklar	ko'p yillik o'simliklar yam-yashil influyenser bilan soyaga chidamli o'simlik	
33 2.3miscanthus	old bog'lari	ko'p yillik o'simliklar	dekorativ influyenser bilan qurg'oqchilikka chidamli don	
33 2.4echinacea	old bog'lari	ko'p yillik o'simliklar	ko'p yillik o'simliklar pushti, oq yoki binafsha ranglarning katta gullari bilan bezak o'simlikidir	

33 3.1 boxwood	buferli obodonlashtirish	ovozli va changga	chidamli doimiy yashil buta, kesishga yaxshi javob beradi	
33 3.2 - thuja	buferli obodonlashtirish	zich tojli ovozli va changga	chidamli ignabargli o'simlik	
33 4.1 - kotoneaster	buferli obodonlashtirish	vizual tamponlar	zich barglari bo'lgan buta	
33 4.2honeysuckle	buferli obodonlashtirish	vizual tamponlar	dekorativ gullar bilan tez o'sadigan buta	
33 4.3-qabariq	buferli obodonlashtirish	vizual tamponlar	zich toj va dekorativ barglari bo'lgan buta	
33 4.4-derain oq	buferli obodonlashtirish	vizual tamponlar	yorqin rangli kurtaklar bilan buta	

33 5.1-jo'ka	chiziqli bog'dorchilik	yog'och chiziqlari	qalin soyani beradi, ifloslanishga chidamli	
--------------	------------------------	--------------------	---	---

33 5.2-ash	chiziqli obodonlashtirish	daraxt chiziqlari	ochiq toj bilan tez o'sadigan daraxt	
33 6.1-derain	derain chiziqli obodonlashtirish	aralash chiziqlar	dekorativ kurtaklar va barglar	
33 6.2elderberry	chiziqli obodonlashtirish	aralash chiziqlar	xushbo'y gullar va manzarali mevalar	
33 6.3miscanthus	chiziqli obodonlashtirish	aralash chiziqlar	Dekorativ gultojli qurg'oqchilikka chidamli donli o'simlik.	
33 6.4pennisetum	chiziqli obodonlashtirish	aralash chiziqlar	loyqa panikulalar bilan zich butalarni hosil qiladi	

33 7.1-surfiniya	vertikal bog'dorchilik	fasad	mo'l-ko'l gullash, ranglarning xilma-xilligi	
33 7.2-petunya	vertikal bog'dorchilik	fasad	osilgan ko'chatlar uchun mashhur fasad o'simlik	
33 8.1-ivy	vertikal bog'dorchilik	yashil devorlar	doim yashil, soyada yaxshi o'sadi	
33 8.2-yovvoyi uzum	vertikal bog'dorchilik	yashil devorlar	katta sirtlarni tezda qoplaydi	
33 9.1-eman	bog'dorchilikda dam olish joylari	soya	keng tojli soyali bardoshli daraxt	
33 9.2-Klen	ko'kalamzor-lashtirishda dam olish joylari	soya	keng toj bilan soyali bardoshli daraxtni obodonlashtirish va dam olish maskanlari	

33 10.1-siren	peyzajdagi dam olish joylari	dekorativ	yoqimli xushbo'y hidli dekorativ bahor gullari	
33 10.2chubushnik	peyzajdagi dam olish joylari	dekorativ	xushbo'y oq gullar	

33 10.3peyzajdagi atirgullar	dam olish joylari	dekorativ	turli xil navlar va ranglar	
33 11.1-sport maysazori	maysazorlar	sport maysazorlari	zich maysazor hosil qiladi, stressga chidamli	
33 12.2-dekor	maysazorlar	manzarali	maysazorlar zich va yumshoq qoplama hosil qiladi	
33 13.1-oddiy qarag'ay	dam olish uchun obodonlashtirish	tabiiy bog'lar	qurg'oqchilikka chidamli ignabargli daraxt	

33 14.1-ot kashtan	rekreatsion obodonlashtirish	bog' va park	dekorasi, gullar va katta barglar	
33 14.2-kichik bargli jo'ka	rekreatsion obodonlashtirish	bog' va park	soyali xiyobonlarni yaratish uchun	
33 15.1lyadvenets shoxli	yamaqlar va yon bag'irlarni obodonlashtirish	mustahkamlash	qurg'oqchilikka chidamli bo'lib, zich gilam hosil qiladi	
33 15.2o'rmalovchi kekik	yamaqlar va yon bag'irlarni obodonlashtirish	mustahkamlash	zich ildiz tizimiga ega qurg'oqchilikka chidamli o'simlikni mustahkamlaydi	
33 16.1-geyxera	Nishablar va qirg'oqlarni ko'kalamzorlash tirish	dekorativ	turli xil soyalarning dekorativ barglari, Toshkent iqlimiga chidamli	
33 16.2-tukli	o'tlar yamaqlar va yon bag'irlarni obodonlashtirish	dekorativ	samarali dekorativ donalar, to'qimalar	

3. Shahar mebellari.

Nomi	Turi	Material	O'lchami	Ranggi	Artikuli	Rasmi
------	------	----------	----------	--------	----------	-------

Elementlar katalogi: Dam olish maskani						
C1.1 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	beton karkas, yog‘och taxta		yengil eman (yog‘och)	0028	
C1.2 – orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	beton karkas, yog‘och taxta	1800x500 x1000 mm	yengil eman (yog‘och)	0026	
C1.3 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	beton karkas, yog‘och taxta	1800x450 x900 mm	yengil eman (yog‘och)	0022	

C1.4 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	beton karkas, yog‘och taxta	1800x500 x950 mm	yengil eman (yog‘och)	0018	
C1.5 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	beton karkas, yog‘och taxta	1850x500 x1000 mm	yengil eman (yog‘och)	0007	
C1.6 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	beton karkas, yog‘och taxta	2000x500 x900 mm	yengil eman (yog‘och)	0004	

C1.7 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	beton karkas, yogʻoch taxta	2000x500 x900 MM	yengil eman (yogʻoch)	0006	
C2.1 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka, yogʻoch taxta		yengil eman, RAL 7016 (metall)	0211	
C2.2 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka, yogʻoch taxta		yengil eman (yogʻoch), RAL 7016 (metall)	0210	
C2.3 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka, yogʻoch taxta		yengil eman (yogʻoch), RAL 7016 (metall)	0207	
C2.4 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka, yogʻoch taxta		yengil eman (yogʻoch), RAL 7016 (metall)	0213	
C2.5 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka, yogʻoch taxta	1800x755 x850 MM	yengil eman (yogʻoch), RAL 7016 (metall)		
C2.6 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka	1800x755 x850 MM	RAL 7016 (metall)		

C2.7 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka, yog'och taxta	1800x625 x845 mm	yengil eman (yog'och), RAL 7016 (metall)	
C2.8 — orqa suyan- chiqli skameyka	orqa suyan- chiqli skameyka	metall ramka, yog'och taxta	1800x625 x845 mm	yengil eman (yog'och), RAL 7016 (metall)	
C 3.1 — orqa suyan- chiqsiz skameyka	orqa suyan- chiqsiz skameyka	beton karkas, yog'och taxta	1800x600 x450 mm	yengil eman (yog'och)	
C 4.1 — orqa suyan- chiqsiz skameyka	orqa suyan- chiqsiz skameyka	metall	1800x590 x570 mm	RAL 7016 (metall)	

C 4.2 — orqa suyan- chiqsiz skameyka	orqa suyan- chiqsiz skameyka	metall ramka, yog'och taxta	1800x505 x430 mm	yengil eman (yog'och), RAL 7016 (metall)	
C 5.1 — radius skameyka	orqa suyan- chiqli radiusli skameyka	metall ramka, yog'och taxta	1000x900 x600 mm - chiziqli o'lchagich	yengil eman (yog'och), RAL 7016 (metall)	
C 5.2 — radius skameykasi	orqa suyan- chiqli radiusli skameyka	metall ramka, yog'och taxta	500x450 mm, minimal radius 1500 mm	yengil eman (yog'och), RAL 7016	

C 6.1 — taburetka	taburetka	metall ramka, yog'och taxta	580x505x 430 MM	yengil eman (yog'och), RAL 7016		
C 7.1 — kreslo	kreslo	metall ramka, yog'och taxta	700x625x 845 MM	yengil eman (yog'och), RAL 7016		
C 8.1 — stul	stul	metall ramka	700x755x 850 MM	RAL 7016		
C 8.2 — stul	stul	metall ramka, yog'och taxta	700x755x 850 MM	yengil eman (yog'och), RAL 7016		

C 8.3 — stul kafe	stul	metall ramka	460x570x 800 MM	RAL 7016		
C 9.1 — lotus taxta	o'rindiq	Mahkamlagichli yog'och taxta	1800x523 x73 MM	yengil eman		

C 9.1 — lotus taxta	orqa suyanchiqli oʻrindiqliq	Mahkamlagichli yogʻoch taxta	1800x523 x73 MM	yengil eman	
C 10.1 — stolli mistrall shasse zal	quyoshli dam olish xonasi	metall ramka, yogʻoch taxta	1650x100 0x960 MM	yengil eman (yogʻoch), RAL 7016	
C 11.1 — "Festival" skameyka 1-modul	modul	metall ramka, yogʻoch taxta	1860x170 0x790 MM	yengil eman (yogʻoch), RAL 7016	
11.2 dan — "Festival" skameyka 4-modul	modul	metall ramka, yogʻoch taxta	1286x170 0x1050 MM	yengil eman (yogʻoch), RAL 7016	
Elementlar katalogi: chiqindi konteyneri					
Y1.1 — urna	beton ramkali urna	metalli beton	400x400x600 MM	0308	
Y1.2 — urna	beton ramkali urna	beton	400x400x600 MM	0312	

Y1.3 — urna	beton ramkali urna	metalli beton	400x400x500 mm		0310	
Y1.4 — urna	beton ramkali urna	yogʻochli beton	400x600 mm		0304	
Y2.1 — urna	metall ramkali urna	metall			0411	
Y2.2 — urna	metall ramkali urna	metall ramka, yogʻoch qoplama			0408	
Y2.3 — urna	metall ramkali urna	metall			0405	
Y2.4 — urna	metall ramkali urna	metall ramka, yogʻoch qoplama			0410	
Y2.5 — urna	metall ramkali urna	metall ramka, yogʻoch qoplama			0410	

Y2.6 — urna	metall ramkali urna	metall ramka, yogʻoch qoplama		0410	
Y2.7 — urna	urna, metall, ramka	metall ramka, yogʻoch qoplama		0409	
Y3.1 — urna	beton ramkali urna	metalli beton	780x510x1025 mm	9097	
Y3.2 — urna	beton ramkali urna	metalli beton	500x500x1083 mm	KBU1 11	
Y4.1 — urna	urna, metall, karkas	metall	520x1070 mm	9014	
Y4.2 — urna	urna, metall, ramka	metall karkasli, yogʻoch qoplama	400x400x830 mm	12316	

Y5.1 — urna	uch qismli urna	metall ramka, yogʻoch qoplama	1070x400x930 mm		0400	
C5.2 — urna	uch qismli urna	metall			0407	
C5.3 — urna	uch qismli urna	metall ramka, yogʻoch qoplama	1200x400x1000 mm		9081	
Y6.1 — konteyner	katta idish	metall	1500x1000x1460 mm		5017	
Y6.2 — konteyner	katta idish	metall ramka, yogʻoch qoplama	1500x1000x1460 mm		5018	
Y7.1 — shaxobcha	katta konteyner platforma	metall ramka, yogʻoch qoplama	3340x2510x2490 mm		5003	

Y7.2 — shaxobcha	katta konteyner platforma	metall ramka, yogʻoch qoplama	4540x2510x2490 mm	50031	
Y8.1 — urna	nostandart urna	beton, metall qoʻshimchalar		0320	
Y8.2 — urna	nostandart urna	beton, metall qoʻshimchalar		0314	
Y8.3 — urna	nostandart urna	beton	400x600 mm	0317	
Y9.1 — urna	chiqindi qutisi	beton, metall qoʻshimchali	250x250x930 mm	9048	
Y9.2 — urna	Chiqindi qutisi	beton, metall qoʻshimchali	320x415x2482 mm		
Elementlar katalogi: velosiped infratuzilmasi					

PV 1.1 — "Augeo" pavilyoni	avtobus bekati pavilyoni S	metall ramka, shisha, yogʻoch taxta	2930x185 5x2550 MM	RAL 7016, och eman	
----------------------------------	-------------------------------------	---	--------------------------	-----------------------	---

PIB 2.1 — "Augeo" pavilyoni	avtobus bekati pavilyoni M	metall ramka, shisha, yogʻoch taxta	4295x185 5x2550 MM	RAL 7016, och eman	
PIB 3.1 — "Augeo" pavilyoni	avtobus bekati pavilyoni L	metall ramka, shisha, yogʻoch taxta	5655x185 5x2550 MM	RAL 7016, och eman	
PIB 4.1 — pavilyon	hojatxona moduli	metall ramka, yogʻoch	4800x240 0x2500 MM	RAL 7016, och eman	
PIB 5.1 — "Omega" pergola	dam olish maskanlari uchun pavilyon	metall ramka, yogʻoch	20003500x290 0x3090 MM	RAL 7016, och eman	
PIB 6.1 — pavilyon	skameyka pavilyoni	metall ramka, yogʻoch rekslar, polikarbonat	2400x160 0x2200 MM	RAL 7016, och eman	

Infratuzilma elementlari katalogi

Va 1.1 - "Parus" soyaboni	Qo'llabquvvatlovchilarsiz tentli soyabon	polyester mato	variatsiya		
Va 1.2 - "Albatross" soyaboni	Qo'llabquvvatlovchilarsiz tentli soyabon	polyester mato	kengligi 3,5 m gacha		

Va 1.3 – "Sunrain" soyaboni	qo'llabquvvatlovchilarsiz tentli soyabon	polyester mato	kengligi 6 m gacha, proyeksiyasi 3,5 m gacha		
II 2.1 — soyabon	verandalar uchun soyabon	metall ramka, poliester	5000x5000 mm	RAL 7016 (опора)	
II 3.1 — "Centra" siyaboni	dam olish maskanlari uchun soyabon	metall ramka, akril mato	1800x1800x2460 mm	RAL 7016 (qo'llabquvvatlash), C109 kanvas	
II 3.2 — "Centra" siyaboni	dam olish maskanlari uchun soyabon	metall ramka, akril mato	1800x1800x2460 mm	RAL 7016 (qo'llabquvvatlash), C110 qora	

И 4.1 — Polygood guldoni	gul tuvagi	beton	1300x750 mm		
И 4.2 — Polygood guldoni	gul tuvagi	beton	900x1500 mm		
И 4.3 — kvadratum guldoni	gul tuvagi	beton	1500x1500x1200 mm		

И 5.1 — Tetris guldoni	cho'zilgan guldon	beton	1500x450x450 mm		
И 5.2 — Polygood guldoni	cho'zilgan guldon	beton	2110x435x660 mm		
И 6.1 — guldon	suv va dekorativ o'simliklar uchun guldon	beton	1200x1200x450 mm		

И 7.1 — favvora	ichimlik favvorasi	metall	1500x150 mm		
И 8.1 — suv ombori	sun'iy suv ombori	beton	variatsiya		
И 9.1 — tumanlash tizimi	osish tizimi	metall	variatsiya		
И 10.1 — volt zaryadlash stansiyasi	o'rnatilgan zaryadlash stansiyasi bloki	metall	400x400x580 mm		
И 11.1 — "Siti" zaryadlash stansiyasi	alohida zaryadlash stansiyasi bloki	metall	320x330x800 mm		
И 12.1 — qilichbozlik	muhandisli blokli to'siqlari	metall	variatsiya		

И 13.1 — "Uran" panjarasi	transport to'siqlari	metall	1470x50x 700 mm	RAL 7016		
И 14.1 — Komo panjarasi	daraxt panjarasi	metall	2489x222 8x58 mm	RAL 7016		
И 14.2 — Komo panjarasi	daraxt panjarasi	metall	2489x222 8x58 mm	RAL 7016		
И 14.3 — Trugo panjarasi	orqa yoritgichli daraxt panjarasi	metall	1840x184 0x58 mm	RAL 7016		
И 14.3 — Trugo panjarasi	daraxt panjarasi	metall	1840x184 0x58 mm	RAL 7016		
И 14.4 — Trugo panjarasi	metall ramkali yog'och panjara	metall	1840x184 0x58 mm	RAL 7016		

15.1 lyuk, individual dizaynga ega kanalizatsiya lyuki	metall ramkali lyuk	metall	750x80 MM	RAL 7016		
Va 15.2 lyuk, individual dizaynga ega kanalizatsi ya lyuki	metall ramkali lyuk	metall	750x80 MM	RAL 7016		
II 15.3 — lyuk	metall ramkali lyuk	metall	750x80 MM	RAL 7016		

Funksional platforma elementlarining katalogi

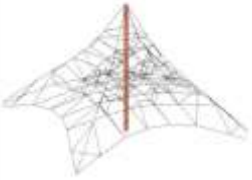
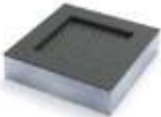
ФП 1.1 — o'rindiq	bolalar uchun o'rindiq (1–3 yosh)	yog'och ramka	1600x160 0x300 MM	yengil eman (yog'och)	
ФП 1.2 — o'rindiq	bolalar uchun o'rindiq (1–3 yosh)	yog'och ramka	4550x450 MM	yengil eman (yog'och)	

FP 2.1 Slayd	Kichkintoylar uchun mini slaydlar (1-3 yosh)	metall, yog'och	5620x411 5x2185 MM	yengil eman (yog'och)	
--------------	---	--------------------	--------------------------	--------------------------	---

ФП 2.2 — Slayd	Kichkintoylar uchun mini slaydlar (1-3 yosh)	metall, yog'och	3600x101 0x2500 MM	yengil eman (yog'och)	
ФП 3.1 — tebranadigan stul	Kichkintoylar uchun bahorgi rokka (1-3 yosh)	metall, yog'och	1000x525 x1010 MM	yengil eman (yog'och), RAL 7016	
ФП 3.1 — tebranadigan stul	kichkintoylar uchun bahorgi rokka (1-3 yosh)	metall, yog'och	3500x500 x800 MM	yengil eman (yog'och), RAL 7016	
ФП 4.1 — karusel	kichkintoylar uchun karusel (4- 7 yosh)	metall, yog'och	1000x525 x1010 MM	yengil eman (yog'och), RAL 7016	
ФП 4.2 — o'yin maydonchasi	"o'rmon" ko'p funktsiyali o'yin majmuasi (4-7 yosh)	metall, yog'och	11800x96 00x9160 MM	yengil eman (yog'och)	
ФП 4.3 — o'yin maydonchasi	"Towers" ko'p funktsiyali o'yin majmuasi (4-7 yosh)	metall, yog'och	10350x70 00x3250 MM	yengil eman (yog'och)	
ФП 4.4 — o'yin maydonchasi	"Taiga" ko'p funktsiyali o'yin majmuasi (4-7 yosh)	metall, yog'och	18100x13 500x5100 MM	yengil eman (yog'och)	

ФП 5.1 — belanchak	bolalar uchun ikki kishilik belanchak (4-7 yosh)	metall, yog'och	3760x210 0x2400 mm	yengil eman (yog'och), RAL 7016	
ФП 5.2 — belanchak	bolalar uchun uyali belanchak (4-7 yosh)	metall, yog'och, arqonlar	3800x100 0x2400 mm	yengil eman (yog'och), RAL 7016	
ФП 6.1 — uycha	bolalar uchun o'yin maydon- chasi (4-7 yosh)	yog'och	1800x240 0x1900 mm	yengil eman (yog'och)	
ФП 7.1 — to'siqlar yo'lagi	o'smirlar uchun to'siqlar yo'lagi (8- 12 yosh)	EPDM maydalangan	Ø 250–500 mm		
ФП 7.2 — devorga chiqish	o'smirlar uchun balandlikka chiqish to'ri (8-12 yosh)	yog'och, arqonlar	2 kv.m dan boshlab		
FP 7.3 tunnel	o'smirlar (8-12 yosh) uchun qiyalikli toqqa chiqish	metall	Ø 800 mm, uzunligi o'zgaradi		

	tunneli			
--	---------	--	--	--

FP 8.1 arqon kompleksi	o'smirlar uchun arqon konstruk- siyalari (8- 12 yosh)	metall, arqonlar	7000x700 0x4500 MM	RAL 7016		
ФП 8.2 — arqon kompleksi	o'smirlar uchun arqon konstruk- siyalari (8- 12 yosh)	metall, arqonlar	6000x600 0x2800 MM	RAL 7016		
ФП 9.1 — trampolin	o'smirlar uchun kvadrat trampolin (8-12 yosh)	beton, kauchuk qoplama	1000x100 0 MM	RAL 7016		
ФП 9.2 — trampolin	o'smirlar uchun kvadrat trampolin (8-12 yosh)	beton, kauchuk qoplama	Ø 1000 MM	RAL 7016		
ФП 10.1 — taktil yo'llar	yog'ochlar piramidasi	yog'och	1300x120 0x500 MM	yengil eman		
ФП 11.1 — Labirint	interaktiv labirint o'yini	metall, yog'och, plastmassa	840x840x 900 MM	yengil eman (yog'och), RAL 7016		

FP 11.2 – gapiradigan naychalar	musiqiy o‘yin - gapiruvchi quvurlar	metall	300x300x 1238 MM	RAL 7016	
ФП 12.1 — trenajor	ochiq havoda qorin bo‘shlig‘i skameykasi trenajori	metall, vandalga chidamli plastik	2125x219 5x1025 MM	RAL 7016	
ФП 13.1 — to‘siqlar yo‘nalishi	ikki qavatli ochiq havoda maymun barlari	metall	3840x142 0x2600 MM	RAL 7016	
FP 15.1 murakkab mashq	ochiq havoda sport majmuasi	metall, vandalga chidamli plastik	5250x273 0x2600 MM	RAL 7016	
FP 16.1 ko‘cha mashqlari	mashq qilish uchun ochiq havoda mustaqil skameyka	metall, vandalga chidamli plastik	1320x720 x1500 MM	RAL 7016	
FP 16.1 ko‘cha mashqlari	ko‘cha futboli darvozasi	metall, setka	1500x110 0x600 MM	RAL 7016	

ФП 18.1 — ko'cha basketboli	ochiq havoda mustaqil basketbol halqasi	metall, setka	1800x215 0x3960 mm	RAL 7016		
FP 19.1 ko'cha voleyboli	to'rli ochiq havoda mustaqil stend	metall, setka	2000x360 0 mm	RAL 7016		
FP 20.1 ping-pong stoli	ochiq havoda vandaldan himoyalangan ping-pong stoli	beton, metall ramka	2740x152 0x760 mm	RAL 7016		
FP 21.1 shaxmat stoli	"Lotus" ochiq havoda shaxmat stoli	beton, yog'och taxta taxta	860x860x 730 mm	RAL 7016, och eman (yog'och)		
FP 21.2 shaxmat stoli	"Gambit" ochiq havoda shaxmat stoli	yog'och, metall	1000x100 0x800 mm	RAL 7016, och eman (yog'och)		
CT 1.1 — stol	"Lissabon" ochiq havoda stol	metall ramka, HPL plastmassa	1000x100 0x800 mm (стол), 450x660x 910 mm (сиденья)	RAL 7016		

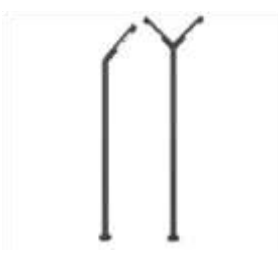
CT 2.1 — stol	ochiq havoda oʻrnatiladigan "Bistrot" baland stoli	metall	650x1100 mm (стол), 300x740 mm (сиденья)	RAL 7016	
CT 3.1 — stol	"Lidiya" park stoli va skameyka	metall ramka, yogʻoch	1800x770 x760 mm (stol), 1800x550 x850 mm (skameyka)	RAL 7016, och eman (yogʻoch)	
ФП 1.1 — oʻrindiq	bolalar oʻrindigʻi (1–3 yosh)	yogʻoch ramka	1600x160 0x300 mm	yengil eman (yogʻoch)	

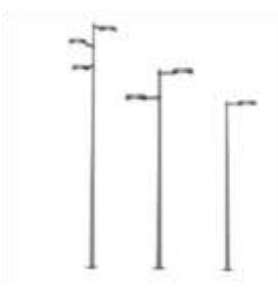
4. Tashqi yoritish.

Nomi	Turi	Material	Uzunligi	Ishlab chiqaruv chi	Rasmi
O 1.1 — Chiroq	Bir qoʻlli chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 10–12 metr	Alfresco	
O 1.2 — Chiroq	Ikki qoʻlli chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 10–12 metr	Xibbika	

O 2.1 — Chiroq	Ikki qo‘lli chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 8–9 metr	Alfresco	
-------------------	-----------------------	-------------------------------	------------------------	----------	---

O 2.2 — Chiroq	Bir qo‘lli chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 8–9 metr	Alfresco	
O 3.1 — Chiroq	Ikki qo‘lli chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 8–9 metr	Хоббика	
O 3.2 — Chiroq	Ikki qo‘lli chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 8–9 metr	Alfresco	
O 4.1 — Chiroq	Tashqi zamin chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 4–5 metr	Alfresco	

O 4.2 — Chiroq	Ko'cha chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 4–5 metr	Alfresco	
O 4.3 — Fonar	Ko'cha chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 4–5 metr	Alfresco	

O 4.4 — Fonar	Konsol chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 4–5 metr	Alfresco	
O 5.1 — Fonar	Fonar	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–4 metr	Alfresco	
O 5.2 — Fonar	Fonar	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–4 metr	Alfresco	
O 6.1 — Fonar	Bir chiroqli chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–4 metr	Alfresco	

O 6.2 — Fonar	Bir qoʻlli vandaldan himoyalangan chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–4 metr	LEDVIZ OR	
O 6.3 — Fonar	Bollard	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–4 metr	2001modda; zamonaviy LCD displaylar uchun	

O 7.1 — Fonar	Konsol chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 2.5–3.5 metr	LEDVIZ OR	
O 7.2 — Fonar	Koʻcha chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 2.5–3.5 metr	Alfresco	
O 8.1 — Fonar	Koʻcha chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 2–3 metr	LEDVIZ OR	
O 8.2 — Fonar	Dam olish maskanlari uchun LED chiroq	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–5 metr	Alfresco	

O 9.1 — Fonar	Halqa ko‘cha chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–4 metr	LEDVIZ OR	
O 9.2 — Fonar	Dekorativ ko‘cha chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 3–4 metr	Alfresco	

O 10.1 — Bollard	Park chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 400 mm	Alfresco	
10.2 — Bollard	Park chiroqchasi	Metall, kukunli qoplama	Balandligi 1–2 metr	Alfresco	
O 10.3 — Projektor	Projektor	Metall, kukunli qoplama	????x????x? ??? MM	Artikul 2004	
O 11.1 — Orqa yorug‘lik	Aksent yoritish	Metall, kukunli qoplama	225x111x23 4 MM	LEDVIZ OR	

O 11.2 — Orqa yorugʻlik	Aksent yoritish	Metall, kukunli qoplama	120x120x75 mm	LEDVIZ OR	
O 12.1 — Orqa yorugʻlik	Chiziqli orqa yorugʻlik	Metall, kukunli qoplama	Variatsiya	Alfresco	
O 12.2 — Orqa yorugʻlik	Chiziqli orqa yorugʻlik	Moslashuvchan chiziqli LED yoritgich	Variatsiya	Alfresco	
O 13.1 — Projektor	Projektor	Metall, kukunli qoplama	164x225x80 mm	Alfresco	
O 13.2 — Projektor	Projektor	Metall, kukunli qoplama	135x103x91 mm	Alfresco	
O 14.1 — Oʻrnatilgan orqa yorugʻlik	LED chuqurchaga oʻrnatilgan yoritgich	Monolit kompozit	100x100x60 mm; 200x100x60 mm	Iliya dizayn	
O 14.2 — Oʻrnatilgan orqa yorugʻlik	LED chuqurchaga oʻrnatilgan yoritgich	Metall, kukunli qoplama	10x45 mm; 20x65 mm и др.	Alfresco	

O 14.3— Oʻrnatilgan orqa yorugʻlik	LED dastgoh chiroqchasi	Alyuminiy va polikarbonat korpusli chiziqli LED yoritgich	Oʻzgaruvchan	Alfresco	
---	-------------------------------	---	--------------	----------	---

Xalq deputatlari Toshkent shahri
Kengashining
2026-yil 17-fevraldagi
VII-19-17-14-0-K/26 -son qaroriga
3-ilova

**Toshkent shahridagi sayyohlik va gastronomik ko'chalarning
RO'YXATI**

№	Tuman nomi	Mahalla (ko'cha) nomi	Hudud chegaralarining tavsifi yoki sxemasi	Stavka turining belgilanishi (Dizayn-kodning 4-bandiga muvofiq)
Gastronomik ko'chalar				
1.	Bektemir tumani	Husayn Boyqaro	41°15'25.7" 69°22'41.7"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)
2.	Mirzo Ulug'bek tumani	Hamid Olimjon, Sodiq Azimov, Yahyo G'ulomov, Shahrisabz, O'zbekiston ovozi, Istiqlol	41°18'42.7" 69°17'26.9"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markaz (TGKM-M)
3.	Mirobod tumani	Taras Shevchenko	41°17'49.6" 69°16'51.3"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markaz (TGKM-M)

4.	Olmazor tumani	Forobiy tor, Qo'rg'ontepa, Zarqaynar, Zarqaynar berk, Forobiy tor, Oxunguzar, Qorasaroy, Tarix, Tarix tor, To'maris, Kaykovus, Olcha, Islom sivilizatsiyasi markazi atrofidagi ko'chalar, Taraqqiyot	41°20'18.1" 69°13'22.5"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)
----	----------------	--	----------------------------	---

VII-19-17-14-0-K/26

5.	Sergeli tumani	Jaloyir, Sug'diyona	41°13'13.8"69°13'38.7"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)
6.	Uchtepa tumani	Katta Xirmontepa, (Farhod ko'chasidan Shirin ko'chasigacha), Farhod (Farhod ko'chasidan Lutfiy ko'chasigacha), "VA" (Shirin va Farhod ko'chalari oralig'i)	41°17'22.7" 69°10'50.6"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)
7.	Chilonzor tumani	Al-Xorazmiy va Qatortol ko'chalari	41°16'4.08 69°11'25.08"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)
8.	Shayxontohur tumani	Bunyodkor, Gulxaniy	41°18'04.0" 69°12'24.4"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)
9.	Yunusobod tumani	Yuqori Qoraqamish, Rixsiliy	41°22'10.5" 69°16'47.0"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)

10.	Yakkasaroy tumani	Shota Rustaveli	41°17'69°15'15.84"10.68"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markaz (TGKM-M)
11.	Yangihayot tumani	Mehrigiyo	41°13'11.7"69°12'06.1"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markazdan tashqarida (TGKM-Mt)
12.	Yashnobod tumani	Sodiq Azimov, Muxtor Ashrafiy, Qorasuv,	41°18'20.2" 69°17'24.5"	Turistik, gastronomik ko'cha yoki maydon – Markaz (TGKM-M)

Xalq deputatlari Toshkent shahri
Kengashining
2026-yil 17-fevraldagi
VII-19-17-14-0-K/26 -son qaroriga
4-ilova

Jamoat joylarini obodonlashtirish va sanitariya tozalash ishlarini tashkil etish uchun undiriladigan ekspluatatsiya yig'imi miqdori

1. Foydalanish uchun to'lov tijorat hududlari chegaralarida joylashgan jamoat joylarini, shu jumladan jamoat joylari, bino va inshootlarning fasad hududlarini tashkil etish va saqlash xarajatlarini qoplash uchun jamoat joylarining tashqi ko'rinishiga qo'yiladigan talablarga muvofiq belgilanadi (dizayn-kodi).

2. Operatsion yig'imni to'lovchilar:

- tijorat hududlari chegaralarida tijorat faoliyatini amalga oshiruvchi bino va inshootlarning egalari va foydalanuvchilari;
- tijorat hududlari chegarasida joylashgan va tijorat maqsadlarida foydalaniladigan yer uchastkalari va binolarning ijarachilari.

3. Tanlangan modelga qarab obodonlashtirish va sanitariya holatini tashkil etishga quyidagi tartib qo'llaniladi:

1-model. Obodonlashtirish ishlari mahalliy davlat hokimlik organlari tomonidan amalga oshiriladi. Bunday holda, mulk egalari va foydalanuvchilar belgilangan miqdorda operatsion to'lovni amalga oshiradilar.

2-model. Obodonlashtirish ishlari mulkdorlar (foydalanuvchilar, ijarachilar) tomonidan hokimlik bilan tuzilgan shartnoma bo'yicha o'zlariga tegishli hududlarda ham, unga tutash umumiy foydalanishdagi uchastkalarda ham amalga oshiriladi. Bunday holda, operatsion yig'im miqdori kamaytirilishi yoki haqiqiy xarajatlar hisobiga o'shirilishi mumkin.

3-model. Belgilangan muddatda tasdiqlangan talablarga muvofiq, mulkdorlar (foydalanuvchilar) tomonidan o'zlariga tegishli hududlarda obodonlashtirish ishlari olib borilganda, mahalliy hokimlik organlari tomonidan foydalanish uchun to'lovni to'lash uchun subsidiya yoki imtiyoz berilishi mumkin (*xarajatlarni qisman qoplash yoki ma'lum bir davr uchun yig'im miqdorini kamaytirish*).

4-model. Obodonlashtirish ishlari umumiy yer maydonlarini mahalliy davlat hokimliklarining obodonlashtirish boshqarmasi tomonidan amalga oshiriladi, tadbirkorlik subyektlari o'zlariga tegishli bo'lgan yer maydoni va tutash hududlarini obodonlashtirish ishlarini amalga oshiradi.

4. Operatsion yig'imning aniq miqdori, shuningdek, imtiyozlar va kompensatsiyalarni taqdim etish shartlari quyidagicha (*stavkalar jadvali*) belgilanadi.

Stavkalar jadvali

Hudud turi	Stavka belgilanishi	Stavka hisoblash formulasi	Stavkani subsidiyalash yoki kamaytirish
------------	---------------------	----------------------------	---

			imkoniyati
Markazdagi turistik yoki gastronomik ko'cha yoki maydon	Xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashining 2025-yil 24-oktabrdagi VII-16-172-14-0K/25-son qaroriga asosan, "hududdan foydalanish (huquqi) uchun ijara to'lovi bo'yicha mustaqil baholovchi tashkilotning hisobotidagi narx" qo'yilishi belgilangan	Har bir tumanning turistik, gastronomik va 24/7 tizimidagi ko'chalari uchun mustaqil baholovchi tashkilotning hisoboti asosida ijara qiymati narxi	Hokimlik tomonidan belgilanadi
Markazdan tashqaridagi turistik yoki gastronomik ko'cha yoki maydon	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025yil 31-iyuldagi 478-son qarorining 4-band birinchi xatboshiga asosan, tijorat faoliyati uchun ijara huquqi asosida foydalanishga berilgan yer uchastkalarining har bir kvadrat metr uchun shartnoma muddatidan qat'i nazar, yer solig'i stavkasining uch baravarigacha miqdorida ijara to'lovi to'lanadi, bunda asos qilib olinadigan yer solig'i summasi, O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksida belgilangan oshiruvchi va kamaytiruvchi koeffitsiyentlari qo'llangan va soliq imtiyozlari qo'llanmagan holda hisoblanadi	Har bir tuman joylashuv zonasi bo'yicha yer solig'i stavkasi 1 kv.m yer uchun belgilangan soliq stavkasining *3= tutash hudud bo'yicha 1 kv.m uchun yillik ijara narxi	Hokimlik tomonidan belgilanadi
Shaharbop rekreatsion hudud	Xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashining 2025-yil 24-oktabrdagi VII-16-172-14-0K/25-son qaroriga asosan, "hududdan foydalanish (huquqi) uchun ijara to'lovi bo'yicha mustaqil baholovchi tashkilotning hisobotidagi narx" qo'yilishi belgilangan	Har bir tumanning turistik, gastronomik va 24/7 tizimidagi ko'chalari uchun mustaqil baholovchi tashkilotning hisoboti asosida ijara qiymati narxi	Hokimlik tomonidan belgilanadi
Tuman miqyosidagi rekreatsion hudud	Xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashining 2025-yil 24-oktabrdagi VII-16-172-14-0K/25-son qaroriga asosan, "hududdan foydalanish (huquqi) uchun ijara to'lovi bo'yicha mustaqil baholovchi tashkilotning hisobotidagi narx" qo'yilishi belgilangan	Har bir tumanning turistik, gastronomik va 24/7 tizimidagi ko'chalari uchun mustaqil baholovchi tashkilotning hisoboti asosida ijara qiymati narxi	Hokimlik tomonidan belgilanadi

Jamoat obyekti yoki transport almashuv bekat hududi	Xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashining 2025-yil 24-oktabrdagi VII-16-172-14-0K/25-son qaroriga asosan, "hududdan foydalanish (huquqi) uchun ijara to'lovi bo'yicha mustaqil baholovchi	Har bir tumanning turistik, gastronomik va 24/7 tizimidagi ko'chalari uchun mustaqil baholovchi tashkilotning hisoboti asosida ijara qiymati	Hokimlik tomonidan belgilanadi
---	---	--	--------------------------------

	tashkilotning hisobotidagi narx" qo'yilishi belgilangan	narxi	
Yashil uy-joy qurilishi chegarasidagi hududlar	Xalq deputatlari Toshkent shahar Kengashining 2025-yil 24-oktabrdagi VII-16-172-14-0K/25-son qaroriga asosan, "hududdan foydalanish (huquqi) uchun ijara to'lovi bo'yicha mustaqil baholovchi tashkilotning hisobotidagi narx" qo'yilishi belgilangan	Har bir tumanning turistik, gastronomik va 24/7 ko'chalari uchun mustaqil baholovchi tashkilotning hisoboti asosida ijara qiymati narxi	Hokimlik tomonidan belgilanadi

№	Tuman nomi	Turistik va gastronomik ko'chalar nomi	Baholovchi tashkilot tomonidan taqdim qilingan narx tutash hudud bo'yicha 1 kv.m.	Baholovchi tashkilot tomonidan taqdim qilingan narx umumiy foydalanish yer maydoni bo'yicha 1 kv.m.	Obodonlashtirish bosh boshqarmasi tomonidan obodonlashtirish xarajatlari
1.	Mirobod	Taras Shevchenko	49 683,0	99 367,0	Tuman hokimliklari va tuman obodonlashtirish boshqarmasi tomonidan amalga oshiriladi
2.	Mirzo Ulug'bek	Hamid Olimjon, Sodiq Azimov, Yahyo G'ulomov, Shahrizabz, O'zbekiston ovozi, Istiqlol	49 683,0	74 525,0	
3.	Shayxontohur	Bunyodkor va Gulxaniy	39 600,0	71 280,0	
4.	Yunusobod	Rixsiliy va Yuqori Qoraqamish	30 617,0	36 128,0	
5.	Yakkasaroy	Shota Rustavelli	49 683,0	82 317,0	
6.	Yashnobod	Sodiq Azimov	49 683,0	74 533,0	

7.	Chilonzor	Al-Xorazmiy va Qatortol ko'chalari	30 616,67	39 866,66
8.	Olmazor	Forobiy tor, Qo'rg'ontepa, Zarqaynar, Zarqaynar berk, Forobiy tor, Oxunguzar, Qorasaroy,	39 600,0	79 200,0
		Tarix, Tarix tor, To'maris, Kaykovus, Olcha, Islom sivilizatsiyasi markazi atrofidagi ko'chalar, Taraqqiyot		
9.	Uchtepa	Katta Xirmontepa, (Farhod ko'chasidan Shirin ko'chasigacha), Farhod (Farhod ko'chasidan Lutfiy ko'chasigacha), "VA" (Shirin va Farhod ko'chalari oralig'i)	30 616,67	45 925,0
10.	Sergeli	Jaloyir, Sug'diyona ko'chalari	39 600,0	51 480,0
11.	Yangihayot	Mehrigiyo ko'chasi	20 350,0	26 048,3
12.	Bektemir	Husayn Boyqaro ko'chasi	30 616,67	61 233,33

**Ko'rsatilgan narxlar mustaqil baholovchi tashkilot tomonidan olingan hisobot asosida qayd qilingan.*

Izoh:

1-model. “Shahar hokimligi amalga oshiradi – xususiy sektor yig‘im to‘laydi”**Qanday ishlaydi:**

Shahar obodonlashtirish va sanitariya saqlash ishlarini to‘liq o‘z zimmasiga oladi. (ham umumiy foydalanishdagi hududlarda, ham xususiy obyektlarning fasadoldi zonalarida);
Yer uchastkalari egalari shahar xarajatlarini qoplash uchun ekspluatatsiya yig‘imini to‘laydi.

Afzalliklari:

- yagona standartlar; · sifat
- ustidan to‘liq nazorat;
- tartibsizlikning oldi olinadi.

Kamchiliklari:

biznes tomonidan qo‘shimcha “soliq” sifatida qabul qilinishi mumkin

2-model. “Xususiy shaxs o‘zi uchun ham, shahar uchun ham bajaradi” (DXSh formatida)**Qanday ishlaydi:**

Xususiy mulkdorlar (kafelar, do‘konlar va boshqalar) nafaqat o‘z fasadoldi hududlarini, balki ularga tutash umumiy foydalanish hududlarini ham obodonlashtiradi (trotuar, ko‘cha mebellari, ko‘kalamzorlashtirish).

Bu jarayon davlat-xususiy sheriklik (DXSh) yoki jamoat servituti orqali rasmiylashtirilishi mumkin.

Afzalliklari:

- byudjet yuklamasining kamayishi;
- xususiy sektor atrof-muhit sifatiga manfaatdor bo‘ladi.

Kamchiliklari:

- standartlardan chetga chiqmaslik uchun qat’iy nazorat talab etiladi.

3-model. “Shahar xususiy sektorga ko‘mak beradi” (subsidiyalar va imtiyozlar)**Qanday ishlaydi:**

Gastro va turistik ko‘chalar uchun yangi talablar (dizayn-kod) joriy etiladi.

Xususiy sektor o‘z hududlarini ushbu talablarga moslashtirishi shart.

Shu bilan birga shahar quyidagilar orqali rag‘batlantiradi:

- xarajatlarning bir qismini subsidiyalash/kompensatsiya qilish (masalan: ishlarning 30 % gacha) – agar belgilangan talablar keyingi birinchi yilda bajarilsa;
- soliq yoki ijara bo‘yicha imtiyozlar (masalan: ekspluatatsiya yig‘imini 2 yilgacha kamaytirish);
- ma’muriy yengilliklar (kelishuv jarayonlarini soddalashtirish).

Afzalliklari:

- standartlarning tezkor joriy etilishini rag'batlantiradi.

Kamchiliklari:

- qisqa muddatda byudjetga qo'shimcha yuklama tushadi.

4-model. "Tuman obodonlashtirish boshqarmasi umumiy foydalanishdagi yer maydonlarini, tadbirkorlik subyektlari o'z hududi va o'ziga tutash hududni obodonlashtirish ishlarini amalga oshiradi"

Qanday ishlaydi:

Tuman obodonlashtirish boshqarmasi obodonlashtirish va sanitariya saqlash ishlarini umumiy foydalanishdagi yer maydonlarini to'liq o'z zimmasiga oladi; xususiy obyektlarning fasadoldi zonalarida va tutash hududlari mulkdor va ijarachilar tomonidan amalga oshiriladi. **Afzalliklari:**

- Tadbirkorlik subyektlarini yuklamalarini kamaytiriladi; · tartibsizlikning oldi olinadi.

Kamchiliklari:

- bir xil yondashuv bo'lmagani evaziga biznes vakillari obodonlashtirish ishlariga e'tibor qaratib turishini nazorat qilishni talab etadi.

Xalq deputatlari Toshkent shahri
Kengashining
2026-yil 17-fevraldagi
VII-19-17-14-0-K/26 -son qaroriga
5-ilova

**Tutash hududlardan samarali foydalanish va dizayn-kod loyihalarini ko‘rib
chiqish masalalari bo‘yicha Toshkent shahar komissiyasi**

T A R K I B I

T/R	F.I.Sh.		Lavozimi
1.	Umurzakov Shavkat Buranovich	-	Toshkent shahar hokimi, <i>komissiya raisi</i>
2.	Xen Aleksey Fedorovich	-	Toshkent shahar hokimining axborot texnologiyalarini joriy etish bo‘yicha o‘rinbosari – Raqamli rivojlanish departamenti rahbari, <i>komissiya raisi o‘rinbosari</i>
Komissiya a‘zolari:			
3.	Ro‘zitoyev Akmal A‘zam o‘g‘li	-	Toshkent shahar hokimining hokimining ma‘naviyat va davlat tili masalalari bo‘yicha maslahatchilari
4.	Otamurodov Bekzod Berdimurodovich	-	“Mirzo Ulug‘bek business city” direksiyasi DUK direktori
5.	Ikramov Yodgor Otabekovich	-	Toshkent shahar Qurilish bosh boshqarmasi boshlig‘i
6.	Axmedov Shomansur To‘ychiyevich	-	Toshkent shahar Uy-joy kommunal xizmat ko‘rsatish bosh boshqarmasi boshlig‘i
7.	Fayzullayev Murod Muxtorovich	-	Kadastr Agentligining Toshkent shahar boshqarmasi boshlig‘i
8.	Sapayev Shahrux Satimbekovich	-	Madaniy meros agentligi Toshkent shahar boshqarmasi boshlig‘i
9.	Xasanova Rushana Rinnatovna	-	“Toshkent Invest kompaniyasi” AJ bo‘lim boshlig‘i
10	Djamalov Mirodil Mirsabitovich	-	O‘zbekiston Me‘morlar uyushmasi a‘zosi

11.	Lavozimga ko‘ra	-	Tuman arxitektorlari
12.	Umarov Farxod Maxmudjonovich	-	“Mirzo Ulug‘bek business city” direksiyasi DUK direktori o‘rinbosari, <i>komissiya kotibi</i>